

SVERIGES KONSULAT
LOS ANGELES

1979-07-25

IN 1

P 2 EN I

Departementsrådet Lönæus
Utrikesdepartementet

ANG ÄTGÄRD SE ORIG Ä

Dokumentärfilm om Raoul Wallenberg
(bil.)

Broder,

I anslutning till Lars Malmström handbrev till Dig jämt bilagor den 26 juni ber jag härmed för Din kännedom få närsluta ytterligare dokumentation som kanske kan vara värde vid den fortsatta bedömningen av förutsättningar för filmbolaget Bale International Film Company att göra en dokumentärfilm om Raoul Wallenberg.

Våra försök att skaffa fram mer information rörande företags ekonomiska förhållanden m.m. fortsätter.

G. -A. Dahlström

G.-A. Dahlström

BLg

1979-07-31

HP 30

Kabinettssekreteraren Leifland

UTRIKESDEPARTEMENTET

STRÄNGT FÖRTROLIGT

325

IN	K	G	I	U
1979-07-31				
P	2	Em		

Wallenberg-ärendet

hbr Leifland-Backlund 1978-10-17

hbr Wingstrand-Leifland 1979-06-18

Broder,

Vid besök den 20 juli i annat ärende hos Reinhold Schenk, som är chef för Auswärtiges Amts referat för Nordamerika och Norden m.m., begagnade jag tillfället att påminna om våra förfrågningar i Wallenberg-ärendet. Jag tillade att jag hade det personliga intrycket att Auswärtiges Amt kanske tagit lite väl lätt på våra frågor. Jag bad därför att Schenk själv skulle ta sig en titt på ärendet.

Han ringde mig tillbaka senare samma dag och sade att han konstaterat att man ingalunda tagit lätt på våra frågor i Auswärtiges Amt. Därtill kom att icke blott Sverige frågat om Wallenberg. Ett tämligen starkt tryck att hålla frågan vid liv förelåg även från Amnesty och från "die Liga für Menschenrechte" samt petitionsutskottet i Bundestag och förbundsdaysledamoten Männing. Det var alltså icke bara svenska regeringen utan flera andra inflytelserika grupper och enskilda, som fortsatte att bevaka Wallenberg-ärendet via Förbundsrepubliken. Schenks intryck var emellertid att den berörda underrättelseorganisationen i München faktiskt icke hade några som helst informationer att lämna vare sig om de två fånglägren i Irkutsk respektive på Wrangelön eller om Wallenberg själv.

Schenk lovade trots detta att själv ta upp frågan igen med München och att därefter återkomma. Jag har ännu icke hört av honom, och eftersom jag den 3 augusti börjar min semester, får jag härmed inberätta ovanstående.

Hjärtlig hälsning
Din hängivne John Wingstrand

John Wingstrand

Utr min kansli
Kr Nilsson -
Åtg: tel t
Svensk Washington
1979-10-31/ACF

Pol

Departementsrådet Hirdman
Utrikesdepartementet

Förtroligt

Wallenberg-ärendet

Broder,

Vår pressavdelning blev i torsdags förra veckan uppringd av en tidigare bekant till ambassaden, Mr. Carl Levin, Vice President i den här verksamma Public Relationsfirman Burson-Marsteller (1800 M Street, N.W., Washington, D.C. - 20036, tfn: (202) 833-8550). Vi känner Mr Levin för hans insatser i samband med den stora ASEA-manifestationen i Washington hösten 1977, där Dr. Marcus Wallenberg var värd.

Mr. Levin hade bett att hans ärende skulle behandlas förtroligt på grund av dess ömtåliga natur. Han var speciellt angelägen att inte fru Nina Lagergren eller Mrs. Anette Lantos på detta stadium skulle få kännedom om vad han sagt. (Det synes emellertid som om Levin själv nämnt saken för bankdirektör Peder Wallenberg, då de bägge var tillstädes vid fru L:s presskonferens i New York den 24 juli).

Mr. Levins budskap var följande: En hittills oidentifierad man kom via sjuktransport till USA samma år som Raoul Wallenberg försvann, d v s 1945 (det sägs t o m 20 dagar efter hans försvinnandedatum). Han hade plockats upp av en amerikansk patrull, troligen i Europa, eftersom han sedermera förts till ett sjukhus på den amerikanska östkusten (Massachusetts). Mannen led av minnesförlust i samband med svåra skottskador, som gjorde honom förlamad för resten av livet. Han vårdades på sjukhuset till sin död för tre år sedan, d v s han tillbringade över 30 år i en amerikansk rullstol. Han talade aldrig men tycktes komma ihåg namnet Maria. Han hade uppenbart en mycket god uppfostran ("a fine gentleman").

Man har kunnat fastställa att det icke rörde sig om en amerikansk eller brittisk medborgare.

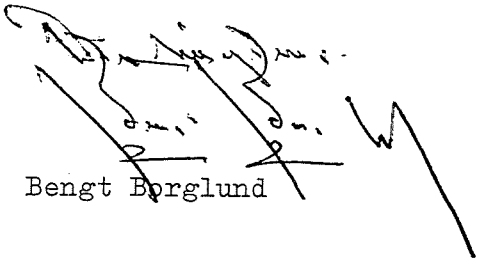
Personer, som i dagarna sett RW:s fotografi i tidningarna här, liksom också fru Lagergrens, har med största bestämdhet hävdat att mannen visade klara likheter med RW, liksom att han - som man minns honom från hans senare år - till utseendet

något påminde om fru Lagergren.

Mr. Levin, som nu fortsätter sina undersökningar via FBI och andra amerikanska underrättelseorgan, ville nu fråga oss om ambassaden hade möjlighet att få fram RW:s fingeravtryck respektive uppgifter om hans tandställning. Vi har sagt oss gärna vilja vidarebefordra frågan till Stockholm, men att vi är osäkra om utgången.

I den mån Du ville ge oss ett telexbesked om dessa uppgifter möjligen är tillgängliga, vore vi tacksamma.

Jag har berört ärendet med kabinettssekreteraren vid ett telefonsamtal i förra veckan.

Bengt Borglund

SVERIGES AMBASSAD

TEL AVIV

1979-09-17 Pol I,
depr Hirdman, es
PM

1979-07-27

Departementsrådet
Sven Hirdman

UTRIKESDEPARTEMENTET

Pol

147

IN KOPPL		
1979-07-27		
P	2	Em'

Förtrolig

Wallenberg
(3 bil)

~~1. Wallenberg~~
~~28.10.50~~
Broder,

I anslutning till meddelande i särskild ordning över-
sänder jag kopia av brev, som Kalinski inlämnat, samt
kopior av annan korrespondens i ärendet som han önskar
delge Dig.

Kalinski har omtalat att en reporter från BBC har
kontaktat fru Bilder angående brevet. Han önskar dock
inte lämna det till pressen innan Du givit Ditt sam-
tycke till publicering.

Göran Akander
Göran Akander

Fru Kaplans brev till dottern Anna Bilder
14 juni 1979

Kära Anja, Lenja, Marmotjka, Daniotjka

Jag skriver detta brev och är inte säker på att det kommer i era händer eller att samma sak inte händer med det som med pappas olycksaliga brev. P.g.a. det där brevet har han åter suttit inne i nästan $1\frac{1}{2}$ år. Men vi har inget att förlora här efter det som hände med far. Jag har aldrig önskat och inte heller kunnat skriva, särskilt inte med tanke på ditt havandeskap och sedan, efter nedkomsten. Dessutom så kan ni inte hjälpa pappa. Jag har förlorat allt hopp sedan dom kallade mig till Lubjanka. Till sist fick jag reda på att alla olyckor inträffat med anledning av det där brevet angående den där schweizaren eller svensken Wallberg (Valberg) som han hade träffat på fängelsesjukhuset, då pappa hade lunginflammation och hjärtattack. Pappa skrev om denne Wallberg ett långt brev och bar det länge på sig och letade efter tillfälle att sända det till dig genom någon utländsk turist. Han gick varje lördag till synagogan där det brukar finnas turister. Men där fick han inte napp på lång tid. Han gick hem varje gång uttröttad och berättade att alla var rädda att ta med sig brev över gränsen. En gång kom pappa hem glad och sa till mig att han till slut lyckats överlämna brevet till en ung utländsk turist, som lovade att skicka det från Wien eller Tyskland (jag kommer inte ihåg det så precis) till dig i Israel. Efter några dagar, det var på fredag kväll den 3 februari, gjorde de en noggrann husundersökning hemma och tog med sig pappa och nu har det gått nästan $1\frac{1}{2}$ år som han försmäktat på Lubjanka eller på Lefortovo. Nu har jag förlorat allt hopp om att någonsin se er. Då dom kallade mig till Lubjanka i maj så skrek en ilsken överste till mig: Här har sovjetmakten behandlat honom humant och frisläppt

honom p.g.a. sjukdom och så har denne otacksamme man hittat på att syssla med att olagligt sända brev med hjälp av utlänningar till Israel, brev som är antisovjetiska och innehåller spioneri. Och er dotter, skrek han, hon har satt igång med antisovjetisk propaganda i Israel. Sedan han lugnat sig sa han: Om er dotter någonsin vill se honom så får hon sluta upp med sin intensiva aktivitet mot sitt fosterland. Det var hans ord. Om pappa sa han, att han är frisk men att hans öde är beroende av hur hans dotter i Israel uppför sig, dvs. att du inte bråkar där. Men jag vet inte om det är bättre att tåga, ett råd som många ger, eller tvärtom, att amerikanska senatorer där eller andra viktiga personer engagerar sig för far. För man har ju släppt många efter påståtningar från amerikanska senatorer eller presidenten själv. Och några säger, att endast stora rubriker i pressen och högljutt tal i radion hjälper. Jag förstår mig inte på sånt här. Här är vi precis som blinda valpar. För er är allt lättare att se. Men jag är rädd att vi aldrig får se er och att jag aldrig får se din lilla Daniela. Men varför behövde pappa blanda sig i denna sak. Han har ju aldrig sysslat med politik och gillade det inte, var t.o.m. rädd för att lyssna på politiska anekdoter. Hittills har jag inte förstått vad som hänt med det här brevet som pappa överlämnade till den där unge utlänningen. Hittade dom brevet hos honom eller var han underställd Lubjanka. Jag vet inte hur det blir i fortsättningen. Men jag hoppas inte längre på något om man p.g.a. ett brev om en olycklig fånge arresterar en människa och håller kvar honom sedan $1\frac{1}{2}$ år, sjuk som han är. Vad kan man då vänta sig för gott av detta? Jag vet att jag gör er ledsen med mitt brev. Men under lång tid har jag inte velat skriva till er och berätta hela sanningen. Men nu har jag beslutat att för att kunna hjälpa honom måste ni ju känna till hela sanningen. Skriv hur den lilla, hur Marinka osv. osv. mår och vidare några rader om barnen, om deras hälsa.

Дорогие мои Андрей,

Виктор, Мариновка и Давидка!

Писать это письмо и не уверено, что оно попадет в ваши руки, что и мне не известно, что не самое, что и е зможете понять наши мысли, из-за которого он уже почти потерял надежду выйти, но все-таки есть еще кое-что новое, что является событием. И все время не хожу, да и не могу писать, так как при твоих безразличии и потере надежды, да и мне не смо- жете помочь мне. Я уже потеряла всякие надежды на то как мне выехать на Кубань и, наконец, узнала, что все неслучайно получилось из-за моего по поводу этого вмешательства или вмешательства вавилоня, с которыми он вернется в тюрьму Бельмунд, когда у нас было впечатление легких и сердечных приступов. Тогда написала об этом вавилоня какое-то длинное письмо и даже по почте с собой и некая оказано отравить его тебе через какого-нибудь иностранного турмена. Когда каждая суб- бота к ашанге, где Бельмунд турмены, но там у него было не получалось, он

приходящие домой усталыми и рассказывая,
 что все боясь перевозить через границу
 письмо. Одиноким нам пришлось все-
 еще дома и, обещая мне, что, когда,
 ему удастся передать письмо молодой
 истрафичной турчанке, которой обещал из-
 вестить или Берланни /уже не помню/
 отрывая это письмо тебе в Израиль.

Везу всемогущего друга, это было в пят-
 ницу вечером 3го декабря, ехавши до-
 на Тихвинской обочи и забравши нашу
 с собой. И вот уже почти полтора
 года как он толмачит то же и
 любовь, то же в Кедорново. Теперь я
 уверена все надежда все когда-
 нибудь увидеть. Когда мне бывали
 в мае на Мубангу то разгневаный
 инок был кричал: вот советская власть
 отнеслась к нему гуманно и по-
 добру освобождая его, а он, неблагодарный,
 вздумав злится и переставший
 отправки уже истрафичной антисо-
 ветские и инокские письма в Изра-
 иль. А была горькая, кричал он, знаясь
 там в Израиле антисоветской пропа-
 гандой. Успокоившись, он сказал, все
 была дочь хочет его когда-нибудь
 видеть, то пусть прекратит свою бурную

драматическая против своей жизни.
Это его слова. О нем он сказал,
что он здоров, но его жизнь зависит
от поведения его дочери в Цюрихе, т.е.,
чтобы ты там не училась. А я уже
не знаю, что лучше сделать, как
многие считают, или наоборот, чтобы
там американские сенаторы или
стали другие большие люди хлопотали
за отца. Ведь многих освободили
по ходатайству американских сенаторов
и самого президента. А некоторые
говорят, что только учил в
газетах и по радио напосты. Я
ничего не понимаю в этом. Мы
здесь, как слепые щенки. Вы там
видите. Но я боюсь, что мы все мы-
нигда уже не увидим и не убьем
никогда того маленького Дамизу.
И зачем нам нужно было жить
в это дело. Он ведь никогда не за-
нимался политикой и не любил и
боится даже думать политическое
академию. Я только до сих пор не
понимаю, что случилось с этим
ребенком, которое нам передан этому
маленькому иностранцу! Нам же м у

Всено то мислено или он бива
надеждаващият от Лубянка. Не знае,
што да бъде. Но я още ни не
што не надежда, сам из-за мислен
о негасятом узник асфалтът ровота
и държат го, бавно ще погн
пошире подя, то што тук може
опицат хорошо? Я знае, што а вие
порочно евангелие. Но а дамо
не хобена миса вие вие вправду.
А теперь решая, што да по, што
ево помож в дамо не знае
уравду.

Разные мои, мисите как разви-
вение мислене дамо, как ма-
риката оживлене мислене и же по-
ведит кампания, кога у вие отиде?
Мене все воевует и интересен, а по-
тому мисите не самите. У нас оста-
ше все по-старому, но боят, да
о себе знать посянно.

Привет вам от Еван и Анны.
С любовью

..... " 6 Pasadena

[illegible]

Luftpost
Air Mail
Par Avion

3 till Amb: i Tel Avn

skickat 1979.07.27

Akander - Hirdman

inf. 3/8

Mr. Sven HIRDMAN
UD Stockholm
SWEDEN

E

aa 3/8-77
01

UD:s aktmaterial om Raoul Wallenberg

PM I

negro ej

angående "40-talsmaterialiet"

Vid JK:s samtal med kabinettssekreteraren den 24 april 1979 (närvarande även hovrättsrådet Åström, departementsrådet Hirdman och undertecknad) enades man om att handlingarna från 1940-talet borde kunna iordningställas för offentliggörande i en första etapp. Detta underlättades av att 30 år är en i flera länder tillämpad tidsgräns för offentliggörande av sekretessbelagda handlingar.

Man var vidare enig om att offentliggörandet borde omfatta även handlingar, som belyste tillkomsten av Wallenbergs uppdrag, dess finansiering m. m., och som kunde återfinnas på andra dossierer än den s.k. Wallenbergsdossiern. Denna har beteckningen P 2 Eu^I och innehåller i kronologisk ordning handlingar rörande efterforskningen av Raoul Wallenberg. Den inleds med ett telegram, daterat 8 mars 1945. (Kopior av dessa handlingar finns dessutom sammanställda i ett antal arbetsdossierer.)

I syfte att komplettera denna "efterforskningsdossier" med material från tiden före 8 mars 1945 har jag gått igenom följande dossierer:

1. P 2 Eu I och 2, Organisationen av Sveriges diplomati- och konsulatväsen, Ungern (1944 t.o.m. juli 1945);
2. Moskvabeskickningens specialdossier "RW I" (1944-45);
22 delar,
3. HP 21 Eu I-XXII, Frågor rörande nationella minoriteters ställning (1944 - april 1945, då den upphör);
4. HP 21 Eu/allmänt I-III (tre delar)

På dessa dossierer finns vissa handlingar rörande tillkomsten av Wallenbergs uppdrag och en del material om dess finansiering. Några handlingar berör kontakter mellan UD och amerikanska och brittiska legationerna i Stockholm samt War Refugee Board, vars representant i Stockholm var finansattachén vid amerikanska beskickningen, Iver Olsen.

HP 21 Eu I-XXII består huvudsakligen av brev- och telegramväxling rörande utfärdande av "skyddspass" och inresetillstånd samt annan hjälp åt enskilda personer men innehåller även några handlingar av allmän karaktär angående Wallenberg och hans uppdrag. Huvuddelen av det allmänna materialet om Wallenbergs verksamhet i Budapest återfinns på HP 21 Eu/allmänt. Denna dossier, som består av tre delar (I-III), börjar i juli 1944. På denna liksom på dossiern HP 21 Eu I-XXII finns dessutom handlingar av allmän karaktär rörande judarnas situation i Ungern och beskickningens och Röda Korsets befattning med hjälpverksamhet i olika former.

Regeringens uppdrag till JK avser genomgång av "UD:s aktmaterial om Wallenberg" och rekommendation av "vilka delar av detta material" som kan offentliggöras. Strängt taget torde alltså endast de handlingar komma ifråga, som direkt berör Wallenberg eller den av honom bedrivna verksamheten. För sammanhangets skull synes det önskvärt att något vidga denna ram ifråga om materialet rörande verksamheten i Budapest på HP 21 Eu I-XXII och HP 21 Eu/allm.

Det förefaller också lämpligt att tidigare handlingar på HP 21 E I-XXII angående den situation i Ungern, som gav upphov till uppdraget åt Wallenberg, medtog^aes i offentliggörandet. Man borde i så fall börja dokumentserien i mars 1944. Det var efter tyskarnas inmarsch i Ungern den 19 mars som judeförföljelserna kraftigt skärptes och beskickningens befattning med hjälpfrågor snabbt

tilltog. Rapportering från beskickningen torde ha spelat en roll vid övervägandet i Stockholm av extraordinära hjälpåtgärder.

I själva verket finns väl knappast skäl att generellt behålla sekretessen för detta aktmaterial.

Vid JK:s nya sammanträde med kabinettssekreteraren den 29 maj redogjorde Leifland för ett samtal med utrikesministern. Denne hade funnit det rimligt att aktmaterial från 1940-talet offentliggjordes i en första omgång, innan ännu den omständligare genomgången av senare material hunnit slutföras. Detta borde ske vid kommande årsskifte och omfatta handlingar från våren 1944 till utgången av 1949.

Vid sammanträdet enades man om att handlingar om judarnas situation i Ungern och allmänt material om hjälpverksamheten där både före och efter Wallenbergs ankomst till Budapest skulle ingå i offentliggörandet.

Aktstycken ur dossiererna P 2 Eu 1 och 2, Moskva "RW" och HP 21 Eu I - XXII samt större delen av dossiern HP 21 Eu/ allmänt skulle täcka perioden från våren 1944 till mars 1945, då "Wbg-dossiern", P 2 Eu^I, börjar. Fotokopiering av handlingarna har påbörjats. 40-talsmaterialen synes med hänsyn till innehållet lämpligen kunna sammanställas i två avsnitt:

Den första delen skulle då omfatta händelserna i Ungern från mars 1944, uppdraget åt Wallenberg, hans rapporter m.m. från Budapest och annat om verksamheten där till dess att förbindelserna avbröts.

Den andra delen skulle komma att bestå av handlingar rörande Wallenbergs försvinnande, demarcher i Moskva, uppgifter

från skilda håll, bl.a. genom frigivna från sovjetiska fängelser och läger, försök att följa spår av olika slag o.s.v. Det skulle även komma att omfatta en del UD-internt material och handlingar rörande Wallenbergs familj och den s.k. Wallenbergkommittén samt författaren Rudolph Philipp m.m.

Stockholm 6 juni 1979

Ole Jödahl

4 aa 07

UD:s aktmaterial om Raoul Wallenberg

PM II angående 40-talsmaterialet

1) Ur P 2 Eu I och 2 Organisationen av Sveriges diplomati och konsulatväsen, Ungern (1944 t.o.m. juli 1945), har handlingar rörande Wallenberg samt annat material, som har samband med beskickningens stöd åt judarna, fotokopierats och bundits för sig.

2) Ur Moskvabeskickningens specialdossier "RW I" har de handlingar fotokopierats, som avser tiden från årsskiftet 1944-1945 fram till en tidpunkt något efter början av P 2 Eu ^I, vars första handling är daterad 8 mars 1945.

Vissa av handlingarna på Moskvadossiern återfinns även på organisationsdossiern P 2 Eu I och 2. Dubblering kan vara motiverad av att handläggningen på så sätt åskådliggöres (delgivning, påteckningar, m.m.).

I fortsättningen utgörs Moskvadossiern av samma skrift- och telegramväxling mellan Stockholm och Moskva, som återfinnes på departementets dossier P 2 Eu ^I, Efterforskning av R.W.

3) HP 21 Eu I-XXII, Frågor rörande nationella minoriteter, (1944- april 1945). Denna dossier består huvudsakligen av handlingar rörande konkreta hjälpärenden, korrespondens med enskilda personer, namnlistor o.s.v. Den innehåller emellertid även några handlingar av allmän karaktär, dels under tiden före juli 1944, d.v.s. innan dossiern HP 21 Eu/ allmänt påbörjats, dels även i de senare pärnarna, då tydligen en del handlingar som egentligen hört till HP 21 Eu/allm. blivit felbundna.

Handlingarna av allmän karaktär på dossier HP 21 Eu I-XXII har fotokopierats.

Fotokopiorna ur de här ovan uppräknade dossiererna bör ingå i den till JK:s rekommendation fogade "master copy". Eventuellt kan även fortsättningen av Moskvadossiern tas med i denna, en dubblering som skulle motiveras av att denna dossier naturligtvis bokstavligen utgörs av "handlingar om Wallenberg i UD:s arkiv". Samma handlingar finns ju dock, som tidigare påpekats, på departementets efterforskningsdossier, P 2 Eu^I.

Vad beträffar dossiern HP 21 Eu/allmänt kan denna i sin helhet ingå i "master copy", med undantag för något enstaka, tydligen felbundet, papper rörande enskilda hjälpfall samt eventuellt några diskutabla namnlistor. En del av det allmänna materialet på denna dossier hänför sig inte direkt till Wallenbergs verksamhet. Det gäller bl.a. den särskilda, av Röda Korset under lektor Langlets ledning bedrivna verksamheten. Det får väl lämnas åt regeringens bedömning om detta skall undantas vid publiceringen. I princip synes knappast skäl föreligga för fortsatt sekretess i den mån handlingarna är av samma allmänna natur som övrigt här medtaget material.

Ur den omfattande dossiern P 2 Eu^I, Efterforskning av Raoul Wallenberg, har handlingar, som berör utländska regeringar, officiella representanter eller myndigheter fotokopierats och sammanförts ländervis. Exempel på dylikt material är personupplysningar från andra länders säkerhetsorgan, redogörelser för erfarenheter i samband med repatriering av personer i sovjetisk fångenskap, uttalanden av utländska diplomater, noteväxling med andra regeringar än den sovjetiska, rapporter om samarbete med andra länders utrikes-tjänst och underrättelse- eller säkerhetsorgan m.m.

Sådana länderdossierer finns för följande länder:

Australien	Nederländerna
Belgien	✓ Norge
✓ Danmark	Polen
FN	Schweiz
✓ Finland	Spanien
Frankrike	Storbritannien
Grekland	Turkiet
Irland	Förbundsrep. Tyskland
Israel	✓ Ungern
✓ Italien	✓ USA
Japan	✓ Österrike

Handlingar som är äldre än 30 år och som alltså hänför sig till 40-talsmaterialet, finns endast på de förbockade länderdossiererna.

Till 40-talsmaterialet hör de redogörelser, som efter hemkomsten författades av minister Danielsson m.fl. medlemmar av Budapestbeskickningen. Dessa finns obundna i två separata pärmar, den ena betecknad "Krigshändelserna i Ungern. Beskickningens i Budapest personal och hus, 24.12.44-1945", den andra "B-ärenden samt Beskickningens i Budapest humanitära verksamhet".

- x (Samtidigt med 40-talsmaterialet kunde till JK:s "master copy" fogas ett antal fotokopior av amerikanska handlingar från 1944-45, som kommit UD tillhanda dels 1965, dels 1970, i de fall då dessa handlingar på amerikansk sida redan är "declassified".)

Skulle 3/8 - 79

x Se vidare P.S. till denna P.M.

Samma material
i dessa
dossierer.

P.S. till PM II angående 40-talsmaterialet 3 aug. 1979

Det förefaller mig vid närmare eftertanke tveksamt att ta med de i promemorians sista stycke nämnda amerikanska handlingarna i JK:s "master copy" som en del av 40-talsmaterialet. Detta material återger händelseutvecklingen sådan den tedde sig för svenska regeringen under perioden ifråga och det handlande den föranledde på svensk sida. Bilden kunde lätt förvanskas om till detta material fogades serier av aktstycken, som kom UD tillhanda först 1965 och 1970 och vilkas innehåll alltså var okänt på svensk sida under den tid det här gäller.

En annan sak är att ifrågavarande handlingar är frisläppta från amerikansk sida. Det finns därför i och för sig inget skäl att de ligger under sekretess i UD:s arkiv. UD kunde alltså göra dem tillgängliga för intresserade vid sidan av det material från 40-talet, som görs offentligt på grundval av JK:s rekommendationer.

7

Kab sek
Pol ch
Pol
press

BOPLUND/H

ORIGINAL TELEGRAM
(KOPIER ENL. ANT.)
INKOM UD

4 AUG 79 17 59

DNR 84:17/070
P 2 Em

NNNN

SVENSK WASHINGTON KNR 192

1979-08-04

CABINET STOCKHOLM

CC 8A

ERANDSKANDE

1970. FÖR POL I OCH PRESS RE NYT-ARTIKEL OM WALLEMBERGAERENDET.

P R I M O. DAGENS NEW YORK TIMES INNEHAALLER PÅ FRÅNTRÄDANDE
PLATS EN ILLUSTRERAD INTERVJUARTIKEL I ANLEDNING AV FRU NINA
LAGERGRENS NU AVSLUTADE BESÖK I USA MED BAKGRUNDSSKILDNING AV
RAOUL WALLEMBERGS OEDE.

S E C U N D O. VI CITERAR OCH FÄSTER UPPMÄRKSAMHETEN VID
FJÄRDE STYCKETH

CIT. MYSTERY SURROUNDS FATE OF SWEDS WHO SAVED JEWS

MRS. LAGERGREN OF STOCKHOLM AND ANNETTE LANTOS OF SAN FRANCISCO, THOUGH THEY MET FOR THE FIRST TIME EARLIER THIS SUMMER, HAVE HAD A COMMON MISSION FOR MORE THAN THREE DECADES.

MRS. LAGERGREN IS THE HALF-SISTER OF RAUL WALLENBERG, A SWEDISH BUSINESSMAN WHO SAVED 22,000 JEWS IN BUDAPEST FROM THE NAZIS AND WHO WAS THEN TAKEN PRISONER BY SOVIET FORCES. SHE HAS NEVER ACCEPTED THE OFFICIAL SOVIET EXPLANATION THAT MR. WALLENBERG DIED OF A HEART ATTACK IN A SOVIET PRISON IN 1947.

MRS. LANTOS IS A HUNGARIAN JEWISH REFUGEE WHO SAYS THAT NEITHER SHE NOR HER HUSBAND, DR. THOMAS P. LANTOS, A PROFESSOR OF ECONOMICS AT THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA IN SAN FRANCISCO, "NOT ANY OTHER JEW IN BUDAPEST IN 1944, WOULD HAVE SURVIVED BUT FOR MR. WALLENBERG".

FINALLY, AFTER A NEWS CONFERENCE IN NEW YORK SPONSORED BY THE AMERICAN JEWISH COMMITTEE, THE TWO WOMEN MET IN WASHINGTON WITH SECRETARY OF STATE CYRUS R. VANCE. A STATE DEPARTMENT SPOKESMAN SAID THAT MR. VANCE "TOLD THEM THAT WE HAVE RECENTLY RAISED THIS CASE WITH THE SOVIET GOVERNMENT AND WE ARE AWAITING A SOVIET REPLY".

SID 2

SENATORS ANNOUNCE EFFORT

THE SAME WEEK, THE FORMATION OF A FREE RAOUL WALLENBERG COMMITTEE WAS ANNOUNCED BY FOUR SENATORS, INCLUDING DANIEL PATRICK MOYNIHAN, DEMOCRAT OF NEW YORK. SIMILAR SUPPORT HAS BEEN EXPRESSED IN BRITAIN AND ISRAEL.

FOR MRS LAGERGREN, WHO CAME TO THE UNITED STATES THIS SUMMER TO JOIN MRS LANTOS IN RECRUITING SUPPORT FOR THEIR SEARCH, THE EFFORTS NOW PROMISED BY WORLD LEADERS MARK THE END OF SOLITUDE.

"FOR ALL OF THESE YEARS WE HAVE BEEN ALONE IN THIS STRUGGLE", SHE SAID. "BECAUSE SWEDEN HAD BEEN A NEUTRAL COUNTRY DURING THE WAR, THERE WERE NO OTHER SWEDISH FAMILIES WITH A POLITICAL PRISONER. EVERYBODY SAID, 'HOW CAN YOU BELIEVE HE'S STILL ALIVE ?' "

ANSWERED AMERICAN REQUEST

FROM MAY 15 TO JULY 7, 1944, 437,000 JEWS FROM RURAL HUNGARY WERE DEPORTED TO AUSCHWITZ. THAT SUMMER, RAOUL WALLENBERG, THEN 32 YEARS OLD, ANSWERED A REQUEST MADE TO THE AMERICAN AMBASSADOR TO SWEDEN BY PRESIDENT ROOSEVELT TO HELP SAVE THE JEWS OF HUNGARY. HE SEEMED A NATURAL CANDIDATE : HE WAS THE DESCENDANT OF AN INFLUENTIAL FAMILY, HE WAS MULTILINGUAL AND WELL EDUCATED AND HE HAD ALREADY PUBLICLY EXPRESSED CONCERN FOR THE PLIGHT OF THE JEWS, ALTHOUGH HE WAS NOT A JEW.

HE WAS ACCREDITED AS SECRETARY OF THE SWEDISH LEGATION IN BUDAPEST AND ARRIVED THERE ON JULY 9. HE BEGAN ISSUING SWEDISH PROTECTIVE PASSPORTS, WHICH GRANTED THEIR 5,000 BEARERS THE PROTECTION OF THE SWEDISH GOVERNMENT, BUT HE COULD NOT GIVE THEM THE RIGHT TO EMIGRATE.

SWEDISH PASSPORTS USED-

IN OCTOBER, THE ANTI-SEMITIC EXTREMISTS KNOWN AS THE ARROW CROSS OVERTHREW THE HUNGARIAN GOVERNMENT AND THREATENED TO EXTERMINATE THE JEWS.

"SOMEHOW RAOUL MANAGED TO MAINTAIN THE LEGAL FACADE OF THE PASSPORTS", MRS LAGERGREN SAID. "HE DISCOVERED THAT ONE ARROW CROSS CABINET MEMBER HAD JEWISH BLOOD SOMEWHERE IN HIS FAMILY AND GOT HIM TO EXERT PRESSURE ON THE NAZIS TO CONTINUE RECOGNIZING THE PASSPORTS".

SID 3

MEANWHILE, GERMAN MILITARY UNITS WERE MARCHING SOME 40,000 JEWS TO FORCED LABOR IN AUSTRIAN FACTORIES. OFFICIAL RECORDS SHOWED THAT MR WALLENBERG LITERALLY SNATCHED AWAY 2,000 JEWS ON THE HIGHWAY WITH ASSERTIONS OF SWEDISH PROTECTION AND ALSO FORCED THE RETURN OF ADDITIONAL JEWS ALREADY WORKING IN FACTORIES.

ACCORDING TO WITNESSES, MR WALLENBERG UNCOVERED A NAZI PLOT TO ANNIHILATE ALL JEWS JUST BEFORE THE RUSSIANS STORMED THE CITY. "HE CONVINCED THE GERMAN FORCES THAT THEY WOULD BE TREATED AS WAR CRIMINALS FOR THE LAST-MINUTE SLAUGHTER, AND HE STOPPED IT", MRS LAGERGREN SAID.

WHEN THE RUSSIANS TOOK THE CITY, MR WALLENBERG ATTEMPTED TO NEGOTIATE FOR RESTORATION OF THE JEWS' RIGHTS AND PROPERTY BUT WAS TAKEN INTO RUSSIAN CUSTODY. DESPITE 20 INQUIRIES BY THE SWEDISH GOVERNMENT OVER 12 YEARS, SOVIET OFFICIALS DENIED ANY KNOWLEDGE OF MR WALLENBERG'S PRESENCE IN THEIR COUNTRY.

IN THE EARLY 1950'S, SWEDEN INTERROGATED WARTIME CAPTIVES BEING RELEASED FROM SOVIET PRISONS AND PIECED TOGETHER EVIDENCE SUGGESTING THAT MR WALLENBERG HAD BEEN INCARCERATED ON CHARGES OF ESPIONAGE AND THAT HE WAS STILL ALIVE.

IN 1957 THE SOVIET UNION ANNOUNCED THAT IT HAD FOUND A SCRAP OF PAPER IN A PRISON THAT RECORDED THE DEATH OF ONE "WALLENBERG" FROM A HEART ATTACK. THE SPELLING WAS INCORRECT AND NO FIRST NAME WAS GIVEN.

COMMENT IS RETRACTED

IN 1961 DR NANNA SVARTZ, A FAMILY FRIEND, WAS ATTENDING A MEDICAL CONFERENCE IN MOSCOW AND ASKED A RUSSIAN PROFESSOR IF HE KNEW ABOUT THE CASE. "HE TOLD HER, 'YES, HE'S IN A MENTAL HOSPITAL AND IN A BAD STATE,' " MRS LAGERGREN SAID. DR SVARTZ APPEALED TO THE SWEDISH PRIME MINISTER, WHO WROTE TO PREMIER NIKITA S KHRUSHCHEV. WHEN DR SVARTZ RETURNED TO MOSCOW TWO MONTHS LATER, HE RUSSIAN COLLEAGUE RETRACTED HIS ACCOUNT, CONTENDING THAT HE HAD BEEN MISUNDERSTOOD.

THIS YEAR TWO NEW PIECES OF EVIDENCE CAME TO THE SURFACE. A POLISH OFFICER WHO EMIGRATED TO ISRAEL SAID HE HAD BEEN IN A PRISON WITH MR WALLENBERG IN THE 1950'S, AND A RUSSIAN JEW TELEPHONED HIS DAUGHTER IN ISRAEL AND SAID THAT HE HAD MET A SWEDE WHO HAD BEEN IN PRISON FOR 30 YEARS AND WHO WAS WELL. - ALTHOUGH THAT PHONE CALL WAS MADE IN 1976, IT DID NOT BECOME PUBLIC KNOWLEDGE UNTIL SEVERAL MONTHS AGO.

SID 4

''FOR YEARS I HAVE BEEN STRUGGLING TO RECONCILE MYSELF WITH THE HOLOCAUST, AND I DECIDED THAT I WOULD NEVER BE ABLE TO UNDERSTAND THE CRUELTY'', SAID MRS LANTOS, WHO LECTURES ON THE HOLOCAUSE. ''I DECIDED I HAD TO CONCENTRATE ON THOSE LIKE RAOUL WALLENBERG, WHO HAD RISKED THEIR LIVES TO SAVE US. THAT KIND OF HEROISM BROUGHT ME SOME SORT OF PEACE''. SLUTCIT

BORGLUND

SVENSK WASHINGTON KL 1215

NNNN

Mystery Surrounds Fate of Swede Who Saved Jews

By NADINE BROZAN

Nina Lagergren of Stockholm and Annette Lantos of San Francisco, though they met for the first time earlier this summer, have had a common mission for more than three decades.

Mrs. Lagergren is the half-sister of Raoul Wallenberg, a Swedish businessman who saved 20,000 Jews in Budapest from the Nazis and who was then taken prisoner by Soviet forces. She has never accepted the official Soviet explanation that Mr. Wallenberg died of a heart attack in a Soviet prison in 1947.

Mrs. Lantos is a Hungarian Jewish refugee who says that neither she nor her husband, Dr. Thomas P. Lantos, a professor of economics at the University of California in San Francisco, "nor any other Jew in Budapest in 1944, would have survived but for Mr. Wallenberg."

Finally, after a news conference in New York sponsored by the American Jewish Committee, the two women met in Washington with Secretary of State Cyrus R. Vance. A State Department spokesman said that Mr. Vance "told them that we have recently raised this case with the Soviet Government and we are awaiting a Soviet reply."

Senators Announce Effort

The same week, the formation of a Free Raoul Wallenberg Committee was announced by four Senators, including Daniel Patrick Moynihan, Democrat of New York. Similar support has been expressed in Britain and Israel.

For Mrs. Lagergren, who came to the United States this summer to join Mrs. Lantos in recruiting support for their search, the efforts now promised by world leaders mark the end of solitude.

"For all of these years we have been alone in this struggle," she said. "Because Sweden had been a neutral country during the war, there were no other Swedish families with a political prisoner. Everybody said, 'How can you believe he's still alive?'"

Answered American Request

From May 15 to July 7, 1944, 437,000 Jews from rural Hungary were deported to Auschwitz. That summer, Raoul Wallenberg, then 32 years old, answered a request made to the American Ambassador to Sweden by President Roosevelt to help save the Jews of Hungary. He seemed a natural candidate: He was the descendant of an influential family, he was multilingual and well educated and he had already publicly expressed concern for the plight of the Jews, although he was not a Jew.

He was accredited as secretary of the Swedish legation in Budapest and arrived there on July 9. He began issuing Swedish protective passports, which granted their 5,000 bearers the protection of the Swedish Government, but he could not give them the right to emigrate.

Swedish Passports Used

In October, the anti-Semitic extremists known as the Arrow Cross overthrew the Hungarian Government and threatened to exterminate the Jews.

"Somehow Raoul managed to maintain

The New York Times/Barton Silverman

Annette Lantos, left, and Nina Lagergren have been trying to discover the fate of Raoul Wallenberg, a Swedish businessman who helped save thousands of Jews in Budapest from the Nazis. He was reported by the Russians to have died in prison in 1947.

the legal facade of the passports," Mrs. Lagergren said. "He discovered that one Arrow Cross Cabinet member had Jewish blood somewhere in his family and got him to exert pressure on the Nazis to continue recognizing the passports."

Meanwhile, German military units were marching some 40,000 Jews to forced labor in Austrian factories. Official records showed that Mr. Wallenberg literally snatched away 2,000 Jews on the

highway with assertions of Swedish protection and also forced the return of additional Jews already working in factories.

According to witnesses, Mr. Wallenberg uncovered a Nazi plot to annihilate all Jews just before the Russians stormed

the city. "He convinced the German forces that they would be treated as war criminals for the last-minute slaughter, and he stopped it," Mrs. Lagergren said.

Denials by Soviet

When the Russians took the city, Mr. Wallenberg attempted to negotiate for restoration of the Jews' rights and property but was taken into Russian custody. Despite 20 inquiries by the Swedish Government over 12 years, Soviet officials denied any knowledge of Mr. Wallenberg's presence in their country.

In the early 1950's, Sweden interrogated wartime captives being released from Soviet prisons and pieced together evidence suggesting that Mr. Wallenberg had been incarcerated on charges of espionage and that he was still alive.

In 1957 the Soviet Union announced that it had found a scrap of paper in a prison that recorded the death of one "Wallenberg" from a heart attack. The spelling was incorrect and no first name was given.

Comment Is Retracted

In 1961 Dr. Nanna Svartz, a family friend, was attending a medical conference in Moscow and asked a Russian professor if he knew about the case. "He told her, 'Yes, he's in a mental hospital and in a bad state,'" Mrs. Lagergren said. Dr. Svartz appealed to the Swedish Prime Minister, who wrote to Premier Nikita S. Khrushchev. When Dr. Svartz returned to Moscow two months later, her Russian colleague retracted his account, contending that he had been misunderstood.

This year two new pieces of evidence came to the surface. A Polish officer who emigrated to Israel said he had been in a prison with Mr. Wallenberg in the 1950's, and a Russian Jew telephoned his daughter in Israel and said that he had met a Swede who had been in prison for 30 years and who was well. Although that phone call was made in 1976, it did not become public knowledge until several months ago.

"For years I have been struggling to reconcile myself with the Holocaust, and I decided that I would never be able to understand the cruelty," said Mrs. Lantos, who lectures on the Holocaust. "I decided I had to concentrate on those like Raoul Wallenberg, who had risked their lives to save us. That kind of heroism brought me some sort of peace."

1979-08-01

NEW YORK

Kabinettssekreteraren
Leif Leifland*In Hindman, P. L.**LC 8h*

251

SVERIGES UTRIKESDEPARTAMENT		
Dnr.....		
1979-08-01		
Avd	Gr	M&I
P	2	Eu

Publicitet kring Nina Lagergrens besök

(2 bil.) ✓

Broder,

För departementets dossier får jag härmed redovisa några detaljer från Nina Lagergrens besök i New York i samband med Raoul Wallenberg-kommitténs bildande.

Vid presskonferensen hos The American Jewish Committee tisdagen den 24 juli deltog ett 50-tal personer enligt härjämte i fotokopia bifogade lista.

./.

Som Du redan sett producerade sig Ulf Hagman i Svenska Dagbladet 1979-07-25 liksom Jan Lindström i Expressen. Samma dag hade även DN, Mats Lundegård, en artikel från Washington om bildandet av Wallenberg-kommittén under ledning av fyra senatorer.

Aldrig kunde jag drömma om att jag skulle komma att redovisa något ur Nordstjernan, men Alvalene Karlsson var med på presskonferensen och skrev ihop en redogörelse enligt närslutet klipp. Den är hållen i en saklig ton och omfattar en del citat ur pressreleasen från The Free Raoul Wallenberg Committee, bl.a. rörande ändamålet med nämnda kommitté.

./.

Nina Lagergren intervjuades 1979-07-25 av en journalist från New York Times Family/Style page, vilket resulterade i en lång artikel, som emellertid ej antogs där utan hänvisades till News Department. Ännu har den icke publicerats, och jag tror knappast det kommer att ske, med tanke på att nu också nyhetsvärdet försvunnit.

Sten Tersmeden
Sten Tersmeden

NINA LAGERGREN PRESS CONFERENCE

July 24, 1979

ATTENDANCE

at American Jewish
Committee
165 East 56 Street
N.Y., N.Y. 10022

Margo Adler, National Public Radio
Larry Ausabel, Newsday
Jo-Ann Price Baehr, Nat'l Catholic News Service
Nancy Bauer, Jewish Students Press Service
Anna Birnbaum, The Nation
Evelyn Carlson, Swedish American Press
Mr. Cohen, Scandinavian Press
Yuval Elitzur, Ma'ariv
Sharon Esakoff, Jewish Theological Seminary
Barry Farber, WMCA Radio
Steve Flanders, WCBS Radio
Larry Freud, Voice of America
David Friedman, Jewish Telegraphic Agency
Samuel H. Friedman, Labor Press
Andrew Geller, UPI
Myrna Greenfield, Columbia News Service
Ulf Hagman, Svenska Dagbladet
Jim Hansen, Religious News Service
Paul Hechinger, The Nation
Dan Ilio, Newsworld
George James, N. Y. Daily News
Roslyn Lacks
Jan Lindstrom, Stockholm Expressen
Marnie Mellbloom, Ecumedia News

Attendance - Page 2 -

Joel Plavin, WEVD

Mr. Radcliffe, CBS News

Meyer Rak, Jewish Daily Forward

Ava Redvaal, Radio Sweden

Frank Russo, N.Y. Daily News

Gertrude Samuels, Author

Mr. Spiegelman, Reuters

Genia Silkes, Yiddish Press

S. Tersmeden, Act. Counsel Gen., Sweden

Daryl Turner, Religious News Service

Mr. Vambellos, Voice of America

Eli Weissman, Swedish Information Service

Dick Yarwood, Newsday

Richard Yaffee, Jewish Week

NINA LAGERGREN PRESS CONFERENCE

July 24, 1979

ATTENDANCE

Margo Adler, National Public Radio
Larry Ausabel, Newsday
Jo-Ann Price Baehr, Nat'l Catholic News Service
Nancy Bauer, Jewish Students Press Service
Anna Birnbaum, The Nation
Evelyn Carlson, Swedish American Press
Mr. Cohen, Scandinavian Press
Yuval Elitzur, Ma'ariv
Sharon Esakoff, Jewish Theological Seminary
Barry Farber, WMCA Radio
Steve Flanders, WCBS Radio
Larry Freud, Voice of America
David Friedman, Jewish Telegraphic Agency
Samuel H. Friedman, Labor Press
Andrew Geller, UPI
Myrna Greenfield, Columbia News Service
Ulf Hagman, Svenska Dagbladet
Jim Hansen, Religious News Service
Paul Hechinger, The Nation
Dan Ilio, Newsworld
George James, N. Y. Daily News
Roslyn Lacks
Jan Lindstrom, Stockholm Expressen
Marnie Mellbloom, Ecumedia News

at American Jewish

Committee

165 East 56 Street

N.Y., N.Y. 10022

Attendance - Page 2 -

Joel Plavin, WEVD

Mr. Radcliffe, CBS News

Meyer Rak, Jewish Daily Forward

Ava Redvaal, Radio Sweden

Frank Russo, N.Y. Daily News

Gertrude Samuels, Author

Mr. Spiegelman, Reuters

Genia Silkes, Yiddish Press

S. Tersmeden, Act. Counsel Gen., Sweden

Daryl Turner, Religious News Service

Mr. Vambellos, Voice of America

Eli Weissman, Swedish Information Service

Dick Yarwood, Newsday

Richard Yaffee, Jewish Week

SENATORS FORM FREE WALLENBERG COMMITTEE

NORDSTJERNAN—SVEA DEN 26 JULI 1979

Senators Frank Church, Claiborne Pell, Daniel Patrick Moynihan and Rudy Boschwitz announced Tuesday the formation of the Free Raoul Wallenberg Committee in the United States.

This was announced simultaneously in New York at a news conference with Mrs. Nina Lagergren, Wallenberg's half-sister. She was introduced by Richard Maass, president of the American Jewish Committee. Also speaking was Mrs. Thomas Lantos, representing the thousands of Hungarians who were rescued through Wallenberg's efforts.

The committee, which will be co-chaired by the four senators, will cooperate in an international campaign to obtain the release of Wallenberg from a Soviet prison, where he is believed to have been held since World War II.

Wallenberg, a diplomat of neutral Sweden, was working in Budapest, Hungary, during World War II in a successful effort to save thousands of Hungarian Jews from extermination in Nazi concentration camps.

When the Soviet army captured Budapest in 1945, Wallenberg was promptly arrested, whisked off to Moscow, and sentenced to prison without trial on a charge of espionage. The Soviet government has maintained that Wallenberg died in prison in 1947, but persistent reports from eyewitnesses in the years since have indicated that he is still alive in Soviet prison.

The four Senators said in a joint statement: "Wallenberg's tremendous courage and selflessness is one of the great modern examples of the Good Samaritan. Wallenberg operated a modern-day equivalent of the underground railroad. If he is still alive, we must do everything possible to secure his freedom. "There is too much evidence to accept the pat Soviet statement that he died in 1947.

Raoul Wallenberg, as he appeared when he disappeared in 1945. Right, his half-sister Nina Lagergren, wife of Gunnar Lagergren, Marshal of the Realm in Sweden, speaking at the press conference. Below, Barry Farber, radio personality greets Mrs. Lagergren, Mrs. Thomas Lantos speaks on behalf of the Hungarians saved by Wallenberg, and right, Richard Maass, Chairman of the American Jewish Committee. (Photos A.P. Karlsson)

27.9.51

... on Herman Fichtelberg

"My father was the head of the U.S. delegation to the 1943 United Nations War Crimes Commission and was responsible for having genocide declared a war crime. I have tried to carry on his work on behalf of persecuted Jews, and want to do whatever I can to free one of the great heroes in the effort to save the Jews of Europe."

UTRIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

Kopia till:

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

P

Z

Surf

SVENSK TEL AVIV 1979-08-07

CABINET STOCKHOLM

MYCKET BRAADSKANDE
FOER CHEFEN POL I RE WALLEMBERG

Transförd 7:15 till SH R

(Pol)

2 fkd

Lw Ah fh

HAR ERFARIT ATT BBC HAR STORYN OM FRU KAPLANS BREV
TILL DOTTERN ANNA BILDER OCH TROLIGEN TAENKER
SLAEPPA DEN NAAGON AV DE NAERMASTE DAGARNA

WILKENS

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Enhet I

PROMEMORIA

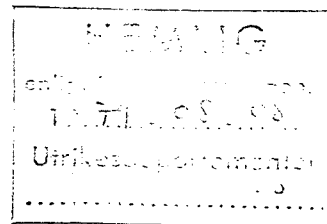
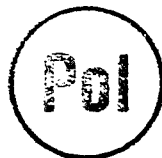
1979-08-08 ✓

P2 Cu-1

Ex t

utr.min.
kab.sekr.
polchef
Hirdman
Engdahl
von Redlich
Pierre

FÖRTROLIGT

Wallenberg-ärendet

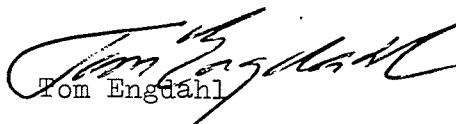
amb Moskva (onumr)

Exp 79-08-08/00

På uppdrag av utrikesministern har jag idag framfört följande till ambassadrådet Rymko vid Sovjetunionens ambassad.

Det uttalande som Expressen redovisade igår återgav inte vad utrikesministern sagt till tidningens korrespondent. Blix hade i sin kommentar till pågående aktiviteter för Wallenbergs sak endast sagt följande: "Jag har förståelse för deras verksamhet. Den utgår ju från samma känslolaggrund som regeringen handlat ifrån."

Vid UD:s mottagning igår hade utrikesministern haft ett kort samtal i ärendet med ambassadör Jakovlev. Blix hade dessförinnan inte haft tillfälle att ta del av Expressens artikel och därför saknat möjlighet att korrigera tidningens version. Till Jakovlev hade utrikesministern fällt en kommentar av samma lydelse som till Expressens reporter.

Tom Engdahl

Inslag i lunchekot onsdag 8 augusti om Raoul Wallenberg

Igår fick Raoul Wallenbergs halvsyster Nina Lagergren i Köpenhamn motta en utmärkelse från en amerikansk regeringskommission och detta som erkänsla för Raoul Wallenberg som svensk diplomat i Budapest räddade tusentals judar från de nazistiska koncentrationslägren. Den amerikanska regeringen har nu engagerat sig officiellt och vänt sig direkt till den sovjetiska regeringen för att få fram större klarhet om vad som hände Wallenberg efter det att han fängslats av sovjetiska trupper i Budapest 1945. Mer om det här vet Stig Fredriksson.

Det var utrikesminister Cyrus Vance själv som i ett samtal nyligen med Wallenbergs halvsyster Nina Lagergren avslöjade att USA nu har engagerat sig för Wallenberg. Vi har tagit upp fallet med den sovjetiska regeringen och väntar på svar, sade Vance enligt Nina Lagergren. Också utrikesdepartementet i Stockholm har fått den amerikanska framstöten bekräftad. Det skedde som det heter på mellannivå i det amerikanska utrikesdepartementet. Man vände sig där till sovjetiska ambassaden i Washington och krävde besked om Wallenbergs öde. Något sovjetiskt svar har alltså ännu inte kommit, men när det kommer är det rimligt att anta det kommer att följa mönstret från tidigare sovjetiska svar vid svenska framstötter. Något nytt material eller några nya vittnesmål har förmodligen amerikanska UD inte och tidigare i år svarade ju den sovjetiska regeringen när Sverige hade gjort en ny framstöt efter förre lägerfångnen Abraham Kalinskis vittnesmål att något nytt inte hade framkommit. Raoul Wallenberg avled i Moskva 1947, det är fortfarande den officiella sovjetiska linjen. Men även om det nu inte är så mycket nytt att vänta från sovjetisk sida så betyder ändå det här att USA nu officiellt engagerat sig i fallet Raoul Wallenberg. Bakgrunden till det är ett snabbt växande intresse hos den allmänna opinionen och hos massmedia i USA för Wallenberg i kölvattnet på TV-serien "Förintelsen", men att också den amerikanska regeringen nu agerar det bör även ha en rent politisk bakgrund. Carter-regeringen vill kunna visa upp ett fast handlag och bestämd attityd i umgänget med ryssarna och att trycka på i fallet Wallenberg blir då ett exempel på just sådan fasthet. Betyder då det här att svenska regeringen och svenska UD låter USA ta över Raoul Wallenberg-affären? Nej, säger man på UD till ekoredaktionen. Vi anser fortfarande att det är ett svenskt ärende. Men alla ansträngningar som görs för att få klarhet i Wallenbergs öde hälsar vi med glädje och dessutom är det uppenbarligen så att USA anser sig ha ett visst ansvar, eftersom Raoul Wallenberg reste till Budapest på amerikanskt initiativ och med sitt uppdrag finansierat av USA. Det säger alltså UD i Stockholm i en kommentar till att USA nu engagerat sig officiellt för Raoul Wallenberg.

SH

P26u I

Inslag i kvällseko onsdagen den 6 augusti om Raoul Wallenberg

Den amerikanska regeringen har nu officiellt engagerat sig i fallet Raoul Wallenberg. Wallenberg, som var stationerad i Budapest under andra världskrigets slutskede, räddade tusentals judar från de nazistiska koncentrationslägren. Wallenberg fängslades av deframryckande sovjetiska trupperna i Budapest 1946.

Stig Fredriksson.

Det var utrikesminister Cyrus Vance själv som när han träffade Nina Lagergren i Washington avslöjade att USA nu engagerat sig för ^{Raoul} Wallenberg. Vi har nyligen tagit upp fallet med den sovjetiska regeringen och inväntar ett sovjetiskt svar, sade Cyrus Vance. Svenska UD fick en förfrågan om det fanns några invändningar mot det amerikanska initiativet och svarade självfallet inte, varpå en tjänsteman i det amerikanska utrikesdepartementet vände sig till sovjetiska ambassaden i Washington och krävde besked om Wallenbergs öde. Något sovjetiskt svar har alltså ~~inte~~ ännu inte kommit, Men det är rimligt att anta att den sovjetiska regeringen kommer att följa mönstret från tidigare svenska ~~franktänk~~ ställningar och hävda att Wallenberg avled i Moskva 1947. Det var det svar som den svenska regeringen fick så sent som i januari i år. Med reservation för att amerikanska UD nu anser sig förfoga över nytt material och nya vittnesmål som skulle kunna avfärdas den officiella sovjetiska versionen i fallet Wallenberg så måste man därför beteckna den här amerikanska framstöten som framför allt en viktig ~~markering~~ markering av att USA nu verkligen engagerar sig i fallet, men också som en politisk markering mot den sovjetiska ledningen. Carter-regeringen vill ge exempel på att den visar fasthet och bestämdhet i sitt umgänge med ryssarna och inte tvekar att ta upp känsliga ärenden. På UD i Stockholm säger man i en kommentar att Raoul Wallenberg fortfarande är ett svenskt ärende men att man hälsar alla ansträngningar som görs för att få klarhet i hans öde med glädje. Dessutom är det uppenbarligen så, heter det på UD, att USA anser sig ha ett visst ansvar eftersom Raoul Wallenberg reste till Budapest på amerikanskt initiativ och med amerikansk finansiering av sitt uppdrag.

UTRIKESDEPARTEMENTET PB	Ärende:			
Kopia till: Polch	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)	1	2	3

SVENSK WASHINGTON 1979-08-09

CABINET STOCKHOLM

B R A A D S K A N D E

16/8
 Utrikesminister och
 N. G. G. S. B. J. J. J. J.
 aff
 L. G. J. J.
 Triffa Washington 16/8

P R I M O. FRAAN MITT SAMTAL MED BOB FUNSETH I DAG FOELJANDE:

- UTRIKESMINISTER VANCE HADE URSPRUNGLIGEN AVSETT TA UPP AERENDET VID ETT MOETE MED SVVJETUNIONENS CHARGE D'AFFAIRES SAMMA DAG SOM SAMMANTRAEFFANDET MED FRU LAGERGREN AEGDE RUM, DVS 26 JULI. TIDEN BLEV EMELLERTID KNAPP OCH AERENDET HANNS INTE MED. VANCE INSTRUERADE DAERFOER MARSCHALL SCHULMAN AA HANS VAEGNAR TALA MED CHARGEN VILKET OCKSAA SKEDDE.

- UTTALANDET AV EN TALESMAN FRAAN STATE DEPARTMENT I NYT:S-ARTIKELN 4 AUGUSTI VAR I OEVERENSSTAEMMELSE MED DEN SPRACHREG-LUNG MAN FOERBERETT I STATE INFOER EVENTUELLA FRAAGOR. HAER FOERE-LIGGER ALLTSAA EN GLIDNING MOT ETT MERA OEPPET REDOVISANDE AEN VAD VI I SAMBAND MED FRU LAGERGRENS BESOEK UPPFATTADE SOM DEN AMERIKANSKA HAALLNINGEN.

- INGEN REAKTION HAR HITTILLS AVHOERTS FRAAN MOSKVA.

S E C U N D O. BOB PIERPOINT NAEMNDE I DAG FOER ARNOE ATT CBS:S NEW YORK PLANERAR ATT OM CIRKA TVAA VECKOR SAENDA DET PROGRAM

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)			

- 2 -

OM RAOUL WALLENBERG SOM DE VARIT I KONTAKT MED TERSMEDEN OM.
 DE HADE BETT PIERPOINT GOERA EN INTERVJU FOER PROGRAMMET MED
STATSMINISTERN OM SAENDNINGEN BLIR EFTER 24 AUGUSTI DAA PIER-
POINTS KOMMER TILL STOCKHOLM. SKULLE SAA VARA FALLET TAR PIER-
 POINT KONTAKT, SÆKERT VIA PRESSBYRAAN, EFTER ANKOMSTEN TILL
 SVERIGE.

BORGLUND

UTRIKESDEPARTEMENTET ACR	Ärende:			
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)			1 2 3

SVENSK WASHINGTON

1979-08-10

De Hinder, Pol I: H

CABINET STOCKHOLM

ALS G/H

FOER KABINETTSSEKRETERAREN.

R WALLENBORGARENDET.

ENLIGT DEN VERSION SOM AER TILLGAENGLIG SKULLE SHULVAK PAA
 UTRIKESMINISTER VANCE VAEGNAR HA YTTERLIGARE UNDERSTRUKIT
 AMERIKANSKA REGERINGENS OENSKEMAAL ATT FAA KOMPLETTERA DE-
 TALJER ROERANDE RAOUL WALLENBERGS OEDE, VARVID HAN ANKNUTIT
 TILL DEN SKRIFTLIGA FRAMSTAELLNING SOM OEVERLAEMNATS AV
 ROBERT BARRY DEN 21 JULI.

BORGLUND

SVENSK WASHINGTON KL 1610

+++++ H

ORIGIN	SRAM
MODE	MT

10 AUG 79 10 36

47-A.681		
P	L	EM

⊕

10590V UDSTH S

2
press

SVENSK LONDON

1979-08-10

CABINET STOCKHOLM

681. FOER POL OCH PRESS. RE BRITTISKA MEDIA OM
RAOUL WALLENBERG. P 2.

P R I M O. I EN LAENGRE ARTIKEL SOM INLEDS PAA FOERSTASIDAN I DAGENS "THE GUARDIAN" REDOGOER TIDNINGEN FOER BAKGRUNDEN TILL OCH DE SENASTE HAENDELSERNA I FALLET RAOUL WALLENBERG. ARTIKELFOERFATTAREN UPPGER ATT SOVJET-EXPERTER I DET SVENSKA UTRIKESDEPARTEMENTET FOER NAERVARANDE HAALLER PAA ATT UNDERSOEKA ETT MAERKLIGT BREV SOM DE FAATT GENOM SIN AMBASSAD I ISRAEL. OM DE KOMMER FRAM TILL ATT BREVET AER AEKTA SAA KOMMER DE ATT HA ETT NYTT STARKT BEVIS FOER ATT RAOUL WALLENBERG FORTFARANDE KAN VARA I LIVET, KONSTATERAR TIDNINGEN.

S E C U N D O. VILL I SAMMANHANGET NAEMNA ATT EN ARTIKEL OM RAOUL WALLENBERG KAN FOERVAENTAS I NAESTA NUMMER AV "OBSERVER".

T E R T I O. DET STORA INTRESSET I STORBRIANNIEN FOER RAOUL WALLENBERG HAR LETT TILL ATT FLERA FOERFATTARE KOMMIT ATT AEGNA SIG ATT FALLET. EN TEATERPJAES FOERBEREDS BL.A.

SIDENMARK

SVENSK LONDON KL.11.35

⊕

10590V UDSTH S
28249 SVENSK G

10590D UDSTH S
28249 SVENSK G

10 AUG 79 14 37

47-A 683
P 2 Em

Kab.ock. Sec. G.

64 h

SVENSK LONDON 1979-08-10

CABINET STOCKHOLM

MYCKET BRAADSKANDE

683 FOER KABINETTTSEKRETERARE LEIFLAND PERSONLIGEN

HAER FOELJER ENLIGT KABINETTTSEKRETERARENS TELEFONBEGAERAN FULL-
STAENDIGA TEXTEN TILL GUARDIAN'S ARTIKEL IDAG 10 AUG 1979 RE
RAOUL WALLENBERG:

CIT
SECRET PRISONER OF THE RUSSIANS

FROM JOHN BIERMAN IN TEL-AVIV
SOVIET AFFAIRS EXPERTS IN THE SWEDISH FOREIGN MINISTRY ARE
CHECKING A REMARKABLE LETTER SENT TO THEM FROM THEIR EMBASSY
IN ISRAEL. IF THEY DECIDE IT IS GENUINE, THEY WILL HAVE POWER-
FUL NEW EVIDENCE IN SUPPORT OF CLAIMS THAT A SWEDISH DIPLOMAT,
SEIZED BY THE RUSSIANS TOWARDS THE END OF THE SECOND WORLD
WAR, MAY STILL BE ALIVE AFTER MORE THAN 34 YEARS AS AN UNDIS-
CLOSED PRISONER.

THE MISSING DIPLOMAT IS - OR WAS - RAOUL WALLENBERG, A "PIMPER-
NEL" FIGURE WHO PERFORMED LEGENDARY FEATS AMONG THE JEWS OF
NAZI-OCCUPIED BUDAPEST, SAVING THOUSANDS OF THEM FROM HITLER'S
GAS CHAMBERS.

THE LETTER WHICH SUGGESTS THAT HE MAY BE ALIVE IN A SOVIET
PRISON DESPITE OFFICIAL RUSSIAN ACCOUNTS OF HIS DEATH BY
NATURAL CAUSES IN 1947 WAS PURPORTEDLY SMUGGLED OUT OF RUSSIA
BY THE WIFE OF A GAOLED SOVIET JEW AND RECEIVED BY HER
DAUGHTER LIVING HERE.

IT TELLS HOW THE WRITER'S HUSBAND, 65-YEAR-OLD JAN KAPLAN,
MET "THE SWISS OR SWEDEN WALLENBERG (SIC)" IN THE BUTRYKA
PRISON INFIRMARY IN 1975, BY WHICH TIME WALLENBERG WOULD HAVE
BEEN IN SOVIET GAOLS FOR 30 YEARS AND OFFICIALLY DEAD FOR
28 OF THEM.

PERSISTENT AND MUTUALLY SUPPORTING REPORTS FILTERING OUT OF
RUSSIA OVER THE YEARS HAVE CLAIMED WALLENBERG TO BE STILL
ALIVE. AND OVER THE YEARS THE SWEDES HAVE SENT MORE THAN A
DOZEN NOTES TO THE KREMLIN.

IN JANUARY 1945, SWEDEN WAS TOLD BY RUSSIA THAT WALLENBERG,
THEN A SECRETARY AT THE SWEDISH EMBASSY IN BUDAPEST, WAS
BEING "PROTECTED" BY THE RUSSIANS. IN AUGUST 1947, THE
RUSSIANS REPORTED THAT AN INVESTIGATION HAD SHOWN THERE WAS
NO WALLENBERG IN THE SOVIET UNION AND HE WAS UNKNOWN TO THEM.

VENTUALLY, THEY ADMITTED IN 1957 THAT NEW EVIDENCE SHOWED THAT HE DIED IN PRISON IN MOSCOW IN JULY 1947.

THE SMUGGLED LETTER FROM MRS EUGENIA KAPLAN IN MOSCOW TO HER DAUGHTER, DR ANNA BILDER, HERE IN ISRAEL, MAY PROVE TO BE THE STRONGEST LINK YET IN A CHAIN OF EVIDENCE STRETCHING BACK TO BUDAPEST IN THE GRIM WINTER OF 1944-45.

RAOUL WALLENBERG, 32-YEAR-OLD SCION OF A WELL-CONNECTED SWEDISH BANKING AND DIPLOMATIC FAMILY, HAD BEEN SENT TO NAZI-DOMINATED HUNGARY A FEW MONTHS PREVIOUSLY WITH THE SEEMINGLY IMPOSSIBLE MISSION OF SAVING AS MANY JEWS AS POSSIBLE FROM HITLER'S FINAL SOLUTION.

HIS SPONSORS WERE THE WORLD JEWISH CONGRESS AND PRESIDENT ROOSEVELT'S WAR REFUGEES BOARD, AND HE WAS GIVEN COVER BY THE SWEDISH FOREIGN MINISTRY, WHICH ATTACHED HIM TO ITS LEGATION IN BUDAPEST WITH FULL DIPLOMATIC STATUS.

THE ARISTOCRATIC YOUNG SWEDE BECAME OBSESSED WITH HIS TASK AND DID SO WELL THAT HE ATTRACTED THE ATTENTION OF ADOLF EICHMANN, WHO HAD TAKEN PERSONAL CHARGE OF THE OPERATION TO WIPE OUT HUNGARY'S 750,000 JEWS.

"I WILL HAVE THE HEAD OF THAT JEW-DOG WALLENBERG", STORMED EICHMANN, AND HE AUTHORISED A NUMBER OF UNSUCCESSFUL ATTEMPTS TO KILL HIM.

WALLENBERG WAS NOT JEWISH. AT YAD VACHEM, JERUSALEM'S DOCUMENTATION CENTRE AND MEMORIAL TO THE HOLOCAUST'S SIX MILLION VICTIMS, HE IS CONSIDERED THE MOST OUTSTANDING OF ALL THE "RIGHTEOUS GENTILES"—NON-JEWS WHO RISKED THEIR LIVES TO SAVE HITLER'S INTENDED RACIAL VICTIMS.

YAD VASHEM, CHAIRMAN GIDEON MAUSNER, WHO PROSECUTED EICHMANN WHEN HE WAS BROUGHT TO TRIAL HERE IN 1960, SAID: "WALLENBERG'S FEATS WERE PRODIGIOUS".

ON JANUARY 17 1945 AFTER BUDAPEST HAD FALLEN TO THE RED ARMY, WALLENBERG SET OFF WITH HIS CHAUFFEUR AND A RUSSIAN OFFICER FOR THE HEADQUARTERS OF THE SOVIET ARMY AND THE NEW HUNGARIAN GOVERNMENT AT DEBRECEN, ABOUT 120 MILES AWAY.

HIS PURPOSE WAS TO NEGOTIATE EMERGENCY FOOD, FUEL, AND MEDICAL SUPPLIES FOR THE 30,000 JEWS UNDER SWEDISH PROTECTION. HIS FATE HAS EVER SINCE BEEN A MYSTERY.

F

SID 3

FOR YEARS THE RUSSIANS DENIED ALL KNOWLEDGE OF HIM. FINALLY, IN 1957, THE THEN SOVIET DEPUTY FOREIGN MINISTER, ANDREI GROMYKO, TOLD THE SWEDES THAT WALLENBERG HAD DIED OF A HEART ATTACK IN MOSCOW'S LUBIANKA PRISON 10 YEARS PREVIOUSLY.

BUT PERSISTENT AND MUTUALLY CONFIRMING REPORTS FROM SOVIET EX-PRISONERS AND DISSIDENTS TOLD OF WALLENBERG HAVING BEEN SEEN ALIVE IN THE SOVIET PRISON SYSTEM - THE "GULAG ARCHIPELAGO" AS ALEXANDER SOLZHENITSYN CALLS IT - RIGHT THROUGH THE 1950S AND INTO THE 1960S.

IN NOVEMBER 1977 A RUSSIAN JEWISH IMMIGRANT TO ISRAEL, DR ANNA BILDER RECEIVED AN UNEXPECTED PHONECALL FROM HER FATHER, JAN KAPLAN IN MOSCOW.

KAPLAN, FORMER ADMINISTRATOR OF AN OPERATIC CONSERVATOIRE IN MOSCOW, HAD BEEN GAOLED IN 1975 ON CURRENCY CHARGES. HE WAS RELEASED 18 MONTHS LATER FOR HEALTH REASONS AND WAS TELEPHONING TO TELL HIS DAUGHTER THE GOOD NEWS.

"IT WASN'T SO BAD", HE REASSURED HER. "WHEN I WAS IN THE PRISON INFIRMARY AT BUTRYKA IN 1975 I MET A SWEDE WHO'D BEEN IN DIFFERENT PRISONS FOR 30 YEARS AND HE WAS IN PRETTY GOOD CONDITION".

THE SIGNIFICANCE OF THIS REMARK WAS LOST ON DR BILDER, WHO HAD NEVER HEARD OF THE WALLENBERG CASE, BUT RELATIVES IN THE US TO WHOM THE CONVERSATION WAS RELATED DID KNOW THE WALLENBERG STORY.

AFTER CHECKING THE REPORT THE SWEDES SENT A FURTHER NOTE TO THE KREMLIN. IN JANUARY 1979 THE REPLY CAME: THE RUSSIANS HAD NO FURTHER INFORMATION.

IN THE FIRST WEEK OF JULY THIS YEAR ANNA BILDER RECEIVED A LETTER FROM MOSCOW BY A NEW IMMIGRANT.

MRS EUGENIA KAPLAN WROTE: "I LOST ALL HOPE AFTER I WAS CALLED TO THE LUBIANKA AND LEARNED THAT ALL THIS TRAGEDY OCCURRED BECAUSE OF THE LETTER ABOUT THE SWISS OR SWEDE WALLENBURG WHOM HE MET IN THE PRISON INFIRMARY..."
SLUTCIT

SIDENMARK

SVENSK LONDON 14.33

RAETTELSE: SID 3 NAEST SISTA STYCKET SISTA RADEN: LETTER BROUGHT FROM MOSCOW BY..

Ⓜ

10590D UDSTH S
28249 SVENSK G
OKa

10590V UDSTH S
11004Z NOREG N

Kab. sek

UDSTH S

NOREG N

Press

ORIGIN

10 AUG 79 15 22

47-A 684

P 2 En I

Pal
Pr
K

V

10590V UDSTH S
10590V UDSTH S
511208 SVNSK CU
DFDFDFDF1012+
10590V UDSTH S
28249 SVENSK G

hcg

SVENSK LONDON 1979-08-10

CABINET STOCKHOLM

MYCKET BRAADSKANDE

684. FOER POL OCH PRESS RE RAOUL WALLENBERG. P 2.

AMBASSADOER PER ANGER OCH JOURNALISTEN SVEN STROEMBERG
INTERVJUADES IDAG I RADIO 4 ANGAAENDE FALLET RAOUL
WALLENBERG. EN UTSKRIFT AV INTERVJUERNA KOMMER ATT
SKICKAS PER TELEX IDAG PAA EFTERMIDDAGEN.

SIDENMARK

SVENSK O LONDON KL. 15.20

Press
Pressbyrån, Railert
1979-08-14

övers. namnteckningen i 3 ex
t amb. i London med kurir

TERMINE GRACIAS

h 10 AUG 79 16 10

47-A 686		
P	2	En I

PR

⊕
10590A UDSTH S
28249 SVENSK G

SVENSK LONDON 1979-08-10

CABINET STOCKHOLM

B R A A D S K A N D E

686. PRESSBYRAAN FRAAN BOTHORP. RE WALLENBERGS NAMNTECKNING.
P 2.

FINNS DET MOEJLIGHET SKAFFA FRAM BILD AV RAOUL WALLENBERGS
NAMNTECKNING? EN SPECIFIK BILD HAR EFTERFRAAGATS, NAEMLIGEN
EN DAER HANS SIGNATUR AER STARKT UPPFOERSTORAD. OM BILDEN
FINNS AER DET I SAA FALL NAAGON BEKANT OM DEN ANVAENTS I
NAAGOT SAERSKILT SAMMANHANG. OM JUST DENNA BILD INTE AER
KAEND TACKSAM FOER VILKEN BILD SOM HELST
MED NAMNTECKNINGEN. GAAR DETTA ATT ORDNA VORE JAG TACKSAM
FOER SNABBT BESKED OCH BILDEN SENAST MED NAESTA KURIR.

SIDENMARK

SVENSK LONDON KL. 16.00

⊕
10590A UDSTH S
28249 SVENSK G

kiérdemelte tehát a volt magyar hadi-
a legteljesebb hálóját. Svédország nem-
ismertetik nemes munkáját.
fiatalabb generációjának tagjai, — így
tól sorban az ő gyönyörű példáján
hul. nítárius akciók érdekében csata-
g elmulasztották megörökíteni, az oly
lsa Brändström hősi munkájának em-

*
ors. Raoul Wallenberg-nek, a
k: becsületére válik védettjeinek, azok-
szalkészsége tette lehetővé, hogy életük
t és hősi harcait egy monumentális
ltó módon megörökítse.

ldözöltek és menekültek védelmében
legendák övezik. A magyar- és a világ-
ényei, sokszor jóakarató túlzásaikkal,
tulajdonítanak, amelyeket — ismervé
naga azonnal elhárított volna magától.
lag az általam személyesen is tapaszt-
ágon és Európa számos más államá-
án személyesen összegyűjtött megbiz-
atosabban mérlegelt és kiértékelt val-

n nincs arra szüksége, hogy tetteit
érdemeit is neki tulajdonítsuk. Így
t, világszerte mesterségesen gyártott
os nagy északi nép méltó fiához
s hiteles dokumentáció, amelyet e
szóvirág és sallangos cifrázás helyett

*
nuk, a be — kizárólag hiteles doku-
Wallenberg életművét, megjele-
harmadik kiadásához jutott el.
a svéd, a dán-norvég és az angol-

ban.

L. J.

Raoul Wallenberg

Kab sek
Pol ch
Pol 1
105205 UDSTH S
Press.

28249 SVENSK G

SVENSK LONDON 1979-08-10

CABINET STOCKHOLM

B R A A D S K A N D E

682. VAART 681. FOER POL OCH PRESS. RE BRITTISKA
MEDIA OM RAOUL WALLENBERG. P 2.

PAA BEGAERAN CITERAS NEDAN IN EXTENSO ARTIKELN
OM RAOUL WALLENBERG I DAGENS "'GUARDIAN'":

CITAT

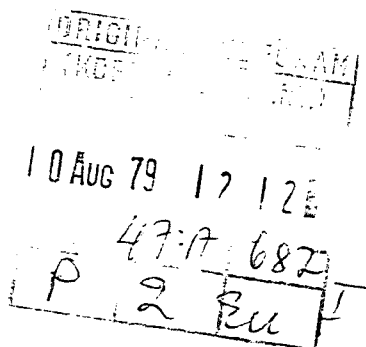
SECRET PRISONER OF THE RUSSIANS.
FROM JOHN BIERMAN IN TEL AVIV.
SOVIET AFFAIRS EXPERTS IN THE SWEDISH FOREIGN MINISTRY
ARE CHECKING A REMARKABLE LETTER SENT TO THEM FROM THEIR
EMBASSY IN ISRAEL. IF THEY DECIDE IT IS GENUINE, THEY
WILL HAVE POWERFUL NEW EVIDENCE IN SUPPORT OF CLAIMS
THAT A SWEDISH DIPLOMAT, SEIZED BY THE RUSSIANS TOWARDS
THE END OF THE SECOND WORLD WAR, MAY STILL BE ALIVE
AFTER MORE THAN 34 YEARS AS UN UNDISCLOSED PRISONER.

THE MISSING DIPLOMAT IS - OR WAS - RAOUL WALLENBERG,
A "'PIMPERNEL"' FIGURE WHO PERFORMED LEGENDARY FEATS
AMONG THE JEWS OF NAZI-OCCUPIED BUDAPEST, SAVING
THOUSANDS OF THEM FROM HITLER'S GAS CHAMBERS.

THE LETTER WHICH SUGGESTS THAT HE MAY BE ALIVE IN A
SOVIET PRISON DEPSITE OFFICIAL RUSSIAN ACCOUNTS OF
HIS DEATH BY NATURAL CAUSES IN 1947 WAS PURPORTEDLY
SMUGGLED OUT OF RUSSIA BY THE WIFE OF A GAOLED SOVIET
JEW AND RECEIVED BY HER DAUGHTER LIVING HERE.

IT TELLS HOW THE WRITER'S HUSBAND, 65-YEAR OLD JAN
KAPLAN, MET "'THIS SWISS OR SWEDE WALLBERG (SIC)'"
IN THEY BUTRYKA PRISON INFIRMARY IN 1975, BY WHICH
TIME WALLENBERG WOULD HAVE BEEN IN SOVIET GAOLS FOR
30 YEARS AND OFFICIALLY DEAD FOR 28 OF THEM.

PERSISTENT AND MUTUALLY SUPPORTING REPORTS FILTERING
OUT OF RUSSIA OVER THE YEARS HAE CLAIMED WALLENBERG
TO BE STILL ALIVE. AND OVER THE YEARS THE SWEDES HAVE
SENT MORE THAN A DOZEN NOTES TO THE KREMLIN.

484

SID. 2.

IN JANUARY, 1945, SWEDEN WAS TOLD BY RUSSIA THAT WALLENBERG, THEN A SECRETARY AT THE SWEDISH EMBASSY IN BUDAPEST WAS BEING "PROTECTED" BY THE RUSSIANS. IN AUGUST, 1947, THE RUSSIANS REPORTED THAT AN INVESTIGATION HAD SHOWN THERE WAS NO WALLENBERG IN THE SOVIET UNION AND HE WAS UNKNOWN TO THEM.

EVENTUALLY, THEY ADMITTED IN 1957 THAT NEW EVIDENCE SHOWED THAT HE DIED IN PRISON IN MOSCOW IN JULY, 1947.

THE SMUGGLED LETTER FROM MRS. EUGENIA KAPLAN IN MOSCOW TO HER DAUGHTER, DR. ANNA BILDER, HERE IN ISRAEL, MAY PROVE TO BE THE STRONGEST LINK YET IN A CHAIN OF EVIDENCE STRETCHING BACK TO BUDAPEST IN THE GRIM WINTER OF 1944-45.

RAOUL WALLENBERG, 32-YEAR-OLD SCION OF A WELL-CONNECTED SWEDISH BANKING AND DIPLOMATIC FAMILY, HAD BEEN SENT TO NAXIZI-DOMINATED HUNGARY A FEW MONTHS PREVIOUSLY WITH THE SEEMINGLY IMPOSSIBLE MISSION OF SAVING AS MANY JEWS AS POSSIBLE FROM HITLER'S FINAL SOLUTION.

HIS SPONSORS WERE THE WORLD JEWISH CONGRESS AND PRESIDENT ROOSEVELT'S WAR REFUGEES BOARD, AND HE WAS GIVEN COVER BY THE SWEDISH FOREIGN MINISTRY WHICH ATTACHED HIM TO ITS LEGATION IN BUDAPEST WITH FULL DIPLOMATIC STATUS.

THE ARISTOCRATIC YOUNG SWEDE BECAME OBSESSED WITH HIS TASK AND DID SO WELL THAT HE ATTRACTED THE ATTENTION OF ODOLF EICHMANN, WHO HAD TAKEN PERSONAL CHARGE OF THE OPERATION TO WIPE OUT HUNGARY'S 750,000 JEWS.

"I WILL HAVE THE HEAD OF THAT JEW-DOG WALLENBERG", STORMED EICHMANN, HAD HE AUTHORIZED A NUMBER OF UNSUCCESSFUL ATTEMPTS TO KILL HIM.

WALLENBERG WAS NOT JEWISH. AT YAD VACHEM, JERUSALEM'S DOCUMENTATION CENTRE AND MEMORIAL TO THE HOLOCAUST'S SIX MILLION VICTIMS, HE IS CONSIDERED THE MOST OUTSTANDING OF ALL THE "RIGHTEOUS GENTILES" - NON-JEWS WHO RISKED THEIR LIVES TO SAVE HITLER'S INTENDED RACIAL VICTIMS.

YAD VASHEM CHAIRMAN GIDEON MAUSNER, WHO PROSECUTED EICHMANN WHEN HE WAS BROUGHT TO TRIAL HERE IN 1960, SAID: "WALLENBERG'S FEATS WERE PRODIGIOUS".

SID. 3.

ON JANUARY 17, 1945, AFTER BUDAPEST HAD FALLEN TO THE RED ARMY, WALLENBERG SET OFF WITH HIS CHAUFFEUR AND A RUSSIAN OFFICER FOR THE HEADQUARTERS OF THE SOVIET ARMY AND THE NEW HUNGARIAN GOVERNMENT AT DEBRECEN, ABOUT 120 MILES AWAY.

HIS PURPOSE WAS TO NEGOTIATE EMERGENCY FOOD, FUEL AND MEDICAL SUPPLIES FOR THE 30,000 JEWS UNDER SWEDISH PROTECTION. HIS FATE HAS EVER SINCE BEEN A MYSTER.

FOR YEARS THE RUSSIANS DENIED ALL KNOWLEDGE OF HIM. FINALLY IN 1957, THE THEN SOVIET DEPUTY FOREIGN MINISTER, ANDREI GROMYKO, TOLD THE SWEDES THAT WALLENBERG HAD DIED OF A HEART ATTACK IN MOSCOW'S LUBIANKA PRISON 10 YEARS PREVIOUSLY.

BUT PERSISTENT AND MUTUALLY CONFIRMING REPORTS FROM SOVIET EX-PRISONERS AND DISSIDENTS TOLD OF WALLENBERG HAVING BEEN SEEN ALIVE IN THE SOVIET PRISON SYSTEM - THE "GULAG ARCHIPELAGO" AS ALEXANDER SOLZHENITSYN CALLS IT - RIGHT THROUGH THE 1950S AND INTO THE 1960S.

IN NOVEMBER, 1977, A RUSSIAN JEWISH IMMIGRANT TO ISRAEL, DR. ANNA BILDER, RECEIVED AN UNEXPECTED PHONE CALL FROM HER FATHER, JAN KAPLAN IN MOSCOW.

KAPLAN, FORMER ADMINISTRATOR OF AN OPERATIC CONSERVATOIRE IN MOSCOW, HAD BEEN GAOLED IN 1975 ON CURRENCY CHARGES. HE WAS RELEASED 18 MONTHS LATER FOR HEALTH REASONS AND WAS TELEPHONING TO TELL HIS DAUGHTER THE GOOD NEWS.

"IT WAS N'T SO BAD", HE REASSURED HER. "WHEN I WAS IN THE PRISON INFIRMARY AT BUTRYKA IN 1975 I MET A SWEDE WHO'D BEEN IN DIFFERENT PRISONS FOR 30 YEARS AND HE WAS IN PRETTY GOOD CONDITION."

THE SIGNIFICANCE OF THIS REMARK WAS LOST ON DR. BILDER, WHO HAD NEVER HEARD OF THE WALLENBERG CASE, BUT RELATIVES IN THE US TO WHOM THE CONVERSATION WAS RELATED DID KNOW THE WALLENBERG STORY.

AFTER CHECKING THE REPORT THE SWEDES SENT A FURTHER NOTE TO THE KREMLIN. IN JANUARY, 1979, THE REPLY CAME: THE RUSSIANS HAD NO FURTHER INFORMATION.

IN THE FIRST WEEK OF JULY THIS YEAR ANNA BILDER RECEIVED A LETTER FROM HER MOTHER, BROUGHT FROM MOSCOW BY A NEW IMMIGRANT.

SID. 4.

MRS. EVGENIA KAPLAN WROTE: ''I LOST ALL HOPE
AFTER I WAS CALLED TO THE LUBIANKA AND LEARNED
THAT ALL THIS TRAGEDY OCCURRED BECAUSE OF THE LETTER
ABOUT THIS SWISS OR SWEDE WALLENBURG WHOM HE MET IN
THE PRISON INFIRMARY''
SLUTCITAT

SIDENMARK

SVENSK LONDON

1979-08-10 KL.

12.07

⊕

10590B UDSTH S
28249 SVENSK G

Kab sek
Pol ch
19350A UDSTH S
28249 SVENSK G

10 AUG 79 17 45

47-A 687
P 2 En

(Pat)

SVENSK LONDON 1979-08-10

CABINET STOCKHOLM

B R A A D S K A N D E

687. FOER KABINETTSSEKRETERAREN OCH PRESS .
RE RAOUL WALLENBERG. P 2.

BBC RADIO 4 SAENDE IDAG KL. 13.00 INTERVJUER MED
PER ANGER OCH SVEN STROEMBERG SOM HAER AATERGES IN
EXTENSO.

CITAT

RAUL WALLENBERG (PHONETIC) WAS A SWEDISH DIPLOMAT
WHO BEFORE THE WAR HELPED SAVE TENS OF THOUSANDS
OF JEWS IN NAZI OCCUPIED BUDAPEST AND THE GAS CHAMBERS.
AFTER THE WAR HE WAS IMPRISONED BY THE RUSSIANS WHO
SUSPECTED HIM FOR BEING A SPY.

IN 1974, FOLLOWING PROTESTS FROM THE SWEDES, THE
RUSSIANS REPORTED HE DIED IN JAIL - THE STORY THAT
HAS NEVER BEEN ACCEPTED BY THE WEST.

THERE ARE PERSISTENT RUMOURS THAT HE IS STILL
ALIVE AND STILL IS IN PRISON.

NOW THE SWEDISH FOREIGN SERVICE IS STUDYING A LETTER
FROM A MAN WHO WAS IN A RUSSIAN JAIL IN 1975 AND
APPEARS TO HAVE MET WALLENBERG AT THAT TIME.

ALL OF WHICH HAS PROMPTED FRESH APPEALS TO THE
RUSSIANS FROM SEVERAL COUNTRIES, INCLUDING THE UNITED
STATES, BRITAIN AND ISRAEL.

THE SWEDISH AMBASSADOR TO CANADA, PEER ANGER
(PHONETIC) WAS A XLOSE FRIEND OF WALLENBERG'S BEFORE THE WA
WAR, AND WORKED ALONGSIDE HIM IN BUDAPEST. HE HAS BEEN
TALKING TO PETER MARSHALL.

SID. 2.

P E E R A N G E R

HE WAS VERY BRAVE, HE HAD GREAT IMAGINATION. HE ALWAYS FOUND SOLUTIONS, YOU KNOW, AND HE WAS ALSO VERY KNOWLEDGEABLE ABOUT HUNGARY AND HE SPOKE MANY LANGUAGES, AND HE WAS VERY ... HE DIDN'T ACT IN A VERY CONVENTIONAL WAY. HE WAS UNCONVENTIONAL, I WOULD SAY, WHICH FITTED IN VERY WELL IN THAT SITUATION.

P E T E R M A R S H A L L

HOW DID HE GET INVOLVED IN TRYING TO SAVE THE JEWS?

P E E R A N G E R

WELL, HE WAS IN STOCKHOLM, YOU KNOW, IN A FIRM WHERE HIS BOSS WAS A JEW WHO HAD RELATIVES IN HUNGARY ... WERE DEPORTED TO THE GAS CHAMBERS. AND WHEN HE KNEW, WHEN HE HEARD ABOUT THAT HE STARTED TO BE INTERESTED IN THIS MATTER, AND THAT COINCIDED IN STOCKHOLM WITH, WITH SOME PROPOSALS FROM THE JEWISH COMMUNITY FROM THE WORLD JEWISH CONGRESS AND FROM THE AMERICAN EMBASSY THAT THEY VERY MUCH WANTED A SWEDE - A NEUTRAL COUNTRY - WANTED US TO SEND SOMEONE TO HELP OUT IN THIS SITUATION.

AND SO WALLENBERG WAS THERE, AND IT SO HAPPENED THAT HE WAS, HE WAS CHOSEN FOR THIS TASK.

P E T E R M A R S H A L L

HOW DID HE MANOEUVRE, HOW DID HE MASTERMIND THE WHOLE THING?

P E E R A N G E R

WELL, HE WAS A VERY, VERY CLEVER NEGOTIATOR, AND HE NEGOTIATED WITH THE NAZI GOVERNMENT ABOUT THIS AND GOT THEIR PERMISSION TO HAVE A CERTAIN NUMBER OF JEWISH PEOPLE TO START WITH UNDER HIS PROTECTION, AND IN HOUSES WHICH WERE UNDER OUR PROTECTION. AND SO THIS NUMBER WAS INCREASED SLOWLY AND WITHOUT THEIR KNOWLEDGE, OF COURSE, WE EXCEEDED VERY MUCH THE NUMBER WHICH THEY HAD ALLOWED.

P E T E R M A R S H A L L

HOW DID HE DO IT, THOUGH? WAS THERE ANY PAPER WORK?
WAS IT DOCUMENTATION OR WHAT?

P E E R A N G E R

WELL, CERTIANLY IT WAS THIS PROTECTION PASSPORT
BEING ISSUED, KIND OF DOCUMENTS, IN THE SWEDISH
LANGUAGE WITH A COAT OF ARMS ON, WHILE WE SIMPLY
DECLARED THAT THIS PERSON WAS UNDER OUR PROTECTION,
THAT INTERNATIONALLY IT COMPLETELY UNLEGAL DOCUMENT
(SIC), BUT THOSE NAZIS , YOU KNOW, THEY WERE NOT
VERY WELL EDUCATED, THEY WERE QUITE STUPID, AND
THEY, SORT OF, WERE IMPRESSED BY A DOCUMENT WITH
STAMPS AND THE AMBASSADOR'S SIGNATURE ON, AND
SO ON.

P E T E R M A R S H A L L

NOW WHAT HAPPENED AT THE END OF THE WAR? WHY WOULD
THE RUSSIANS HAVE HELD HIM?

P E E R A N G E R

WELL, THAT IS, OF COURSE, A BIG QUESTION. THE RUSIANS
CONQUERED BUDAPEST. HE CONTACTED THE RUSSIAN TROOPS,
AND HE, THE RUSSIAN ARMY, COMMUNICATED AND WITH SWEDEN
(SIC) AND SAID "WE HAVE FOUND HIM AND HE'S UNDER
OUR PROTECTION", AND SO, WE, IN SWEDEN THEY WERE VERY
PLEASED ABOUT THIS.

AND THEN, AFTER A WHILE, WE DIDN'T HEAR ANYTHING, AND
SO WE STARTED TO ENQUIRE ABOUT IT, AND THEN THE
RUSSIANS ANSWERED, "WELL, WE DON'T KNOW. THOSE SOLDIERS
WHO FOUND HIM, WE DON'T KNOW WHERE THEY ARE AND
IT'S COMPLETE CONFUSION ALL OVER, AND SO ON, AND SO WE
DON'T KNOW", AND THAT WENT ON FOR QUITE A WHILE,
AND FINALLY WE WERE ABLE TO PROVE THAT HE WAS
TAKEN BY THEM INTO PRISON. SO, AND THEN, THEN
THE RUSSIANS SAID "OK, BUT HE DIED".

P E T E R M A R S H A L L

DO YOU FEEL HE IS STILL ALIVE?

SID. 4.

P E E R A N G E R

YES.

P E T E R M A R S H A L L

WHY'S THAT?

P E E R A N G E R

BECAUSE THAT'S MY OWN STAND I TAKE, THAT AS LONG AS NOBODY HAS BEEN ABLE TO PROVE THAT HE'S DEAD, I THINK IT'S FAIR TO SAY THAT HE'S ALIVE.

THE MAIN THING IS TO, TO GET HIM RELEASED IF HE'S ALIVE, WHICH I BELIEVE IN, OR IF HE'S NOT ALIVE, THAT AT LEAST TO KNOW WHAT HAS HAPPENED. I MEAN IT'S, THE WHOLE WORLD, I MEAN ALL THOSE PEOPLE HAVE BEEN SAVED BY HIM. THEY ARE ASKING FOR THAT, WHAT HAS HAPPENED TO HIM.

P R E S E N T E R

PEER ANGER. A FEW MOMENTS AGO, PETER MARSHALL SPOKE TO SVEN STROMBERG, LONDON CORRESPONDENT FOR THE SWEDISH BROADCASTING CORPORATION, WHO'S FOLLOWED THE WALLBERG CASE FOR A NUMBER OF YEARS. HE ASKED HIM ABOUT THE THEORIES THAT THE WAR HERO WAS A SPY.

S V E N S T R O M B E R G

HE COULD HAVE BEEN A SPY, BECAUSE HE WAS, YOU KNOW, INDIRECTLY HIRED BY THE AMERICAN GOVERNMENT, AND THEY NEEDED ALL KINDS OF INFORMATION AND ESPECIALLY FROM THAT PART OF THE WORLD, IN EUROPE, AND I THOUGHT HE GAVE THEM SOME INFORMATION. WHETHER HE WAS A SPY OR NOT, IT ISN'T PROVED.

P E T E R M A R S H A L L

WHAT DIPLOMATIC MOVES HAVE BEEN MADE OVER THE YEARS?

S V E N S T R O M B E R G

WELL, OVER THE YEARS THE SWEDISH GOVERNMENT HAVE MADE REPEATEDLY REQUESTS TO THE RUSSIAN AUTHORITIES ABOUT HIM, BUT THEY HAVE ALWAYS GOT THE SAME ANSWER, THAT HE IS DEAD. AND NOW RECENTLY OTHER COUNTRIES HAVE BEEN INVOLVED AS WELL.

THE AMERICAN GOVERNMENT HAVE ASKED THE RUSSIANS ABOUT HIM, ALSO THE ISRAELIS HAVE BEEN ASKING ABOUT HIM, AND THERE IS A MOVEMENT GOING ON WITHIN THE BRITISH PARLIAMENT AS WELL TO TRY TO FIND OUT WHAT IS GOING ON.

SID. 5.

P E T E R M A R S H A L L

THAT'S TWO MP'S HAVE TAKEN UP THE CASE - GREVILLE
JANNER AND WINSTON CHURCHILL.

S V E N S T R O M B E R G

THAT'S RIGHT.

P E T E R M A R S H A L L

WELL, IN VIEW OF ALL THIS DIPLOMATIC PRESSURE,
DO YOU THINK THE MYSTERY WILL BE UNRAVELLED NOW?

S V E N S T R O M B E R G

HOPEFULLY, IT WILL COME OUT, ANYTHING OF IT. FOR
MANY YEARS IT HASN'T BEEN SUCH AN INTERESTING
CASE AS IT IS NOW, WHICH IS VERY HOPEFUL.
SLUTCITAT

SIDENMARK

SVENSK LONDON KL. 17.45

⊕

19350A UDSTH S
28249 SVENSK G

Ärende

Wallenberg-affären

Datum

1979-08-10

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

Adress

Svensk Moskva
Oslo
Köpenhamn
Helsingfors

Text

Sprachregelung Guardians artikel om Raoul Wallenberg.

1) Vi kan bekräfta att vi fått texten till det brev från fru Kaplan till Dr Bilder, varom talas i Guardians artikel.

2) De informationer om RW:s öde, som finns i fru Kaplans brev, har svenska UD via andra kanaler känt till sedan årsskiftet 78/79. Det var bl a dessa informationer som låg till grund för vår framställning till ryssarna 3/1-79. Inga nya uppgifter om R.W. finns i fru Kaplans brev.

3) UD kan inte offentliggöra innehållet i detta privatbrev mellan fru Kaplan och Dr Bilder.

Cabinet+

Kabs Leifland, IB

Ärende	Datum		Önr
	1979-08-10		
	Ärd	Grupp	Mål
	R	2	Ev. I

Adress

Svensk
WASHINGTON

W

Text

Från Leifland.

Tacksam redogörelse vad som hände vid Shulmans samtal med
sovjetiske chargén.

Cabinet

V

10/8/79 w/45 as	P 2 En I
-----------------------	----------

PR

VCABINET STOCKHOLM 1979-08-10

SVENSK LONDON 667 ✓
SVENSK TEL AVIV 163 13/8-79 del 1410 PR V
SVENSK WASHINGTON 782 ✓
SWEDELEG NEW YORK 968 ✓

FRAAN PRESSBYRAAN

SPRACHREGLUNG GUARDIANS ARTIKEL OM R.W.

1) VI KAN BEKRAEFTA ATT VI FAATT TEXTEN TILL DET BREV FRAAN FRU KAPLAN TILL DR BILDER, VAROM TALAS I GUARDIANS ARTIKEL

2) DE INFORMATIONER OM RW:S OEDE, SOM FINNS I FRU KAPLANS BREV, HAR SVENSKA UD VIA ANDRA KANALER KAENT TILL SEDAN AARSSKIFTET 78/79. DET VAR BL A DESSA INFORMATIONER SOM LAAG TILL GRUND FOER VAAR FRAMSTAELLNING TILL RYSSARNA 3/1 -79. INGA N Y A UPPGIFTER OM RW FINNS I FRU KAPLANS BREV.

3) UD KAN INTE OFFENTLIGGOERA INNEHAALLET I DETTA PRIVATBREV MELLAN FRU KAPLAN OCH DR BILDER.

CABINET

CABINET STHLM KL 16.30

PIERRE/EW

Kab selg
Pol ch
Pa

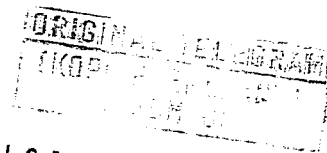
Press

SVENSK LONDON

1979-08-13

CABINET STOCKHOLM

688. FOER POL OCH PRESS. RE RAOUL WALLENBERG.
P 2.

13 AUG 79 11 13

47-A 688

P 2 En

(Pae)
(Pr)

"THE OBSERVER" HADE PAA SOENDAGEN EN TVAASPALTIG
ARTIKEL PAA INSIDA OM RAOUL WALLENBERG. ARTIKELN,
SKRIVEN AV LAJOS LEDERER, AATERGES NEDAN IN EXTENSO.

CITAT
MISSING ENVOY 'IN SIBERIA'

THE SWEDISH GOVERNMENT IS CONVINCED THAT RAOUL WALLEN-
BERG, A SWEDISH DIPLOMAT WHO DISAPPEARED IN
HUNGARY AFTER RESCUING THOUSANDS OF JEWS FROM THE
NAZIS AT THE END OF WORLD WAR TWO, IS STILL
ALIVE AFTER 34 YEARS IN RUSSIAN JAILS.

HE IS BELIEVED TO BE IN A SIBERIAN LABOUR CAMP,
FOLLOWING THE RECEIPT OF WORD FROM A JAILED RUSSIAN
JEW WHO SAID HE HAD MET A 'SWISS OR SWEDE' CALLED
'WALLBERG'.

WALLENBERG WAS SENT TO BUDAPEST ON A RED CROSS
MISSION TO HELP JEWS ESCAPE FROM NAZIS AFTER
HITLER'S TROOPS OCCUPIED HUNGARY IN OCTOBER 1944.

HIS WORK BECAME A LEGEND. WITHIN WEEKS OF THE
GESTAPO'S ARRIVAL IN BUDAPEST HE HAD ISSUED OVER
25.000 SWEDISH PASSPORTS TO JEWS, GIVING THEM
SHELTER IN PROTECTED 'SWEDISH HOUSES'.

WALLENBERG'S DISAPPEARANCE IN THE SPRING OF 1945
CAUSED DEEP CONCERN IN BUDAPEST AND STOCKHOLM. AT
FIRST THE NEW HUNGARIAN AUTHORITIES BELIEVED HE HAD D

BEEN MURDERED OR

AT
FIRST THE NEW HUNGARIAN AUTHORITIES BELIEVED HE HAD D
BEEN MURDERED OR ABDUCTED BY THE RETREATING NAZIS
BUT AS I WAS TOLD IN BUDAPEST IN SEPTEMBER 1945
BY PRIME MINISTER ZOLTAN TILDY, IT WAS LATER
DISCOVERED THAT HE HAD BEEN ARRESTED BY THE
RUSSIANS AND TAKEN TO MOSCOW.

SID. 2.

SOVIET MILITARY INTELLIGENCE BELIEVED WALLENBERG WAS A TOP BRITISH AGENT SENT TO SPY ON THEM.

FOR YEARS THE KREMLIN DENIED ALL KNOWLEDGE OF WALLENBERG BUT IN 1956, WHEN PRIME MINISTER TAGE ERLANDER VISITED MOSCOW AND RAISED THE MATTER WITH KHRUSCHEV, THE LINE CHANGED. ANDREI GROMYKO, THEN DEPUTY FOREIGN MINISTER, SAID WALLENBERG HAD BEEN HELD IN MOSCOW'S LUBYANKA PRISON AND HAD DIED OF HEART FAILURE ON JULY 17TH, 1947.

THE RUSSIANS PRODUCED A DOCUMENT SIGNED BY COL. SMALTSOV, HEAD OF THE LUBYANKA PRISON MEDICAL SERVICE, CONFIRMING THE DEATH AND ADDING THAT THE BODY HAD BEEN CREMATED AFTER A POST-MORTEM.
SLUTCITAT

SIDENMARK

SVENSK LONDON KL.

11.10

⊕

10590B UDSTH S
28249 SVENSK G

SVERIGES AMBASSAD

WASHINGTON

1979-08-09

LS

Th. Wickman, Pol. I.

h'h

Kabinettssekreteraren
Leif Leifland

UTRIKESDEPARTEMENTET

PERSONLIGT OCH FÖRTROLIGT

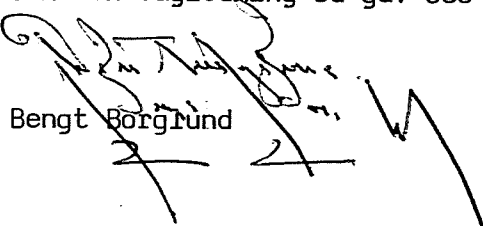
560

Ink.	13.8	1979
Avd.	Gr.	Mal
P	2	Eu ¹

Tackbrev från Fru Lagergren
(1 bil)

./. Ditt namn nämns med tacksamhet i närslutna vänliga rader som Fru Lagergren tillskänkt oss efter sitt besök i Washington.

Jag vill också gärna personligen tacka Dig för Ditt fina stöd och den vägledning Du gav oss i detta känsliga ärende.

Bengt Borgründ

ML

Juk. Amb.
-08-09.

1 augusti 1979

Käre Bengt -

Varmt och hjärtligt
tack för all din vänlighet
under mitt hektiska besök,
som du gav resultat över
all förväntan. Det frändes
kint att få ett helhjärtat
stöd från svensk sida.

Jag såg till min glädje att
Leif Leifland uttalade sig
mycket positivt om den
amerikanska aktionen. Över-
huvudtaget har den i Sverige
tagits emot med stort intresse

håll i press och bland män-
skor i allmänhet.

Det var oshattbart att
ha bil och chaufför till våra
föreläsningar som gjorde det
möjligt att hålla tidschema.
Vill du också så härnäst
och tacka dig.

Tack än en gång för
de söta ordena och dina
älskade ord som rörde mig
mycket!

Din Varmt Hilsning

Kine

ARKIVEXEMPLAR

Kabs Leifland, IB

1979-08-13

Fru Nina Lagergren *int.*
Dalbergsvägen 22
182 62 DJURSHOLM

Wallenberg

Dnr	99		
Avd	Grp	Mål	
P	2	En	

(Kära Nina,)

./. I anslutning till dagens telefonsamtal ber jag få
skicka Dig en snabböversättning av fru Kaplans brev till
dottern i Israel.

./. Vidare närsluter jag, i form av telegram från vår am-
bassad i London, texten till artikeln i "Guardian" den
10 augusti.

Leif Leifland

Ifylles av postexp

Avsant med			
☐ sv kurir	☐ utl kurir	☐ luftpost	☐ vanlig post

Avsändn datum
79-08-14

Sign

Leif

Inbörretvättning

26

Kära Lina,

Jag skriver detta brev och är inte säker på att ~~det kommer~~
~~in i dina~~ det kommer i era händer eller att samma sak
händer med det som med pappas olycksaliga brev. På g'n
det där brevet har han åter suttit inne nästan 1 1/2 år.
Men vi har inget att förlora här efter det som hände med
far. Ja, har aldrig velat att och inte heller kunnat skriva,
särskilt inte med tanke på ditt närvarande och sedan,
efter adkonsten och dessutom så kan vi inte hjälpa
pappa. Ja, har förlorat allt hopp sedan han kallade mig
till Ljubanka och till sist fick vi reda på alla olyckor
som inträffade med det där brevet ~~och dessutom~~
anledningen där Schweizaren eller svensken Wallberg,
som han nu hade träffat på fängelsesjukhuset, då pappa
hade lunginflammation och hjärtattack. Pappa skrev om
denne Wallberg ett långt brev och bar det länge på sig
och letade efter tillfälle att sända det till dig genom
någon utländsk turist. Han gick varje lördag till syna-
gogan där det brukar finnas turister. Men där fick han
inte napp på lång tid. Han gick hem varje gång uttröttad
och berättade att alla var rädda att ta med sig brev
över gränsen. En gång kom pappa hem glad och sa till
mig att han till slut lyckats överlämna brevet till en
ung utländsk turist som lovade att skicka det från Wien
eller Tyskland (jag kommer inte ihåg det så precis), att
skicka det till dig i Israel. Efter några dagar, det
var på fredag kväll den 3 februari, gjorde de en noggrann
husegensökning hemma och tog med sig pappa och nu har
det gått nästan 1 år ~~sen~~ som han föreskattat på Ljubanka
eller på L-fortovo. Nu har jag förlorat allt hopp om

1978

att någonsin se er. Då dom kallade mig Lubjanka i maj
 så skrek en ilsknen överste till mig: Här har Sovjet-
 makten behandlat honom humanit och frisläppt honom p g a
 sjukdom och så har denne otacksamme man hittat på att
 syssla med ~~sluggert~~ att olagligt sända brev med hjälp av
 utlänningar till Israel, brev som är antisovjetiska
 och innebär spioneri. Och er dotter skrek att hon har
 satt ring med antisovjetisk propaganda i Israel. Sedan
 har lugnat sig så han om er dotter någonsin vill se
 honom så får hon sluta upp med sin intensiva aktivitet
 mot sitt fosterland. Det var hans ord. Om pappa så han,
 att det är friskt men att hans öde är beroende av hur
 hans dotter i Israel uppfört sig, dvs att du inte bråkar
 där. Men jag vet inte om det är bättre att tåga, ett
 råd som många ger, eller tvärtom att amerikanska senatorer
 där eller andra höga personer engagerar sig för far.
 För man har ju släppt många efter påstötningar från
 amerikanska senatorer eller presidenten själv. Och några
 säger att endast stora rubriker i pressen och högljutt
 tal i radion hjälper. Jag förstår mig inte på sånt här.
 Här är vi precis som blinda valpar. För er är allt
 lättare att se. Men jag är rädd att vi aldrig får se er
 och att jag aldrig får se din lilla Daniela. Men varför
 behövde pappa blanda sig i denna sak. Han har ju aldrig
 sysslat med politik och gillade inte, var t o m rädd
 för att lyssna på politiska anekdoter. Hittills har jag
 inte förstätt vad som hänt med det här brevet som pappa
 överlämnade till den där unge utlänningen. Hittade dom
 brevet hos honom eller var han underställd Lubjanka.
 Jag vet inte hur det blir i fortsättningen. Men jag
 hoppas inte längre på något om man p g a ett brev om
 en olycklig fänge arresterar en människa och håller
 kvar honom, sjuk som han är, sedan 1 1/2 år. Vad kan man
 då vanta sig för gott av detta? Jag vet att jag gör
 er lessen med mitt brev. Men under lång tid har jag
 inte velat skriva till er och berätta hela sanningen.

Men nu har jag beslutat att för att kunna hjälpa honom
måste ni ju kunna till hela samlingen. Skriv hur den
lilla, hur Marika och vidare några rader om barnen om
hennes hälsa.

SVENSK LONDON

1979-08-10

CABINET STOCKHOLM

B R A A D S K A N D E

682. SAART 681. FOER POL OCH PRESS. RE BRITTISKA
MEDIA OM RAOUL WALLENBERG. P 2.

PAA BEGAERAN CITERAS NEDAN IN EXTENSO ARTIKELN
OM RAOUL WALLENBERG I DAGENS "GUARDIAN":

CITAT

SECRET PRISONER OF THE RUSSIANS.

FROM JOHN BIERMAN IN TEL AVIV.

SOVIET AFFAIRS EXPERTS IN THE SWEDISH FOREIGN MINISTRY
ARE CHECKING A REMARKABLE LETTER SENT TO THEM FROM THEIR
EMBASSY IN ISRAEL. IF THEY DECIDE IT IS GENUINE, THEY
WILL HAVE POWERFUL NEW EVIDENCE IN SUPPORT OF CLAIMS
THAT A SWEDISH DIPLOMAT, SEIZED BY THE RUSSIANS TOWARDS
THE END OF THE SECOND WORLD WAR, MAY STILL BE ALIVE
AFTER MORE THAN 34 YEARS AS AN UNDISCLOSED PRISONER.

THE MISSING DIPLOMAT IS - OR WAS - RAOUL WALLENBERG,
A "PIMPERNEL" FIGURE WHO PERFORMED LEGENDARY FEATS
AMONG THE JEWS OF NAZI-OCCUPIED BUDAPEST, SAVING
THOUSANDS OF THEM FROM HITLER'S GAS CHAMBERS.

THE LETTER WHICH SUGGESTS THAT HE MAY BE ALIVE IN A
SOVIET PRISON DEPSITE OFFICIAL RUSSIAN ACCOUNTS OF
HIS DEATH BY NATURAL CAUSES IN 1947 WAS PURPORTEDLY
SMUGGLED OUT OF RUSSIA BY THE WIFE OF A GAOLED SOVIET
JEW AND RECEIVED BY HER DAUGHTER LIVING HERE.

IT TELLS HOW THE WRITER'S HUSBAND, 65-YEAR OLD JAN
KAPLAN, MET "THIS SWISS OR SWEDE WALLBERG (SIC)"
IN THE BUTRYKA PRISON INFIRMARY IN 1975, BY WHICH
TIME WALLENBERG WOULD HAVE BEEN IN SOVIET GAOLS FOR
30 YEARS AND OFFICIALLY DEAD FOR 28 OF THEM.

PERSISTENT AND MUTUALLY SUPPORTING REPORTS FILTERING
OUT OF RUSSIA OVER THE YEARS HAE CLAIMED WALLENBERG
TO BE STILL ALIVE. AND OVER THE YEARS THE SWEDES HAVE
SENT MORE THAN A DOZEN NOTES TO THE KREMLIN.

SAID: "WALLENBERG'S FEATS WERE PRODIGIOUS".

SID. 2.

IN JANUARY, 1945, SWEDEN WAS TOLD BY RUSSIA THAT WALLENBERG, THEN A SECRETARY AT THE SWEDISH EMBASSY IN BUDAPEST WAS BEING "PROTECTED" BY THE RUSSIANS. IN AUGUST, 1947, THE RUSSIANS REPORTED THAT AN INVESTIGATION HAD SHOWN THERE WAS NO WALLENBERG IN THE SOVIET UNION AND HE WAS UNKNOWN TO THEM.

EVENTUALLY, THEY ADMITTED IN 1957 THAT NEW EVIDENCE SHOWED THAT HE DIED IN PRISON IN MOSCOW IN JULY, 1947.

THE SMUGGLED LETTER FROM MRS. EUGENIA KAPLAN IN MOSCOW TO HER DAUGHTER, DR. ANNA BILDER, HERE IN ISRAEL, MAY PROVE TO BE THE STRONGEST LINK YET IN A CHAIN OF EVIDENCE STRETCHING BACK TO BUDAPEST IN THE GRIM WINTER OF 1944-45.

RAOUL WALLENBERG, 32-YEAR-OLD SCION OF A WELL-CONNECTED SWEDISH BANKING AND DIPLOMATIC FAMILY, HAD BEEN SENT TO NAZI-DOMINATED HUNGARY A FEW MONTHS PREVIOUSLY WITH THE SEEMINGLY IMPOSSIBLE MISSION OF SAVING AS MANY JEWS AS POSSIBLE FROM HITLER'S FINAL SOLUTION.

HIS SPONSORS WERE THE WORLD JEWISH CONGRESS AND PRESIDENT ROOSEVELT'S WAR REFUGEES BOARD, AND HE WAS GIVEN COVER BY THE SWEDISH FOREIGN MINISTRY WHICH ATTACHED HIM TO ITS LEGATION IN BUDAPEST WITH FULL DIPLOMATIC STATUS.

THE ARISTOCRATIC YOUNG SWEDE BECAME OBSESSED WITH HIS TASK AND DID SO WELL THAT HE ATTRACTED THE ATTENTION OF ODOLF EICHMANN, WHO HAD TAKEN PERSONAL CHARGE OF THE OPERATION TO WIPE OUT HUNGARY'S 750,000 JEWS.

"I WILL HAVE THE HEAD OF THAT JEW-DOG WALLENBERG", STORMED EICHMANN, NAD HE AUTHORIZED A NUMBER OF UNSUCCESSFUL ATTEMPTS TO KILL HIM.

WALLENBERG WAS NOT JEWISH. AT YAD VACHEM, JERUSALEM'S DOCUMENTATION CENTRE AND MEMORIAL TO THE HOLOCAUST'S SIX MILLION VICTIMS, HE IS CONSIDERED THE MOST OUTSTANDING OF ALL THE "RIGHTEOUS GENTILES" - NON-JEWS WHO RISKED THEIR LIVES TO SAVE HITLER'S INTENDED RACIAL VICTIMS.

YAD VASHEM CHAIRMAN GIDEON MAUSNER, WHO PROSECUTED EICHMANN WHEN HE WAS BROUGHT TO TRIAL HERE IN 1960, SAID: "WALLENBERG'S FEATS WERE PRODIGIOUS".

SID. 3.

ON JANUARY 17, 1945, AFTER BUDAPEST HAD FALLEN TO THE RED ARMY, WALLENBERG SET OFF WITH HIS CHAUFFEUR AND A RUSSIAN OFFICER FOR THE HEADQUARTERS OF THE SOVIET ARMY AND THE NEW HUNGARIAN GOVERNMENT AT DEBRECEN, ABOUT 120 MILES AWAY.

HIS PURPOSE WAS TO NEGOTIATE EMERGENCY FOOD, FUEL AND MEDICAL SUPPLIES FOR THE 30,000 JEWS UNDER SWEDISH PROTECTION. HIS FATE HAS EVER SINCE BEEN A MYSTER.

FOR YEARS THE RUSSIANS DENIED ALL KNOWLEDGE OF HIM. FINALLY IN 1957, THE THEN SOVIET DEPUTY FOREIGN MINISTER, ANDREI GROMYKO, TOLD THE SWEDES THAT WALLENBERG HAD DIED OF A HEART ATTACK IN MOSCOW'S LUBIANKA PRISON 10 YEARS PREVIOUSLY.

BUT PERSISTENT AND MUTUALLY CONFIRMING REPORTS FROM SOVIET EX-PRISONERS AND DISSIDENTS TOLD OF WALLENBERG HAVING BEEN SEEN ALIVE IN THE SOVIET PRISON SYSTEM - THE "GULAG ARCHIPELAGO" AS ALEXANDER SOLZHENITSYN CALLS IT - RIGHT THROUGH THE 1950S AND INTO THE 1960S.

IN NOVEMBER, 1977, A RUSSIAN JEWISH IMMIGRANT TO ISRAEL, DR. ANNA BILDER, RECEIVED AN UNEXPECTED PHONE CALL FROM HER FATHER, JAN KAPLAN IN MOSCOW.

KAPLAN, FORMER ADMINISTRATOR OF AN OPERATIC CONSERVATOIRE IN MOSCOW, HAD BEEN GAOLED IN 1975 ON CURRENCY CHARGES. HE WAS RELEASED 18 MONTHS LATER FOR HEALTH REASONS AND WAS TELEPHONING TO TELL HIS DAUGHTER THE GOOD NEWS.

"IT WAS N'T SO BAD", HE REASSURED HER. "WHEN I WAS IN THE PRISON INFIRMARY AT BUTRYKA IN 1975 I MET A SWEDE WHO'D BEEN IN DIFFERENT PRISONS FOR 30 YEARS AND HE WAS IN PRETTY GOOD CONDITION."

THE SIGNIFICANCE OF THIS REMARK WAS LOST ON DR. BILDER, WHO HAD NEVER HEARD OF THE WALLENBERG CASE, BUT RELATIVES IN THE US TO WHOM THE CONVERSATION WAS RELATED DID KNOW THE WALLENBERG STORY.

AFTER CHECKING THE REPORT THE SWEDES SENT A FURTHER NOTE TO THE KREMLIN. IN JANUARY, 1979, THE REPLY CAME: THE RUSSIANS HAD NO FURTHER INFORMATION.

IN THE FIRST WEEK OF JULY THIS YEAR ANNA BILDER RECEIVED A LETTER FROM HER MOTHER, BROUGHT FROM MOSCOW BY A NEW IMMIGRANT.

SID. 4.

MRS. EVGENIA KAPLAN WROTE: "I LOST ALL HOPE
AFTER I WAS CALLED TO THE LUBIANKA AND LEARNED
THAT ALL THIS TRAGEDY OCCURRED BECAUSE OF THE LETTER
ABOUT THIS SWISS OR SWEDEN WALLENBURG WHOM HE MET IN
THE PRISON INFIRMARY"
SLUTCITAT

SIDENMARK

SVENSK LONDON 1979-08-10 KL. 12.07

105908 UDSTH S
28249 SVENSK G

Kabsch
Polcu
Pol I
press

SVENSK TEL AVIV 1979-08-14

CABINET STOCKHOLM

159. FOER POL I OCH PRESS
RE WALLENBERG

ISRAELISK PRESS OCH RADIO REFERERADE UNDER
VECKOSLUTET BBC-KORRESPONDENTEN JOHN
BIERMANS ARTIKEL OM WALLENBERG. JERUSALEM
POST PUBLICERADE AEVEN TEXTEN TILL FRU KAPLANS
BREV I ENGELSK OEVERSAETTNING. VI INSAENDER
KLIPP MED ONSDAGENS KURIR.

WILKENS

SVENSK TEL AVIV KL 10.35

ORIGINAL	EL. GRAF
(XDP)	

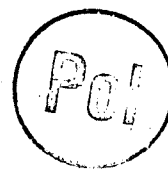
14 AUG 79 09 56

79:7	159
P	2
	En I

Pal
Pr

Al 82

NEW YORK

Pol I, ds Engdahl, es 79-08-14.
tel i särskild ordn t gk New York

Departementsrådet Sven Hirdman

1979-08-20 Pol I, depr Hirdman, es
Tel i särsk ordn t gk New York

Utrikesdepartementet

261

Strängt förtroligtAng. Raoul Wallenberg

(1 bil.)

INKOM UD		
1423 AUG 1979		
Avd	Gg	huv I

Broder,

Då det nu ges ett kurirtillfälle, passar jag på att lämna en kort redogörelse för senaste händelser som en följd av Nina Lagergrens besök här för några veckor sedan. Generalkonsulatet får ett par förfrågningar i veckan. Det har gällt t.ex. uppsättande i testamente av legat i form av Raoul Wallenberg-stipendium, inhämtande av upplysningar rörande Raoul Wallenberg, (jag hänvisar då till The Jewish Committee), adresser till Nina Lagergren och Mrs Thomas Lantos etc., etc.

Igår fick SIS besök av författaren Elliot Arkold, som liksom flera andra författare vill skriva en bok om Raoul Wallenberg. Hans curriculum vitae bifogas ur "Who is Who". Vi gav honom på hans begäran adresserna till Lagergren, Lantos och Per Anger.(!)

Att det trots våra aningar om motsatsen till slut blev en artikel i New York Times (1979-08-04) vet Du redan genom ambassadens rapportering.

Jag blev igår uppringd av Mr. Harry A. Radcliff från Cronkite News of CBS, som håller på att förbereda ett program på Channel 2 (Cronkite), som Du vet USA:s största network, tidigast om två veckor.

Radcliff ville ha tag på tre ting:

1. Hur många gånger har svenska regeringen under dessa över 30 år gjort framställningar hos Sovjet och hur många gånger har vi fått svar? Skulle Du vilja ge mig några siffror per telex.
2. Den senaste noteväxlingen, noter av den 3 och 24 januari, vilka jag avser lämna ut.

3. Adressen till Kalinsky, som ju är bosatt i Israel. Eli Weisman på SIS har en kanal, genom vilken Kalinsky kan nås. Jag kan egentligen icke inse, varför vi icke skulle kunna hjälpa CBS med adressuppgiften, men jag frågar för säkerhets skull.

Din Ulfione

Sten Tersmeden

Sten Tersmeden

POL

P2 EU

ARNOLD

ing program U. Tenn.
1-70; v.p. Fort London
1964. Served to 1st Lt.
rated Silver Star, Purple
Heart. Trial Lawyers,
I. mem. Tenn. (pres.
rassins, Internat. Assn.
nnet Assn. (v.p. 1966),
charter), U. Tenn. Nat.
amma Delta, Phi Delta
Kappa, Scabbard and
acquet, City, U. Tenn.
63-64, 66-68, trustee
4636 Alta Vista Way
Bldg Knoxville TN

b. Hegeler, Ill., Jan. 20,
1885; B.S., U. Ill., 1905;
Carter, Aug. 31, 1932;
Melba Louise, Instr.
Arm Filbey, Andrews &
ancelor, faculty adviser
instr., U. Ill., 1935-57;
N.Y.C., 1960-62; asst.
rof., 1969—, head dept.
Vice-pres. Winces Sch.
City of Detroit Comm.
Portage Trails council
em. Municipal Finance
R. 1948-52. Mem. Am.
cial Execs. Inst., Mich.
dir. Ann Arbor chpt.
res. 1969-70, nat. dir.
si Beta Gamma Sigma,
a Episcopa. Republican
ing joura. Home: 2113

y., Nov. 11, 1911; s.
mt U. Toledo; m. Fern
J. Rev.; bur. chief St.
Morning News; now
ss. Served with USNR,
e. Lakeland Golf and
I 48227 Office: 321

rr.; b. Riverton, New
e (Gregg) A.; ed. pub.
September 17, 1964;
rder Southland Times,
rder Wellington, New
ia, 1957; asso. editor
of Vietnamese World,
Indonesia, 1961-62,
New York; and Army,
reporting 1966; Sigma
7; Overseas Press Club
Mem. a.s.d Overseas
teller Plaza New York

st. editor, publisher; b.
rld and Hazel Dell
1946, Ph.D., 1948; m.
ren—Ross Harold III,
es X. C. Joseph A.,
1945-48; er tomologist
prof. St. John Fisher
logy Cath. U. Am.,
52-66, dir. Inst. Study
Purdue U., Lafayette,
umbers Research Sta.,
na Coll., Loudonville,
13-74, Vice pres. Am.
J. Research Inst. Am.,
ternat., Am. Soc. plant
d Soc., A.A.A.S., Am.
Phi Kappa Phi Club;
es, 1962; (with D.C.
52, 2d edit., 1965, 3d
e and Retrieval, 1970;
tion beetles U.S. and
it affects evolutionary
CY 12147

hak Park, Ill., July 28,
Central Coll., 1946-48;
Epps, Aug. 7, 1954;
Alaska bar, 1955, since
Alaska, 1952. Pres.
with USNR, 1945-46.
bar assns. Home: Star
ice: 1016 W 6th Av

king co. exec.; b.
ath (Binford) A.; B.A.,
Mar. 26, 1934;
Williams), Jan (Mrs.
High Sch., 1933-36;
v.p., dir., 1956-65,
69—. Bd. dirs., mem.
Inst. (bd. dirs., exec.
IL 60611 Office: 55 E

r.; b. Asheville, N.C.,
A.; B.S., Maryville
St. Louis, 1953; J.D.,
18, 1952. Adminstr.
Mem. adv. council
mem. Tenn. Hosp.
i. Dept. Pub. Welfare
ner Soc., 1960, Blue
oll. Hosp. Adminstr.
gislative com. (1966),
710 Riverview Dr
sp Murfreesboro TN

er; b. Germantown,
Pa., U. Pa.,
Ph.D., Mar. 24, 1942;
dior publs. Internat

Faculty, New Sch. Social Research, 1943-68; mem. Faculty Sarah
Lawrence Coll., 1943-68; prof. psychology of art Carpenter Center for
Visual Arts, Harvard, 1968-74, emeritus, 1974—; vis. Walgreen prof.
U. Mich., Ann Arbor, 1974—. Guggenheim fellow, 1941-42;
Fulbright lectr. Ochanomizu U., Tokyo, Japan, 1959-60. Fellow Am.
Psychol. Assn. (pres. div. psychology and arts 1957-58, 65-66, 70-71);
mem. Am. Soc. Aesthetics (pres. 1959-60), Coll. Art Assn. Author:
Art and Visual Perception, 1954-74; Film as Art, 1957; Picasso's
Guernica, 1962; Toward A Psychology of Art, 1966; Visual Thinking,
1969; Entropy and Art, 1971; Radio, 1971. Home: 1050 Wall St Apt
6C Ann Arbor MI 48105

ARNHOLD, HENRY H., bus. exec.; b. Germany, 1921. Chmn., dir.
Arnhold & S. Bleichroeder, Inc., N.Y.C.; pres. dir. Arnold Ceramics,
Inc.; pres. dir. AC Compacting Presses, Inc.; dir. Nat. Beryllia Corp.
Home: 1085 Park Av New York City NY 10028 Office: 30 Broad St
New York City NY 10004

ARNIM, SUMTER SMITH, ret. educator; b. Hallettsville, Tex.,
Oct. 9, 1904; s. Charles William and Lydia Katherine (Smith) A.;
B.A., Rice Inst., 1926; D.D.S. (Montgomery Ward fellow),
Northwestern U., 1930; Ph.D. (Rockefeller fellow), Yale, 1935; m.
Dorothy Mildred Brownlee, Sept. 8, 1945; children—Susan Smith
(Mrs. Leonard Campbell Smyth II), Leslie Anne (Mrs. Paul Frisch),
(Mrs. Leonard Campbell Smyth II), prof. operative dentistry U.
Instr., Yale Sch. Medicine, 1934-35; asst. prof. operative dentistry U.
Instr., 1937-39; prof. Med. Coll. Va. Sch. Dentistry, 1939-45; prof. Ohio
State U. Sch. Dentistry, 1945-47; prof. pathology, dir. Postgrad. Sch.
Dentistry, U. Tex. Dental br., Houston, 1947-66, asso. dean grad.
studies, 1964-66, dean Grad. Sch. Biomedical Sci., 1966-70, dean
emeritus, prof. pathology, 1970-74; gen. practice dentistry, New
Haven, 1935-37, Houston, 1953-56; cons. Proctor & Gamble, VA,
Surgeon Gen. USAF. Recipient certificates of appreciation USAF,
1966, 68, U. Tex. System, 1970, Gold medal award Am. Soc.
Periodontists, 1967. Fellow Acad. Sci.; mem. Am. Dental Assn.,
Internat. Assn. for Dental Research, Am. Assn. U. Profis., A.A.A.S.,
Am. Acad. Oral Pathology. Contrb. articles prof. joura. Home: 37
Honey Dr Brownsville TX 77520

ARNOLD, ALLEN MYRON, railroad exec.; b. Telford, Pa., July 28,
1912; s. Frank and Marie (Bergey) A.; student Taylor Bus. Sch., also
Wharton Sch., U. Pa.; m. Olga Vivian Reed, Sept. 20, 1939;
children—David Myron, Jean Elizabeth. Asst. to sec and treas.
Reading Co. Phila., 1955-59, asst. sec., 1959-62, asst. sec., asst. treas.,
1962-66, sec. treas., 1966—, also sec. treas. subsidiary cos. Mem.
Assn. Am. Railroads, Am. Soc. Corporate Secs. Mason. Home: 588
Hillside Dr Lansdale PA 19446 Office: Reading Terminal 12th and
Market Sts Philadelphia PA 19107

ARNOLD, ALTON COLLIER, judge; b. Hufsmith, Tex., July 27,
1904; s. James Jonathan and Allie R. (Rhodes) A.; B.A., U. Tex., 1933;
student U. Houston, 1934; LL.B., South TEX. Coll. Law, 1938; m.
Glady Hester, Dec. 27, 1932; children—Carolyn (Mrs. Henry
Burks), W. Perry. Admitted to Tex. bar, 1938; tchr., supt. schs.
Danbury (Tex.) Pub. Sch., 1928-44; county atty. Brazoria County,
Tex., 1944-47; pvt. practice law, 1947-55; county judge Brazoria
County, Tex., 1955—. Mem. Tex., Brazoria County bar assns. Baptist
(trustee), Mason, Odd Fellow, Lion. Home: 614 McBride St Angleton
TX 77515 Office: Courthouse Angleton TX 77515

ARNOLD, ARTHUR OLOF, clergyman, educator, sem. ofcl.; b. San
Francisco, Oct. 7, 1912; s. John August and Emily Louise (Peterson)
Anderson; A.B., Gustavus Adolphus Coll., 1935; B.D., Augustana
Theol. Sem., 1939; postgrad. U. Chgo., 1940-50; D.D., Pacific
Lutheran U., 1957; M.A., Northwestern U., 1960; m. Eleanor Olson,
June 21, 1939; children—Cheryl Corinne, Kent Arthur, Jacqueline
Miriam. Ordained to ministry Lutheran Ch., 1939; pastor Grace Luth.
Ch., Davenport, Ia., 1939-44, Gloria Dei Luth. Ch., Duluth, Minn.,
1944-46; asst. prof. Gustavus Adolphus Coll., 1946-49; prof. Luth.
Sch. Theology at Chgo., 1949—, adminstr. v.p., 1965-67, dean of
students, 1967—. Mem. exec. bd. Ill. Conf., Augustana Luth. Ch.,
1943-44, mem. bd. parish edn., 1945-51; weekly columnist Luth.
Companion, 1961-62; mem. bd. publs. Luth. Ch. in Am., 1964—
pres., 1972—. Bd. dirs. Augustana Book Concern, 1958-62; trustee
Gustavus Adolphus Coll., 1945-46. Author: You and Yours. Home:
5401 Hyde Park Blvd Chicago IL 60615 Office: 1100 E 5th St
Chicago IL 60615

ARNOLD, BRADFORD HENRY, educator; b. Cheboks, Wash.,
Oct. 14, 1916; s. Everett Octavus and Alice (Chase) A.; B.S., U. Wash.
(Seattle), 1938, M.S., 1940; Ph.D., Princeton, 1942; m. Mary Ellen
Forrest, June 8, 1941. Instr. math. Purdue U., Lafayette, Ind.,
1942-44; major aerodynamicist Boeing Airplane Co., Seattle,
1944-46; asst. prof. math. Mont. State U., Bozeman, 1946-47; mem.
faculty dept. math. Ore. State U., 1947—, asso. prof., 1953-59, prof.,
1959—, acting chmn. math dep. 1972, asst. chmn., 1973—. Fulbright
vis. prof. Higher Tchrs. Coll., Baghdad, Iraq, 1957-58, Nat. Taiwan U.,
Taipei, Taiwan, 1962-63, also Nat. Normal U., Taipei, 1969-70. Mem.
Am. Math. Soc., Math. Assn. Am. Author: Intuitive Concepts in
Elementary Topology, 1962; Logic and Boolean Algebra, 1962.
Home: 125 NW 32d St Corvallis OR 97330 Office: Dept. Math Ore
State Univ Corvallis OR 97331

ARNOLD, CARROLL CLYDE, educator; b. Lake Park, Ia., Apr. 29,
1912; s. Clyde Byron and Juliette (Hornbeck) A.; B.A., Sioux Falls
(S.D.) Coll., 1933; M.A., State U. Ia., 1940, Ph.D., 1942; m. Ruby
Swenson, Aug. 27, 1936. Tchrs. English and history Sioux Falls High
Sch., 1935-39; asst. State U. Ia., 1939-41; instr. speech U. Akron,
1941-42, Chatham Coll., 1942-43; instr. speech Cornell U., 1946, asst.
prof., 1946-52, asso. prof., 1952-60, prof., 1960-63, chmn. dept.
speech and drama, 1957-63; prof. speech Pa. State U., 1963—; vis.
prof. State U. Ia., 1946, U. Wis., 1955, U. So. Cal., 1959. Recipient
J.A. Winans award for distinguished scholarship in rhetoric, 1969.
Mem. Speech Communication Assn., Eastern Communication Assn.
(pres. 1963-64), Pa. Speech Assn., Am. Assn. U. Profis., Phi Kappa
Phi, Pi Kappa Delta. Author: (with R.H. Wagner) Handbook of Group
Discussion, 1950, rev. edit., 1964; (with J.F. Wilson) Public Speaking
as a Liberal Art, 1964, 3d rev. edit., 1974; Criticism of Oral Rhetoric,
1974. Editor Speech Monographs, 1966-68; asso. editor Quar. Jour.
Speech, 1952-62, Philosophy and Rhetoric, 1968—. Home: 492 Sierra
Lane Park Forest Village State College PA 16801

ARNOLD, CHESTER A., paleobotanist; b. Leeton, Mo., June 25,
1901; s. Elmer and Edith (Funderburg) A.; B.S., Cornell U., 1924,
Ph.D. 1929; m. Jean Davidson, Aug., 1933; children—David Graeme,
Eric Bruce, Patricia Ann. Instr. botany U. Mich., 1928-35, asst. prof.,
1935-41, asso. prof., 1941-47, prof., 1947-71, emeritus, 1971—,
curator fossil plants, 1929-71, emeritus, 1971—. Author: Introduction
to Palaeobotany, 1947. Home: 2222 Fuller Rd Ann Arbor MI 48105

ARNOLD, DAVID CLEMENT, electronics co. exec.; b. Farson, Ia.,
Sept. 28, 1919; s. David Edwin and Hazel (Brown) A.; B.S. in Elec.
Engng., Ia. State U., 1942; m. Ann Rubel, Mar. 20, 1941;
children—Nancy, Susan, John David, Robert Edwin. Engr. Gen.
Electric Co., 1945-48, American Brown, Los Angeles, 1948-54, chief
engr., then dir. research and devel. Collins Radio Co., 1948-59, v.p.
Alpha Radio, Richardson, Tex., 1959-61; operations mgr. RCA,
1961-62, 1962-63, 1963-64, 1964-65, 1965-66, 1966-67, 1967-68, 1968-69,
1969-70, 1970-71, 1971-72, 1972-73, 1973-74, 1974-75, 1975-76, 1976-77,
1977-78, 1978-79, 1979-80, 1980-81, 1981-82, 1982-83, 1983-84, 1984-85,
1985-86, 1986-87, 1987-88, 1988-89, 1989-90, 1990-91, 1991-92, 1992-93,
1993-94, 1994-95, 1995-96, 1996-97, 1997-98, 1998-99, 1999-00, 2000-01,
2001-02, 2002-03, 2003-04, 2004-05, 2005-06, 2006-07, 2007-08, 2008-09,
2009-10, 2010-11, 2011-12, 2012-13, 2013-14, 2014-15, 2015-16, 2016-17,
2017-18, 2018-19, 2019-20, 2020-21, 2021-22, 2022-23, 2023-24, 2024-25,
2025-26, 2026-27, 2027-28, 2028-29, 2029-30, 2030-31, 2031-32, 2032-33,
2033-34, 2034-35, 2035-36, 2036-37, 2037-38, 2038-39, 2039-40, 2040-41,
2041-42, 2042-43, 2043-44, 2044-45, 2045-46, 2046-47, 2047-48, 2048-49,
2049-50, 2050-51, 2051-52, 2052-53, 2053-54, 2054-55, 2055-56, 2056-57,
2057-58, 2058-59, 2059-60, 2060-61, 2061-62, 2062-63, 2063-64, 2064-65,
2065-66, 2066-67, 2067-68, 2068-69, 2069-70, 2070-71, 2071-72, 2072-73,
2073-74, 2074-75, 2075-76, 2076-77, 2077-78, 2078-79, 2079-80, 2080-81,
2081-82, 2082-83, 2083-84, 2084-85, 2085-86, 2086-87, 2087-88, 2088-89,
2089-90, 2090-91, 2091-92, 2092-93, 2093-94, 2094-95, 2095-96, 2096-97,
2097-98, 2098-99, 2099-00, 2100-01, 2101-02, 2102-03, 2103-04, 2104-05,
2105-06, 2106-07, 2107-08, 2108-09, 2109-10, 2110-11, 2111-12, 2112-13,
2113-14, 2114-15, 2115-16, 2116-17, 2117-18, 2118-19, 2119-20, 2120-21,
2121-22, 2122-23, 2123-24, 2124-25, 2125-26, 2126-27, 2127-28, 2128-29,
2129-30, 2130-31, 2131-32, 2132-33, 2133-34, 2134-35, 2135-36, 2136-37,
2137-38, 2138-39, 2139-40, 2140-41, 2141-42, 2142-43, 2143-44, 2144-45,
2145-46, 2146-47, 2147-48, 2148-49, 2149-50, 2150-51, 2151-52, 2152-53,
2153-54, 2154-55, 2155-56, 2156-57, 2157-58, 2158-59, 2159-60, 2160-61,
2161-62, 2162-63, 2163-64, 2164-65, 2165-66, 2166-67, 2167-68, 2168-69,
2169-70, 2170-71, 2171-72, 2172-73, 2173-74, 2174-75, 2175-76, 2176-77,
2177-78, 2178-79, 2179-80, 2180-81, 2181-82, 2182-83, 2183-84, 2184-85,
2185-86, 2186-87, 2187-88, 2188-89, 2189-90, 2190-91, 2191-92, 2192-93,
2193-94, 2194-95, 2195-96, 2196-97, 2197-98, 2198-99, 2199-00, 2200-01,
2201-02, 2202-03, 2203-04, 2204-05, 2205-06, 2206-07, 2207-08, 2208-09,
2209-10, 2210-11, 2211-12, 2212-13, 2213-14, 2214-15, 2215-16, 2216-17,
2217-18, 2218-19, 2219-20, 2220-21, 2221-22, 2222-23, 2223-24, 2224-25,
2225-26, 2226-27, 2227-28, 2228-29, 2229-30, 2230-31, 2231-32, 2232-33,
2233-34, 2234-35, 2235-36, 2236-37, 2237-38, 2238-39, 2239-40, 2240-41,
2241-42, 2242-43, 2243-44, 2244-45, 2245-46, 2246-47, 2247-48, 2248-49,
2249-50, 2250-51, 2251-52, 2252-53, 2253-54, 2254-55, 2255-56, 2256-57,
2257-58, 2258-59, 2259-60, 2260-61, 2261-62, 2262-63, 2263-64, 2264-65,
2265-66, 2266-67, 2267-68, 2268-69, 2269-70, 2270-71, 2271-72, 2272-73,
2273-74, 2274-75, 2275-76, 2276-77, 2277-78, 2278-79, 2279-80, 2280-81,
2281-82, 2282-83, 2283-84, 2284-85, 2285-86, 2286-87, 2287-88, 2288-89,
2289-90, 2290-91, 2291-92, 2292-93, 2293-94, 2294-95, 2295-96, 2296-97,
2297-98, 2298-99, 2299-00, 2300-01, 2301-02, 2302-03, 2303-04, 2304-05,
2305-06, 2306-07, 2307-08, 2308-09, 2309-10, 2310-11, 2311-12, 2312-13,
2313-14, 2314-15, 2315-16, 2316-17, 2317-18, 2318-19, 2319-20, 2320-21,
2321-22, 2322-23, 2323-24, 2324-25, 2325-26, 2326-27, 2327-28, 2328-29,
2329-30, 2330-31, 2331-32, 2332-33, 2333-34, 2334-35, 2335-36, 2336-37,
2337-38, 2338-39, 2339-40, 2340-41, 2341-42, 2342-43, 2343-44, 2344-45,
2345-46, 2346-47, 2347-48, 2348-49, 2349-50, 2350-51, 2351-52, 2352-53,
2353-54, 2354-55, 2355-56, 2356-57, 2357-58, 2358-59, 2359-60, 2360-61,
2361-62, 2362-63, 2363-64, 2364-65, 2365-66, 2366-67, 2367-68, 2368-69,
2369-70, 2370-71, 2371-72, 2372-73, 2373-74, 2374-75, 2375-76, 2376-77,
2377-78, 2378-79, 2379-80, 2380-81, 2381-82, 2382-83, 2383-84, 2384-85,
2385-86, 2386-87, 2387-88, 2388-89, 2389-90, 2390-91, 2391-92, 2392-93,
2393-94, 2394-95, 2395-96, 2396-97, 2397-98, 2398-99, 2399-00, 2400-01,
2401-02, 2402-03, 2403-04, 2404-05, 2405-06, 2406-07, 2407-08, 2408-09,
2409-10, 2410-11, 2411-12, 2412-13, 2413-14, 2414-15, 2415-16, 2416-17,
2417-18, 2418-19, 2419-20, 2420-21, 2421-22, 2422-23, 2423-24, 2424-25,
2425-26, 2426-27, 2427-28, 2428-29, 2429-30, 2430-31, 2431-32, 2432-33,
2433-34, 2434-35, 2435-36, 2436-37, 2437-38, 2438-39, 2439-40, 2440-41,
2441-42, 2442-43, 2443-44, 2444-45, 2445-46, 2446-47, 2447-48, 2448-49,
2449-50, 2450-51, 2451-52, 2452-53, 2453-54, 2454-55, 2455-56, 2456-57,
2457-58, 2458-59, 2459-60, 2460-61, 2461-62, 2462-63, 2463-64, 2464-65,
2465-66, 2466-67, 2467-68, 2468-69, 2469-70, 2470-71, 2471-72, 2472-73,
2473-74, 2474-75, 2475-76, 2476-77, 2477-78, 2478-79, 2479-80, 2480-81,
2481-82, 2482-83, 2483-84, 2484-85, 2485-86, 2486-87, 2487-88, 2488-89,
2489-90, 2490-91, 2491-92, 2492-93, 2493-94, 2494-95, 2495-96, 2496-97,
2497-98, 2498-99, 2499-00, 2500-01, 2501-02, 2502-03, 2503-04, 2504-05,
2505-06, 2506-07, 2507-08, 2508-09, 2509-10, 2510-11, 2511-12, 2512-13,
2513-14, 2514-15, 2515-16, 2516-17, 2517-18, 2518-19, 2519-20, 2520-21,
2521-22, 2522-23, 2523-24, 2524-25, 2525-26, 2526-27, 2527-28, 2528-29,
2529-30, 2530-31, 2531-32, 2532-33, 2533-34, 2534-35, 2535-36, 2536-37,
2537-38, 2538-39, 2539-40, 2540-41, 2541-42, 2542-43, 2543-44, 2544-45,
2545-46, 2546-47, 2547-48, 2548-49, 2549-50, 2550-51, 2551-52, 2552-53,
2553-54, 2554-55, 2555-56, 2556-57, 2557-58, 2558-59, 2559-60, 2560-61,
2561-62, 2562-63, 2563-64, 2564-65, 2565-66, 2566-67, 2567-68, 2568-69,
2569-70, 2570-71, 2571-72, 2572-73, 2573-74, 2574-75, 2575-76, 2576-77,
2577-78, 2578-79, 2579-80, 2580-81, 2581-82, 2582-83, 2583-84, 2584-85,
2585-86, 2586-87, 2587-88, 2588-89, 2589-90, 2590-91, 2591-92, 2592-93,
2593-94, 2594-95, 2595-96, 2596-97, 2597-98, 2598-99, 2599-00, 2600-01,
2601-02, 2602-03, 2603-04, 2604-05, 2605-06, 2606-07, 2607-08, 2608-09,
2609-10, 2610-11, 2611-12, 2612-13, 2613-14, 2614-15, 2615-16, 2616-17,
2617-18, 2618-19, 2619-20, 2620-21, 2621-22, 2622-23, 2623-24, 2624-25,
2625-26, 2626-27, 2627-28, 2628-29, 2629-30, 2630-31, 2631-32, 2632-33,
2633-34, 2634-35, 2635-36, 2636-37, 2637-38, 2638-39, 2639-40, 2640-41,
2641-42, 2642-43, 2643-44, 2644-45, 2645-46, 2646-47, 2647-48, 2648-49,
2649-50, 2650-51, 2651-52, 2652-53, 2653-54, 2654-55, 2655-56, 2656-57,
2657-58, 2658-59, 2659-60, 2660-61, 2661-62, 2662-63, 2663-64, 2664-65,
2665-66, 2666-67, 2667-68, 2668-69, 2669-70, 2670-71, 2671-72, 2672-73,
2673-74, 2674-75, 2675-76, 2676-77, 2677-78, 2678-79, 2679-80, 2680-81,
2681-82, 2682-83, 2683-84, 2684-85, 2685-86, 2686-87, 2687-88, 2688-89,
2689-90, 2690-91, 2691-92, 2692-93, 2693-94, 2694-95, 2695-96, 2696-97,
2697-98, 2698-99, 2699-00, 2700-01, 2701-02, 2702-03, 2703-04, 2704-05,
2705-06, 2706-07, 2707-08, 2708-09, 2709-10, 2710-11, 2711-12, 2712-13,
2713-14, 2714-15, 2715-16, 2716-17, 2717-18, 2718-19, 2719-20, 2720-21,
2721-22, 2722-23, 2723-24, 2724-25, 2725-26, 2726-27, 2727-28, 2728-29,
2729-30, 2730-31, 2731-32, 2732-33, 2733-34, 2734-35, 2735-

LYKULLEN, PL 535
430 40 SÄRÖ
TEL 031-70 54 50

79-08-14/MME
Överl t Sven
Hirdman f kdm 12.8.79

P2 EU I
INK. UD.

1979-08-14

Statsminister Ola Ullsten
Kanslihuset
Stockholm.

STATSMINISTEREN

Privat 79-08-14

Broder,

Pol

Ku
Jag tackar Dig för Ditt brev av den 6 juni. Själv-
fallet tar jag med glädje fasta på Ditt löfte att
publiceringen av handlingarna i Wallenberg-ärendet skall
bli så omfattande som med rådande intresse- och plikt-
kollisioner någonsin är möjligt.

Eftersom Ditt svar är preliminärt tillåter jag mig
återkomma med några synpunkter. Min framställning är
inte baserad på någon misstro till myndigheternas goda
vilja. Vad som oroar mig är att en hel del pusselbitar
som är av betydelse för kunskapen om Wallenbergs öde
kan komma att förbli hemliga. Det gäller just sido-
uppglysningar från enskilda och från utländska säkerhets-
tjänster. Det kan som jag ser det råka bli så att
bevismaterialet skenbart tor sig ofullständigare än
det i verkligheten är.

Det är en princip i svensk tryckfrihetslagstiftning
att sekretessen skall vara strängt selektiv. Om vissa

uppgifter i en handling behöver hållas hemliga får detta inte hindra att andra uppgifter i handlingen blir offentliga.

I övriga delar av statsförvaltningen löser man ofta detta problem så att befattningshavarna på förfrågan lämnar ut uppgifter som inte behöver hållas hemliga.

Du skriver att historikerna troligen i första hand kommer att få arbeta med de handlingar som offentliggörs. Det ger mig anledning framföra några subsidiära önskemål.

Kunde inte historikerna - d.v.s. varje reputerlig forskare som arbetar med frågan - i tillämpliga fall få veta vilka handlingar som håmlighålls och helst också delges en allmän karateristik av innehållet?

Det vore vidare av stort värde om de kunde räkna på tillmötesgående när de vänder sig till UD med konkreta frågor, även om den uppgift som söks råkar återfinnas i en hemlig handling. Det skulle enligt min mening stå i god överensstämmelse med vår tryckfrihet.

Jag tackar för Ditt intresse och hoppas att vår brev-
växling skall främja en lösning av de problem jag
har berört.

Harald Wigforss
Harald Wigforss

Pol I, ds Engdahl, es

Ärende

Datum

1979-08-14

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

En I

Adress

(Pol.) D

Svensk New York

✓

Text

ex t
Hirdman

För Tersmeden från Pol I Re Wallenberg

Hirdman åter i tjänst vecka 34 varför svar på frågorna
i handbrev 1979-08-08 måste dröja till dess.

Cabinet

With the compliments of the
Royal Swedish Embassy

Artikel nr 11111111

Kalinowski

Gunnar Sundberg

W-6-1968-12-29 Stockholm

Del

ПРИНЯЛ РЕШЕНИЕ О ПОМИНАНИЯ ОТК ДСЕДАТЕЛЮ КГБ Ю. В.

дбе бывшего шведского дипломата Рауля Валленберга, похищенного в январе 1945 года в Будапеште.

На своем 15-летнем тюремном пути я встречал многих, похищенных советскими органами на Западе, но до сих пор я узнал, что двое из них так и не вернулись на родину. Это молодой американец Айзик (Исаак) Элко-вич, о котором я уже сообщил его родственникам в Нью-Йорк и, надеюсь, этим делом займется госдепартамент США. Второй, о котором я и пишу это Открытое письмо к Вам, это — швед Рауль Валленберг, с которым я находился в течение 8 лет (1951 — 1955 гг.) в трех советских тюрьмах и дважды этапировался с другими заключенными из Верхне-Уральской тюрьмы в Александровский Централ (1953 г.) и из Александровского Централа во Владимирскую тюрьму (1955 г.).

Я и мой сокамерник по 21 камере 2 корпуса Владимирской тюрьмы Симон Гогоберидзе (грузинский социал-демократ, политэмигрант, кстати, тоже в свое время обманом похищенный чекистами из Парижа), с 1956 года по январь 1959 года видели Валленберга почти ежедневно из окна. Он гулял на прогулочном дворике вместе со своим тогдашним сокамерником Мамуловым (бывшим одним из ближайших помощников обер-палача Берия). С января 1959 г. по октябрь 1959 г. Валленберг сидел с бывшим секретарем ЦК КП Грузии Шария, с которым он выходил на прогулку.

Последний раз я лично видел Валленберга 27 октября 1959 года. Он тогда оставался в 23 камере, 2-го корпуса Владимирской тюрьмы, откуда я освобожден 29 октября 1959 года.

Ян Каплан, проживавший в Москве (Зоологическая ул. 30, кв. 54, тел. 254-22-07), который, освободившись из тюрьмы по болезни звонил из Москвы своей дочери Анне Бильдер в Тель-Авив. Он сказал, что в больнице Бутырской тюрьмы в Москве видел «шведа, который сидит уже 30 лет». Каплан видел Рауля Валленберга летом 1975 года. Ян Каплан оказался опасным свидетелем, и поэтому тяжело больного человека снова бросили в тюрьму.

В декабре 1978 года я передал в Нью-Йорк представителям шведского правительства все то, что мне известно о Рауле Валленберге за период 1951—1959 гг. Я также передал им, к сожалению, далеко неполный список лиц, содержавшихся в одной камере с Валленбергом в Верхне-Уральской тюрьме, Александровском Централе и Владимирской тюрьме, а также тех заключенных, которые были на этапах вместе с Раулем Валленбергом. Среди свидетелей есть много немцев, австрийцев, швейцарцев и др. бывших заключенных. Все они видели Рауля Валленберга много лет спустя после 1947 года (его родным сообщили, что он умер в 1947 г.).

На мои статьи в американских и израильских газетах о Валленберге последовали многочисленные отклики прямых и косвенных свидетелей, в том числе убедительная статья Николая Нефедова в нью-йоркской газете «Новое русское слово» от 15.11.

Наконец, есть и такой свидетель, которого Вы, г-н Андропов, хорошо знаете. Это — Геннадий Николаевич Куприянов, бывший первый секретарь ЦК партии Карело-Финской республики.

Генерал Куприянов, бывший член Военного Совета

Карельского фронта, был арестован в 1948 году. В 1953 году Куприянов находился в группе заключенных, среди которых был и Рауль Валленберг и В. Мунтерс — бывший министр иностранных дел свободной Латвии, этапированный из Верхне-Уральской тюрьмы в Александровский Централ. А в 1955 году, в том же приблизительно составе, нас этапировали из Александровского Централа через Кировскую и Горьковскую пересыльные в Владимирскую тюрьму. В этом же этапе находились и Г. Н. Куприянов и швед Рауль Валленберг. Неполный список остальных наших «созапников» я передал в декабре 1978 года в Нью-Йорке представителю МИД Швеции.

Мой тюремный друг Г. Н. Куприянов остался моим другом и на свободе. У меня хранится в самом надежном месте его интереснейшая и содержательная рукопись. В этой ценной рукописи Г. Н. Куприянов рассказывает также об ужаснейших 8 годах (1948—1956) в советских тюрьмах. Этот благородный человек перенес жуткие пытки на Лубянке и в Лефортовской тюрьме. Женщина — тюремный врач лефортовской тюрьмы выбила ему каблук 8 зубов, когда он лежал в одном белье, связанный в холодном карцере с кляпом во рту... Этот смелый и стойкий человек, в условиях бесчеловечного тюремного террора не побоялся называть своих тюремщиков и мучителей — гестаповцами, а их начальников и хозяев — фашистами.

Перед своим отъездом из СССР я поехал к нему попрощаться. Куприянов живет в г. Пушкин, Ленинградской области, Школьная ул. 38.

Я не сомневаюсь, что Куприянов не побоялся подтвердить, что был со шведом Раулем Валленбергом в этапных камерах Новосибирской, Кировской и Горьковской пересылок в 1953 и 55 гг.

При встрече 20 декабря 1978 г. в Нью-Йорке с ответственными представителями

шведского правительства выразил удивление шведские социальные и политические правительственные органы и Пальме для освобождения шведского дипломата Валленберга, чем польские маки Берут и Циранке моего освобождения сотен тысяч польских граждан.

Многие резонно спрашивают: почему советские, освободившие в своем из тюрьмы и лагерей стоящих и мнимых шведских гитлеровских убийц и других преступников, отказываются освободить Валленберга, единственного «преступление» которого состоит в том, что он от рук гитлеровских чей тысячи венгерских евреев?

На этот вопрос есть один ответ: для органов КГБ, как время для гестапо, спешнее — самое тяжкое преступление! Эти идофтенденции советских тех отражены во внутренней и внешней политике.

После 15 лет заключения без суда (в том числе одиночки и 41 дня в камере смерти) я был освобожден тол октября 1959 года, когда гласился принять в Владимирской тюрьме вето подданство. 16 безрезультатно добился разрешения выехать из СССР. Только в декабре 1959 года я, наконец, получил зрешение и приехал к своей сестре. С за месяц до этого мне

шлось дважды беседовать с двумя сотрудниками КГБ на третьей и последней де присутствовал так: человек, представлявший ботником ЦК КПСС. В беседе мне было предложено, что я не буду заниматься деятельностью, «которая нанесет ущерб советскому государству».

Подписывая этот документ я не собирался нарушать навязанное мне «обязательство», хорошо знал,

КАЛИНСКИ ПРИНЯЛ РЕШЕНИЕ О П ВОСПОМИНАНИЯ ОТКРЫ ПРЕДСЕДАТЕЛЮ КГБ Ю. В. А

В октябре 1978 года я узнал из газет, о том, что Симон Визенталь обратился к шведскому правительству с призывом бойкотировать Олимпиаду 1980 года в Москве, пока советское правительство не сообщит «всю правду» о трагической судьбе бывшего шведского дипломата Рауля Валленберга, похищенного в январе 1945 года в Будапеште.

На своем 15-летнем тюремном пути я встречал многих, похищенных советскими органами на Западе, но до сих пор я узнал, что двое из них так и не вернулись на родину. Это молодой американец Айзик (Исаак) Элкович, о котором я уже сообщил его родственникам в Нью-Йорк и, надеюсь, этим делом займется госдепартамент США. Второй, о котором я и пишу это Открытое письмо к Вам, это — швед Рауль Валленберг, с которым я находился в течение 8 лет (1951 — 1955 гг.) в трех советских тюрьмах и дважды этапировался с другими заключенными из Верхне-Уральской тюрьмы в Александровский Централ (1953 г.) и из Александровского Централ в Владимирскую тюрьму (1955 г.).

Я и мой сокамерник по 21 камере 2 корпуса Владимирской тюрьмы Симон Гогоберидзе (грузинский социал-демократ, политэмигрант, кстати, тоже в свое время обманом похищенный чекистами из Парижа), с 1956 года по январь 1959 года видели Валленберга почти ежедневно из окна. Он гулял на прогулочном дворике вместе со своим тогдашним сокамерником Мамуловым (бывшим одним из ближайших помощников обер-палача Берия). С января 1959 г. по октябрь 1959 г. Валленберг сидел с бывшим секретарем ЦК КП Грузии Шария, с которым он выходил на прогулку.

Последний раз я лично видел Валленберга 27 октября 1959 года. Он тогда оставался в 23 камере, 2-го корпуса Владимирской тюрьмы, откуда я освобожден 29 октября 1959 года.

Последнее время стало известно, что вновь арестован Ян Каплан, проживавший в Москве (Зоологическая ул. 30, кв. 54, тел. 254-22-07), который, освободившись из тюрьмы по болезни звонил из Москвы своей дочери Анне Бильдер в Тель-Авив. Он сказал, что в больнице Бутырской тюрьмы в Москве видел «шведа, который сидит уже 30 лет». Каплан видел Рауля Валленберга летом 1975 года. Ян Каплан оказался опасным свидетелем, и поэтому тяжело больного человека снова бросили в тюрьму.

В декабре 1973 года я передал в Нью-Йорк представителям шведского правительства все то, что мне известно о Рауле Валленберге за период 1951—1959 гг. Я также передал им, к сожалению, далеко неполный список лиц, содержащихся в одной камере с Валленбергом в Верхне-Уральской тюрьме, Александровском Централ и Владимирской тюрьме, а также тех заключенных, которые были на этапах вместе с Раулем Валленбергом. Среди свидетелей есть много немцев, австрийцев, швейцарцев и др. бывших заключенных. Все они видели Рауля Валленберга много лет спустя после 1947 года (его родным сообщили, что он умер в 1947 г.).

На мои статьи в американских и израильских газетах о Валленберге последовали многочисленные отклики прямых и косвенных свидетелей, в том числе убедительная статья Николая Нефедова в нью-йоркской газете «Новое русское слово» от 15.11.

Наконец, есть и такой свидетель, которого Вы, г-н Андропов, хорошо знаете. Это — Геннадий Николаевич Куприянов, бывший первый секретарь ЦК партии Карело-Финской республики.

Генерал Куприянов, бывший член Военного Совета

Карельского фронта, был арестован в 1948 году. В 1953 году Куприянов находился в группе заключенных, среди которых был и Рауль Валленберг и В. Мунтерс — бывший министр иностранных дел свободной Латвии, этапированный из Верхне-Уральской тюрьмы в Александровский Централ. А в 1955 году, в том же приблизительно составе, нас этапировали из Александровского Централ через Кировскую и Горковскую пересыльную во Владимирскую тюрьму. В этом же этапе находились и Г. Н. Куприянов и швед Рауль Валленберг. Неполный список остальных наших «созапников» я передал в декабре 1978 года в Нью-Йорке представителю МИД Швеции.

Мой тюремный друг Г. Н. Куприянов остался моим другом и на свободе. У меня хранится в самом надежном месте его интереснейшая и содержательная рукопись. В этой ценной рукописи Г. Н. Куприянов рассказывает также об ужаснейших 8 годах (1948—1956) в советских тюрьмах. Этот благородный человек перенес жуткие пытки на Лубянке и в Лефортовской тюрьме. Женщина — тюремный врач лефортовской тюрьмы выбила ему каблук 8 зубов, когда он лежал в одном белье, связанный в холодном карцере с кляпом во рту... Этот смелый и стойкий человек, в условиях бесчеловечного тюремного террора не побоялся называть своих тюремщиков и мучителей — гестаповцами, а их начальников и хозяев — фашистами.

Перед своим отъездом из СССР я поехал к нему попрощаться. Куприянов живет в г. Пушкин, Ленинградской области, Школьная ул. 38.

Я не сомневаюсь, что Куприянов не побоялся подтвердить, что был со шведом Раулем Валленбергом в этапных камерах Новосибирской, Кировской и Горковской пересылок в 1953 и 55 гг.

При встрече 20 декабря 1978 г. в Нью-Йорке с ответственными представителями

шведского правительства выразил удивление, шведские социал-демократические правительства ландера и Пальме сделали освобождения своего пломата Валленберга не лее, чем польские марш Ки Верут и Циранкевич моего освобождения и о бождения сотен тысяч гих польских граждан.

Многие резонно спрашивают: почему советские власти, освободившие воем из тюрем и лагерей стоящих и мнимых шпи гитлеровских убийц и в ных преступников, упс отказываются освобод Валленберга, единствен «преступление», котор состоит в том, что он с от рук гитлеровских пачей тысячи венгерских ев?

На этот вопрос есть то ко один ответ: для совкх органов КГБ, как в с время для гестапо, спасе евреев — самое тяжкое г ступление! Эти юдофобс тенденции советских вттей отражены во внутрен и внешней политике СССР

После 15 лет заключе без суда (в том числе 11 одиночки и 41 дня пребы ния в камере смертнык я был освобожден только октябрь 1959 года, когда гласился принять в кам Владимирской тюрьмы ветское подданство. 16 ле безрезультатно добыва разрешения выехать СССР. Только в декабре 1 года я, наконец, получил зрение и приехал в райл к своей сестре. Оди за месяц до этого мне п шлось дважды беседовать двумя сотрудниками КГБ на третьей и последней бс де присутствовал также ловек, представившийся ботником ЦК КПСС. На в беседе мне было предло на возмездие обязате что я не буду занима деятельностью, «которая жет нанести ущерб советс му государству».

Подписывая этот докуме я не собирался нарушать навязанное мне «обязате ство», хорошо зная, что

an 42 Stockholm

Открытое пис-22/6 1979
мо Андропову

Я ПРИНЯЛ РЕШЕНИЕ ОПУБЛИКОВАТЬ СВОИ ВОСПОМИНАНИЯ ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО ПРЕДСЕДАТЕЛЮ КГБ Ю. В. АНДРОПОВУ.

В то время стало известно, что я вновь арестован, проживавший в Зоологическая ул. (тел. 254-22-07), освободившись из тюрьмы, звонил своей дочери Анне в Тель-Авив. Она в больнице Бутурьмы в Москве, куда, который (и) лет». Каплан видел Валленберга несколько лет. Каплан опасным свидетелем тяжело болела снова бросили

В 1978 года я переехал в Нью-Йорк представителем шведского правительства, что мне из Рауля Валленберга 1951—1959 гг. передал им, к сожалению неполный, содержащийся в архиве с Валленбергом в Александровском Центральном тюремном учреждении в Ленинграде. Среди свидетелей нем австрийский карцер и др. бывших заключенных. Все они Рауля Валленберга спустя после 1947 года сообщали, что в 1947 г.)

В американских газетах и журнале последовали статьи, отклики косвенных свидетелей, число убедительных Николая Нефедова в Нью-Йоркской газете «Слово» от

есть и такой свисток. Вы, г-н Андропов, знаете. Это Николай Николаевич, бывший первый заместитель ЦК партии Карельской республики. Куприянов, бывший Военного Совета

Карельского фронта, был арестован в 1948 году. В 1953 году Куприянов находился в группе заключенных, среди которых был и Рауль Валленберг и В. Мунтерс — бывший министр иностранных дел свободной Латвии, этапированный из Верхне-Уральской тюрьмы в Александровский Централ. А в 1955 году, в том же приблизительно составе, нас этапировали из Александровского Центра через Кировскую и Горьковскую пересыльные во Владимирскую тюрьмы. В этом же этапе находился и Г. Н. Куприянов и швед Рауль Валленберг. Неполный список остальных наших «соэтанников» я передал в декабре 1978 года в Нью-Йорке представителю МИД Швеции.

Мой тюремный друг Г. Н. Куприянов остался моим другом и на свободе. У меня хранится в самом надежном месте его интересная и содержательная рукопись. В этой ценной рукописи Г. Н. Куприянов рассказывает также об ужаснейших 8 годах (1948—1956) в советских тюрьмах. Этот благородный человек перенес жуткие пытки на Лубянской и в Лефортовской тюрьмах. Женщина — тюремный врач лефортовской тюрьмы выбила ему каблук 8 зубов, когда он лежал в одном белье, связанный в холодном карцере с кляпом во рту... Этот смелый и стойкий человек, в условиях бесчеловечного тюремного террора не побоялся называть своих тюремщиков и мучителей — гестаповцами, а их начальников и хозяев — фашистами.

Перед своим отъездом из СССР я поехал к нему попрощаться. Куприянов живет в г. Пушкин, Ленинградской области, Школьная ул. 33.

Я не сомневаюсь, что Куприянов не побоялся подтвердить, что был со шведом Раулем Валленбергом в этапных камерах Новосибирской, Кировской и Горьковской пересылок в 1953 и 55 гг.

При встрече 20 декабря 1978 г. в Нью-Йорке с ответственными представителями

шведского правительства я выразил удивление, что шведские социал-демократические правительства Эрландера и Пальме сделали для освобождения своего дипломата Валленберга не более, чем польские марионетки Берут и Циранкевич для моего освобождения и освобождения сотен тысяч других польских граждан.

Многие резонно спрашивают: почему советские власти, освободившие в свое время из лагерей настоящих и мнимых шпионов, гитлеровских убийц и военных преступников, упорно отказываются освободить Валленберга, единственное «преступление» которого состоит в том, что он спас от рук гитлеровских палачей тысячи венгерских евреев?

На этот вопрос есть только один ответ: для советских органов КГБ, как в свое время для гестапо, спасение евреев — самое тяжкое преступление! Эти юдофобские тенденции советских властей отражены во внутренней и внешней политике СССР.

После 15 лет заключения без суда (в том числе 11 лет одиночки и 41 дня пребывания в камере смертников), я был освобожден только в октябре 1959 года, когда согласился принять в камере Владимирской тюрьмы советское подданство. 16 лет я безуспешно добивался разрешения выехать из СССР. Только в декабре 1975 года я, наконец, получил разрешение и приехал в Израиль к своей сестре. Однако за месяц до этого мне пришлось дважды беседовать с двумя сотрудниками КГБ, а на третьей и последней беседе присутствовал также человек, представившийся работником ЦК КПСС. На этой беседе мне было предложено добровольно отказаться от гражданства СССР, что я не буду заниматься деятельностью, «которая может нанести ущерб советскому государству».

Подписывая этот документ, я не собирался нарушать это навязанное мне обязательство, хорошо зная, что у

возглавляемых вами органов «длинные руки».

Однако после трехлетнего пребывания на Западе я пришел к выводу, что все преступные действия, совершенные и совершаемые возглавляемыми вами органами, в том числе бесчеловечное и бессмысленное преступление по отношению к шведу Раулю Валленбергу, полностью освобождают меня от обязательств, которое я был вынужден подписать в декабре 1975 года.

Хотел бы также обратить ваше внимание на весьма примитивные действия ваших людей. Я имею в виду «дружескую беседу» со мной некоего поляка, назвавшегося Генрихом Шаревичем — работника парижского отделения польского банка ПКО. Эта беседа состоялась 26 марта с. г. в 10 часов утра в здании Тель-Авивского отделения польского банка ПКО.

«Дружеские советы» этого посланца КГБ я считаю настоящим шантажом.

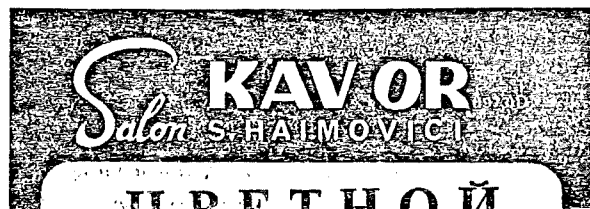
Я заявляю вам, что с сегодняшнего дня считаю своим долгом публиковать все то, что мне известно о преступлениях НКВД, МГБ и КГБ, начиная от убийства польских офицеров в Катынском лесу в марте—апреле 1940 года и кончая убийством американца Ричарда Уэлча в Афинах в конце 1975 года и многие другие, организованные этими органами во всем мире между этими двумя событиями.

Я также намерен опубликовать свои беседы с моим другом В. Д. Мироновым, бывшим до 1944 г. советским генеральным консулом в Нью-Йорке и резидентом советской разведки, а также с преемником Миронова моим сокамерником Чепурных.

До сих пор я готовил свои записки для публикации после моей смерти. Однако обстоятельства заставили меня сделать это сейчас. Исключение составят лишь такого рода факты, которые могли бы нанести ущерб семьям, главы которых сотрудничали с советским правительством или были связаны с советской разведкой. Это исключение не распространяется на агента КГБ мистера П.-М. Дудко, бывшего первого секретаря и заведующего консульским отделом посольства США в Москве при А. Гарримане в 1944 году. Будучи моим соседом в гостинице «Метрополь» в Москве и моим личным «другом», П.-М. Дудко передал советским органам мое письмо, адресованное президенту Рузвельту. Это было причиной моего ареста и 15-летнего заключения.

Авраам Калински

Май, 1979 г.

Arkivexemplar

Politiska avdelningen
Enhet III

1979-08-15

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1053			P 2 Ku I

Fru Nina Lagergren
Dahlbergsvägen 22
182 62 DJURSHOLM

Kära Nina,

Varmt tack för vänligheten att ta emot mig
i förrgår, för värdefullt samtal och för
intressant dokumentation.

Jag skall höra av mig så snart jag råkat
begin och andra berörda.

Apropos Nedre lär hans adress vara Hålvägen 22,
147 00 TUMBA.

Torsten Örn

GR

Ifylles av postexp

Avsändt med				Avsändt datum		Sign	
☐ av kurir	☐ uti kurir	☐ luftpost	☒ vanlig post	79-08-15		/R	

P2 En I

Arkivexemplar

press- och informationsenheten
informationsbyrån

ds Bo Lundberg, MW

Stockholm, August 15, 1977

ANS KROK 1

Den	Avd	Grupp	Mål
12/a	PR	6	K/USA

Kopia till:

kabsekr

pol I, pol II

M Gullers, SB

Jörn Donner, SFI

inf.byran

amb Washington f kdm (byråstpl)

ambassadör Anger, Ottawa, f kdm (byråstpl)

amb Los Angeles f kdm (byråstpl)

Mr FALO 1-30

President

Falo International Film Company

15400 East Valley Boulevard

INDUSTRY, CALIFORNIA 91746

F 2

En I

Dear Mr Falo,

Your letter of June 27, 1977, relative to the film
regarding plans to produce a film about David Lilienberg, has
been forwarded to my office.

As a matter of principle the Swedish Government does not give
direct support to specific projects in the cultural field. We
are thus adhering to a widespread opinion in Sweden that
individual cultural projects should be independent from
Governmental policies.

Your correspondence in this matter has therefore been
transmitted to the Swedish Film Institute which is responsible
for most of the film productions in Sweden.

I understand that the director of this institute, Mr Jörn
Donner, has already established contact with you. I also
understand that he has found your project most interesting
but that he needs further information. I would thus recommend
you to discuss this film project directly with the Swedish
Film Institute.

Yours sincerely,

Gunnar Tonnar

Head of Press and Information Department

SVERIGES AMBASSAD

TEL AVIV

1979-08-14

Departementsrådet Hirdman

UTRIKESDEPARTEMENTET

153

INKOM UD		
1979-08-16		
AVD.	GR.	MÅL
p	2	En I

(Pal)

Wallenberg
tel 158 A 1979-08-14
(1 bil) ✓

Broder,

./.

Närslutet insänds utlovade klipp ur Jerusalem Post rörande BBC-reportern John Biermans senaste rön i Wallenbergaffären.

Jag har efter min återkomst den 6 ds ägnat en del tid åt undersökningar rörande fru Kaplans brev till Anna Bilder, som jag ur många synvinklar finner vara intressant. Jag skulle dock vilja slutkomplettera bilden genom ett samtal med fru Bilder, som f.n. är på semester. Räknar dock med att kunna få tag på henne rätt snart och återkommer förhoppningsvis i nästa veckas kurir till saken.

Håkan Wilkens

Håkan Wilkens,
Håkan W.

After meeting missing diplomat in 'Gulag' prison Jew jailed for seeing Wallenberg

By MARK SEGAL
Jerusalem Post Reporter

TEL AVIV. — A Soviet Jew is reportedly languishing in a KGB prison because of a missing letter he wrote to his daughter in Israel about meeting Raoul Wallenberg in 1975 in a "Gulag Archipelago" prison infirmary.

This story was unearthed by John Bierman, BBC-TV correspondent in Israel, when researching documentary background on Wallenberg. The correspondent had read in *The Jerusalem Post* of renewed reports of Wallenberg's survival despite Soviet claims since 1950 that he died of heart attack in 1947 in KGB hands. Wallenberg, born in 1912, was an attache at the Swedish embassy in Budapest during the German occupation, and saved many Jews from Eichmann's clutches, only to be arrested by the advancing Russians in 1945.

In the course of his research, Bier-

man said he called late last month on Dr. Anna Bilder, a Jaffa dentist, who immigrated from Moscow in 1973. Her father, Jan Kaplan, was jailed by the KGB on "currency charges" in 1975 after applying for an exit visa for Israel for himself and his wife. In November 1977 she was overjoyed to hear her father's voice on the telephone. He had been released after five doctors certified his ill health. He told her about meeting a Swede at the Butyrki prison infirmary. The Swede had been in KGB prisons in the past 30 years. Dr. Bilder had not heard of Wallenberg at that time and took little notice of the story. But when she phoned relatives in Detroit, they got excited. The story reached the Swedish authorities and she was called into the embassy here, the result being a further note from Stockholm to the Kremlin, with another denial from Russia.

Dr. Bilder told the British cor-

respondent of her latest news from her mother in Moscow about her father's arrest. This arrest was because of a letter he had written to her about the Swedish prisoner, but which never reached her.

The text of the letter, translated from Russian, was made available to *The Post* by Bierman. It reads:

"June 14, Moscow.

My dear Anna,

I write this letter hoping it will reach you. The same thing has happened to father again. He has been now one-and-a-half years in prison — there is nothing to lose now. I could not write all this time, especially because of your pregnancy. I lost all hope after I was called to Lubyanka by the KGB and learned that all this occurred because of a letter about the Swiss or the Swede your father met in prison infirmary.

"He wrote the letter about Wallenberg and tried to send it

(Continued on page 2, col. 2)

WALLENBERG SEEN IN JAIL

(Continued from page 1)

through a tourist and went every Saturday to the synagogue to look for one. Every one was afraid to take it. One Saturday he succeeded in giving it to a tourist who promised to send the letter to you from Vienna or Germany.

"On Friday February 4th (1978), there was a meticulous search of our home and they took father with them. Since then he had been in Lefortovo and Lubyanka and now I have lost all hope of ever seeing you one day.

"When I was called to Lubyanka in May, a very angry colonel screamed at me that the Soviet authorities had behaved humanely because of the sickness and released father, and he had then sent an anti-Soviet spy letter to Israel. And your daughter started anti-Soviet propaganda there. Later he came down and said: If your daughter wishes to see her

father again someday she should stop agitating against her motherland. He said that father is in good health, but his fate depends on his daughter's behaviour in Israel — that is, she should not make a noise.

"I don't know whether to keep quiet or the opposite. Some people say the press and the newspapers can help. I don't know the answer myself. Here we are blind puppies and you can see better there. I fear we will never see you and your children again. Why did father have to interfere on this business? He never had anything to do with politics.

"I don't know what happened to the letter father gave to the young foreigner. Perhaps he was an agent of the Lubyanka. I have no hope of anything anymore. Because of a letter about a poor prisoner. So what good can be expected here? I decided at long last to tell you the truth."

SVERIGES AMBASSAD

WASHINGTON

1979-08-10

79-08-17

1979-08-21

Pressbyrå/Pierre/ew

a + b f kdm t

S Hirdman, pol I

Rep 79-08-21/ew

Pressombudsmannen

Erik Pierre

UTRIKESDEPARTEMENTET

1979-08-21
22-08-1979
1979-08-21

Wallenberg

(1 bil.)

Broder,

./.

Härmed får jag insända en mammutartikel om fallet Wallenberg i dagens Boston Globe. Av Siv Railert, som jag talade med på telefon nyss, förstod jag att motsvarande artikel stått i "the Guardian" och fakta i brevet var kända för svenska regeringen redan innan memorandat till ryssarna den 3 januari. Vi har texten till brevet här. Jag har svarat Boston Globe som Voice of America detta och läst upp valda stycken ur såväl vårt memorandum som ryssarnas svar av den 23 januari.

Lars Arnö
Lars Arnö

Adress

Suite 1200
600 NEW HAMPSHIRE AVE., N.W.
WASHINGTON, D. C. 20037
USA

Telefon

(202) 965-4100

Telegram

SVENSK

Telex

RCA-248347, Svsk Ur
WU 89-2724 Svensk Wsh

Red Sox win game, 3-2, but lose Remy again; Orioles win, too (Page 45)

Guide to features

ARTS/FILMS 17
BRIDGE 33
CLASSIFIED 33-44
COMICS 51
CROSSWORD 51
DEATH NOTICES 30
ECONOMY 12
EDITORIALS 12
HOROSCOPE 52
LIVING 31
TV/RADIO 52
TWISTAGRAM 29

Sports Plus

The Boston Globe

Whites of their skies
FRIDAY: Cloudy, 70s
SATURDAY: More of the same
HIGH TIDE — 1:12 a.m., 1:44 p.m.
FULL REPORT — PAGE 33

Vol. 216, No. 41 © 1979, Globe Newspaper Co. *

FRIDAY, AUGUST 10, 1979

Telephone 929-2000
Circulation 229,120
88 Pages — 20 Cents

RAOUL WALLENBERG ... at age 30

The search for a hero

Diplomat who saved thousands of Jews from Nazis may be alive in Soviet prison, letter indicates

By John Bierman
Special to The Globe
TEL AVIV — A letter being investigated by the Swedish Foreign Ministry provides new evidence that one of the heroes of World War II, a Swedish diplomat who saved thousands of Jewish lives, may still be alive in a Soviet prison 32 years after the Soviets say he died.
The diplomat is Raoul Wallenberg, a knight-errant who performed legendary feats among the Jews of Nazi-occupied Budapest before being seized by the Russians toward the end of World War II.

'Patronage is putting someone on the payroll who isn't needed or isn't fully needed or isn't competent to do the job... it's not necessarily patronage when you find a friend a job.'

—Gov. King

King: I'll back hike in '80

By Walter V. Robinson
Globe Staff
Gov. Edward J. King, convinced that a ride on the MBTA is worth more than commuters pay, said yesterday he will support a fare increase for the transit system next year.

At a luncheon meeting with eight State House reporters, King also repeated his insistence that essential MBTA service will not be cut and said he sympathizes with the MBTA Advisory Board in its spending dispute with the MBTA chairman he appointed, Robert L. Foster.

In a wide-ranging 90-minute interview, the governor also said he believes former state Rep. Royal L. Bolling Sr.'s unpaid federal tax bill of \$300,000 will prevent his appointment to an MBTA job; promised to try again next year to win an absolute freeze on local spending and taxes; and predicted that President Jimmy Carter, whom he supports, will win the Massachusetts presidential primary next year.

Responding to a Globe report Wednesday that at least 10 persons with close ties to him

have been hired at the MBTA, King rejected suggestions of patronage.

'Patronage is putting someone on the payroll who isn't needed or isn't fully needed or isn't competent to do the job. These are working people,' King said.

'I never said during my campaign that anyone who knew me or worked for me would be precluded from getting a job. It's not necessarily patronage when you find a friend a job.'

In a discussion over lunch of cold cuts, potatoes, cookies and cola, King criticized Foster for proposing MBTA service cuts that King said are 'not realistic.'

But, for the first time, King said he supports Foster's insistence that the MBTA, which has not raised its fares since 1968, must do so.

'The ride on that system is worth more than what is being charged, and I think we'll see an effort to increase the fares next year,' King said.

At what price the MBTA?

'We're filling the jobs with qualified people. If they happen to have been involved in a political campaign, that's OK. There's nothing wrong with that. It's part of the American way.'

—MBTA's Foster

Foster: On-time service is key

By Maria Karagianis
Globe Staff
MBTA Chairman Robert L. Foster said yesterday he has discussed with Gov. Edward J. King the possibility of drafting emergency legislation to strip the MBTA Advisory Board of control over the transit authority budget.

Foster, who last week proposed cutting weekend MBTA service after the Advisory Board cut his \$26.6 million supplemental budget request to \$10.9 million, said that cutting the power of the Advisory Board would be a 'last resort.'

During a luncheon interview on topics including MBTA patronage, proposed cuts in service and the continuing budget controversy, he was sharply critical of the Advisory Board, accusing it of 'political gamesmanship' and criticizing it for 'an unrealistic attitude.'

Foster said service cuts are likely if the Advisory Board does not grant his supplemental budget request, but he refused to specify which cuts are likely.

'It depends on the outcome of the negotiations,' he said. 'There's an infinite variety of ramifications. It depends on the number of dollars left on the table after negotiations.'

Foster also said he hoped to double the present MBTA fare of 25 cents a ride by the middle of next year.

'I don't think people will mind paying an extra quarter if the trains are running on time,' he said, although he conceded that 'service hasn't gotten much better yet' since he took office six months ago.

As for a recent Globe article on patronage hiring by the MBTA, Foster said: 'We're filling the jobs with qualified people.'

'If they happen to have been involved in a political campaign, that's OK,' he added. 'There's nothing wrong with that. It's part of the American way.'

Foster said he was aware former state Rep. Royal L. Bolling Sr., who was about to be appointed MBTA affirmative action director, 'has

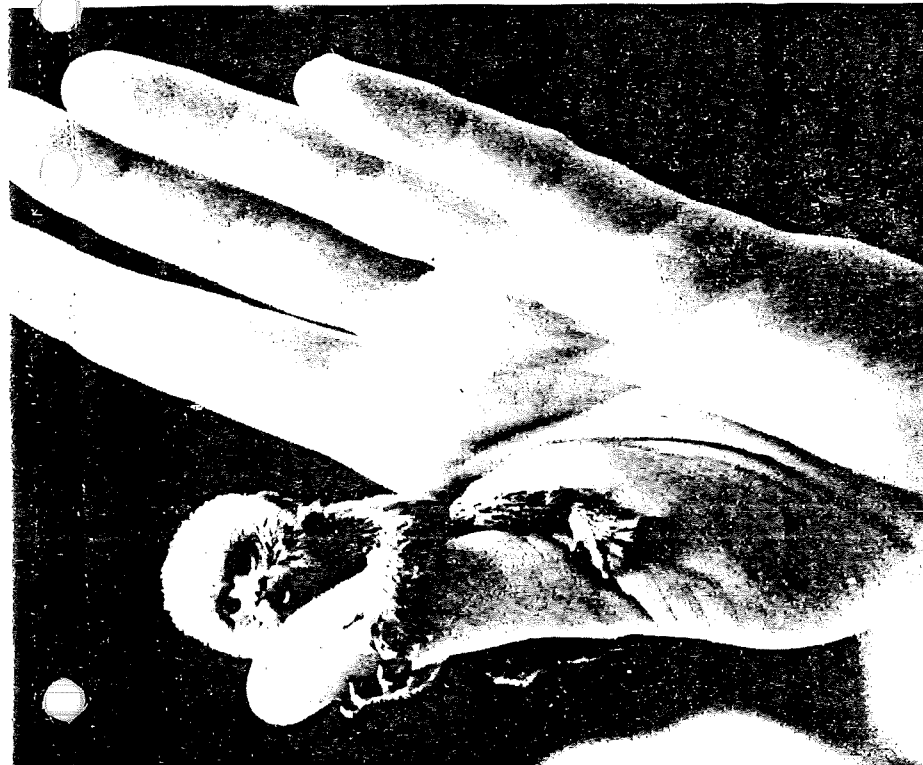
FOSTER, Page 8

Questions of 'how?' but the

remain

who performed legendary feats among the Jews of Nazi-occupied Budapest before being seized by the Germans toward the end of World War II.

The letter purportedly was smuggled out of the Soviet Union by the wife of a jailed Soviet Jew and received by her daughter living here. Soviet affairs experts in the Swedish Foreign Ministry in Stockholm are checking out the letter, sent on to them from their embassy in Israel.

TOM THUMB — Tiny monkey clings to the thumb of its keeper at a zoo in Sweden's capital city of Stockholm. The miniature monkey was born at the zoo a little more than a week ago. (AP photo)

remain . . . but the \$600,000 is gone

By Paul Langner and Timothy Dwyer
Globe Staff

For one night's work of cutting, hammering, chiseling and prying, a slick, professional team of burglars got away with about \$600,000 from the auxiliary vault of the United States Trust Company on Court street near Government Center.

Yesterday's robbery is believed to be one of the biggest hauls in the history of Boston banking.

Officials are still not sure how the burglars got into the bank, but they did leave behind their tools. The tools "must have been too heavy to carry — plus they had the dough," said James Dunn, special agent in charge of the Boston FBI office.

Not only are officials not sure how the burglars got into the bank, they're not sure how they got around an electronic time lock on the outer door of the vault. One source said that the lock may not have been secured properly.

Once inside the door, the burglars apparently opened up a bulky, black athletic bag and pulled out their tools. They also lugged in three acetylene tanks, nearly as cut through an inner vault door used on inch thick.

They apparently cut through the bottom portion of the vault and using a mirror to look inside and up at the bolt lock, smashed it off.

Dunn estimated it took the burglars up to three hours to get through the second vault. Once inside the second door, they had to get through a smaller vault to get the money.

At the same time, McCormack said that state public health officials will have to give serious consideration to a program of wider spot checks for the Legionnaire's organism in the cooling systems of other buildings. "This is a potential problem with any large building that uses cooling towers," he said in a telephone interview last night.

In the last year, scientists at the federal Center for Disease Control in Atlanta have discovered the affinity of the bacterium, legionella pneumophila, for stagnant warm water in air-conditioning systems.

Last October the bacterium was found in air-cooling towers atop two buildings in Burlington, Vt., including the University of Vermont's Medical Center Hospital, where a spate of cases had occurred. They

retires.

TRUST, Page 11

How long the operation took is unknown. The vault is time-locked at 4:30 p.m. and is timed to open automatically in the morning. Bank officials said there were cleaning personnel and security guards in the 12-story brick building until about 10:30 p.m.

The bank issued a statement declaring that the robbery took place "during the night of Aug. 8 and early morning of Aug. 9."

The burglary was discovered yesterday morning when a bank employee reported for work and noticed a cutting torch outside the door.

The safecrackers left the vault the way they found it — with the first vault door closed and locked. It took police and FBI agents three hours to get the vault open again. They were assisted by experts from the Mosler Safe Co.

When the door was finally opened, police were greeted with a vault full of smoke, apparently left by the torches. It took nearly an hour for the smoke to clear.

Once inside, the FBI agents went over every inch of the vault. The two hammers, two chisels, long, blue crowbars and other tools were picked up in gloved hands and tagged. Pieces of the second vault door, charred by the torch, were tagged and checked for fingerprints. The floor of the vault was vacuumed for possible evidence — for example, hair or discarded cigarettes.

By Richard A. Knox
Globe Staff

The bacillus that causes Legionnaire's disease was found yesterday in an ironic place: the cooling system of the state public health laboratory that tests for infectious organisms.

State officials were quick to point out, however, that there had been no cases of Legionnaire's pneumonia in the 350 persons who work in the Jamaica Plain laboratory or the surrounding area. Decontamination of the roof's cooling system was expected to be complete by this morning.

"The fact that there is no Legionnaire's disease aware of suggests that whatever risk is involved is a small one and it will be gone by tomorrow morning," said Dr. William M. McCormack, director of diagnostic services at the state laboratories.

DISEASE, Page 6

A double 'no' to Chrysler

US rejects \$1-billion bailout, UAW turns down wage freeze

Knights, Ridder Service

WASHINGTON — The Carter Administration rejected yesterday the plea of Chrysler Corp. for a \$1-billion cash bailout, but said it might recommend federal loan guarantees of "considerably less" money for the struggling automaker.

"The Administration does not favor any proposal for unrestricted tax credits," Treasury Secretary G. William Miller told reporters.

The Administration's generosity falls far short of the request by Chrysler, which wanted \$500 million this year and \$500 million the next in accelerated tax credits.

There was no immediate reaction from the automaker.

Meanwhile, in Chicago, the United Auto Workers

union's Chrysler Council rejected a company proposal that workers accept a two-year freeze on wages and new benefits.

However, the council did not rule out the possibility that the UAW would grant the firm some contract concessions.

Gathering from Chrysler installations across the country for a two-hour meeting, the 245 local delegates adopted with only six dissenting votes a resolution "deferring any firm decision until the details of the 1979 auto pattern are known."

UAW president Douglas Fraser, in a press conference after the meeting, reiterated his conviction that Chrysler needs help from the union, but said, "We can't make a judgment until we know the content of the Ford and GM settlements."

CHRYSLER, Page 10

Dreary news on inflation

There was more gloomy inflation news out of Washington yesterday.

The Labor Department reported that its Producer Price Index, which charts the overall price of goods in the final stage of processing, jumped 1.1 percent last month — signaling yet another round of higher prices for consumers in the next several months.

The index, now at 215.8, means that today it costs \$215.80 to buy the same goods that sold for \$100 in 1967, the average's base year. Page 19.

Legionnaire's germ in Hub

Bacteria discovered in Jamaica Plain public health lab

At the same time, McCormack said that state public health officials will have to give serious consideration to a program of wider spot checks for the Legionnaire's organism in the cooling systems of other buildings. "This is a potential problem with any large building that uses cooling towers," he said in a telephone interview last night.

In the last year, scientists at the federal Center for Disease Control in Atlanta have discovered the affinity of the bacterium, legionella pneumophila, for stagnant warm water in air-conditioning systems.

Last October the bacterium was found in air-cooling towers atop two buildings in Burlington, Vt., including the University of Vermont's Medical Center Hospital, where a spate of cases had occurred. They

retires.

TRUST, Page 11

It tells how the writer's husband, 65-year-old Jan Kaplan, met "this Swiss or Swede Wallberg (sic)" in the Butryka Prison infirmary in 1973, by which time Wallenberg would have been in Soviet jails for 30 years and officially "dead" for 28. The Soviet Union has said Wallenberg died of natural causes in 1947.

Persistent and mutually supporting reports filtering out of the Soviet Union over the years — all of them closely scrutinized by the Swedish Foreign Ministry — have claimed Wallenberg still to be alive. Over the years the Swedes have sent more than a dozen notes to the Kremlin over the Wallenberg affair.

The smuggled letter from Eugenia Kaplan in Moscow to her daughter, Dr. Anna Bilder in Israel, looks like the strongest link yet in a chain of evidence stretching back to Budapest in the grim winter of 1944-45.

Raoul Wallenberg, then 32, son of a well-connected Swedish banking and diplomatic family, had been sent to Nazi-dominated Hungary with the mission of saving as many Jews as possible from Hitler's "Final Solution."

His sponsors were the World Jewish Congress and President Frank D. Roosevelt's War Refugee Board and he was given diplomatic cover by the Swedish Foreign Ministry, which attached him to its legation in Budapest with full diplomatic status.

The Swede became obsessed with his task and did so well at it that he attracted the attention of Obersturmbahnfürer Adolf Eichmann, who had taken personal charge of the operation to wipe out Hungary's 750,000 Jews.

WALLENBERG, Page 2

who performed legendary feats among the Jews of Nazi-occupied Budapest before being seized by the Germans toward the end of World War II.

The letter purportedly was smuggled out of the Soviet Union by the wife of a jailed Soviet Jew and received by her daughter living here. Soviet affairs experts in the Swedish Foreign Ministry in Stockholm are checking out the letter, sent on to them from their embassy in Israel.

It tells how the writer's husband, 65-year-old Jan Kaplan, met "this Swiss or Swede Wallberg (sic)" in the Butryka Prison infirmary in 1973, by which time Wallenberg would have been in Soviet jails for 30 years and officially "dead" for 28. The Soviet Union has said Wallenberg died of natural causes in 1947.

Persistent and mutually supporting reports filtering out of the Soviet Union over the years — all of them closely scrutinized by the Swedish Foreign Ministry — have claimed Wallenberg still to be alive. Over the years the Swedes have sent more than a dozen notes to the Kremlin over the Wallenberg affair.

The smuggled letter from Eugenia Kaplan in Moscow to her daughter, Dr. Anna Bilder in Israel, looks like the strongest link yet in a chain of evidence stretching back to Budapest in the grim winter of 1944-45.

Raoul Wallenberg, then 32, son of a well-connected Swedish banking and diplomatic family, had been sent to Nazi-dominated Hungary with the mission of saving as many Jews as possible from Hitler's "Final Solution."

His sponsors were the World Jewish Congress and President Frank D. Roosevelt's War Refugee Board and he was given diplomatic cover by the Swedish Foreign Ministry, which attached him to its legation in Budapest with full diplomatic status.

The Swede became obsessed with his task and did so well at it that he attracted the attention of Obersturmbahnfürer Adolf Eichmann, who had taken personal charge of the operation to wipe out Hungary's 750,000 Jews.

WALLENBERG, Page 2

who performed legendary feats among the Jews of Nazi-occupied Budapest before being seized by the Germans toward the end of World War II.

The letter purportedly was smuggled out of the Soviet Union by the wife of a jailed Soviet Jew and received by her daughter living here. Soviet affairs experts in the Swedish Foreign Ministry in Stockholm are checking out the letter, sent on to them from their embassy in Israel.

Summary

METRO/REGION

\$600,000 BANK JOB — A slick, professional team of burglars cuts open a vault at the United States Trust Co. on Court street in Boston and gets away with about \$600,000. Page 1.

METAS FUTURE — Two officials tell how they'd like to improve MBTA operations: Gov. Edward J. King says he'll support higher fares. MBTA Chairman Robert Foster agrees and suggests he'd like to reduce the Advisory Board's power. Page 1.

LEGIONNAIRE'S DISEASE — The legionnaire's bacteria was discovered at a public health laboratory in Jamaica Plain. Page 1.

SCHOOL SHUFFLE — An analysis of the Boston school reorganization finds the shuffle may be adding jobs and costs rather than reducing them, as proponents promised. Page 15.

HOUSE PUROR — House Speaker Thomas W. McGee refuses to let the House go to dinner because of one bill to benefit two companies, and some legislators who oppose the bill are angry. Page 15.

ARCHAEOLOGICAL FIND — Harvard archaeologists are recovering remnants of a 17th-century village in a dig on the edge of Harvard Yard. Page 15.

HEATING OIL — The Department of Energy may force refiners to build up their stocks of home heating oil. Page 15.

THIS IS SUMMER CAMP? — National Guard troops groan about their summer training, especially since the gasoline shortage is forcing them to do less riding and more marching. Page 16.

OIL CLEARING HOUSE — The City of Peabody is planning to set up a clearing house so its residents will have but one number to call if they have problems finding home heating oil this winter. Page 16.

OIL TASK FORCE — Fears of an oil shortage comparable to this summer's gasoline shortage, plus predictions of \$1-a-gallon fuel oil, have prompted formation of a state fuel task force. Page 16.

KING SETS ENERGY GOAL — Boston Mayor Kevin White signs an executive order to set up an energy conservation program that would reduce energy costs by 30 percent a year. Page 16.

MYSTERIOUS COPY MACHINE — A copy machine somehow found its way into the campaign headquarters of Mayor Kevin White. Page 16.

LEGISLATURE RECESSES — The House and Senate recess until September following an attack on the Senate leadership by Speaker Thomas McGee. Page 17.

NATION

CHRYSLER TURNED DOWN — The Carter Administration rejects a \$1 billion bailout for Chrysler as the United Auto Workers turn down the automaker's plea for a wage freeze. Page 1.

FBI'S WORST DAY — In the worst day of violence in the history of the FBI, three agents are shot to death.

The search for a hero

AVRAHAM KALINSKI ... says he saw Wallenberg in 1959

Persistent reports from Soviet ex-prisoners and dissidents told of Wallenberg's having been seen alive in the Soviet prison system ...

But persistent reports from Soviet ex-prisoners and dissidents told of Wallenberg's having been seen alive in the Soviet prison system — many. ...

"Father wrote a long letter about this Wallenberg and for a long time he carried it around with him looking for a chance to send it to you through a foreign tourist," the letter related.

"Every Saturday he went to the synagogue had no success. ...

"One Saturday, father came back in a very good mood and told me that at long last he had succeeded in giving the letter to a young foreign tourist who promised to send the letter from Vienna or Germany, I don't remember which.

"A few days later, it was on Friday night, February 3, (1978) there was a meticulous search at home and they took father away. ... When I was called in May to the Lubanka a very angry colonel screamed at me: 'The Soviet authorities behaved humanely and released him (your husband) because of his sickness; but he ungratefully decided to send out illegally through a foreigner anti-Soviet spy-letters to Israel. And your daughter,' he screamed, 'started there in Israel anti-Soviet propaganda. ...'

"I don't know if it is better to keep quiet, as some people advise, or the opposite, that some American senators and other important people should start campaigning for father, because many people were released through complaints to American senators, and even the President

officially denied, and how it became possible in 1957, after Stalin's death and Nikita Khrushchev's denunciation of Stalin, for the new regime to admit that the old regime had been lying.

What is far less easy to explain is Wallenberg's continued captivity. Avraham Shifrin, who spent 14 years in Soviet jails and camps and now runs a documentation center in Tel Aviv on the Gulag, put it this way: "It is hard for you to understand but the Soviet Union is a country without logic.

"Such pointless things happen all the time. I can tell you examples that you will be astonished. Would you believe, they have been making very secret research with parapsychology? "Yet when I made enquiries I found they have let 25 of these researchers leave and come to Israel, while simple carpenters, shoemakers, ordinary workers, wait five, eight years and still get no visas. How is this possible?"

But would it be possible for Wallenberg, who now would be in his late 60s, to have survived 24 years of Soviet captivity? "Oh yes, why not?" said Shifrin. "Only three months ago I had a phone call from a man named Leonid Berger who did also 34 years in Soviet camps. He is now 57 but looks 45.

"I will explain. It's not a miracle. Three times a day you have a very bad meal, but it is a meal and you always get it at same time. It is very healthy.

"After the interrogation, when you are very tense, you have no problems — only how to get more food and less work."

Avraham Kalinski, another former prisoner of the Soviets, who claims to have spent 15 years in the Gulag, agrees: "Look at me," he said, "How old do you think I am?"

"Fifty-five."

Kalinski slapped his pot belly and laughed. "Sixty-three," he said. "You see, all those years I was never able to take alcohol, never able to overeat. It preserves you."

Kalinski is one of the 16 witnesses so far known to the West who claim to have seen Wallenberg alive years after the Soviets reported him dead. He says he saw him in the Vladimir Prison in late 1959, shortly before his own release and rehabilitation.

He believes it is possible that Wallenberg is still alive and that the only way to secure his release is for the West to make as big a fuss as possible. "The Swedes have tried quiet diplomacy for 34 years and it has got them nowhere," Kalinski said.

Wallenberg's surviving family — half-brother Prof. Guy von Dardel and half-sister Nina Lagergren — also believe in noise and pressure. For the past few months they have been busy sponsoring action committees in various countries to press for full disclosure by the Soviets.

In the United States four senators — Frank Church, Daniel Moynihan, Claiborne Pell and Rudy Baschwitz — have formed the Moss Lemus into a special committee with the same objective.

Meanwhile, the Copenhagen-based International

CHRYSLER TURNED DOWN — The Carter Administration rejects a \$1 billion bailout for Chrysler United Auto Workers turn down the automaker's plea for a wage freeze. Page 1.

FBI'S WORST DAY — In the worst day of violence in the history of the FBI, three agents are shot to death. Page 3.

TRANSIT GRANTS — Massachusetts and Vermont receive grants from the US Transportation Department. Page 3.

NETS USED ON SPILL — Nets are strung to keep oil from a runaway Mexican well out of a bay filled with wildlife. Page 11.

For the record

- Theodore Bundy, sentenced to die for the 1978 murders of two Florida State University sorority sisters, has formally asked for a new trial, citing 34 alleged errors in the handling of his case.
- The US government has agreed to pay an ex-soldier \$1.7 million rather than face a trial for giving him the hallucinogenic drug LSD in a secret Army experiment in France 18 years ago.
- Four US helicopters will try to set a record by flying to Europe from North America without refueling over the Atlantic, stopping only in Greenland, Iceland, Scotland and England.

WORLD

SEARCH FOR A HERO — A letter being investigated provides new evidence that Swedish diplomat Raoul Wallenberg, credited with saving thousands of Jews from the Nazis, may still be alive in a Soviet prison. Page 1.

DEFECTOR RIPS VIETNAM — Hoang van Hoan, who defected to China, says Vietnam is under the thumb of the Soviet Union. Page 3.

PROTESTERS ATTACKED IN IRAN — Youths break up demonstrators protesting the shutting down of a newspaper in Iran. Page 5.

SAHARA PEACE PLAN — Morocco rejects a peace pact between Mauritania and the Polisario Front. Page 9.

For the record

- Rival Zimbabwe Rhodesia political leader James Chimurenga said that auxiliary forces loyal to Prime Minister Abel Muzorewa killed his brother, cousin and two other persons on his father's farm, but the military accused Patriotic Front guerrillas of the Monday killings.
- In moves judged in Israel to be significant to normalization, Egypt nearly tripled the number of tourist visas granted to Israelis, to a total of 81, and dropped third-party handling of student affairs in the Israeli-occupied Gaza Strip.
- Paraguay's Supreme Court has annulled Nazi war criminal Josef Mengele's Paraguayan citizenship for being absent from the country for more than two years.
- The cost of bread in France, removed from government control only a year ago after nearly 200 years, has risen 22 percent, double the national inflation rate. A baguette has gone from 29 cents to 35 cents in a year.

TODAY'S QUOTE

"I don't think people will mind paying an extra quarter if the trains are running on time."
— MBTA Chairman Robert L. Foster

He took wagonloads of food, clothing and medicine — according to the marchers — mainly women and children — as they fell by the roadside from hunger, exhaustion and exposure to the bitter weather.

By argument, bribery, threats and cajolery, Wallenberg spirited hundreds of Jews from the column and took them back to his protected houses in Budapest.

Yad Vashem Chairman Gideon Hausner, who prosecuted Eichmann when he was brought to trial here in 1960, said: "Wallenberg's feats were prodigious."

Yehudit Yaron, one of the many Israelis who feel they owe their lives to Wallenberg, said: "He had a passionate personal involvement, an obsession to save Jews."

On Jan. 17, 1945, after Budapest had fallen to the Red Army, Wallenberg set off with his chauffeur and a Russian officer for the headquarters of the Soviet army and the new Hungarian government at Debrecin, about 120 miles away. His purpose was to negotiate emergency food, fuel and medical supplies for the 30,000 Jews under his protection.

His fate has been a mystery ever since. For years the Soviets denied all knowledge of him. Repeated Swedish requests for information met a blank wall. Finally, in 1957, Andrei Gromyko, then Soviet deputy foreign minister, officially told the Swedes that Wallenberg had died of a heart attack in Moscow's Lubianka Prison 10 years previously.

through a tutelage anti-Soviet spy-letters to Israel. And your daughter," he screamed, "started the Israel anti-Soviet propaganda..."

"I know it is better to keep quiet, as some people advise, or the opposite, that some American senators and other important people should start campaigning for father, because many people were released through complaints to American senators, and even the President himself. And some people say that only a tuss in the papers and on the radio will help."

"I don't know the answer myself. Here we are like blind puppies. You can see better there. But I'm afraid he won't ever see you again or your little Daniella."

"Why did your father have to interfere in this business? He never had anything to do with politics and wouldn't even listen to political jokes. Because of that letter about a poor prisoner they arrest a man and keep him for a year and a half, so what good can you expect here?"

If the 1975 sighting was genuine, it is the last indication that Wallenberg was alive, at least at that time.

Is the letter itself genuine? Anna Bidler swears it is in her mother's handwriting and that the mode of expression is hers.

Why should the Russians keep Wallenberg a prisoner all these years? Kremlinologists can see how, amid the confusion and paranoia of the Soviet occupation of Hungary in 1945, the young Swede could have been taken for a spy.

They can understand how, during the Stalin era, he might remain a prisoner, his existence

been busy sponsoring action committees in various countries to press for full disclosure by the Soviets.

In the United States four senators — Frank Church, Daniel Moynihan, Claiborne Pell and Rudy Boechwilt — have formed themselves into a special committee with the same objective.

Meanwhile, the Copenhagen-based International Sakharov Committee, named for the leading Soviet dissident, Andrei Sakharov, is organizing a seminar to bring together all the available evidence about Wallenberg.

At Yad Vashem, Jerusalem's Holocaust memorial, 550 evergreen carob trees commemorate all those "righteous gentiles" whose deeds of rescue and mercy have been reported and verified by a special committee. Most of these saved individuals or a small number of Jews.

By the reckoning of the Yad Vashem researchers and historians, Raoul Wallenberg saved anywhere from 25,000 to 50,000. Yet no tree has been planted in his name. This is because his iron-willed mother would never allow it, feeling this would imply that he was dead. Right up to her own death early this year she remained convinced that her son was alive and in Soviet hands.

Although her two surviving children share this belief they are willing to allow a tree to be planted in his name, and the ceremony may take place later this year while efforts go on to find out what really happened to Raoul Wallenberg.

How foreign spies operate in US

old girl believed to have witnessed the crime as acts in which Yugoslav intelligence was suspected to have played a part, although no connection has yet been established. The murders are still listed as unsolved by Chicago police.

The Senate report also cited the case of the Yugoslav counsel general in San Francisco, Tugomir Drzalo, whom many emigres charged with threatening them if they declined to be recruited as informers.

"The State Department's continued refusal to target such officials lends plausibility, among his targets, to the claim Drzalo repeatedly made that it would do little good to go to the FBI; the Yugoslav embassy in Washington, he said, can manipulate American authorities to minimize the impact of such an occurrence," the Senate report said.

many of US intelligence officials. The joint effort is known as Operation Condor.

The Senate report mentions a "phase three" aspect of Operation Condor, which involves the formation of special teams to carry out "sanctions" — including assassinations — against the enemies of its constituent governments.

One such operation was targeted in 1974 against a group of European leftists, including the notorious terrorist known as Carlos. In this case the CIA learned of the plans and warned the governments of France and Portugal, where the assassinations were expected to be carried out, according to intelligence officials. The plan was called off when the governments of those two countries warned representatives of Condor against carrying it out.

The Senate report disclosed that Condor had considered establishing its own station in Miami in 1974. When the CIA learned of that scheme, it alerted the State Department.

Henry Kissinger, then Secretary of State, rejected a State Department proposal to protest formally to the governments involved in Condor. Instead, it was decided that the CIA would express US disapproval through regular intelligence channels by informing DINA. No Condor station was opened in Miami.

The Senate report said the FBI had concluded early in its probe of the Letelier assassination that the murder "may have been carried out as a third phase of Operation Condor."

CHILE — The most highly publicized intrusion into the United States of Chile's Directorate of National Intelligence (DINA) grew out of the assassination of Orlando Letelier, former Chilean ambassador to the United States, in September 1976.

The indictment of the director of Chile's intelligence service, Manuel Contreras Sepulveda, by a federal grand jury in Washington provided a remarkable case study of foreign espionage operations aimed at silencing political dissidents in the United States.

Letelier's assassination fit into a pattern of reprisals practiced not only by DINA but also by a wider network of Latin American intelligence agencies, comprising Argentina, Bolivia, Brazil, Chile, Paraguay and Uruguay, according to the Senate report and to independent testi-

PHILIPPINES — Although the Philippine intelligence community is described as a highly structured, group of organizations generally based on the US system, its efforts appear to have been more low-key and amateurish than those of Iran and Taiwan. But its concerns have been remarkably similar.

Beginning in May 1973, the Intelligence Service of the Armed Forces of the Philippines began infiltrating agents into the United States assigned to neutralize political opponents of President Ferdinand Marcos.

One of those agents walked into an FBI office in San Francisco bearing a letter of introduction from the consul general of the Philippine consulate there. He offered to establish a liaison relationship to trade information about Philippine immigrants. The FBI and the San Francisco police department refused the offer.

TAIWAN — A plot to assassinate the late Chinese premier Chou En-lai by means of a controlled kamikaze dog wearing a remote-controlled bomb was conceived by intelligence agents for Taiwan in 1971, according to a Foreign Relations subcommittee staff report.

A Taiwanese embassy was sent to Switzerland with funds to pay for the operation, which was to be executed by members of an Italian neo-fascist organization during a trip by Chou to Paris. There was one hitch. The trip was called off because of internal Chinese political differences.

The report strongly indicates that SAVAK also had a cozy working relationship with the FBI during 15 years of "significant police, security and nondiplomatic political activity" in the United States.

PHILIPPINES — Although the Philippine intelligence community is described as a highly structured, group of organizations generally based on the US system, its efforts appear to have been more low-key and amateurish than those of Iran and Taiwan. But its concerns have been remarkably similar.

Beginning in May 1973, the Intelligence Service of the Armed Forces of the Philippines began infiltrating agents into the United States assigned to neutralize political opponents of President Ferdinand Marcos.

One of those agents walked into an FBI office in San Francisco bearing a letter of introduction from the consul general of the Philippine consulate there. He offered to establish a liaison relationship to trade information about Philippine immigrants. The FBI and the San Francisco police department refused the offer.

IRAQ — SAVAK, disbanded after the Iranian revolution, reportedly received information from the CIA on Nasser Alshar, a prominent critic of Shah Mohammed Reza Pahlavi living in the United States, who later was targeted for assassination by the Iranian agency.

The report strongly indicates that SAVAK also had a cozy working relationship with the FBI during 15 years of "significant police, security and nondiplomatic political activity" in the United States.

PHILIPPINES — Although the Philippine intelligence community is described as a highly structured, group of organizations generally based on the US system, its efforts appear to have been more low-key and amateurish than those of Iran and Taiwan. But its concerns have been remarkably similar.

Beginning in May 1973, the Intelligence Service of the Armed Forces of the Philippines began infiltrating agents into the United States assigned to neutralize political opponents of President Ferdinand Marcos.

One of those agents walked into an FBI office in San Francisco bearing a letter of introduction from the consul general of the Philippine consulate there. He offered to establish a liaison relationship to trade information about Philippine immigrants. The FBI and the San Francisco police department refused the offer.

WW II Mystery

Sweden Investigates Letter As Clue to Missing Diplomat

By John Bierman
Boston Globe

TEL AVIV, Aug. 10—The Swedish Foreign Ministry is investigating a letter containing new indications that Raoul Wallenberg, a Swedish diplomat who saved thousands of Jewish lives during World War II, may still be alive in the Soviet prison system.

Wallenberg, a center of diplomatic controversy for years, died in prison in 1947, according to Soviet officials.

Since then, however, several persons released from various Soviet prisons have told of seeing Wallenberg or hearing second-hand accounts of his presence.

The letter that suggests he may be alive was purportedly smuggled out of the Soviet Union to a woman who lives here.

Soviet affairs experts in the Foreign Ministry in Stockholm are checking out the letter to determine its authenticity.

The letter was written by Eugenia Kaplan in Moscow to her daughter, Anna Bilder, in Israel. It gives an account of how Jan Kaplan, the husband of Eugenia Kaplan, met "this Swiss or Swede Wallenberg" in the Butyrka Prison infirmary in 1975.

Kaplan had been jailed in 1975 on currency charges. When he was released 18 months later for health reasons, he telephoned Bilder in Israel to tell her of his release. In the conversation, according to his daughter, he mentioned that while in the prison infirmary he had "met a Swede who'd been in different prisons for 30 years and he was in pretty good condition."

The information eventually was given to Swedish officials who asked the Soviets for an explanation. Last January the Soviets told Sweden they had no further information about Wallenberg.

In early July, Bilder received a letter purportedly from her mother containing more information. The letter, dated June 14, had been brought from Moscow by a newly arrived Soviet emigrant.

"I write this letter but I am not sure it will reach you and that the same thing will not happen as with father's letter, because of which he has already spent a year-and-a-half in prison again," the mother's letter said.

"I lost all hope after I was called to the Lubianka prison and learned that all this tragedy occurred because of the letter about this Swiss or Swede Wallenberg whom he met in the prison infirmary . . . Father wrote a long letter about this Wallenberg and for a long time he carried it around with him looking for a chance to send it to you through a foreign tourist . . .

"One Saturday, Father came back in a very good mood and told me that at long last he had succeeded in giving the letter to a young foreign tourist who promised to send the letter from Vienna or Germany. I don't remember which."

A few days later, on Feb. 3, 1978, the letter said, Kaplan was arrested again. A Soviet colonel at the prison told Mrs. Kaplan, according to the letter, that her husband had been arrested because, after being freed, he had "ungratefully decided to send out illegally through a foreigner an anti-Soviet spy letter to Israel."

Bilder says she is convinced that the letter is genuine. It is her mother's handwriting, she says, and the mode of expression is her mother's.

Wallenberg's surviving family — a half-brother, Prof. Guy van Dardel, and a half-sister, Nina Lagergren—have been forming committees in various countries in recent months to press the Soviets to make a fuller disclosure of Wallenberg's fate.

Wallenberg, who if alive would be 65, was sent to the Swedish legation in Budapest late in World War II to save Jews. He issued thousands of special Swedish passports to Hungarian Jews, enabling them to escape Hitler's death camps.

He was last seen outside the Soviet Union when, shortly after Russian troops moved into Budapest, he was taken to a meeting with Marshal Rodion Malinovsky, commander of the Soviet forces.

72-08-17
17.30/MA
CABINET STOCKHOLM 1979-08-17

P

2

Eu I

(PR)

SVENSK LOS ANGELES

82 FRAAN UD-INFO RE FILMPROJEKT OM RAOUL WALLENBERG, PR 6, P2.

ETT SVAR PAA BILL BALES BREV TILL STATSMINISTERN SAENDS IDAG FRAAN LONAEUS BL A MED REKOMMENDATION ATT HAN I FORTSAETTNINGEN VAENDER SIG DIREKT TILL SVENSKA FILMINSTITUTET. KOPIA FLYG-SAENDES.

JOERN DONNER HAR SOM BEKANT DIREKT TILLSKRIVIT BALE I AERENDET. VI UTGAAR FRAAN ATT KONTAKTERNA NU LOEPER DIREKT MELLAN FILMINSTITUTET OCH BALE.

CABINET

CABINET STOCKHOLM KL 14.25

INF. BYRAAN
KR ELIASSON, MW
PR 6
P 2

KOPIA TILL:

AMB I WASHINGTON F KDM
AMBASSADOER ANGER, OTTAWA, F KDM

KABS
POL I
POL II
LONAEUS
MATS GULLERS, SB
JOERN DONNER, SFI

Ärendes

Datum

1979-08-18

Dnr

Avd

Grupp

Mål

Adress

Svensk

MOSKVA

Text

Endast för Ryding/Lundvik från Leifland. Re R. Wallenberg.

Primo. Vi har nyligen på omvägar fått en förnyad signal från familjen Kaplan om att Jan Kaplan på ett fängelsesjukhus skulle ha träffat en svensk eller schweizare "Wallberg". Det nya materialet har föredragits för Statsministern. Tanken är att han i början av nästa vecka skall kalla upp Jakovlev och överlämna en till Kosygin ställd skrivelse. Jag lämnar idag utkast enligt secundo till Statsministern. Tacksam Dina synpunkter - substantiella, formella, protokollära - senast måndag förmiddag.

Sträng diskretion angelägen - endast ett fåtal känner här till våra planer.

Secundo. Cit. Ärade Ullsten. Slutcit.

Cabinet

1979-08-18

Ärade Herr Ministerpresident,

Förbindelserna mellan Sverige och Sovjetunionen är, som också president Leonid I. Brezjnev framhåller i förordet till den svenska upplagan av sin biografi, ett exempel på mångsidigt och aktivt samarbete mellan stater med olika samhällssystem. Besöksutbytet mellan våra båda länder har blivit alltmer omfattande. Förra året avlade sålunda D.M. Konungen och Drottningen ett uppskattat besök i olika delar av Eder land. Utbytet på regeringschefsnivå har sedan en tid ägt rum på regelbunden bas, och jag vill i detta sammanhang gärna erinra om inbjudan till Eder att vid passande tidpunkt avlägga ett officiellt besök i Sverige. Även de ekonomiska, tekniskt-vetenskapliga och kulturella förbindelserna utvecklas gynnsamt. Den svenska regeringen fäster för sin del den största vikt vid att samarbetet skall kunna ytterligare fördjupas och breddas, till gagn för båda våra länder.

Det finns emellertid, Ärade Herr Ministerpresident, en olöst fråga som utgör en besvärande belastning (el. ett besvärande element) i relationerna mellan Sverige och Sovjetunionen. Jag syftar på den i Budapest vid andra världskrigets slut försvunne och till Sovjetunionen förde svenske diplomaten Raoul Wallenberg. Ett klarläggande av hans öde, som i så hög grad fångat både svensk och internationell opinion, skulle på ett utomordentligt gynnsamt sätt främja den framtida harmoniska utvecklingen av våra relationer. Det är av denna anledning som jag vänder mig till Eder personligen för att hemställa om Er medverkan för att skapa klarhet om Raoul Wallenbergs öde.

Den sovjetiska regeringen har förklarat att Wallenberg, om han befunne sig i Sovjetunionen, givetvis skulle få hemresa. Samtidigt har den sovjetiska regeringen hänvisat till att "ett dokument påträffats som det finns grund betrakta såsom hänförande sig till Raoul Wallenberg och förklarat att "den slutsatsen bör dras" att Wallenberg avled i juli 1947.

Den 3 januari 1979 meddelade den svenska regeringen den sovjetiska regeringen att till dess kännedom kommit informationer av innebörd att Wallenberg skulle ha befunnit sig i livet år 1975, då han skulle ha vistats i fängelsesjukhuset i Butyrka. I en promemoria, som den 24 januari överlämnades till det svenska utrikesdepartementet, upprepade den sovjetiska regeringen sitt besked att Wallenberg avlidit i juli 1947 och förklarade att "påståendena om att R. Wallenberg skulle ha befunnit sig i Sovjetunionen så sent som 1975 ej stämmer överens med verkligheten".

De informationer, som lämnades i den svenska regeringens meddelande den 3 januari, grundades bl.a. på uppgifter som emanerar från en sovjetisk medborgare vid namn Jan Kaplan. Under den tid, som förflutit sedan vårt meddelande lämnades, har ytterligare informationer nått oss av innebörd att en svensk medborgare vistats i ett sovjetiskt fängelse på 1970-talet.

Jag vill uttrycka min uppskattning över de undersökningar som de sovjetiska myndigheterna vidtog med anledning av vårt meddelande den 3 januari. Samtidigt är det självklart att den svenska regeringen måste fästa betydande vikt vid de förnyade uppgifterna om att Wallenberg vistats i ett Moskva-fängelse på 1970-talet. Jag skulle därför vara tacksam om de sovjetiska myndigheterna ville företa en förnyad undersökning. Jag vill också gärna säga att, för det fall att den sovjetiska

regeringen skulle anse att det skulle underlätta efterforskningsarbetet och förhindra möjligheten av personförväxlingar, jag är beredd att låta en representant för vår ambassad i Moskva biträda vid samtal med hr Kaplan.

Med utmärkt högaktning

Ola Ullsten

UTRIKESDEPARTEMENTET PB	Ärende:			
Kopla till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopla)	P	L	Ett

SVENSK MOSKVA 1979-08-18

CABINET
STOCKHOLM

ad/ Lfu

SM

*Förhållanden i stats-
minut 20/8/79*

B R A A D S K A N D E. ENDAST FOER LEIFLAND.

ETT DILEMMA I WALLENBERG-AERENDET HAR JU ALLTID VARIT SVAARIGHETEN ATT AABEROPA VITTNESMAAL AV I SOVJET BEFINTLIGA PERSONER UTAN ATT DAERMED FRAMKALLA AATGAERDER MOT DEM I SYFTE ATT TYSTA DEM ELLER FAA DEM UTT AATERTA SIN UTSAGO. I KAPLAN HAR VI NU ETT VITTNE, SOM TYDLIGEN REDAN UTSATTS FOER REPRESSALIER MEN VID VARS VITTNESMAAL DE ANHOERIGA AENDAA FASTHAALLER. MOEJLIGEN KAN PUBLICITET KRING HONOM VARA ETT SAETT ATT RAEDDA HONOM FRAAN ATT FOERSVINNA.

I DENNA SITUATION FOEREFALLER DET LOGISKT ATT INTE BARA AANYO BEGAERA SOVJETISKA UNDERSOEKNINGAR UTAN OCKSAA DIREKT KRAEVA ATT SJAELVA FAA HOERA DET VITTNE VI AABEROPAR. EN SAADAN FRAMSTAELLNING KAN GOERAS SKRIFTLIGEN I BREVET TILL KOSYGIN ALLER MUNTligen VID DESS OEVERLAEMNANDE.

I UTKASTET ERBJUDER VI OSS - HOEVLIGT MEN OTAKTISKT - ATT MEDVERKA I HOERANDET AV KAPLAN MEN OEVERLAEMNAR AAT RYSSARNA ATT AVGOERA HURUVIDA EN SAADAN MEDVERKAN AER NOEDVAENDIG ELLER EJ. DELS KOMMER DETTA NAER BREVET EN DAG XPUBLICERAS ATT GE INTRYCK AV UNDFALLENHET, DELS GOER VI DET ONOEDIGT LAETT FOER RYSSARNA ATT SVARA ATT TACK, DET BEHOEVS INTE. EN DIREKT BEGAERAN ATT FAA HOERA KAPLAN AER SVAARARE ATT AVSPIISA MED DE SEDVANLIGA FORMULERINGSARNA OM RESULTATLOESA SOVJETISKA EFTERFORSKNINGAR.

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)			

- 2 -

JARRINGS SAMTAL MED NANNA SVARTZ SAGESMAN UTGOER JU DESSUTOM ETT PREJUDIKAT ATT HAENVISA TILL.

UTOEVER DENNA SUBSTANTIELLA SYNPUNKT FOEREFALLER DET MIG MINDRE LYCKAT ATT I NAEST SISTA STYCKET UTTRYCKA UPPSKATTNING AV DE SENASTE SOVJETISKA UNDERSOEKNINGARNA, VARS RESULTAT VI MED DETTA BREV UNDERKAENNER. UPPSKATTNINGEN BOER SNARA GAELLA DET FAKTUM ATT DE SOVJETISKA MYNDIGHETERN VIDIOG UNDERSOEKNINGAR. SLUTLIGEN LAATER FORMULERINGEN I SISTA STYCKET "JAG SKULLE VARA TACKSAM" ALLTFOER SVAL. EN EFTERTRYCKLIGARE MAENDNING SOM "ENTRAEGET HEMSTAELLA" ELLER LIKNANDE SKULLE PASSA BAETTRE.

LUNDVIK +

1979-08-20

SKRIFTVÄXLING I WALLENBERG-ÄRENDET

Svenska framställningar

Sovjetiska svar

45-02-19 (Démarche amb)

45-11-03 (Démarche amb)

46-11-28 (Uppteckn amb)

52-02-11 (Note UD)

52-05-23 (Note UD)

54-09-29 (Memorandum amb)

55-11-08 (Muntl medd +
nedteckning UD)

56-03-10 (Note UD)

56-04-03
(Gemensam Svensk-Sovjetisk
kommuniké i samband med
Statsminister Erlanders och
Statsrådet Hedlunds besök i
Moskva.)

56-09-27 (Memorandum amb)

56-11-17 (Memorandum amb)

57-02-19 (Note amb)

59-02-09 (Note amb)

45-01-16 (Meddelande UM)

47-08-18 (Note UM)

52-04-16 (Note amb)

53-08-05 (Muntl medd amb)

56-03-19 (Note UM)

57-02-06 (Memorandum UM)

59-03-06 (Note UM)

59-06-27 (Muntligt medd UM)

59-07-18 (Memorandum amb)

61-02-09 (Skr. från Statsminister Erlander till Ministerpresidenten Chrustjev.)

62-08-17 (Muntligt meddelande lämnat av Statsminister Erlander till Sovjetunionens ambasadör.)

65-02-11 (Skr. från Statsminister Erlander till Ministerpresidenten Kosygin.)

79-01-03 (UD)

79-01-24 (Amb)

79-08-22 utsk.

Ärende	Datum 1979-08-20		Dnr
	Avd P	Grupp 2	Mål Su I

Adress

SVENSK
MOSKVA

MS

Text

Lundvik från Leifland. Re Wallenberg.

Tack Dina värdefulla synpunkter, som vi tagit hänsyn till.

Jakovlev kallad till statsministern onsdag kl 10.00.
Du får telegrafisk redovisning samtalet.

CABINET

Pol I, depr Hirdman, es

Ärende

84

Datum

1979-08-20

Dnr

Avd

P

Grupp

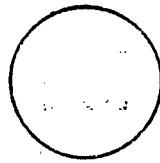
2

Mål

Eu I

Adress

Svensk New York

h

Text

BRÅDSKANDE

Tersmeden från Hirdman re Wallenberg.

PRIMO. Sedan 1945 har 17 (sjutton) svenska framställningar gjorts till Sovjetunionen i Wallenbergärendet. Svar har erhållits 8 (åtta) gånger.

SECUNDO. Kalinskis adress är Kish Avenue 11, Haifa, Israel, tel. 04/926-294.

TERTIO. Dessa uppgifter kan Du vidarebefordra till Radcliff, CBS. Du kan givetvis också ge honom texten till vår skriftväxling med ryssarna i januari.

Cabinet

MEDELLENDE

Datum

P 2 6 u 1

Avsändare

Gunnar Gunnar

Handläggare

SB

Direktvalsnr.

Ärende

Mottagare

Överlämnas
till UD
För Handläggning

INKOM

För beaktande om förekommer
har fått beaktande på det
brist motståndet till SB och
slutligen till UD för Handläggning

SB 1684

Lampinen underrettad

1979-09-05 Pol I, depr Hirdman, es
skr tit

Uppsala den 9 augusti 1979

INKOM
1979-08-22
UD:s ARKIV

Till

Regeringen

Enligt uppgifter i olika massmedier skulle en svensk diplomat, som i andra världskrigets slutskede tjänstgjorde vid legationen i Budapest och därvid i huvudsak sysslade med rent humanitär verksamhet av stor betydelse för många människor, sannolikt någon gång på våren 1945 ha arresterats av rysk militär och förts till Sovjetunionen, där han enligt samma uppgifter, vilkas grad av tillförlitlighet allmänt bedöms som hög, ännu i dag - mer än 34 år efter enleveringen - skulle kvarhållas; såvitt framgår av uppgifterna sannolikt i fångläger någonstans i det väldiga landet, nedbruten och berövad varje luns av mänsklig värdighet - i strid med alla humanitära principer och högtidliga internationella deklarationer och traktater, vilka även Sovjetunionen förbundit sig att respektera och hålla i helgd.

Om dessa uppgifter är riktiga, och motsatsen har i varje fall tills vidare inte kunnat bevisas, är det en skandal av närmast ofattbara dimensioner att vår landsman ännu ej släppts fri och tillåtits återvända till sitt land.

Jag får nu vördsamt hemställa hos regeringen att den be- myndigar chefen för utrikesdepartementet att i en démarche till chefen för det sovjetiska utrikesministeriet i Moskva begära att den enleverade svenske diplomaten snarast försättes på fri fot och tillåtes återvända till sitt land.

Jag riktar denna min framställning till regeringen i egen- skap av landsman till den enleverade diplomaten och i egen- skap av medborgare i mitt eget land. Jag talar för mig själv men är förvissad om att jag här har ett stöd från det övervägande flertalet av vårt folk.

Uppsala som ovan

Vördsamt,

Tore Lampinen

cc. Chefen för utrikesdepartementet

Tidigare ink 9.8 1979
(beteckning för RÅH)

STATSRÅDSBEREDNINGEN	
Registratör	
Ink.	1979 -08 -10
Par.	hly 1684/79

Tore Lampinen,
Atterbomsg 18,754 30 Uppsala

Uppsala den 9 augusti 1979

Statsrådsberedningen
Regeringskansliet
Stockholm

Översänder härmed bilagda skrivelse ställd till regeringen
i ärende av allmänt intresse och av hög angelägenhetsgrad.

Skrivelsen är daterad den 9 augusti 1979.

Då den är att betrakta som allmän handling enligt de regler
som gäller torde den registreras på vanligt sätt.

Svar emotses i vanlig ordning.

Kopia av skrivelsen tillställs chefen för det fackdepartement,
vartill det ärende som skrivelsen avhandlar närmast torde vara
att hänföra, ehuru ärendet som sådant tillhör - och m å s t e
tillhöra - regeringen i n c o r p o r e .

Uppsala som ovan

Tore Lampinen

Bil: skrivelse enl ovan

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Enhet I
Depr Hirdman, GN

PROMEMORIA

1979-08-22

P28a

ex t:
amb. Moskva
amb. Washington
amb. Tel Aviv
Utrikesministern
Kabinettssekr.
Polchefen
Prof. Carlgren
Hirdman

exp. 22.8.79/ge

Framställning till Sovjetunionen ang. Raoul Wallenberg
(2 bil.)

./.

Statsminister Ola Ullsten uppkallade idag onsdagen den 22 augusti Sovjetunionens ambassadör Jakovlev och överlämnade bifogade skrivelse till sovjetiske regeringschefen Kosygin. Kabinettssekreterare Leifland har i särskilt telegram redogjort för samtalet.

Omedelbart efter överlämnandet av statsministerns skrivelse orienterade jag fru Nina Lagergren om vår förnyade framställning till ryssarna samt gav henne en kopia av denna under tysthetslöfte.

På instruktion av kabinettssekreteraren har jag även idag för kännedom överlämnat en kopia av skrivelsen till amerikanske ambassadrådet Canney.

Sven Hirdman

1979-08-22

*Överlämnat av Statsministern**för Ambassaden i Moskva 22/8 kl. 10.00**[Signature]*

Dnr		
Avd	Grp	Mål
P	2	Eu I

Ärade Herr Ministerpresident,

Förbindelserna mellan Sverige och Sovjetunionen är, som också president Leonid I. Brezjnev framhåller i förordet till den svenska upplagan av sin biografi, ett exempel på mångsidigt och aktivt samarbete mellan stater med olika samhällssystem. Besöksutbytet mellan våra båda länder har blivit alltmer omfattande. Förra året avlade sålunda D.M. Konungen och Drottningen ett uppskattat besök i olika delar av Edert land. Utbyte på regeringschefsnivå äger rum på regelbunden bas, och jag vill i detta sammanhang gärna erinra om inbjudan till Eder att vid passande tidpunkt avlägga ett officiellt besök i Sverige. Även de ekonomiska, teknisk-vetenskapliga och kulturella förbindelserna utvecklas gynnsamt. Den svenska regeringen fäster för sin del den största vikt vid att samarbetet skall kunna ytterligare fördjupas och breddas, till gagn för båda våra länder.

Det finns emellertid, Ärade Herr Ministerpresident, en olöst fråga som utgör ett besvärande element i relationerna mellan Sverige och Sovjetunionen.

Ordföranden i Sovjetunionens
Ministerråd A.N. Kosygin

MOSKVA

Ifylles av postexp

Avsant med			
☐ sv kurlr	☐ utl kurlr	☐ luftpost	☐ vanlig post

Avsändn datum

Sign

Jag syftar på den i Budapest vid andra världskrigets slut försvunne och till Sovjetunionen förde svenske diplomaten Raoul Wallenberg. Ett klarläggande av hans öde, som i så hög grad upptar både svensk och internationell opinion, skulle på ett utomordentligt gynnsamt sätt främja den framtida harmoniska utvecklingen av våra relationer. Det är av denna anledning som jag vänder mig till Eder personligen för att hemställa om Er medverkan för att skapa klarhet om Raoul Wallenbergs öde.

Den sovjetiska regeringen har förklarat att Wallenberg, om han befunne sig i Sovjetunionen, givetvis skulle få hemresa. Samtidigt har den sovjetiska regeringen hänvisat till att "ett dokument påträffats som det finns grund betrakta såsom hänförande sig till Raoul Wallenberg" och förklarat att "den slutsatsen bör dras" att Wallenberg avled i juli 1947.

Den 3 januari 1979 meddelade den svenska regeringen den sovjetiska regeringen att till dess kännedom kommit informationer av innebörd att Wallenberg skulle ha befunnit sig i livet år 1975, då han skulle ha vistats i fängelsesjukhuset i Butyrka. I en promemoria, som den 24 januari överlämnades till det svenska utrikesdepartementet, hänvisade den sovjetiska regeringen till sitt tidigare besked att Wallenberg avlidit i juli 1947 och förklarade att "påståendena om att R. Wallenberg skulle ha befunnit sig i Sovjetunionen så sent som 1975 ej stämmer överens med verkligheten".

De informationer, som lämnades i den svenska regeringens meddelande den 3 januari, grundades bl.a. på uppgifter som emanerar från en sovjetisk medborgare vid namn Jan Kaplan. Under den tid, som förflutit sedan vårt meddelande lämnades, har ytterligare informationer nått oss av innebörd att en svensk medborgare vistats i ett sovjetiskt fängelse på 1970-talet.

Jag vill uttrycka min uppskattning över att de sovjetiska myndigheterna vidtog nya undersökningar med anledning av vårt meddelande den 3 januari. Samtidigt är det självklart att den svenska regeringen måste fästa betydande vikt vid de förnyade uppgifterna om att Wallenberg vistats i ett fängelsesjukhus i Moskva på 1970-talet. Jag får därför enträget hemställa att de sovjetiska myndigheterna måtte företa en ytterligare undersökning av dessa uppgifter. Jag skulle vidare vara tacksam om en representant för vår ambassad i Moskva får biträda vid samtal med hr Kaplan i syfte att underlätta efterforskningsarbetet och förhindra möjligheten av personförväxlingar.

Med utmärkt högaktning

Ola Ullsten

22-У111-1979

Уважаемый Господин Председатель Совета Министров СССР,

Отношения между Швецией и СССР, как отмечает президент СССР Леонид И. Брежнев в предисловии шведского издания своей биографии, являются примером многостороннего и активного сотрудничества между государствами с различным общественным строем. Обмен визитами между нашими двумя странами стал все более обширным. Так, в прошлом году Их Величества Король и Королева нанесли высоко оцененный визит разным частям Вашей страны. Обмен визитами на уровне глав правительств имеет место на регулярной основе. В связи с этим я хотел бы напомнить о приглашении Вам приехать с официальным визитом в Швецию в подходящее для Вас время. Экономические, научно-технические и культурные связи также развиваются благоприятно. Шведское правительство, со своей стороны, придает самое важное значение дальнейшему углублению и расширению сотрудничества на благо обеих наших стран.

Есть, однако, Уважаемый Господин Председатель Совета Министров, один нерешенный вопрос, который является затрудняющим моментом в отношениях между Швецией и СССР. Я имею ввиду исчезнувшего в конце второй мировой войны в Будапеште и увезенного в СССР шведского дипломата Рауля Валленберга. Выяснение его судьбы, которая в высокой степени занимает шведское и международное общественное мнение, чрезвычайно благоприятным образом способствовало бы будущему гармоническому развитию наших отношений. Именно по этому поводу я обращаюсь к Вам лично с просьбой о Вашем содействии в выяснении судьбы Рауля Валленберга.

Председателю Совета Министров СССР

А.Н. Косыгин

Москва.

Правительство СССР заявило что Валленберг, если он находится в СССР, разумеется, может вернуться на родину. Одновременно советское правительство сослалось на то, что "... был обнаружен документ, который есть основание рассматривать как имеющий отношение к Раулю Валленбергу" и заявило что "... следует сделать заключение" что Валленберг умер в июле 1947 г.

3-1-1979 шведское правительство сообщило правительству СССР что в его известность поступили сведения согласно которым Валленберг находился бы в живых в 1975 г. и то он тогда находился в тюремной больнице в Бутырке. В памятной записке переданной 24 января Министерству Иностранных Дел Швеции советское правительство сослалось на свой прежний ответ о том, что Валленберг умер в июле 1947 г. и заявило что "... утверждения о том, что Р. Валленберг якобы находился в Советском Союзе по крайней мере вплоть до 1975 года, не соответствуют действительности".

Сведения переданные в сообщении шведского правительства от 3-го января основывались, в частности, на показаниях, которые происходят от советского гражданина Яна Каплана. В течении прошедшего с тех пор времени дальнейшие сведения поступили к нам согласно которым один шведский гражданин находился в советской тюрьме в 1970 гг.

Я хочу выразить свою признательность по поводу новых исследований принятых советскими властями в связи с нашим сообщением от 3-го января. Одновременно само собой разумеется что шведское правительство должно придавать большой вес повторным сведениям о том что Валленберг находился в тюремной больнице в Москве в 1970 гг. По этому я насто-

ятельно прошу советские власти еще раз провести расследование по поводу этих сведений. Далее я был бы благодарен, если бы представитель нашего посольства в Москве мог ассистировать при беседах с господином Капланом с целью облегчить проведение расследования и предотвратить возможность к перепутыванию лиц.

С уважением

Ула Уллстен

Ärende	Datum		Dnr
	1979-08-22		
	Avd	Grupp	Mål
	P	2	En 1

Adress

Text

Lund

SVENSK
MOSKVA

SVENSK
WASHINGTON

ex t Utrikesmin
Polch
Ch Pol I
von Redlich

Lundvik från Leifland.

Borglund från Leifland.

Statsministern hade idag kallat till sig den sovjetiske ambassadören för att överlämna en skrivelse till ministerpresident Kosygin i Wallenberg-ärendet. (Texten med nästa kurir.) Närvarande vid samtalet mellan Ullsten och Jakovlev var också sekreterare Novikov från sovjetiska ambassaden och jag.

Statsministern inledde med att säga att han, när han vid olika tillfällen samtalat med Jakovlev, understrukit att förbindelserna mellan våra båda länder är goda. Detta har manifesterats på olika sätt: kungaparets besök i Sovjet 1978, utbyte på regeringsnivå o.s.v. Statsministern sade sig vara övertygad om att dessa goda relationer skall kunna bevaras och utvecklas.

Det finns dock, fortsatte Ullsten, "ett orosmoment", nämligen Raoul Wallenbergs öde. Vi uppskattar att de sovjetiska myndigheterna vidtog nya undersökningar när vi i januari i år tog upp fallet. Det förvånade kanske ambassadören, fortsatte statsministern, att frågan nu reses på nytt, och på regeringschefsnivå. Statsministern ansåg det dock vara ett för de båda länderna gemensamt intresse att bringa klarhet i fallet. Vi misstänker naturligtvis inte att uppgifter som vi fått från Moskva skulle vara medvetet förvanskade, men vi kan inte utesluta

./..

Ärende

Datum

Dnr

Avd

Grupp

Mål

Adress

- 2 -

Text

möjligheten av misstag, missförstånd, förväxlingar.

Vad som nu föranleder oss att på nytt ta upp saken är vissa informationer som nått oss om att en sovjetisk medborgare vid namn Jan Kaplan år 1975 i ett fängelse-sjukhus i Moskva träffat en person som skulle kunna vara Raoul Wallenberg. Vi har inte underlag att påstå att det faktiskt rört sig om Wallenberg, men de informationer vi har är av den karaktär att de inte bara kan lämnas åt sidan, utan ytterligare kontroll. Det är därför, sade Statsministern, som jag i skrivelse, som jag skall be att få överlämna, ber ministerpresident Kosygin att medverka till en ytterligare kontroll. Det skulle vara en fördel om en representant för den svenska ambassaden får vara närvarande vid samtal med Kaplan.

Statsministern fortsatte med att säga att han förmodar att det i Sovjetunionen måste finnas dokument om Wallenberg, "dokument som vi kan ha intresse av att gemensamt studera".

"Om vi kunde komma fram till positiva resultat i detta ärende, skulle det vara av mycket stor betydelse för relationerna mellan våra länder. Det är därför som jag skrivit detta brev till ministerpresident Kosygin."

Statsministern underströk att uppgifterna om att en svensk på 1970-talet skulle ha vistats i ett fängelsesjukhus i Moskva nått oss genom flera kanaler. "Det är därför

./...

Ärende	Datum		Dnr
	Avd	Grupp	Mål

Adress

- 3 -

Text

angeläget och nödvändigt med en ny kontroll, i former som vi båda kan acceptera."

Det sägs ibland att svensk aktivitet i Wallenberg-ärendet skulle vara ägnad att skada de svensk-sovjetiska relationerna. "Jag kan emellertid försäkra Er att detta på intet sätt är vår avsikt; det ligger inte heller i vårt intresse." De nya uppgifterna förefaller emellertid så trovärdiga att de måste kontrolleras ytterligare.

Statsministern bad Jakovlev att till Kosygin vidarebefordra de uttalanden av personlig karaktär som han gjort. "Jag har inte tidigare som statsminister agerat i detta ärende, men jag anser att jag måste göra det nu, det understryker allvaret i min vädjan."

Jakovlev lovade att omedelbart skicka Statsministerns brev till Kosygin, tillsammans med en redogörelse för Statsministerns personliga anmärkningar. Ambassadören kunde emellertid "på nytt understryka att det inte finns något att tillägga". Sedan det svenska utrikesdepartementet tagit upp saken i början av året, hade "allt kontrollerats än en gång". Det sovjetiska beskedet den 24 januari var slutgiltigt. "Jag trodde inte att den svenska regeringen på nytt skulle ta upp saken på regeringsnivå. Jag har hört av en regeringsmedlem att opinionen väckts av släktingarna och att den är av emotionell karaktär."

./...

Ärende

Datum

Dnr

Avd

Grupp

Mål

Adress

- 4 -

Text

Jakovlev upprepade: inget nytt finns att säga, inga ytterligare uppgifter finns, ingen idé väcka frågan. "Det syns mig lite konstigt att uppgifter från en viss herr Kaplan anses mera trovärdiga än den sovjetiska regeringens uppgifter. Han syftar bara till att försämma våra relationer, liksom andra som sagt sig ha informationer om Wallenberg." Men, slutade Jakovlev, när Statsministern nu ville sända ett brev till Kosygin, skall det självklart vidarebefordras.

Statsministern: "Jag tror att det bästa sättet att hantera en fråga som denna är att vi får tillfälle konfronteras med Kaplan. Ett liknande tillvägagångssätt har praktiserats en gång tidigare. Jag upprepar: jag kan inte påstå att Kaplans uppgifter är korrekta, men vi bör få tillfälle undersöka. Jag utgår från att ambassadören och hans regering har förståelse för dessa synpunkter." Statsministern underströk att vi får en mängd uppgifter om Wallenberg, uppgifter som ingalunda alltid kan bedömas som trovärdiga - "men dessa uppgifter är speciellt intressanta".

Avslutningsvis bad Statsministern ambassadören att sända en personlig hälsning från honom till Kosygin med en förhoppning att Kosygin snart skulle finna tillfälle besöka Sverige.

Jakovlev lovade framföra denna hälsning.

CABINET

Ärende

Datum

Dnr

1979-08-23

Avd

Grupp

Mål

Adress

Svensk
TEL AVIV

Text

Strängt förtroligt för Wilkens från Hirdman re Wallenberg.

Primo. Statsministern har igår till Sovjetunionens ambassadör överlämnat en skrivelse till sovjetiske regeringschefen Kosygin, vari statsministern begär en förnyad undersökning av Jan Kaplans vittnesmål. Denne namnges nu till skillnad från i januari. Kopia av statsministerns brev tillställs Er med kurir.

Secundo. Underrätta personligen och under tysthetslöfte fru Anna Bilder om att statsministern i sitt brev begär att ryssarna skall företa en förnyad undersökning på basis av Jan Kaplans vittnesmål samt att vi erbjudit oss närvara vid samtalet med honom. Vår bedömning, i vilken vi tror oss förstå fru Bilder instämmer, är att vår aktion är till hjälp för Kaplan.

Cabinet

SVERIGES AMBASSAD

TEL AVIV

1979-08-22

Departementsrådet Hirdman
UTRIKESDEPARTEMENTET

Karls. Lerpil: HK
Hk 8a
G S
B x

162

INKOM UD		
1979-08-24		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	E. I

(Pal)

FÖRTROLIGT

Wallenberg

hbr Wilkens-Hirdman 1979-08-14

Broder,

1. Som jag nämnde i mitt senaste brev har jag ägnat någon möda åt efterforskningar kring det senaste sensationella inslaget i Wallenberg-ärendets israeliska del: brevet från fru Kaplan i Moskva till dottern Anna Bilder i Jaffa.

Jag har således uppsökt och talat med fyra personer:

- 1) herr Levanon, israeliska UM:s expert på sovjet-
invandrare och judiska förhållanden i Sovjetunionen
- 2) Edvard Kuznetsov, en av de sju ryska dissidenter som
i april utväxlades mot två sovjetiska spioner
- 3) dr. Anna Bilder och
- 4) Abraham Kalinski.

Nedan sammanfattningar av samtalen.

Levanon fann ingen anledning betvivla Kalinskis trovärdig-
het (även om han instämde i att Kalinski var i pratsammaste
laget). Några misstankar om att Kalinski skulle vara i
KGB:s sold fanns uppenbarligen inte heller. Jag visade

./.

Levanon brevet från fru Kaplan till dottern; Levanon ansåg att det kunde vara äkta och i varje fall var skrivet av en äldre person. Han gav mig tipset att också kolla saken med Kuznetsov, som vore den intelligentaste i dissidentgruppen, säker på ryska språket och med lång erfarenhet av KGB:s metoder.

Kuznetsov har tillbringat 18 år - nästan halva sitt liv - i ryska fängelser och fångläger och har alltså onekligen viss erfarenhet. Senast dömdes han som Du kanske vet till 15 års fängelse efter ett försök 1970 att stjäla ett plan och flyga till Sverige. Efter att ha läst igenom fru Kaplans brev kom Kuznetsov med en del intressanta kommentarer. Han ansåg, liksom Levanon, att brevet troligen var skrivet av en äldre person, som enligt Kuznetsov gav intryck av att vara "halvlärd". Men mycket av innehållet var märkligt, tyckte Kuznetsov. Sedan lång tid tillbaka - början av 60-talet - togs således folk inte längre till Lubjanka för förhör. En person som fru Kaplan skulle knappast föras till en officer av överstes rang, "möjligen till en kapten". Kuznetsov fann det vidare något märkligt att fru Kaplan så ingående och detaljrikt beskriver Jan Kaplans försök att smugla ut brevet. Vetskapen och metoden att på detta sätt sprida informationen vidare kunde ju vara farlig för fru Kaplan själv, menade Kuznetsov. Han tyckte också att det var egendomligt att fru Kaplan inte visste var maken satt fängslad; så tätt var inte fängelsesystemet ens i Sovjetunionen längre, menade Kuznetsov.

Kuznetsovs slutintryck var att brevet inte är äkta. För sin del trodde han inte heller att Wallenberg levde. I 1970-talets sovjetiska fängelser vore det inte omöjligt, utan fastmer ganska enkelt för en intelligent person att smugla ut ett meddelande om sin existens. En möjlighet man inte kunde bortse från vore dock, menade Kuznetsov, att Wallenberg levde men inte längre var vid sina sinnens fulla bruk.

Anna Bilder bekräftade som något självklart att brevet var från modern. Det var hennes handstil och allt stämde. Det var det enda brev Bilder mottagit sedan de skildes för fem år sedan. Hon har lånat mig originalet över några dagar (om Du tror Dig ha något intresse av det, kan jag säkert utverka att få sända det till Stockholm). Hon hade mottagit brevet omkring den 25 juni; en från Sovjetunionen nyanländ person (kvinnlig) hade ringt henne och sedan sänt brevet med israeliska posten.

Bilder hade tre gånger mottagit telefonhot om att hon borde upphöra med sitt "sovjetfientliga agerande". Senast hade detta skett för fyra månader sedan.

Bilder hade den 15 augusti, dagen innan jag talade med henne, ringt sin mor i Moskva. Hon var rädd att något skulle ha hänt även modern efter publicerandet av nyheten om brevet. Modern hade dock svarat och allt föreföll normalt. De hade inte talat om fadern eller brevet vid detta samtal.

Kalinski hade första gången hört talas om Anna Bilder i samband med att han i december 1978 fick se brevet till Detroit från en av Kaplans släktingar i Sovjet (UD lär enligt Kalinski ha originalet). Detta brev var enligt Kalinski troligen avsänt från Sovjetunionen i början av 1978 (att döma av portot! - Du kanske kan kolla datum via originalets poststämpel eller ev datering). Kalinski hade genast ringt Bilders från Detroit för en första kontakt (något som bekräftas av Anna Bilder). Han hade även ringt till Kaplans i Moskva och därvid talat med fru Kaplan. Ett andra samtal till fru Kaplan hade senare ringts från Bengt Friedmans bostad i New York. Fru Kaplan hade därvid på förfrågan meddelat att maken "inte var hemma" men hade inte sagt något om att han åter fängslats.

Jag frågade Kalinski om datum för Jan Kaplans återbördande i fängsligt förvar. Den tidpunkt som fru Kaplan anger i brevet - februari 1978 - stämmer ju inte alls med vad Kalinski tidigare låtit förstå: att Kaplan åter fängslades någon tid efter Kalinskis samtal med fru Kaplan i december 1978. Kalinski avfärdade detta med en axelryckning: genom fru Kaplans brev förelåg nu äntligen visshet om datum.

Jag framförde Kuznetsovs punkt om att det i dag i Sovjetunionen var omöjligt att folk kunde hållas fängslade så lång tid som 1½ år utan att deras närmaste släktingar fick reda på var de fanns. Kalinski invände, att det vore riktigt att dömda personers uppehållsort snart blev känd och att man t ex hade rätt att lämna ett gåvopaket i månaden till dem, men att däremot en person som satt i fängelse för förundersökning eller polisutredning kunde hållas incomunicado egentligen hur länge som helst.

2. Så långt om mina samtal. Varför har jag då tagit Din - och min egen - tid med allt detta?

Svaret är: vid förnyat närmare studium av dossieren och särskilt i ljuset av det nytillkomna brevet från fru Kaplan syntes mig åtskilliga dunkla punkter kräva förklaring. Till exempel: Är brevet äkta? Om inte: vad kan Anna Bilder/Kalinski ha för motiv att låta det flyta upp? Varför stämmer inte datum för Kaplans återarrestering med vad såväl Kalinski som Bilder tidigare sagt? Varför berättade Anna Bilder vid mitt första samtal med henne (vårt chiffer nr 1 1979-01-04) den egendomliga historien om Kaplans kringirrande i Sovjetunionen och gripande i Azerbedjan i december 1978? Varför skulle modern skriva just nu (1½ år efter arresteringen!) och inte tidigare? Hur och när kom Kalinski första gången i kontakt med Anna Bilder? Hur kom uppgiften om Jan Kaplans telefonsamtal till dottern 1976 först till Kalinskis kännedom? Kan hela historien om Kaplan rentav vara uppdiiktad? I så fall av vem och med vilka motiv?

Detta är några av de frågor man kan ställa sig. Kanske går jag för långt i Kalle Blomkvist-mentalitet, men frågorna har förefallit mig intressanta inte minst mot bakgrund av påståendena om Kalinskis ev. KGB-anknytning, eller hans intresse av och uppenbara förtjusning över att plötsligt stå på världspressens förstasidor och intervjuas av höga funktionärer från t ex det svenska utrikesdepartementet.

Den slutsats jag når - och detta brev skulle bli absurt långt om jag gick in på detaljerna i den bakomliggande kedjan - är trots allt att det mesta talar för att brevet från fru Kaplan är äkta, att såväl Kalinski som herrskapet Bilder (herr Bilder är alltid med vid mina och andras kontakter med Anna) förmodligen har rent mjöl i påsen, och att en plausibel förklaring till hur Kalinski först kom i kontakt med Bilders föreligger. Datum för Detroitbrevet synes således stämma. Den svagaste punkten är alla skilda ut-sagor om tidpunkten för Jan Kaplans arrestering. Att detta skedde redan i februari 1978 (enligt brevet) befriar Kalinski (och indirekt UD! - jfr Hasselbohms skrivelser) från beskyllningarna om att vara medvållande till arresteringen, vilket kan ligga i Kalinskis intresse. Men å andra sidan: varför skulle Kalinski - eller Bilder - vilja komplicera saken för sig med en sådan kraftig tidsavvikelse om de hade låtit fabricera brevet?

Man kan med fog ställa fortsatta frågor också på några andra punkter, särskilt kanske de som Kuznetsov tog upp, men slutsatsen för min del blir alltså den ovan nämnda. Den bekräftas av det intryck jag vid fördjupad bekantskap fått av såväl Kalinskis som Anna Bilders person. Intrycket av den förstnämnde som en närmast frenetisk motståndare till och bekämpare av Sovjetsystemet bekräftas från flera håll. Anna Bilder är en annan sort: mjuk, intelligent, lågmält charmerande. Hon hyser uppenbar oro och ängslan för föräldrarnas öden och vet inte hur hon bäst skall

kunna hjälpa dem, genom tystnad eller genom att slå larm
i massmedia. Ingen av de två förefaller vara av den sort
som smider till den grad sluga planer som denna skulle vara
om brevet inte vore äkta, om kanske hela historien med
Kaplan vore uppdiiktad. Dessutom är det som framgått ovan
svårt att se några klara motiv, särskilt sådana som kunde
örena Kalinskis och Bilders intressen.

Många hälsningar,
Din tillgivne

Håkan Wilkens

Håkan W.

Det blir även i slängda lagor en
del av stolt att hålla i detta ärendes
väld...
H.

1979-08-22

Överlämnas för kännedom
av Utrikesdepartementet Pol I

27 AUG. 1979

Betr. åtgärd se bif.
delgivningslista

Departementsrådet Sven Hirdman

UTRIKESDEPARTEMENTET

275

INKOM UD		
1979-08-24		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	En I

h

Klipp rörande Raoul Wallenberg
(2 bil.) ✓

Broder,

- /1-2 Härmed får jag insända två klipp, som kommit oss tillhanda, ett ur The Boston Globe, vilken är en av de två stora tidningarna i Boston, det andra ur Intermountain Jewish News.

*Sten Tersmeden**Sten Tersmeden*
Sten Tersmeden

UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen

Enhet

Datum

Handläggare

I

79-0827

depu

Hirdman

Godkännes

☐ RAPPORT ☒ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM

Ort/Datum/Nr eller namn

Angående

Persmedan Gk New York-Hirdman 22/8
Klipp rörande Raoul Wallenberg

Överlämnas för kännedom

☐ utan bil☒ lämnat bil☐ lämnat bil där
så angivits☐ bil kan lånas
på UD

HEMLIGSTÄMPLAS

☐ Konungen	☐ Utrikesutskottets kanslichef	☐ Försvarsstaben	☐ Svenska FN-förbundet
☐ Statsministern	☐ Försvarsutskottets kanslichef	☐ Chefen, Fst/Und	☐ Utrikespol. Institutet
☐ Chef Arbetsmarkn.dep	☐ Statssekr Statsrådsberedn	☐ Arméstabens FN-avdelning	☐ SIPRI
☐ Chef Bostadsdep	☐ Statsrådsberedn, Bergström	☐ FOA	☐ Östsk byrån
☐ Chef Budget- o Ekon.dep	☐ Statsrådsberedn, Gullers	☐ Exportkreditnämnden	☐ Bankföreningen
☐ Chef Försvarsdep	☐ Statssekr Försvarsdep	☐ Riksbanken	☐ Exportrådet
☐ Chef Handelsdep	☐ Statssekr Handelsdep	☐ Rikspolisstyrelsen	☐ Grossistförb.
☐ Chef Industridep	☐ Statssekr Industridep	☐ SIDA	☐ Industriförbundet
☐ Chef Jordbruksdep	☐ Statssekr Kommundep	☐ AMS	☐ LO
☐ Chef Justitiedep	☐ Statssekr	☐ Statens rymddeg	☐ TCO
☐ Chef Kommundep	☐ Statssekr	☐ IVA	☐ SAF
☐ Chef Kommunik.dep	☐ I-sekr, Arb.dep	☐ Svensk Kärnbränsle AB	☒ Fin Nina Lager-
☐ Chef Socialdep	☐ I-sekr, Ind.dep	☐ Statens Kärnkraftsinsp	☒ gen, Djurskolan
☐ Chef Utbild.dep	☐ I-sekr, Jordbruksdep	☐ Statens Strålskyddsinst	
☐ Stats Rodhe, Utb	☐ I-sekr, Kommunik.dep	☐ Studsvik	
☐ Stats Wahlberg, Budg	☐ I-sekr, Socialdep	☐ Naturvårdsverkets I-sekr	
☐ Stats Lindahl, Soc	☐ I-sekr, Utbildn.dep	☐ Invandrarverket	
☐ Stats Winther, Arb	☐ I-sekr, Bostadsdep	☐ Svenska Institutet	
☐ Stats Thom, SB	☐ Intern. enheten, Ekon.dep	☐ Forskningsberedningen	
☐ Riksdagens talmän	☐ FKE	☐ Miljöförberedningen	
☐ Utrnämnd/Utrutsk/Eurrådsd 55 ex	☐ SSLP, F8, Linder	☐ Nordiska Rådets svenska del	
☐ Utrikesutskottet 32 ex	☐ KMI	☐ Nord Afrikainstitutet	

☐ Större beskickningar FN-representationen 9 ex	☐ Bonn	☒ Moskva	☐ Peking	☐ Washington 2 ex
	☐ London	☐ Paris	☐ Tokio	☐ FN-repr
☐ Norden 4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik
☐ Övriga Östeuropa 7 ex	☐ Belgrad	☐ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa
	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia	
☐ Övriga Västeuropa och Canada 16 ex	☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom
	☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien
	☐ Bern	☐ Haag	☐ Ottawa	☐ Bryssel-del
☐ Nordafrika 5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis
			☐ Tripoli	
☐ Mellanöstern 6 ex	☐ Bagdad	☐ Beirut	☐ Jeddah	☐ Kuwait
			☒ Tel Aviv	☐ Damaskus
☐ Övriga Asien och Australien 18 ex	☐ Bangkok	☐ Hanoi	☐ Jakarta	☐ New Delhi
	☐ Canberra	☐ Hongkong Gk	☐ Kuala Lumpur	☐ Teheran
	☐ Dacca	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Wellington
☐ Övriga Afrika 12 ex	☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Kinshasa	☐ Lusaka
	☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Lagos	☐ Monrovia
☐ Latinamerika 11 ex	☐ Bogotá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima
	☐ Brasília	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Mexico
☐ Vissa lönade konsulat 16 ex	☐ Antwerpen	☐ Frankfurt	☐ Leningrad	☐ Montreal
	☐ Berlin GK	☐ Hamburg	☐ Mariehamn	☐ München
	☐ Chicago	☐ Istanbul	☐ Minneapolis	☐ New York
			☐ Rio de Janeiro	☐ Houston
			☐ San Francisco	
			☐ Sao Paulo	

☐ Utrikesministern	☐ Chef H-enhet I	☐ Chef bilaterala enh	☐ Utr.min sekreterare	☐
☒ Kabinettssekr	☐ Chef H-enhet II	☐ Chef Protokollet	☐ Bohm	☐
☐ Bitr Kabinettssekr	☐ Chef H-enhet III	☐ Chef Press o. Inf.enhet	☐ Bekeris	☐
☐ Chef Pol avd	☐ Chef H-förh grupp	☐ Chef Inform.sekt.	☐ Thorsson	☐
☐ Chef Pol I	☐ Chef Rättsavd	☐ Folkrettsakkunnige	☐ Dahlén	☐
☐ Chef Pol II	☐ Rättsavd	☐ Folkrettsarkivet	☐ Wirmark	☒ 1 ex åter enheten
☐ Chef Pol III	☐ Chef Adm avd	☐ Inspektören	☐ Revelius	☐ Rapp. översikt, Pol III
☐ Chef Pol IV	☐ Statssekr int. u-samarb	☐ Chef Säkerhetsärenden	☐ von Redlich	☐ Regeringspärmen
☐ Chef Pol V	☐ Chef multilaterala enh	☐ BOS	☐ Wahlbäck	☒ Byråpärmen
Antal ex skr sidor	Antal ex bil sidor	Kopierad den	Distribuerad den	Åtg postexp
6 1 1	6 3	79/8/28	79/8/28	kurir
		sign	sign	luft-post
				datum
				sign

Intermountain

Jewish News

Published every Friday — Denver, Colo. ©1979 Intermountain Jewish News, Inc. 40¢ per copy; \$20.00 per year

AV 10, 5739

August 3, 1979

Vol. 66, No. 30

~Dead Or Alive? All We Want Is The Truth~

By DAVID FRIEDMAN

NEW YORK (JTA) — "The only thing we want is the truth, what has happened to my brother. If he is alive then we want him back with us."

This was the plea made by Mrs. Nina Lagergren, the half-sister of Raoul Wallenberg, the Swedish diplomat, believed held in a Soviet prison since the end of WWII. Wallenberg, a Christian, helped rescue more than 10,000 Hungarian Jews from the nazis during the war and was believed arrested by the Soviets when the Red Army captured Budapest in January, 1945.

Mrs. Lagergren made her plea at a press conference at the offices of the American Jewish Committee at which she announced the formation of a Free Raoul Wallenberg Committee in the United States by four US Senators. She came here from Washington where she had spent several days in behalf of her brother, who, if alive, would be 66 years old.

The creation of the committee was announced in Washington by

Senators Frank Church (D, Idaho), chairman of the Senate Foreign Relations Committee; Claiborne Pell (D, RI), Daniel

Moynihan (D, NY) and Rudy Boschwitz (R, Minn.).

"Wallenberg's tremendous courage and selflessness is one of the

Religious News Service Photo

Nina Lagergren, half-sister of Raoul Wallenberg, left, the Swedish Christian who rescued thousands of Hungarian Jews during the Nazi Holocaust, listens to introduction by Richard Maass, president of the American Jewish Committee, during New York press conference.

great modern examples of the Good Samaritan," the four Senators, who are co-chairmen of the committee, said. "Wallenberg operated a modern-day equivalent of the underground railroad. If he is still alive, we must do everything possible to secure his freedom."

The Senators said "there is too much evidence to accept the past Soviet statement that he died in 1947." They said the Soviets "do not want to be forced to explain why they imprisoned someone whose only crime was saving lives."

Richard Maass, president of the AJCommittee, said his organization would "fail in its duty" as a human rights agency if it did not join in the efforts to secure Wallenberg's release. He noted the special American responsibility in that Wallenberg agreed to take up his efforts on behalf of Hungarian Jew after President Roosevelt asked the neutral Swedish government to help the Jews.

Also participating in the press

conference were members of the US committee for Wallenberg: Mrs. Annette Lantos, of Hillsborough, Calif., a former Hungarian Jew, who is co-secretary of the committee along with Elizabeth Moynihan, wife of the Senator; John Berenyi, a New York investment banker, whose mother was rescued by Wallenberg; and Mrs. Dolly Cole, an editor and widow of Thomas Cole, a former president of General Motors, who is a friend of the Wallenberg family.

Mrs. Lantos said that she and other Hungarian Jewish survivors owe Wallenberg not only their lives "but more important, our faith and hope." In the face of "man's depravity" and "cruelty," Mrs. Lantos said, Wallenberg demonstrated that a few men could rise to brot. good and courage. She said those who were helped by Wallenberg want to bring his heroism before the public and help secure his release.

Berenyi, who was born after WWI noted that his mother,

grandmother, aunts and cousins were saved through Wallenberg's efforts. He said neither they nor he would be here today without Wallenberg. Mrs. Cole said the Soviet government should realize that Americans do not consider it the same as the regime that ruled the USSR at the time Wallenberg was imprisoned and so it should be prepared to "right this wrong."

Mrs. Lagergren said that at first the Soviets did not admit that they had her half-brother but from 1947 on they claimed he had died in prison. However, she noted that since then there have been various reliable reports from released prisoners that Wallenberg was alive. The latest was from a Moscow Jew, Jan Kaplan, who was re-arrested last December after he telephoned his sister in Tel Aviv and said he met in the Butyrka Prison in 1975 a Swedish prisoner who has been held since 1945. No other Swedish prisoner is known to have been imprisoned so long.

Fighting back tears, Mrs. Lagergren said her mother had carried out efforts for Wallenberg and she took over when her mother died in February. She said her mother was encouraged to make an international campaign by Aleksandr Solzhenitsyn when he came to Stockholm to accept his Nobel Prize after he was expelled from the USSR. She said that Solzhenitsyn and other former inmates of Soviet prisons assured the family that someone could survive after more than 30 years despite the harsh conditions.

Mrs. Lagergren said her mother wrote to then Secretary of State Henry Kissinger in 1973 urging the US to ask the Soviet Union about Wallenberg but never received an answer. She said that she has since learned that the State Department had prepared a letter to send to Moscow but Kissinger did not approve it. She said during her visit to Washington she did meet with State Department officials and they expressed interest in the case.

Simon Wiesenthal, the Vienna-

based nazi hunter, has taken an interest in the Wallenberg case and has helped publicize it, Mrs. Lagergren said. She visited Israel last month where Premier Menachem Begin asked the US to help. This resulted in Wallenberg's name being presented along with other Soviet prisoners by the US to the Soviets at the Vienna meeting between President Carter and Soviet President Leonid Brezhnev in June.

Mrs. Lagergren noted that her family in Sweden was "alone" because few families there had suffered first-hand personal losses in WWII since Sweden was neutral.

She also pointed to the special American responsibility since Wallenberg had acted at the request of the US government. She noted that he had stayed in Budapest as the Soviets neared the Hungarian capital because he feared the nazis would try to kill all the remaining Jews before surrendering the city.

THE DIGEST

Legionnaire's germ in Boston

The bacillus that causes Legionnaire's disease was found yesterday in the rooftop cooling system of the state public health lab in Jamaica Plain. No cases of the illness have been reported in the lab or surrounding area. Page 15.

Vandals hit black's home

A three-story dwelling owned by a black woman on Payson avenue, Dorchester, was damaged by a gang of white youths last night. The porch was demolished and windows were smashed. Two black women live on the third floor, police said. Page 15.

School shuffle called costly

The Boston Municipal Research Bureau says the school department's reorganization, originally touted as a way to cut jobs and save money, has added 17 jobs and \$758,000 in costs. The report was criticized for incorrectly including some costs. Page 15.

Belfast rioting contained

Security forces say they have contained the worst rioting in years in Belfast and Londonderry, Northern Ireland, after more than 24 hours of violence. Some 30,000 troops and police are on alert for more trouble this weekend. Page 3.

Ecuador president takes over

Jaime Roldos today took over from a three-man military junta as president of Ecuador. In Bolivia, more than 10 years of army rule ended Wednesday. Peru is due to return to civilian control next July. Page 9.

Blood-bank bill approved

The Massachusetts House and Senate were kept in session late last night to push through a bill allowing two commercial blood banks, owned by G. Joseph Beatrice, to collect blood from paid donors in their laboratories. The Red Cross opposed it. Page 15.

Chad's parents to appeal ban

The parents of Chad Greene, 3-year-old leukemia victim, said in Tijuana, Mexico, they will appeal yesterday's state Supreme Judicial Court ruling that upheld a ban on laetrile treatments for the boy. Page 22.

Boston youths discover Cape

The youngsters from Boston and other urban areas leave the Youth Enrichment Services office at 7 in the morning. They're off to the Cape for the day. The excursion costs \$1 per youth and includes an all-you-can-eat cookout. It's all made possible via a grant from the National Park Service. Page 31.

In Sports Plus

For the first two months of the season, Bob Watson was wasting away on the bench of the Houston Astros. For the last two months, the slugging first baseman has

RAOUL WALLENBERG
Saved many Jews

A search for hero of WW II

By John Bierman
Special to The Globe

TEL AVIV — A letter being investigated by the Swedish Foreign Ministry provides new evidence that one of the heroes of World War II, a Swedish diplomat who saved thousands of Jewish lives, may still be alive in a Soviet prison 32 years after the Soviets say he died.

The diplomat is Raoul Wallenberg, a knight-errant who performed legendary feats among the Jews of Nazi-occupied Budapest before being seized by the Russians toward the end of World War II.

The letter purportedly was smuggled out of the Soviet Union by the wife of a jailed Soviet Jew and received by her daughter living here. Soviet affairs experts in the Swedish Foreign Ministry in Stockholm are checking out the letter, sent on to them from their embassy in Israel.

It tells how the writer's husband, 65-year-old Jan Kaplan, met "this Swiss or Swede Wallberg (sic)" in the Butryka Prison infirmary in 1975, by which time Wallenberg would have been in Soviet jails for 30 years and officially "dead" for 28. The Soviet Union has said Wallenberg died of natural causes in 1947.

Persistent and mutually supporting reports filtering out of the Soviet Union over the years — all of them closely scrutinized by the Swedish Foreign Ministry — have claimed Wallenberg still to be alive. Over the years the Swedes have sent more than a dozen notes to the Kremlin over the Wallenberg affair.

The smuggled letter from Eugenia Kaplan in Moscow to her daughter, Dr. Anna Bilder, in Israel looks like the strongest link yet in a chain of evidence stretching back to Budapest in the grim winter of 1944-45.

Raoul Wallenberg, then 32, scion of a well-connected Swedish banking and diplomatic family, had been sent to Nazi-dominated Hungary with the mission of saving as many Jews as possible from Hitler's "Final Solution."

His sponsors were the World Jewish Congress and President Franklin D. Roosevelt's War Refugees Board and he was given diplomatic cover by the Swedish Foreign Ministry, which attached him to its legation in Budapest with full diplomatic status.

The Swede became obsessed with his task and did so well at it that he attracted the attention of Obersturmbahnführer Adolf Eichmann, who had taken personal charge of the operation to wipe out Hungary's 750,000 Jews. *Vig. vind*
WALLENBERG, Page 2

LIKE TOYS — Some of the 52 vehicles aboard ferry Queen of Alberni are visible on bow, tipped and crushed, after craft went aground yesterday off Vancouver Island, B.C. None of the 114 per-

sons ab still-op sengers

How did thie

Clues sought in \$600,000 US

By Paul Langner
and Timothy Dwyer
Globe Staff

Boston police and FBI agents continued today to interview persons who were working in the area of the US Trust Co Wednesday night when thieves reportedly stole some \$600,000 from the auxiliary vault.

Few clues to the thieves' identities have been found in the Court Street bank.

Investigators said many of the tools used to break in and burn into the vault were found, along with a glove. Some fingerprints were found on the vault door, but officials added they did not know whether or not they belonged to employees.

All of the hard evidence recovered was sent to the FBI laboratory in Washington.

Yesterday's burglary was believed to be one of the biggest hauls in the history of Boston banking.

Officials are still not sure he got into the bank, but they do they got around an electronic t to carry — plus they had the dou Dunn, special agent in charge of office.

Not only are officials not su glars got into the bank, they're they got around an electronic t outer door of the vault. One sou lock may not have been secured

Once inside the door, the bu ly opened up a bulky, black a pulled out their tools. They also acetylene torches, used to cut tl vault door nearly an inch thick

They apparently cut through tion of the vault and, using a m side and up at the bolt lock, sm

Dunn estimated it took the three hours to get through th

Manhu

a myste

The search for a hero

★ WALLENBERG

Continued from Page 1

"I will have the head of that Jew-dog Wallenberg," Eichmann stormed, and he authorized a number of unsuccessful attempts to kill him.

In fact, Wallenberg was not Jewish. At Yad Vashem, Jerusalem's documentation center and memorial to the Holocaust's 6 million victims, he is considered the most outstanding of all the "righteous gentiles" — non-Jews who risked their lives to save Hitler's intended victims.

What he did to save the Jews of Budapest is well-documented at Yad Vashem but little known to the world at large.

The B section of the Hungarian legation, headed by Wallenberg, had been given permission by the Hungarian head of state, Adm. Miklos Horthy, to issue Swedish protective passports to Jews who could establish a claim to family or business connections with Sweden.

Wallenberg issued these by the thousands, on the flimsiest evidence. In October 1944, the "unreliable" Horthy was overthrown by a Nazi-inspired putsch and replaced by the Hungarian Fascist leader Ferenc Szalasy, who immediately proclaimed the Swedish passports no longer valid.

In an extraordinary confrontation, Wallenberg lectured the Fascist leader for an hour on humanitarianism and left with a written affirmation from Szalasy that the Swedish passports were valid, and should be respected.

Among the many stories of Wallenberg's exploits known to the historians and researchers at Yad Vashem is of the time Hungarian troops arrived at a complex of "protected houses" where Jews were staying and began rounding up able-bodied men for forced labor. Wallenberg arrived and shouted at the officer in charge: "This is Swedish territory. You have no business here."

The officer said he had orders to take the men. Wallenberg replied: "If you want to take them you will have to shoot me first." The troops left empty-handed.

Another time Eichmann's men rounded up a number of Jews for deportation, including 11 who held Swedish passports. By the time Wallenberg heard of this they were on their way to Auschwitz in a sealed railway car.

Wallenberg chased the train in his car, finally catching up with it on the Hungarian-Austrian frontier. He was able to get the 11 Jews off the train, although the rest went on, presumably to their deaths.

When the Nazis, short of railroad cars, sent 30,000 Jews on the infamous 120-mile "death march" to the Austrian frontier in December 1944, Wallenberg followed the column.

He took wagonloads of food, clothing and medicine, succoring the marchers — mainly women and children — as they fell by the roadside from hunger, exhaustion and exposure to the bitter weather.

By argument, bribery, threats and cajolery, Wallenberg spirited hundreds of Jews from the column and took them back to his protected houses in Budapest.

Yad Vashem Chairman Gideon Hausner, who prosecuted Eichmann when he was brought to trial here in 1960, said: "Wallenberg's feats were prodigious."

Yehudit Yaron, one of the many Israelis who feel they owe their lives to Wallenberg, said: "He had a passionate personal involvement, an obsession to save Jews."

On Jan. 17, 1945, after Budapest had fallen to the Red Army, Wallenberg set off with his chauffeur and a Russian officer for the headquarters of the Soviet army and the new Hungarian government at Debrecin, about 120 miles away. His purpose was to negotiate emergency food, fuel and medical supplies for the 30,000 Jews under his protection.

His fate has been a mystery ever since.

For years the Soviets denied all knowledge of him. Repeated Swedish requests for information met a blank wall. Finally, in 1957, Andrei Gromyko, then Soviet deputy foreign minister, officially told the Swedes that Wallenberg had died of a heart attack in Moscow's Lubyanka Prison 10 years previously.

AVRAHAM KALINSKI... says he saw Wallenberg in 1959

Persistent reports from Soviet ex-prisoners and dissidents told of Wallenberg's having been seen alive in the Soviet prison system...

But persistent reports from Soviet ex-prisoners and dissidents told of Wallenberg's having been seen alive in the Soviet prison system — the "Gulag Archipelago" as Alexander Solzhenitsyn calls it — right through the 1950s.

In 1961 an intriguing conversation took place at an international psychiatric convention in Moscow. Dr. Nana Swarz from Stockholm was told by Russian Prof. Alexander Miashnikov that Wallenberg was alive and in a Soviet mental hospital.

When she got home, Swarz reported this to the Swedish authorities. A note was sent to the Kremlin. The Soviets eventually replied to the effect that Swarz must have misunderstood the professor.

In the ensuing years, claims that Wallenberg was alive began to look less credible. Some witnesses appeared to be cranks or opportunists, trying to make money out of Wallenberg's wealthy family.

The next piece of apparently objective evidence surfaced in Tel Aviv in November 1977, when a Russian Jewish immigrant named Dr. Anna Bilder received an unexpected phone call from her father, Jan Kaplan in Moscow.

Kaplan, former administrator of an operative conservatory in the Soviet capital, had been jailed in 1975 on currency charges. He was released 18 months later for health reasons and was phoning to tell his daughter the good news. "It wasn't so bad," the 68-year-old Kaplan reassured her. "When I was in the prison infirmary at Butryka in 1975 I met a Swede who'd been in different prisons for 30 years and he was in pretty good condition."

The significance of this remark was lost on Bilder, who had never heard of the Wallenberg case. But relatives in the United States to whom the conversation was subsequently related did know the Wallenberg story.

They passed the information on to the Swedish embassy in Washington and this led to a further note to the Kremlin. In January 1979, the reply came: The Soviets had no further information.

The trail went cold until the first week of July this year when Anna Bilder received a letter from her mother, which she says was brought from Moscow by a new immigrant. Under a June 14 dateline, Eugenia Kaplan wrote:

"I write this letter but I am not sure it will reach you and that the same thing will not happen as with father's letter, because of which he is already a year-and-a-half in prison again..."

"I lost all hope after I was called to the Lubyanka and learned that all this tragedy occurred

because of the letter about this Swiss or Swede Wallberg (sic) whom he met in the prison infirmary..."

"Father wrote a long letter about this Wallberg and for a long time he carried it around with him looking for a chance to send it to you through a foreign tourist," the letter related. "Every Saturday he went to the synagogue where many tourists visit, but for a long time he had no success..."

"One Saturday, father came back in a very good mood and told me that at long last he had succeeded in giving the letter to a young foreign tourist who promised to send the letter from Vienna or Germany, I don't remember which."

"A few days later, it was on Friday night, February 3, (1978) there was a meticulous search at home and they took father away..." When I was called in May to the Lubyanka a very angry colonel screamed at me: "The Soviet authorities behaved humanely and released him (her husband) because of his sickness, but he ungratefully decided to send out illegally through a foreigner anti-Soviet spy-letters to Israel. And your daughter," he screamed, "started there in Israel anti-Soviet propaganda..."

"I don't know if it is better to keep quiet, as some people advise, or the opposite, that some American senators and other important people should start campaigning for father, because many people were released through complaints to American senators, and even the President himself. And some people say that only a fuss in the papers and on the radio will help."

"I don't know the answer myself. Here we are like blind puppies. You can see better there. But I'm afraid he won't ever see you again or your little Daniella."

"Why did your father have to interfere in this business? He never had anything to do with politics and wouldn't even listen to political jokes. Because of that letter about a poor prisoner they arrest a man and keep him for a year and a half, so what good can you expect here?"

If the 1975 sighting was genuine, it is the last indication that Wallenberg was alive, at least at that time.

Is the letter itself genuine? Anna Bilder swears it is in her mother's handwriting and that the mode of expression is hers.

Why should the Russians keep Wallenberg a prisoner all these years? Kremlinologists can see how, amid the confusion and paranoia of the Soviet occupation of Hungary in 1945, the young Swede could have been taken for a spy.

They can understand how, during the Stalin era, he might remain a prisoner, his existence

officially denied, and how it became possible in 1957, after Stalin's death and Nikita Khrushchev's denunciation of Stalin, for the new regime to admit that the old regime had been lying.

What is far less easy to explain is Wallenberg's continued captivity. Avraham Shifrin, who spent 14 years in Soviet jails and camps and now runs a documentation center in Tel Aviv on the Gulag, put it this way: "It is hard for you to understand but the Soviet Union is a country without logic."

"Such pointless things happen all the time. I can tell you examples that you will be astonished. Would you believe, they have been making very secret research with parapsychology?"

"Yet when I made enquiries I found they have let 25 of these researchers leave and come to Israel, while simple carpenters, shoemakers, ordinary workers, wait five, eight years and still get no visas. How is this possible?"

But would it be possible for Wallenberg, who now would be in his late 60s, to have survived 34 years of Soviet captivity?

"Oh yes, why not?" said Shifrin. "Only three months ago I had a phone call from a man named Leonid Berger who did also 34 years in Soviet camps. He is now 57 but looks 45."

"I will explain. It's not a miracle. Three times a day you have a very bad meal, but it is a meal and you always get it at same time. It is very healthy."

"After the interrogation, when you are very tense, you have no problems — only how to get more food and less work."

Avraham Kalinski, another former prisoner of the Soviets, who claims to have spent 15 years in the Gulag, agrees: "Look at me," he said, "How old do you think I am?"

"Fifty-five?" Kalinski slapped his pot belly and laughed. "Sixty-three," he said. "You see, all those years I was never able to take alcohol, never able to overeat. It preserves you."

Kalinski is one of the 16 witnesses so far known to the West who claim to have seen Wallenberg alive years after the Soviets reported his death. He says he saw him in the Vladimir Prison in late 1959, shortly before his own release and rehabilitation.

He believes it is possible that Wallenberg is still alive and that the only way to secure his release is for the West to make as big a fuss as possible. "The Swedes have tried quiet diplomacy for 34 years and it has got them nowhere," Kalinski said.

Wallenberg's surviving family — half-brother Prof. Guy von Dardel and half-sister Nina Lagergren — also believe in noise and pressure. For the past few months they have been busy sponsoring action committees in various countries to press for full disclosure by the Soviets.

In the United States four senators — Frank Church, Daniel Moynihan, Claiborne Pell and Rudy Boschwitz — have formed themselves into a special committee with the same objective.

Meanwhile, the Copenhagen-based International Sakharov Committee, named for the leading Soviet dissident, Andrei Sakharov, is organizing a seminar to bring together all the available evidence about Wallenberg.

At Yad Vashem, Jerusalem's Holocaust memorial, 550 evergreen carob trees commemorate all those "righteous gentiles" whose deeds of rescue and mercy have been reported and verified by a special committee. Most of these saved individuals or a small number of Jews.

By the reckoning of the Yad Vashem researchers and historians, Raoul Wallenberg saved anywhere from 25,000 to 50,000. Yet no tree has been planted in his name. This is because his iron-willed mother would never allow it, feeling this would imply that he was dead. Right up to her own death early this year she remained convinced that her son was alive and in Soviet hands.

Although her two surviving children share this belief they are willing to allow a tree to be planted in his name, and the ceremony may take place later this year while efforts go on to find out what really happened to Raoul Wallenberg.

ICES

magazine. Cur-
cover, and the
ision" that the

WI

UTRIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

Kopla till:

Kabs
Pol 1

Åtgärd: (se regler på blankettkopla)

P

2

Sut

SVENSK TEL AVIV 1979-08-27

CA INET STOCKHOLM

FOER HIRDMAN, POL I

RE WALLENBERG

1. ANNA BILDER UNDERRAETTAD OCH INFOERSTAADD.

2. BILDER MEDDELADE VID VAART SAMTAL ATT MODERN
RINGT HENNE FRAAN MOSKVA DEN 19 AUGUSTI OCH
BERAETTAT ATT HON NAAGRA DAGAR TIDIGARE FAATT
BESOEK AV SOVJETISK POLIS, SOM I IRRITERADE
OCH HOTANDE ORDALAG LAEXAT UPP HENNE OM BREVET I
JUNI TILL DOTTERN. VARFOER SAENDE HON (FRU
KAPLAN) DYLIKA BREV OCH VARFOER BEGAGNADE HON
VAEGEN VIA JUDISKA UTVANDRARE I STAELLET FOER
VANLIG POST, FRAAGADE MAN BL.A. MODERN HADE
ENLIGT DR BILDER BLIVIT MYCKET UPPSKRAEMD AV
DET INTRAEFFADE.

WILKENS

A

Prex

(KOPIER ENL. ANT.)
INFORMATION

27 Aug 79 10 52

29:A	298
P	2 En

I

☐

10590B UDSTH S

SVENSK HAAG 1979-08-27

CABINET STHLM

298. FOER PRESS. RE NEDERLAENDSK PUBLICITET RAOUL WALLENBERG-FALLET.

NEDERLAENDSK DAGSPRESS HAR UNDER JULI OCH AUGUSTI FOERUTOM NYHETSRAPPORTERING KRING WALLENBERG-FALLET PUBLICERAT TRE MYCKET OMFAANGSRIKA BAKGRUNDSARTIKLAR I NRC-HANDELBLAD, TROUW OCH NEDERLANDS DAGBLAD.

I ARTIKLARNA UTTRYCKS SYMPATI FOER DE AKTIONER RUNT OM I VAERLDEN SOM INLETTS FOER ATT SOEKA SKAPA KLARHET I WALLENBERG-FALLET.

HASSLEV

SVENSK HAAG

4c fr

1979-08-20

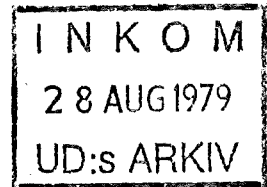
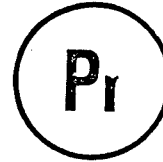
John Donner Stv. f. ldn

WITH THE COMPLIMENTS
OF THE
SWEDISH CONSULATE
AT LOS ANGELES

Charge d'affaires Bengt Borglund
WASHINGTON

P2 Su E

Jan Ekman JE

Dokumentarium om Raoul Wallenberg
(1 bil)

Broder,

I anslutning till tidigare skrivelser i ärendet ber jag härmed få meddela att svar på en hänvändelse till Office of the Secretary of State i Sacramento nu ingått, varav framgår att Bale International Film Company icke finnes registrerat i Kalifornien vare sig som ett inhemskt eller utländskt bolag. Fotokopia av svaret bifogas och har jämte detta brev jämväl tillställts Gunnar Lönæus, UD och Per Anger, Ottawa för kännedom.

G. A. Dahlström
G. A. Dahlström

G.-A. Dahlström

BLg

Överlämnas från *JW*
Utbildningsdepartementets

internationella sekretariat *f.k.*

på uppdrag av utbildningsminister
Jan-Erik Wikström.

Med vänlig hälsning

Ulla Rasch-Andersson

230673389+*
13284 MINEDUC S

RCA AUG 27 1057
OXYPETE LSA

*
OXYPETE LSA

13284 MINEDUC S

TXNR 347 1979-08-27

OCCIDENTAL PETROLEUM CORPORATION, LOS ANGELES
ATT: MR ARMAND HAMMER

REMEMBERING OUR PLEASANT MEETING IN STOCKHOLM LAST WINTER. I
NOW TAKE THE LIBERTY OF INTRODUCING A FRIEND OF MINE IN THIS
INFORMAL WAY:

I HEREBY SINCERELY RECOMMEND MRS NINA LAGERGREN, SISTER OF THE
SWEDISH OFFICER RAOUL WALLENBERG, AND I ASK YOU TO RECEIVE AND
LISTEN TO HER WHEN SHE CALLS UPON YOU IN A VERY URGENT MATTER.

YOURS SINCERELY

JAN-ERIK WIKSTROEM
SWEDISH MINISTER OF EDUCATION AND CULTURAL AFFAIRS

*
OXYPETE LSA

13284 MINEDUC S

ACSN
JW

9

Vikström i Bx

Ch Pol I.

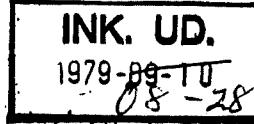
S

1979-08-28
kabs Leifland, GO
tel 806 t Washington

*Talat med
J.E.W. om
ambassad
2 turkollsmän
Regeringens bry
uppstade för
Sig.*

P2 Eu I

Pol I, depr Hirdman, GN

Ärende

Datum

1979-08-28

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

ex t: Leifland
Hirdman

Adress

Svensk

MOSKVA

(Lundvik fr Hirdman)

Svensk

WASHINGTON

(Borglund fr Hirdman)

Svensk

TEL AVIV

(Wilkens fr Hirdman)

Text

Frådotiaude

Re Raoul Wallenberg.

På fråga från TT har vi idag bekräftat att statsministern i brev till Kosygin tagit upp Wallenberg-ärendet. Vi har informerat sovjetiska ambassaden och fru Nina Lagergren om vår bekräftelse. (För Washington: halvbrodern professor Guy von Dardel kontakter Wachtmeister för information om brevet.) Kopia av brevet översändes till Er med kurir förra veckan.

Texten till vår Sprachregelung följer nedan:

"Det är riktigt (se bil.) vid detta samtal."

Cabinet

1979-08-28

Statsministerns brev till Kosygin

Utkast till svar på pressfrågor i Wallenberg-ärendet

Det är riktigt att statsministern i ett brev till Sovjetunionens premiärminister Kosygin gjort en förnyad framställning i syfte att skapa klarhet i Raoul Wallenbergs öde. Brevet överlämnades den 22 augusti av statsministern till Sovjetunionens ambassadör i Stockholm för vidarebefordran till Kosygin.

Statsministerns brev utgör en uppföljning av en tidigare svensk framställning till Sovjetunionen i januari i år. I sitt brev återkommer statsministern till de uppgifter den sovjetiske medborgaren Jan Kaplan lämnat om att han 1975 skulle ha träffat en person som kan vara Wallenberg och ber att dessa skall prövas på nytt av de sovjetiska myndigheterna. Från svensk sida föreslås också att en svensk representant skall få vara närvarande vid nya samtal med Jan Kaplan.

x x x

Tilläggsupplysningar:

1. Brevet har förtrolig karaktär varför vi inte kan lämna ut texten.
2. Vi avvaktar ett sovjetiskt svar på statsministerns brev, som är det första i sitt slag i detta ärende sedan statsminister Erlanders brev till Kosygin i februari 1965.
3. En parallell till det möte vi nu föreslår med Jan Kaplan finns i det sammanträffande som 1965 ägde rum i Moskva mellan professor Nanna Swartz och en sovjetisk vetenskapsman, som tidigare uppgivit att han behandlat Wallenberg. Svenske ambassadören var närvarande vid detta samtal.

Avsändningsort Kabs Leifland, GO

Arrende	Datum 1979-08-28	Dir
	Art P	Grupp 2
		Msk Em I

Adress

SVENSK
WASHINGTON

Text

Utbildningsminister Wikström har 27 augusti tillställt
Armand Hammer, Occidental Petroleum Corporation, Los
Angeles, följande telegram:

Cit. Remembering our pleasant meeting in Stockholm
last winter, I now take the liberty of introducing
a friend of mine in this informal way:

I hereby sincerely recommend Mrs Nina Lagergren, sister
of the Swedish Officer Raoul Wallenberg, and I ask you
to receive and listen to her when she calls upon you
in a very urgent matter. Slutcit.

CABINET

Pol I, depr Hirdman, es

Ärende

Datum

1979-08-29

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

(Pol) 5

Adress

Svensk Moskva
Svensk Washington

Swedeleg New York
Svensk Tel Aviv

Text

Ex t

Från kabinettsssekreteraren ang Raoul Wallenberg

Leifland

Hirdman

pressbyrå

På begäran av statsministern har vi satt ihop följande
tänkbara frågor och svar med anledning av statsministerns
brev till Kosygin, vilka kan användas vid pressförfrågningar.

Fråga

Varför (se bil.) överlämnades.

Cabinet

Tänkbara frågor och svar

Fråga:

Varför gör svenska regeringen en ny framställning?
I brevet hänvisas uppenbarligen till Kaplan-spåret, men det tog vi upp med ryssarna redan i januari i år, och ryssarna hänvisade bara till sitt negativa besked från 1957.

Svar:

I mitt brev hänvisar jag specifikt till Kaplan, och jag ber att en svensk tjänsteman skall vara närvarande vid samtalet med Kaplan. Vi får emellertid fortlöpande del av nya informationer; så har också skett under de senaste månaderna. I brevet hänvisar jag också till andra informationer än Kaplans att en svensk medborgare vistats i ett sovjetiskt fängelse under 1970-talet.

Fråga:

Amerikanarna gjorde en framställning för några veckor sedan. Har ni samarbetat med amerikanarna?

Svar:

Självfallet inte. Jag har skrivit till Kosygin på grundval av de informationer som den svenska regeringen förfogar över.

Vi uppskattar givetvis att amerikanerna gjort en egen framställning till ryssarna.

Fråga:

Vet Du om amerikanarna fått svar på sin framställning?

Svar:

Nej, såvitt jag vet inte, Vi har inte fått några informationer härom.

Fråga:

När tror Du att svar kan förväntas från ryssarna?

Svar:Fråga:

Kan Du ge några informationer om vilket ytterligare bevismaterial vi förfogar över, utöver Kaplan alltså?

Svar:

Nej, det kan jag inte.

Fråga:

Hur tror Du Din framställning påverkar inbjudan till Kosygin att komma till Sverige?

Svar:

Jag har i brevet bekräftat vår inbjudan till Kosygin att komma hit. Jag har absolut ingen anledning att tro att detta skall påverka besöksplanerna.

Fråga:

Hur reagerar Du om ryssarna vägrar att medverka vid samtalet med Kaplan?

Svar:

Ryssarna har tidigare sagt ja till ett liknande förfarande. Det var 1965 då prof. Swartz fick tillfälle att personligen tala med en sovjetisk uppgiftslämnare.

Fråga:

Anta att ryssarna hänvisar till sitt tidigare besked att Wallenberg dog 1947. Vad gör Du då?

Svar:

Vi kommer att fortsätta våra ansträngningar att få fullständig klarhet om Wallenbergs öde. Ingen svensk regering har betraktat det sovjetiska svaret från 1957 som det sista ordet.

Fråga:

Samrådde ni med familjen innan ni skickade brevet till Kosygin?

Svar:

Vi informerade familjen samma dag som brevet överlämnades.

Pol I, depr Hirdman, es

Ärendes

Datum

1979-08-29

Över

Ärendet

P

Grupp

2

Med

Em -

Adress

E

✓ Svensk Moskva
✓ Svensk Washington
✓ Swedeleg New York

✓ Svensk Tel Aviv
✓ Svensk London

Text

Ex t

Leifland
Hirdman
pressbyrå

Från Pol I. För information ang Raoul Wallenberg

Statsministern gjorde igår följande uttalande om Wallenberg-
ärendet.

Vi kan inte ge upp ansträngningarna att skapa fullständig
klarhet om Raoul Wallenbergs öde, säger statsminister
Ola Ullsten i ett uttalande. Det är anledningen till att
jag riktat ett personligt budskap till den sovjetiske
regeringschefen, ministerpresident A.N. Kosygin. I detta
hemställer jag om att de sovjetiska myndigheterna skall
företa en undersökning av de nya uppgifter som nått oss
om att Wallenberg skulle ha varit i livet så sent som i
mitten av 1970-talet. Han skulle då ha vistats i ett sov-
jetiskt fängelsesjukhus.

Det är min bestämda förhoppning att den sovjetiska re-
geringen skall göra alla ansträngningar att kasta ljus
över Raoul Wallenbergs öde.

Cabinet

P 2 Rev¹ 12.40 Ch 12.40 HP 1 Xp P 2 Em¹

CABINET STOCKHOLM 1979-08-30

SVENSK REYKJAVIK

971 FOER UTRIKESMINISTERN FRAAN PRESSBYRAAN
RE ARTIKLAR OM IRAN RESP. WALLENBERG

Pr

P R I M O

UTTALANDET OM IRAN HAR FAATT BRA PUBLICITET. DN:S SLUTKLAEM
I SIN LEDARE I DAG:

CIT DET AER DESSVAERRE INTE MAANGA SOM PROTESTERAR MOT ATT
IRANS REVOLUTION BLIVIT EN FORTSAETTING PAA SHAHENS VAALD.
LAENDER SOM TURKIET OCH IRAK MED EGNA KURDPROBLEM SOEKER INTE
SKAPA NAAGON OPINION MOT KHOMEINIS FRAMFART. ETT UPPSKRAEMT
SAUDI-ARABIEN VAAGAR INTE AGERA. USA UNDER CARTER BORDE BRYTA
EN NY LANS FOER MAENSKLIGA RAETTIGHETER. MED BEROEVAD TROVAER-
DIGHET GENOM SITT STOED AAT SHAHEN SOEKER WASHINGTONADMINISTRA-
TIONEN NU ISTAELLET SATSA PAA ATT BLI GOD VAEN MED KHOMEINI.
DESTO ANGELAEGNARE AER DET ATT AATMINSTONE ANDRA LAENDER REAGE-
RAR MOT VAALDET I IRAN. UTRIKESMINISTER BLIX UTTALAN DEN PAA ONS-
DAGEN AER ETT STEG I RAETT RIKTNING. SLUTCIT

S E C U N D O

DN SKRIVER I DAG OM FALLET RAOUL WALLENBERG:

CIT HEMLIGA UD-PAPPER SLAEPPS FRIA?

FOERSTA DELEN AV UD:S HEMLIGA ARKIVMATERIAL OM RAOUL WALLENBERG
KOMMER TROLIGEN SNART ATT OFFENTLIGGOERAS. JUSTITIEKANSLERN
INGVAR GULLNAES, VAENTAS UNDER SEPTEMBER ELLER OKTOBER FOERE-
SLAA REGERINGEN VAD SOM BOER OFFENTLIGGOERAS.

- JAG KOMMER ATT FOERESLAA REGERINGEN ATT DE FEM FOERSTA AARENS
PAPPER, TILL OCH MED 1949, SKALL SLAEPPAS FRIA.

FOERSTA DELEN AV RAOUL WALLENBERGARKIVET OMFATTAR OMKRING 1 000
SIDOR AV TOTALT 10 000 SIDOR.

EXEMPEL PAA UPPGIFTER SOM DOCK OCKSAA I FORTSAETTINGEN SKALL
ARA SEKRETESSBELAGDA AER: NAMNUPPGIFTER PAA UTSATTA PERSONER
I OESTSTATSLAENDER, UPPGIFTER SOM KAN SKADA SVERIGES FOERBIN-
DELSER MED FRAEMMANDE MAKT, UPPGIFTER FRAAN UNDERRAETTEELSEORGAN
OCH UPPGIFTER OM VISSA, ENLIGT JUSTITIEKANSLERN, OKONVENTIONELLA
SAETT GENOM VILKA SVERIGE INHAEMTAT UPPLYSNINGAR.

RESTERANDE DELAR AV DET HEMLIGA MATERIALET, VARAV EN MYCKET STOR
DEL AER FRAAN 1950-TALET'S FOERSTA HAEFT, SKALL SEDAN AN OCKSAA
OFFENTLIGGOERAS I ETAPPER, ENLIGT JUSTITIEKANSLERN FOERSLAG.

AVSIKTEN AER ATT HELA MATERIALET OM DEN FOERSVUNNE RAOUL
WALLENBERG SKALL HA PRESENTERATS FOER ALLMAENHETEN FOERE NAESTA
SOMMAR. SLUTCIT

CABINET

CABINET STHLM KL 12.20

PIERRE/EW

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till: Kabs Polch Hirdman	Atgård: (se regler på blankettkopia) 1979-09-03 Pol I, depr Hirdman, es Havanna (Leifland)			

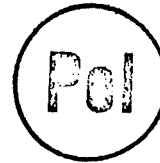
p

2

2u

SVENSK WASHINGTON 1979-08-31-2300/PB

CABINET STOCKHOLM

Handwritten signature/initials

FOER TJF POLCHEFEN. GUY VON DARDELS BESOEK.

VON DARDEL FOELJDE IGAAR UPP FRU NINA LAGERGRENS TIDIGARE SAMTAL I DEN AMERIKANSKA ADMINISTRATIONEN MED BESOEK DELS HOS CHEFEN FOER SOVJETDESKEN, WILLIAM SHINN, DELS HOS MR-CHEFEN PATRICIA DERIAN - BAEGGE STATE. VI FOERSTOD ATT VAAR BESOEKARE HELST GENOMFOERDE SAMTALEN PAA EGEN HAND. PROFESSOR V DARDEL HAR DOCK SENARE SAGT OSS FOELJANDE:

PAA SOVJETBYRAAN HADE MAN BEKRAEFTAT ATT HITTILLS INGENTING AVHOERTS FRAAN MOSKVA ROERANDE DEN AMERIKANSKA FRAMSTAELLNINGEN. DETTA GAV UPPHOV TILL SPEKULATIONER I STATE. KUNDE TYSTNADEN TYDA PAA ATT RYSSARNA NU GICK GRUNDLIGT TILLVAEGA MED OMFATTANDE OCH TIDSOEDANDE UNDERSOEKNINGAR ELLER VAR DEN UTTRYCK FOER EN MEDVETAN FOERHALNINGSTEKNIK, AVSEDD ATT LAATA AERENDET UTMYNNA I JUST INGENTING, DVS FOER DERAS DEL SAA SMAANINGOM GLOEMMAS BORT. (MAN KAN MOEJLIGEN KONSTATERA ATT DE SENASTE DAGARNAS SOVJETISK-AMERIKANSKA DEBACLE I NEW YORKS LUFTHAMN Vael KNAPPAST HAR GJORT MOSKVA PAA LJUSARE HUMOER NAER DET GAELLER PAASKYNDANDET AV EN REAKTION TILL DET AV AMERIKANERNA SOM VIKTIGT BETRAKTADE WALLENGER-AERENDET. OEVERHUVUDTAGET KAN MAN Vael ANTA ATT MOSKVA NU UNDER PAAGAAENDE RATIFIKATIONSPROCESS FOER SALT II KAN VILJA DRA ALLA AERENDEN SOM ENS TEORETISKT KAN PAAVERKA UTSIKTERNA TILL RATIFIKATION, I LAANGBAENK. ETT AVVISANDE SVAR SKULLE JU KUNNA RETA NAAGON SENATOR, VARS ROEST AER AV VIKT I SAMMANHANGET).

VON DARDEL HADE FUNNIT SHINN SKAELIGEN DYSTER NAER DET GAELLER
A

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)			

SID 2

HELA AERENDET OCH SPECIELLT VAD AVSER MOEJLIGHETERNA ATT OEVER-
LEVA 34 AAR I SOVJETISKA FAENGELSER. DET FINNS DOCK BEVISLIGEN
FALL DAA PERSONER AATERGAATT TILL EN NORMAL TILLVARO EFTER DE-
CENNIER AV UMBÄERANDEN I SOVJETS FAANGENSKAP.

EN NY UPPGIFT - FOERMEDLAD AV SHINN - GICK UT PAA ATT VANCE
VID TOPPMOETET I WIEN PAA S I N NIVAA SKULLE HA GIVIT UTTRYCK
FOER DET AMERIKANSKA INTRESSET FOER EN LOESNING AV WALLENBERG-
FALLET.

VI HAR FOERSTAATT ATT V DARDEL TAENKER I BANOR ENLIGT VILKA DEN
AMERIKANSKA SUPERMAKTENS OTALIGA ARKIV, ORGANISATIONER, DATABANKER
ETC SKULLE BESITTA NAERMAST OUTTOEMLIGA UPPGIFTER ROERANDE PER-
SONER INNE I DET SOVJETISKA SYSTEMET SOM T EX SKULLE GOERA DET
MOEJLIGT KOMMA FRAM TILL ATT DEN 'WALENBERG' (UTAN FOERNAMN)
PAA DEN SOVJETISKA 'PAPERSLAPPEN' I SJAELVA VERKET EJ VARIT
RAOUL. HAN ANKNYTER HAERVID TILL SAMMA TANKEGAANGAR SOM DE AV
FRU LAGERGREN REDOVISADE OCH ENLIGT VILKA NAMNET WALLENBERG JU
AATERFINNS INOM OLIKA GEOGRAFISKA OMRAADEN I DEN SOVJETISKA
INTRESSESFAEREN. HAERVIDLAG SYNES DOCK SHINN HA ERKAENT DEN
AMERIKANSKA VANMAKTEN ATT TILLHANDAHAALLA ETT SAA AMBITIOEST
MATERIAL. DEN VETERLIGT ENDA PERSON I USA SOM SYSTEMATISKT UNDER
MAANGA AARTIONDEN SAMLAT UPPGIFTER ROERANDE FAMILJE- OCH PER-
SONNAMN ETC INNE I SOVJET HADE NUMERA AVLIDIT OCH ARKIVET OEVER-
GAATT TILL STANFORD UNIVERSITY. OMSTAENDIGHETERNAS SPEL HAR
EMELLERTID, MAERKLIGT NOG, LETT TILL ATT V DARDEL INOM KORT
KOMMER ATT TILLBRINGA ETT SABBATSAAR JUST VID STANFORD I
KALIFORNIEN DAER HAN ALLTSAA FOERHOPPNINGSVIS KAN TA DEL AV
MATERIALET.

DET MER POSITIVA UNDER SAMTALET MED SHINN REPRÄSENTERADES AV

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)			

SID 3

ETT LOEFTE FRAAN HANS SIDA ATT SOEKA PRESSA UNDER AARENS LOTT
 ''AVHOPPADE KGB-FUNKTIONAERER'' PAA EV YTTERLIGARE INFORMA-
 TIONER (JFR NINA LAGERGRENS SAMTAL MED RENTSCHLER I NSC.

FRAAN BESOEKET HOS PATRICIA DERIAN FOERELIGGER FOELJANDE TVAA
 INSLAG:

- ARMAND HAMMER HADE LAATIT VETA ATT HAN EVENTUELLT VAR BEREDD
 TILL EN INSATS INOM RAMEN FOER VAD MAN SKULLE KUNNA KALLA
 ''DEN ENSAMME VARENS'' EGNA AGERANDE. HAERMED AER VAEL ATT
 FOERSTAA ATT HAN FOERBEHAALLER SIG ATT INOM ETT VISST TIDSPER-
 SPEKTIV SJAELV FAA VAELJA TID OCH TILLFAELLE FOER EN APPROACH
 TILL MOSKVA. HAN AER - SOM DET SAGTS - ANGELAEGEN SLAA VAKT OM
 SIN UNDER MAANGA DECENNIER UPPBYGGDA KREDIBILITET HOS DET RYSKA
 TOPPSKIKTET, VILKEN F OE DE STORA KONSTMUSEERNA OCH PUBLIKEN I
 WASHINGTON F N DRAR STORARTADE VAEXLAR PAA.

- MRS DERIAN HADE REKOMMENDERAT V DARDEL ATT I HANS EGENSKAP
 AV VETENSKAPSMAN APPROCHERA DE STORA AKADEMIERNA HAER MED AN-
 GIVANDE AV LAEMPLIGA KONTAKTER. DETTA HENNES RAAD FAAR SPECIELL
 RELIEF GENOM GAARDAGENS UTSPEL AV TVAA AV DE MEST REPRESENTA-
 TIVA VETENSKAPLIGA AKADEMIER HAER TILL FOERMAAN FOER FOERSVUNNA
 VETENSKAPSMAN I ARGENTINA HAER HAR
 SAEKERLIGEN MR-AVDELNINGEN PAA STATE SOERJT FOER ORKESTRE-
 RINGEN.

V DARDEL AATERVAENDER TILL WASHINGTON TISDAG NAESTA VECKA FOER
 ATT FORTSAETTA SAMTALEN HAER MED BL A SENATOR PELL I ''FREE
 RAOUL WALLENBERG COMMITTEE''.

BORGLUND

UTRIKESDEPARTEMENTET ACR	Ärende:				
Kopla till: Kabs Hirdman	Åtgärd: (se regler på blankettkopla)		P	L	20

SVENSK MOSKVA 1979-08-31-15.40

CABINET
STOCKHOLM

B R A A D S K A N D E

FOER KABINETTISSEKRETERAREN RE. WALLENBERG.

JAG VET INTE VAD DE SVENSKA KORRESPONDENTERNA HAER KAN HA RAPPORTERAT OM SENATOR BYDENS BEFATTNING MED WALLENBERG- AERENDET HAER I MOSKVA, MEN FOELJANDE AER VAD MIN AMERIKANSKE KOLLEGA JUST BERAETTAT:

VID AVSKEDET PAA FLYGPLATSEN IGAAR TOGS HAN AVSIDES AV BYDEN, SOM SADE SIG HA HAFT FOER AVSIKT ATT MED BREZJNEV TA UPP WALLENBERG. DET BLEV EMELLERTID ALDRIG TILLFAELLE ATT TRAEFFA BREZJNEV, ENDAST KOSYGIN, OCH VID SAMTALET MED DEN SENARE TRODDE BYDEN KORTFARANDE ATT HAN SKULLE FAA TALA MED BREZJNEV OCH BEROERDE DAERFOER INTE WALLENBERG. FOER ATT INTE AATERVAENDA HEM MED HELT OFOERRAETTAT AERENDE I DETTA AVSEENDE HADE BYDEN DAERFOER PAA FLYGPLATSEN VAENT SIG TILL DE TVAA LEDSAGANDE REPRESENTANTERNA FOER DE SOVJETISKA VAERDERNA, NAEMLIGEN CENTRAKKOMMITTENS ZAGLADIN OCH ZJUKOV MED BEGAERAN ATT DE TILL BREZJNEV SKULLE VIDAREBEFORDRA HANS VAEDJAN BETRAEFFANDE WALLENBERG.

DETTA AER AMERIKANSKA AMBASSADENS ENDA BEFATTNING MED SAKEN, SAEGER MIN AMERIKANSKE KOLLEGA. INGA BUDSKAP HAR VIDARE- BEFORDRATS GENOM DERAS FOERSORG.

LUNDVIK +

åter Leifland
efter regjering

uk UD 31/8-79

LE PETIT BIEN
45320 COURTENAY

France

le 4. kabs 79-08-31
90

berök Stockholm
forskn. Wallenbergärendet

Prof. Carlgren: *Leifland*
Dr S Hirdman: *Leifland*

Monsieur le Secrétaire Général,

Le 27 août 1979

INT	226	IKESDEP
DR	226	145
31 AUG 1979		
2	En I	

M. l'ambassadeur Ole Jödahl a bien voulu m'écrire le 30 juillet que vous auriez la grande amabilité de me recevoir lors de ma prochaine visite à Stockholm. Je me permets de vous en rappeler sommairement l'objet.

Je travaille sur un ouvrage historique concernant les événements qui se sont produits en Hongrie pendant la seconde guerre mondiale, de mars 1944 aux premiers mois de 1945. Il sera publié par l'éditeur français Albin Michel.

Dans la première partie du livre, je traiterai de l'action humanitaire poursuivie par la légation de Suède à Budapest et que Raoul Wallenberg anima à partir de juillet 1944.

Au cours de ma visite en Suède qui durera environ quatre semaines, j'espère réunir assez de documents et de témoignages sur l'action de la légation suédoise, afin de reconstituer ensuite, sur place, à Budapest, le cours des événements.

La seconde partie du livre relatera, sur la foi des documents, la disparition de Raoul Wallenberg en Union soviétique. Dans ce but, je reviendrai à Stockholm en janvier 1980 et prendrai connaissance des archives ouvertes au public.

M. Ole Jödahl m'ayant précisé que vous aviez activement travaillé sur les recherches concernant la personne de Raoul Wallenberg, dois-je vous dire l'intérêt que revêtira pour moi l'audience que vous voudrez bien m'accorder.

→ Je prendrai la liberté de téléphoner à votre secrétariat le 17 septembre pour solliciter la faveur d'un entretien, et je vous serais très reconnaissant s'il vous était possible de me recevoir au début de mon séjour en Suède.

Dans cette attente, je vous prie d'agréer, Monsieur le Secrétaire Général, l'expression de ma haute considération.

Gilbert Joseph
Gilbert Joseph

Monsieur le Secrétaire Général Leif Leifland
Kungl. Svenska Utrikesdepartementet
Box 16 121
10 323 Stockholm - Suède

*tes Sute
den 19/9 1979
+ S. Hirdman
aa / [signature]*

Brunkulla
Jämtland

1979-09-0503

201
 Hon King's Whiter Minister,
 Hays — Dix —
 Stockholm.

Pol I, depr Hirdman, es

Ärende

Datum

1979-09-03

Dnr

Avd

Grupp

Mål

Adress

Svensk Havanna

Text

Strängt förtroligt för Leifland från Hirdman re Wallenberg

Följande från Lundvik. Jag har bett Wachtmeister kontakta Biden.

Jag vet inte vad de svenska korrespondenterna här kan ha rapporterat om senator Bydens befattning med Wallenbergärendet här i Moskva, men följande är vad min amerikanske kollega just berättat:

Vid avskedet på flygplatsen igår togs han avsides av Byden, som sade sig ha haft för avsikt att med Brezjnev ta upp Wallenberg. Det blev emellertid aldrig tillfälle att träffa Brezjnev, endast Kosygin, och vid samtalet med den senare trodde Byden fortfarande att han skulle få tala med Brezjnev och berörde därför inte Wallenberg. För att inte återvända hem med helt oförrättat ärende i detta avseende hade Byden därför på flygplatsen vänt sig till de två ledsagande representanterna för de sovjetiska värdarna, nämligen centralkommitténs Zagladin och Zjukov med begäran att de till Brezjnev skulle vidarebefordra hans vädjan beträffande Wallenberg.

Detta är amerikanska ambassadens enda befattning med saken, säger min amerikanske kollega. Inga budskap har vidarebefordrats genom deras försorg.

Cabinet

Ävändningsort

Pol I, depr Hirdman, es

Ärende

Datum

1979-09-03

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Su I

Adress

Svensk Havanna

Text

Strängt förtroligt för Leifland från Hirdman re von
Dardels samtal i State Department om amerikanska Wallenberg-
aktionen.

Minister Borglund, Washington, har 1979-08-31 meddelat
följande:

Cit. von Dardel

Committee". Slutcit

Cabinet

UTRIKESDEPARTEMENTET

Kopia till:

Kabs
Polch
Hirdman

SVENSK WASHINGTON 1979-08-31

CABINET STOCKHOLM

FOER TJF POLCHEFEN, GUY VON DARDELS BESOEK.

VON DARDEL FOELJDE IGAAR UPP FRU NINA LACERGRENS TIDIGARE SAMTAL I DEN AMERIKANSKA ADMINISTRATIONEN MED BESOEK DELS HOS CHEFEN FOER SOVJETDESKEN, WILLIAM SHINN, DELS HOS MR-CHEFEN PATRICIA DERIAH - BAEGER STATE. VI FOERSTOD ATT HAAR BESOEK-REHELST GENOMFOERDE SAMTALEN PAA EGEN HAND. PROFESSOR V DARDEL HAD DOCK SENARE SAGT OSS FOELJANDE:

PAA SOVJETBYRAAN HADE MAN BEKRAEFTAT ATT HITTILLS INCENTING AVHOERTS FRAAN MOSKVA ROETANDE DEN AMERIKANSKA FRAMSTAELLNINGEN. DETTA GAV UPPHOV TILL SPEKULATIONER I STATE. KUNDE TYSTNADEN TYDA PAA ATT RYSSARNA NU GICK GRUNDLIGT TILLVAEGA MED OMFATTANDE OCH TIDSORDANDE UNDERSOEKNINGAR ELLER VAR DEN UTTRYCK FOER EN MEDVETAN FOERHALNINGSTERMIN, AVSSOD ATT LAATA AERENDET UTMYNNA I JUST INCENTING, DVS FOER DERAS DEL DAA SMAANINGOM CLOEMMAC BORT. (MAN KAN MOEJLIGEN KONSTATERA ATT DE SENASTE DAGARNAS SOVJETISK-AMERIKANSKA DEBACLE I NEW YORKS LUFTHAMN VAEL KNAPPAST HAR GJORT MOSKVA PAA LJUSARE HUMOR NAER DET GAELLER PAASKYNDANDET AV EN REAKTION TILL DET AV AMERIKANERNA SOM VIKTIGT BETRAKTADE WALLENGER-AERENDET. OEVERHUVUDTAGET KAN MAN VAEL ANTA ATT MOSKVA NU UNDER PAAGAAENDE RATIFIKATIONSPROCESS FOER SALT I KAN VILJA DRA ALLA AERENDEN SOM ENS TEORETISKT KAN PAAVERKA UTSIKTERNA TILL RATIFIKATION, I LAANGBAEMK. ETT AVVISANDE SVAR SKULLE JU KUNNA RETA NAAGON SENATOR, VARS ROEST AER AV VIKT I SAMMANHANGET).

VON DARDEL HADE FUNNIT SHINN SKAELIGEN DYSTER NAER DET GAELLER

A

SID 2

HELA AERENDET OCH SPECIELLT VAD AVSER MOEGLIGHETERNA ATT OEVER-
LEVA 34 AAR I SOVJETISKA FAENGELSER. DET FINNS DOCK DEVISLIGEN
FALL DAA PERSONER AATERGAATT TILL EN NORMAL TILLYVARO EFTER DE-
GENNIER AV UMDAERANDEN I SOVJETS FAANGENSKAP.

EN NY UPPGIFT - FOERMEDLAD AV SHINN - GICK UT PAA ATT VANCE
VID TOPPMOETET I WIEN PAA S I N NIVAA SKULLE HA GIVIT UTTRYCK
FOER DET AMERIKANSKA INTRESSET FOER EN LOESNING AV WALLEBERG-
FALLET.

VI HAR FOERSTAATT ATT V DARDEL TAENKER I BANOR ENLIGT VILKA DEN
AMERIKANSKA SUPERMAKTENS OTALIGA ARKIV, ORGANISATIONER, DATABANKER
ETC SKULLE BESITTA NAERMAST OUTTOENLIGA UPPGIFTER ROERANDE PER-
SONER INNE I DET SOVJETISKA SYSTEMET SOM T EX SKULLE GOERA DET
MOEJLIGT KOMMA FRAM TILL ATT DEN "WALENBERG" (UTAN FOERNAMN)
PAA DEN SOVJETISKA "PAPPERSLAPPEN" I SJALVA VERKET EJ VARIT
RAOUL. HAN ANKNYTER HAERVID TILL SAMMA TANKEGAANGAR SOM DE AV
FRU LAGERGREN REDOVISADE OCH ENLIGT VILKA NAMNET WALLEBERG JU
AATERFINNS INOM OLIKA GEOGRAFISKA OMRAADEN I DEN SOVJETISKA
INTRESSESFAEREN. HAERVIDLAG SYNES DOCK SHINN HA ERKAENT DEN
AMERIKANSKA VANMAKTEN ATT TILLHANDAHAALLA ETT SAA AMBITIOEST
MATERIAL. DEN VETERLIGT ENDA PERSON I USA SOM SYSTEMATISKT UNDER
MAANGA AARTIONDEN SAMLAT UPPGIFTER ROERANDE FAMILJE- OCH PER-
SONNAMN ETC INNE I SOVJET HADE NUMERA AVLIDIT OCH ARKIVET OEVER-
GAATT TILL STANFORD UNIVERSITY. OMSTAENDIGHETERNAS SPEL HAR
EMELLERTID, MAERKLIGT NOG, LETT TILL ATT V DARDEL INOM KORT
KOMMER ATT TILLBRINGA ETT SABBATSAAR JUST VID STANFORD I
KALIFORNIEN DAER HAN ALLTSAA FOERHOPPNINGSVIS KAN TA DEL AV
MATERIALET.

DET HER POSITIVA UNDER SAMTALET MED SHINN REPRASENTERADES AV

UTRIKESDEPARTEMENTET

Kopia till:

SID 3

ETT LOEFTE FRAAN HANS SIDA ATT SOEKA PRESSA UNDER AARENS LOTT
"AVHOPPADE KGB-FUNKTIONAERER" PAA EV YTTERLIGARE INFORMA-
TIONER (JFR NIKA LAGERGRENS SAMTAL MED RENTSCHLER I NSC,

FRAAN BESOEKET HOS PATRICIA DERIAN FOERELIGGER FOELJANDE TVAA
INSLAG:

- ARMAND HAMMER HADE LAATIT VETA ATT HAN EVENTUELLT VAR BEREDD
TILL EN INSATS INOM RAMEN FOER VAD MAN SKULLE KUNNA KALLA
"DEN ENSAMME VARENS" EGNA AGERANDE. HAERMED AER Vael ATT
FOERSTAATT ATT HAN FOERBEHAALLER SIG ATT INOM ETT VISST TIDSPER-
SPEKTIV SJAELV FAA VaelJA TID OCH TILLFAELLE FOER EN APPROACH
TILL MOSKVA. HAN AER - SOM DET SAGTS - ANGELAEGEN SLAA VAKT OM
SIN UNDER MAANGA DECENNIER UPPBYGGDA KREDIBILITET HOS DET RYSKA
TOPPSKIKTET, VILKEN F O E DE STORA KONSTMUSEERNA OCH PUBLIKEN I
WASHINGTON. F N DRAR STORARTADE VAEXLAR PAA.

- MRS DERIAN HADE REKOMMENDERAT V DARDEL ATT I HANS EGENSKAP
AV VETENSKAPSMAN APPROCHERA DE STORA AKADEMIERNA HAER MED AN-
GIVANDE AV LAEMPLIGA KONTAKTER. DETTA HENNES RAAD FAAR SPECIELL
RELIEF GENOM GAARDAGENS UTSPEL AV TVAA AV DE MEST REPRESENTA-
TIVA VETENSKAPLIGA AKADEMIER HAER TILL FOERMAAN FOER FOERSVUNNA
VETENSKAPSMAN I ARGENTINA HAER HAR
SAEKERLIGEN MR-AVDELNINGEN PAA STATE SPERJT FOER ORKESTRE-
RINGEN.

V DARDEL AATERVAENDER TILL WASHINGTON TISDAG NAESTA VECKA FOER
ATT FORTGAETTA SAMTALEN HAER MED BL A SENATOR PELL I "FREE
RAOUL WALLENBERG COMMITTEE".
BORCLUND

Pol I, depr Hirdman, es

Ärende

U

Pol

u

Datum

1979-09-03

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

Adress

Svensk Washington

Text

Ambassadören från Hirdman re Raoul Wallenberg

PRIMO. Följande från Lundvik, Moskva.

Jag vet inte vad de svenska korrespondenterna här kan ha rapporterat om senator Bydens befattnings med Wallenberg-ärendet här i Moskva, men följande är vad min amerikanske kollega just berättat:

Vid avskedet på flygplatsen igår togs han avsides av Byden, som sade sig ha haft för avsikt att med Brezjnev ta upp Wallenberg. Det blev emellertid aldrig tillfälle att träffa Brezjnev, endast Kosygin, och vid samtalet med den senare trodde Byden fortfarande att han skulle få tala med Brezjnev och berörde därför inte Wallenberg. För att inte återvända hem med helt oförrättat ärende i detta avseende hade Byden därför på flygplatsen vänt sig till de två ledsagande representanterna för de sovjetiska värdarna, nämligen centralkommitténs Zagladin och Zjukov med begäran att de till Brezjnev skulle vidarebefordra hans vädjan beträffande Wallenberg.

Detta är amerikanska ambassadens enda befattnings med saken, säger min amerikanske kollega. Inga budskap har vidarebefordrats genom deras försorg.

SECUNDO. Benäget fråga Biden efter hans återkomst om han, som TT påstår, tog upp ärendet med Kosygin. Enligt fru Lantos, som vi träffade i onsdags och vars man arbetar för Biden, skulle han haft med sig ett brev om Wallenberg att lämna till Brezjnev.

Cabinet

POL I
PRESS

1979 08 31 10 50

79: A		58
P	2	Em

TELEGRAM VIA UD RADIOO

SVENSK TEL AVIV 1979-08-31

CABINET STOCKHOLM

T J A E N S T E FOER ARKIVET INK DIARIET

HAER REP. AV VAART TEL 158:

'' SVENS TEL AVIV 1979-08-14

CABINET STOCKHOLM

64
h

158. FOER POL I OCH PRESS
RE WALLENBERG

ISRAELISK PRESS OCH RADIO REFERERADE UNDER
VECKOSLUTET BBC-KORRESPONDENTEN JOHN
BIERMANS ARTIKEL OM WALLENBER. JERUSALEM
POST PUBLICERADE AEVEN TEXTEN TILL FRU KAPLANS
BREV I ENGELSK OEVERSAETTNING. VI INSAENDER
KLIPP MED ONSDAGENS KURIR.

WILKENS

SVENSK TEL AVIV KL 10.35''

HAELSNINGAR

SVENSK TEL AVIV KL 11.00

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Enhet I
Depr Hirdman, es

PROMEMORIA

1979-09-04

Ex t

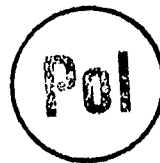
kabs

Hirdman

Washington (nr) 171 ✓

Moskva (nr) 181 ✓

FÖRTROLIGT

EXPEDIERAT	
mer.	den
sv. kurir	
utl. kurir	
tpost	
nl. post	

Raoul Wallenberg-ärendet: besök av fru Lantos
(2 bil.)

Kabinettssekreterare Leifland tog den 29 augusti emot fru Annette Lantos, som är starkt engagerad för Wallenberg i USA. Fru Lantos åtföljdes av fru Nina Lagergren. Departementsrådet Hirdman var närvarande.

Fru Lantos uttryckte tillfredsställelse med att den amerikanska regeringen nu engagerat sig för Wallenberg och med Vance's uttalande att amerikanerna inte skulle "take a no for an answer". Leifland sade att vi välkomnade det amerikanska initiativet.

För att bryta den sovjetiska nej-muren gällde det enligt fru Lantos att kunna erbjuda ett lämpligt quid pro quo. Vad detta skulle vara, kunde hon dock inte säga.

Enligt fru Lagergren hade drottning Silvia under statsbesöket i Moskva i fjol med fru Gromyko berört Wallenberg-ärendet. Fru Gromyko hade dock reagerat kyligt, då Wallenbergs namn nämndes. Drottningen hade inte, som hon planerat, fått tillfälle att tala med Brezjnev om Wallenberg.

Fru Lantos berättade om senator Bidens avsikt att under sitt pågående besök i Moskva ta upp Wallenberg-ärendet med Brezjnev (se Moskva-ambassadens ch).

I ett efterföljande samtal med mig drev fru Lantos linjen att vi borde be den amerikanske miljonären A. Hammer ta upp Wallenberg-ärendet med ryssarna. Hammer har ju sedan länge goda relationer med den sovjetiska ledningen. Jag

nämnde att statsrådet Wikström på eget bevåg sänt ett telegram till Hammer för att be honom ta emot Nina Lagergren.

Fru Lantos sade att man hade goda förhoppningar om att förmå president Carter att ta upp ärendet med ryssarna. Ett tillfälle vore Carters årliga sammanträffande med utrikesminister Gromyko i samband med FN-sessionen.

./.

Ett upprop från den nybildade svenska Wallenberg-kommittén närslutes.

Sven Hirdman

UPPROP TILL BILDANDET AV EN RAOUL WALLENBERG FÖRENING

Det är nu snart 35 år sedan Raoul Wallenberg bortfördes som fånge efter en av de största humanitära hjälpinsatser som en svensk utfört. Genom hans brinnande vilja, stora dådkraft och mod räddades tusentals liv undan död och förintelse i andra världskrigets Holocaust. Han följde samma tradition som Elsa Brändström och Folke Bernadotte.

Raoul Wallenberg fängslades av misstag. Han har kvarhållits i fångenskap som offer för en politisk och byråkratisk prestigelåsning. Under de 35 åren har en lång rad vittnesmål nått oss från personer, som direkt eller indirekt varit i kontakt med honom i fängelser. Också under senare år har detaljerade uppgifter om hans fängelsevistelse kommit till vår kännedom.

Vi uppmanar Sovjetunionen att frige Raoul Wallenberg eller, om han inte längre lever, lämna Sverige och hans familj full information om vad som hänt honom. 35 år är nog!

Alla svenskar och alla de han räddat bär ett ansvar för att Raoul Wallenberg skall få komma hem. Vi uppmanar alla dem som med oss upprörts över hans orättvisa öde att stödja vår aktion genom att ingå som aktiva medlemmar i Raoul Wallenberg föreningen. Denna har till uppgift att vinna klarhet om hans öde och få honom frigiven samt hålla minnet om hans gärning levande.

Stockholm den 7 juni 1979.

~~Tage Erlander~~ ~~Gunnar Hedlund~~ Jarl Hjalmarson Bertil Ohlin (f)

Kerstin Anér	Lennart Hirschfeldt	Margit Sahlin
✓ Per Ahlmark	Åke Kastlund	Torgny Segerstedt
Lars Ernster	Georg Klein	De Sieghahn
Ulf von Euler	Anders Pers	Nanna Svartz
Karl Ragnar Gierow	Gustaf von Platen	Anders Wijkman
Lars Gustafsson	Einar Rimmerfors	Olle Wästberg
Thomas Hammarberg		Per Wästberg

P. O. Sundman
Anders Wijkman
Rune Thorsen

UPPROP TILL BILDANDET AV EN RAOUL WALLENBERG FÖRENING

Det är nu snart 35 år sedan Raoul Wallenberg bortfördes som fånge efter en av de största humanitära hjälpinsatser som en svensk utfört. Genom hans principer, vilja, stora dådkraft och mod räddades tusentals liv undan död och tortyr i andra världskrigets Holo-

caust. Han följde samma tradition som Elsa Brändström och Folke Bernadotte.

Raoul Wallenberg fängslades av missgissning. Han har kvarhållits i fångenskap som offer för en politisk och byråkratisk prestigelåsning. Under de 35 åren har en lång rad vittnesmål nått oss från personer,

som direkt eller indirekt säger sig ha varit i kontakt med honom. Också under senare år har detaljerade uppgifter om hans fängelsevistelse kommit till vår kännedom.

Vi uppmanar Sovjetunionen att frigge Raoul Wallenberg eller, om han inte längre lever, lämna Sverige och hans familj full information om vad som hänt honom. 35 år är nog!

Alla svenskar och alla dem han räddat bär ett ansvar för att Raoul Wallenberg skall få komma hem. Vi uppmanar alla dem som har oss upprörts över hans öde att stödja vår aktion genom att ingå som medlemmar i Raoul Wallenberg-föreningen. Denna har till uppgift att vinna klarhet i hans öde och få honom frigiven samt hålla minnet av hans gärning levande.

Stockholm i september 1979.

KERSTIN ANÉR, PER AHLMARK, ANDERS BJÖRCK,
- IS ERNSTER, ULF VON EULER, KARL RAGNAR
GIEROW, ANITA GRADIN, LARS GUSTAFSSON, THOMAS
HAMMARBERG, JARL HJALMARSON, LENNART
HIRSCHFELDT, ÅKE KASTLUND, GEORG KLEIN,
ANDERS H PERS, GUSTAF VON PLATEN, EINAR
RIMMERFORS, BERTIL OHLIN*, MARGIT SAHLIN, TORGNY
SEGERSTEDT, P O SUNDMAN, NANNA SVARTZ, RUNE
TORWALD, ANDERS WIJLMAN, OLLE WÄSTBERG,
PER WÄSTBERG.

*3/8

JULI 1944

Raoul Wallenberg, 31 år, sänds till svenska ambassaden i Budapest. Hans uppgift: Att rädda judar undan nazisterna.

JULI 1944 - JANUARI 1945

Raoul Wallenberg bygger upp en medarbetarstab på 300 personer. Tack vare Raoul Wallenbergs och hans medarbetares aktioner räddas tiotusentals judar undan gaskamrarna bl a med hjälp av svenska skyddspass som, med barnen inräknade, ger skydd åt omkring 20 000 människor.

JANUARI 1945 - ?

Framträngande rysk trupp omhändertar Raoul Wallenberg den 17 januari. Sovjetiska regeringen meddelar att han står under ryskt beskydd men förnekar sedan all kännedom om honom ända fram till 1957, då man uppger att en man vid namn "Walenberg" avled i ryskt fängelse den 17 juli 1947. Men vittnesmål om att han varit i livet efter detta datum fortsätter att komma fram. Det senaste handlar om att han 1975 skulle ha funnits i Butyrkafängelset i Moskva.

Jag anmäler mig som medlem i Raoul Wallenberg-föreningen, vars syfte är att sprida information om Raoul Wallenberg och bringa full klarhet i hans öde. Liknande sammanslutningar verkar nu i en rad andra länder. Den svenska föreningen har en interimsstyrelse med professor Nanna Svartz som ordförande.
Medlemsavgift Kr 25: - insättes på postgiro: 90 02 52 -8
Bidrag härutöver är varmt välkomna.
Denna kupong insändes till: Raoul Wallenberg-föreningen - Box 160 76, 103 22 Stockholm 16.

Namn: _____

Bostadsadress: _____

Postadress och
postnummer: _____

Expr 4/9

P2 Eu I

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Enhet I
Depr Hirdman, es

PROMEMORIA

1979-09-04

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Ex t

kabs
Hirdman
amb Ryding, Moskva
ambrådet Wilkens,
Tel Aviv

Exp. 79-09-04/es

Raoul Wallenberg

Kalinski ringde mig idag från Israel med anledning av ett nytt spår i Wallenberg-ärendet.

Han hade just erhållit ett brev från en person i New York, som uppgav att han läst Kalinskis intervjuer i Novoje Russkoje Slovo och andra tidningar i januari-februari och då velat kontakta honom. Det hade inte lyckats under Kalinskis New York-vistelse och därför skrev han nu. I sitt brev berättar han att han har en nära släkting i Sovjetunionen, som 1968 skulle ha suttit tillsammans med Wallenberg i Vladimirfängelset.

Brevskrivaren ville inte uppge släktingens namn men nämnde att han var lett och att han vid 19 års ålder dömts till 12 års fängelse. Han hade frigivits i april 1970 och i december 1970 uppsökt svenska ambassaden i Moskva på Ulitsa Borisglebskaja (det gamla namnet på Ulitsa Pisemskogo, där ambassaden låg till 1972). På ambassaden skulle han i ambassadörens frånvaro ha tagits emot av herr Lundström.

Kalinski lovade att via ambassaden i Tel Aviv se till att jag fick en kopia av brevet. Han uteslöt själv inte att det kunde vara en provokation eller lögn, men inte heller att det kunde vara sant.

Göran Lundström uppgav vid samtal att han inte vid denna

tidpunkt på Pisemskogo tagit emot någon ryss, som ville tala om Wallenberg-ärendet eller Vladimir.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Hirdman', with a long, sweeping horizontal stroke extending to the right.

Sven Hirdman

P2Eu I

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Enhet I

PRONEMORIA

1979-09-04

Ex t

FÖRTROLIGT

Depr Waahler, ek.enh.

Deps Bergman, "

Kabs

Hirdman

Amb. i Tel Aviv nr

Raoul Wallenberg-ärendet: ersättning till A. Kalinski

(1 bil.) *av Rb. Willem Hirdman*

79.06.13.

Exp 79-09-04/64

./.

Wallenberg-vittnet Abraham Kalinski, bosatt i Haifa, Israel, besökte Stockholm från München, där han tillfälligt vistades, 19-23 maj i år för samtal med bl.a. mig. Med närslutna bre insänt av ambassaden i Tel Aviv, har Kalinski begärt ersättning för biljettkostnaden München-Stockholm, t.o.r. 748 DM.

Jag får tillstyrka att den begärda ersättningen utbetalas till Kalinski. Denne har sedan december i fjol gjort oss stora tjänster och vid sidan av sitt eget vittnesmål förmedlat andra värdefulla uppgifter till oss. För detta torde han ha haft en hel del personliga utgifter i form av resor, korrespondens och telefonsamtal.

Ambassaden i Tel Aviv bör bemyndigas att utbetala beloppet till Kalinski. Jag vore tacksam för uppgift när sådant betalningsbemyndigande lämnats, så att jag kan underrätta herr Kalinski personligen.

Sven Hirdman

Mr Hindman

Vördade herr Hindman!

Jag översände till Er via svenske ambas-
saden dokument beträffande provokation-
en om att jag skulle vara "agent för
KGB". Denne provokation beström mig
inte. Den skadan inte heller Wallenbergs
sake.

Jag kom ^{och} ~~kom~~ telefon från Moskva ringde
Kaplans fru från Moskva. KGB med-
delade henne, att "hon inte skulle
roa sig, allt blir bra". Dvs. att
de kan släppe Kaplan snart om
han lovar dem att låga. Men
naturligtvis kommer han inte att
låga.

De närmaste dagarna skriver jag
ett brev på maskin till Er, efter-
som jag inte är säker på att

ni ~~fr~~ kan läsa of först min

händstid.

den höjaktning.

Ak

Resehöjakt 748 DK ber jag

att ni skicka i form av en check

ni svenske ambassaden i

Israel.

Ak

Fahrplan—Auszug vom 27. Mai 1979 bis 29. September 1979
 (ohne Gewähr) Gleisänderungen vorbehalten, bitte Lautsprecheransage beachten.

**von München Hbf nach STOCKHOLM C und zurück
 über Hamburg — Puttgarden — Kobenhavn H**

Fernstreckenummer A 3 / 8

km	Fahrpreis		Tarifänderungen vorbehalten	
	Einfach		Rückfahrt	
	1. Klasse	398.40 DM	1. Klasse	748.00 DM
	2. Klasse	259.70 DM	2. Klasse	486.60 DM
Abfahrt dep.	Zug-Nr. train	Gleis track	Ankunft arr	Besonderheiten remarks
6.14	IC 588	18	7.44	U Hamburg Hbf an 14.27, ab 14.50 (IC)
6.31	IC 520	24	7.44	U Kopenhagen an 19.40, ab 21.19 (D) nur Mo bis Sa, nicht 4. VI.

U = umsteigen
 U = change

Abfahrt dep.	Zug-Nr. train	Gleis track	Ankunft arr.	Besonderheiten remarks	U = umsteigen U = change
		Mü		von Stockholm C nach München Hbf Gleisangabe bezieht sich auf die Ankunft in Mü Hbf	
6.22	246	15	7.20	nur Mo bis Sa, nicht 4. und 23. VI.	
				U Kopenhagen an 14.36, ab 15.55	
8.22	21	23	7.28	platzkartenpflichtig	
				U Kopenhagen an 16.36, ab 16.55	
9.22	23	19	8.41	nur tägl. vom 11. VI. bis 19. VIII., platzkartenpflichtig	
				U Kopenhagen an 17.36, ab 18.10	
				U Hamburg Hbf an 23.26, ab 23.35 (D)	
9.22	23	19	8.41	nur tägl. vom 20. VIII. bis 29. IX., platzkartenpflichtig	

Mr. Hierzman

Уважаемый господин Гирдман!

Я пересылаю Вам через шведское посольство документ в связи с провокацией. Тот, что я, агент КГБ. Мне эта провокация не задевает. Это не повредит и делу Валера Бера.

Вчера был телеграм из Москвы от жены Каптана. Ей сообщили из КГБ в Москве, чтобы она не беспокоилась, все будет хорошо. Значит, что скоро они могут Каптана освободить, если он им обещал, что будет молчать. Но конечно, молчать он не будет.

Я Вам на днях напишу письмо на машинке, т.к. я

не уверен, что Вы прогнате
и потянете мой погрек.

С уважением

Знак —

Сумму за проезд 748 км.
прошу переслать так через
шведское посольство в
Израиль.

Знак

An UD
Stockholm
an Herrn Hierdman

Beilage d. Fahrplan und
Preise für meine Reise
von München - Stockholm

748.00. DM
Siebenhundert ach und vierzig
DM

Skal -
(A. Kalinski)

12.06.1979

Pol I, depr Hirdman, es

Ärendes

Datum

1979-09-04

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

Adress

Svensk Bonn

Text

Ex t Hirdman

Wingstrand från Hirdman re Raoul Wallenberg-ärendet

PRIMO. Jag vore tacksam om Du snarast via tyska Röda Korsets s.k. Suchdienst eller på annat sätt kunde få fram den aktuella adressen till Wallenberg-vittnet Theodor Horst Mülle, en tysk medborgare som i mitten av 1950-talet satt i Vladimir-fängelset. Mülle är född 1917-06-11 i Essen, häktades i Wien 1950-10-07, frigavs i Berlin 1956-10-17. Mülles tidigare adresser skall ha varit Neuss/Rhein, Graf Landbergstrasse 3, Bonn, respektive Bad Godesberg, Max Planckstrasse 19.

SECUNDO. Anledningen till vår begäran är att det nya vittnet Kalinski, som uppger att Mülle räddat hans liv, bett oss om hjälp att få kontakt med honom.

Cabinet

Pol I, depr Hirdman, es

Ärende

Datum

1979-09-04

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu T

Adress

Svensk Paris

Text

Ex t Hirdman

Berner från Hirdman re Raoul Wallenberg-ärendet

PRIMO. Jag vore tacksam om Du snarast via franska myndigheter eller på annat sätt kunde få fram den aktuella adressen till Wallenberg-vittnet Lucien Armand Gouazé, fransk medborgare som under 1950-talet satt i Vladimir-fängelset. Gouazé tillfångatogs i Ungern 1948 och frigavs 1958. Han var kapten och tillhörde Deuxième Bureau. Gouazés tidigare adress skall ha varit Paris XV, 2 Avenue de la Porte Brancion. På Era dossierer torde finnas ett hbr Bergquist-Lidén 1960-06-21 rörande Gouazé.

SECUNDO. Anledningen till vår begäran är att det nya vittnet Kalinski, som kände Gouazé i Vladimir, bett oss om hjälp att få kontakt med honom.

Cabinet

UTRIKESDEPARTEMENTET ACA	Ärende:			
Kopla till: Hirdman	Åtgärd: (se regler på blankettkopla)	F	2	3

SVENSK HAVANNA

1979-09-05

CABINET STOCKHOLM

HIRDMAN FRAN LEIFLAND.

RE ZEMSKOV'S UTTALANDE WALLENBERG.

DETTA VAR VÄL MER ELLER MINDRE ATT VÄNTA. JAG ÄR SNARAST
FÖRVAANAD OÖVER ATT ZEMSKOV INTE TIDIGARE SKJUTIT FRÅN
HÖFTEN EFTER VÅR FRAMSTÄLLNING FÖR NU FJORTON DAGAR
SEDAN.

NI FÅR VÄL MOTSE MER FYRVERKERI NÄR ZEMSKOV KOMMER TILL
STOCKHOLM.

BENGTSSON

SVENSK HAVANNA

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till: Hirdman Ch. Lefland, Helsingfors Whittemare. SP Polchef vid 18	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) S-8h	P	2	Eu

SVENSK MOSKVA 1979-09-05

CABINET STOCKHOLM

FOER KABINETTSSEKRETERAREN RE WALLENBERG

■ P R I M O. VID MIN AVSKEDSMOTTAGNING IGAAR TOG ZEMSKOV LUND-
VIK AVSIDES OCH BAD HONOM TILL STOCKHOLM SOM HANS INOFFI-
CIELLA OCH PERSONLIGA MENING FRAMFOER FOELJANDE:

SVENSKA REGERINGENS SENASTE FRAMSTAELLNING I WALLENBERGAERENDET
HADE FRAMKALLAT FOERVAANING OCH BETYDANDE FOERARGELSE PAA SOV-
JETISK SIDA. INTE MINST HADE MAN FUNNIT FORMEN HAEPNADSVAECKAN-
DE. VAD MENADE DEN SVENSKA SIDAN MED ATT I ETT PERSONLIGT BREV
FRAAN ULLSTEN TILL KOSYGIN KOPPLA SAMMAN KOSYGINS INBJUDAN TILL
SVERIGE MED WALLENBERGAERENDET? VAR SVENSKA REGERINGEN INTRESSE-
RAD AV ATT UTVECKLA VAENSKAPLIGA RELATIONER MED SOVJET ELLER
AV ATT ANVAENDA WALLENBERG SOM REDSKAP I VALKAMPANJEN? MAN GAV
SIG I STOCKHOLM INTE ENS TID ATT INVENTA DET SOVJETISKA
SVARET, INNAN MAN DELGAV PRESSEN BREVETS INNEHAALL. VALET VAR
EN SVENSK INTERN ANGELAEGENHET, OCH PAA SOVJETISK SIDA BETACKA-
DE MAN SIG FOER ATT PAA DETTA SAETT DRAS IN I DET.

DETTA BREV, FORTSATTE ZEMSKOV MED STIGANDE EFTERTRYCK, INNEBAR
ATT GRAENSEN VAR NAADD FOER VAD MAN PAA SOVJETISK SIDA VAR
BEREDD ATT ACCEPTERA. TRE GAANGER HADE SOVJETISKA REGERINGEN
FOERKLARAT ATT NAAGRA YTTERLIGARE UPPGIFTER OM WALLENBERG
INTE FANNS, MEN SVENSKA REGERINGEN FOEREDROG UPPENBARLIGEN
ATT SAETTA TILLTRO TILL LOEST PRAT FRAAN EN VANLIG - INTE ENS
POLITISK - BROTTSLING, SOM F OE INTE LAENGRE VILLE STAA FOER
VAD HAN HADE SAGT. MED ANLEDNING AV DE SVENSKA FRAMSTAELLNINGARNA
HADE DE SOVJETISKA MYNDIGHETERNA GJORT DE MEST NOGGRANNA
UNDERSOEKNINGAR, VARS RESULTAT REDOVISATS FOER SVENSKA REGE-

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)			

- 2 -

RINGEN. DET FANNS INGENTING ATT TILLAEGGA I DENNA FRAAGA, MER AEN ATT DEN SOVJETISKA REGERINGENS TAALAMOD NU VAR SLUT. ETT OFFICIELLT SVAR SKULLE GES, OCH DET KUNDE TAENKAS ATT DET SKULLE BLI SKARPT FORMULERAT. MAN MAASTE I STOCKHOLM FAA KLART FOER SIG ATT SAA HAER KUNDE DET INTE FORTSAETTA. VAD SVERIGE GJORDE VAR JU ATT STOEDJA DE AMERIKANSKA OCH SIONISTISKA FORSOEKEN ATT ANVAENDA WALLENBERGAERENDET I ANTISOVJETISKA SYFTEN. DET VAR MYCKET DUMT AV OSS.

EFTER DENNA SALVA AVLAEGNSNADE SIG ZEMSKOV MED UPPMANING TILL FARAFONOV ATT FORTSAETTA SAMTALET. DENNE ANSLOG ETT MJUKARE TONFALL OCH UNDERSTROEK HUR SVAART MAN FANN DET PAA SOVJETISK SIDA ATT FINNA ANNAT AEN VALTAKTISKA MOTIV FOER BREVET TILL KOSYGIN, VILKET VERKLIGEN GJORT ETT MYCKET NEGATIVT INTRYCK PAA DEN SOVJETISKA LEDNINGEN.

SJAELV HADE FARAFONOV HAFT ATT GOER MED WALLENBERGAERENDET I MER AEN TJUGO AAR, OCH HAN KUNDE FOERSAEKRA ATT MAN VERKLIGEN GJORT ALLT MAN KUNNAT FOER ATT VINNA KLARHET OM WALLENBERGS OEDE. DOSSIERERNA FRAAN ALLA IFRAAGAKOMMANDE FAENGELSER HADE FINKAMMATS, MEN DET ENDA SPAAR SOM PAATRAEFFATS VAR DET DOKUMENT SOM REDOVISATS. BERIJA OCH HANS MEDBROTTSLINGAR HADE GJORT SITT BAESTA ATT SOPA IGEN SPAAREN EFTER SINA MISSGAERINGAR GENOM ATT FOERSTOERA ALLA DOKUMENT. DETTA VAR DEN ENKLA SANNINGEN. DE SAA KALLADE VITTNESMAALEN OM ATT WALLENBERG SKULLE HA VARIT I LIVET EFTER 1947 VISADE SIG ALLA VID NAERMARE GRANSKNING VARA GRUNDLOESA. ETT EXEMPEL PAA DETTA VAR VAD NANNA SVARTZ TROTT SIG FOERSTAA AV MJASNIKOV. FARAFONOV HADE SJAELV VARIT NAERVARANDE VID DEN KONFRONTATION MELLAN DE BAADA SOM ARRANGERATS PAA SVENSK BEGAERAN, OCH DET

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)			

- 3 -

HADE VARIT MYCKET PINSAMT. DE BAADA HADE HAFT TOTALT SKILJAKTIGA MINNESBILDER AV VAD SOM SAGTS VID DERAS FORSTA SAMTAL, OCH LAENGRE KOM MAN INTE. SVARTZ VAR EN HEDERVAERD PERSON, MEN HON HADE HELT MISSFOERSTAATT MJASNIKOV'S ORD.

S E C U N D O. LUNDEVIK SADE SAABAEEL ZEMSKOV SOM FARAFO NOV ATT SVENSKA REGERINGEN ALDRIG BETRAKTAT DET SOVJETISKA SVARET 1957 SOM SLUTGILTIGT UTAN FOERBEHALLIT SIG RAETTEN ATT AATERKOMMA I SAKEN PAA GRUNDVAL AV EVENTUELLT NYA UPPGIFTER. SAADANA FOERELAAG NU, OCH VAD VI BEGAERDE VAA SVJETISK HJAEELP ATT PROEVA DESSA, BL A GENOM ATT DIREKT HOERA KAPLAN. DETTA HADE ICKE NAAGOT MED VALKAMPANJEN ATT GOERA, EJ HELLER VAR DET FRAAGA OM NAAGOT SAMARBETE MED USA ELLER ANDRA. PAA REPLIK TILL FARAFO NOV ATT VI ALDRIG ENS FAATT SE DET DOKUMENT FRAAN 1947, SOM DEN SOVJETISKA SIDAN HAENVISADE TILL, SVARADE DENNE ATT DETTA HADE ALDRIG BEGAERTS FRAAN SVENSK SIDA.

T E R T I O. ZEMSKOV UPPTRAEDDE I SEDVANLIG SKJUTJAERNSSTIL, SEKUNDERAD AV TRE MAN FRAAN SKANDINAVISKA AVDELNINGEN, OCH VAR MYCKET ANGELAEGEN ATT HANS ORD MED ALL TYDLIGHET SKULLE VIDAREBEFORDRAS TILL STOCKHOLM. INNEBOERDEN AER JU HELT ENKELT DEN ATT VI NU NAATT DEN GRAENS, BORTOM VILKEN INGA HOEV- LIGA SVAR AER ATT VAENTA PAA NYA FRAMSTAELLNINGAR. ETT BESOEK AV KOSYGIN TER SIG OCKSAA MER AVLAEGSET AEN TIDIGARE. VAD SOM SADES OM KAPLAN TYDER PAA ATT DENNE TAGITS UNDER SAADAN BE- HANDLING ATT ETT SAMTAL UR VAAR SYNPUKNT SKULLE BLI HELT NEGA- TIVT. DETTA AER JU FOEGA OEVERRASKANDE. INGENTING ANTYDDE DOCK MOEJLIGHETEN AV ATT ETT SAMTAL SKULLE KOMMA TILL STAAND. NAER DET GAELLER DET KOMMANDE SVARET FRAAN KOSYGIN AER DET VISSERLIGEN INTE SAEKERT ATT DET BLIR SAA SKARPT FORMULERAT SOM ZEMSKOV NU ANTYDER, MEN SANNOLIKT TILLRAECKLIGT HAART

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)			

- 4 -

FOER ATT FOER AVSEVAERD TID STAENGA DOERREN FOER NYA FRAMSTAELL-
NINGAR I AERENDET MED MINDRE VI KAN LAEGGA FRAM HELT NYTT
MATERIAL.

■ Q U A R T O. DN:S KORRESPONDENT STAFFAN TESTE SAEGER SIG HOS
APN TVAA GAANGER HA BEGAERT ATT FAA DEL AV DET I 1957 AARS
BESKED AABEROPADE DOKUMENTET. FOERSTA GAANGEN FICK HAN
INGET SVAR, ANDRA GAANGEN FOERKLARADES ATT EN SAADAN FRAM-
STAELLNING MAASTE GOERAS GENOM OFFICIELLA KANALER.

SLUTLIGEN KAN NAEMNAS ATT VICTOR LOUIS FOER DEN SOM VILL
LYSSNA BERAETTER ATT HAN HAALLER PAA ATT SKRIVA NAAGOT OM
WALLENBERG.

RYDING

Avsändningsort

Pol I, depr Hirdman, es

Ärende

Datum

1979-09-05

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu

Adress

Svensk Havanna

Text

BRÅDSKANDE

Personligt och strängt förtroligt för kabinettssekreteraren
från Hirdman re Wallenberg.

Följande just inkommit från Ryding:

Cit. PRIMO. Vid min

..... Wallenberg. Slutcit

Cabinet

UTRIKESDEPARTEMENTET

Kopla till:

Hirdman

SVENSK MOSKVA 1979-09-05

CABINET STOCKHOLM

FOER KABINETTSSEKRETERAREN RE WALLENBERG

P R I M O. VID MIN AVSKEDSMOTTAGNING IGAAR TOG ZEMSKOV LUND-
VIK AVSIDES OCH BAD HONOM TILL STOCKHOLM SOM HANS INOFFI-
CIELLA OCH PERSONLIGA MENING FRAMFOER FOELJANDE:

SVENSKA REGERINCENS SENASTE FRAMSTAELLNING I WALLENBERGAERENDET
HADE FRANKALLAT FOERVAAMING OCH BETYDANDE FOERANDELSE PAA SOV-
JETISK SIDA. INTE MINST HADE MAN FUNNIT FORMEN HAEPRADSVAECKAN-
DE VAD MEN DE DEN SVENSKA SIDAN MED ATT I ETT PERSONLIGT BREV
FRAAN BELSTEN TILL KOSYGIN KOPPLA SAMMAN KOSYGIN INBJUDAN TILL
SVERIGE MED WALLENBERGAERENDET? VAR SVENSKA REGERINGEN INTRESSE-
RAD AV ATT UTVECKLA VAENSKAPLIGA RELATIONER MED SOVJET ELLER
AV ATT ANVAENDA WALLENBERG SOM REDSKAP I VALKAMPANJEN? MAN GAV
SIG I STOCKHOLM INTE ENS TID ATT INVENTA DET SOVJETISKA
SVARET, INNAH MAN DELGAV PRESSEN BREVETS INNEHAALL. VALET VAR
EN SVENSK INTERN ANGELAEGENHET, OCH PAA SOVJETISK SIDA BETACKA-
DE MAN SIG FOER ATT PAA DETTA SAETT DRAS IN I DET.

DETTA BREV, FORTSATTE ZEMSKOV MED STIGANDE EFTERTRYCK, INNEBAR
ATT GRAENSEN VAR NAADD FOER VAD MAN PAA SOVJETISK SIDA VAR
BEREDD ATT ACCEPTERA. TRE GAANGER HADE SOVJETISKA REGERINGEN
FOERKLARAT ATT NAAGRA YTTERLIGARE UPPGIFTER OM WALLENBERG
INTE FANNS, MEN SVENSKA REGERINGEN FOEREDROG UPPENBARLIGEN
ATT SAETTA TILLTRO TILL LOEST PRAT FRAAM EN VANLIG - INTE ENS
POLITISK - BROTTSLING, SOM F O E INTE LAENGRE VILLE STAA FOER
VAD HAN HADE SAGT. MED ANLEDNING AV DE SVENSKA FRAMSTAELLNINGARNA
HADE DE SOVJETISKA MYNDIGHETERNA GJORT DE MEST NOGGRANNA
UNDERSOEKNINGAR, VARS RESULTAT REDOVISATS FOER SVENSKA RESE-

Kopia till:

- 2 -

RINGEN. DET FANNS INGENTING ATT TILLÄGGA I DENNA FRÅGA, MER ÄN ATT DEN SOVJETISKA REGERINGENS TAALAMOD NU VAR SLUT. ETT OFFICIELLT SVAR SKULLE GES, OCH DET KUNDE TÄNKAS ATT DET SKULLE BLI SKARPT FORMULERAT. MAN MÅSTE I STOCKHOLM FÅ KLAPT FÖR SIG ATT SÅ HÄR KUNDE DET INTE FORTSÄTTA. VAD SVERIGE GJORDE VAR JU ATT STÖDJA DE AMERIKANSKA OCH SIONISTISKA FÖRSÖKEN ATT ANVÄNDA WÄLLENBERGAERENDET I ANTISOVJETISKA SYFTEN. DET VAR MYCKET DUMT AV OSS.

EFTER DENNA SALVA AVLÄGSNADE SIG ZEMSKOV MED UPPMANING TILL FARAFONOV ATT FORTSÄTTA SAMTALET. DENNE ÅNSLOG ETT MJUKARE TONFALL OCH UNDERSTROEK HUR SVÅRT MAN FANN DET PÅ SOVJETISK SIDA ATT FINNA ANNAT ÄN VALTAKTISKA MOTIV FÖR BREVET TILL KOSYGIN. ~~VILKET VERKLIGEN GJORT ETT MYCKET NEGATIVT INTRYCK PÅ DEN SOVJETISKA LEDNINGEN.~~

SJÄLV HADE FARAFONOV HÅFT ATT GÖR MED WÄLLENBERGAERENDET I MER ÄN TJUGO ÅR, OCH HAN KUNDE FÖRSÄKRA ATT MAN VERKLIGEN GJORT ALLT MAN KUNNAT FÖR ATT VINNA KLARHET OM WÄLLENBERGS ÖDE. DOSSIERERNA FRÅN ALLA IFRÅGAKOMMANDE FÄNGELSER HADE FÖRKÄNNATS, MEN DET ENDA SPÅR SOM PÅTRÄFFATS VAR DET DOKUMENT SOM REDOVISATS. BERTJA OCH HANS MEDBROTTLINGAR HADE GJORT SITT BÄSTA ATT SÖKA IGEN SPÅREN EFTER SINA MISSGÄRINGAR GENOM ATT FÖRSTÖERA ALLA DOKUMENT. DETTA VAR DEN ENKLA SANNINGEN. DE SÅ KALLADE VITTHESMALEN OM ATT WÄLLENBERG SKULLE HA VARIT I LIVET EFTER 1947 VISADE SIG ALLA VID NÄRMARE GRANSKNING VARA GRUNDLOSA. ETT EXEMPEL PÅ DETTA VAR VAD NÄNNÄ SVARTZ TROTT SIG FÖRSTÅ AV MJASNIKOV. FARAFONOV HADE SJÄLV VARIT NÄRVARANDE VID DEN KONFRONTATION MELLAN DE BÅDA SOM ARRANGERATS PÅ SVENSK BEGÄRAN, OCH DET

UTRIKESDEPARTEMENTET

Kopla till:

- 3 -

HADDE VÄRIT MYCKET PINSAMT. DE BÅDA HADDE HAFIT TOTALT SKILJAKTIGA MINNESBILDER AV VAD SOM SAGTS VID DERAS FÖRSTA SAMTAL, OCH LÄNGRE KOM MAN INTE. SVARTZ VAR EN HEDERVÄRD PERSON, MEN HON HADDE HELT MISSFÖRSTÅTT MJASNIKOV'S ORD.

3
S E C U N D O. LUNDAVIK SADE SÄVAEL ZEMSKOV SOM FARAFOV
ATT SVENSKA REGERINGEN ALDRIG BETRÄKTAT DET SOVJETISKA SVARET
1957 SOM SLUTGILTIGT UTAN FÖRBEHÅLLIT SIG RÄTTEN ATT ÅTER-
KOMMA I SÄKEN PÅ GRUNDVAL AV EVENTUELLT NYA UPPGIFTER.
SÅDANA FÖRBEHÅLL NU, OCH VAD VI BEGÄRDE VAR SOVJETISK
HJÄLP ATT PROVA DESSA, BL A GENOM ATT DIREKT HÖRA KAPLAN.
DETTA HADDE ~~ICKE~~ NÅGOT MED VALKAMPANJEN ATT GÖRA, EJ HELLER
VAR DET FÖRÅGA OM NÅGOT SAMARBETE MED USA ELLER ANDRA. PÅ
REPLIK TILL FARAFOV ATT VI ALDRIG ENS FÅTT SE DET DOKUMENT
FRÅN 1947, SOM DEN SOVJETISKA SIDAN HÄNVISADE TILL, SVARADE
DENNE ATT DETTA HADDE ALDRIG BEGÄRTS FRÅN SVENSK SIDA.

3
T E R T I O. ZEMSKOV UPPTRÄDDE I SEDVANLIG SKUTJÄRNSSTIL,
SEKUNDERAD AV TRE MÄN FRÅN SKANDINAVISKA AVDELNINGEN, OCH
VAR MYCKET ANGÄLÄGEN ATT HANS ORD MED ALL TYDLIGHET SKULLE
VIDAREBEFORDRAS TILL STOCKHOLM. INNEBÖRDEN ÄR JU HELT
ENKELT DEN ATT VI NU NÅTT DEN GRAENS, BORTOM VILKEN INOM HÖV-
LIGA SVAR ÄR ATT VÄNTA PÅ NYA FRAMSTÄLLNINGAR. ETT BESÖK
AV KOSYGIN TER SIG OCKSÅ MER ÄVLÄGSET ÄN TIDIGARE. VAD SOM
SADES OM KAPLAN TYDER PÅ ATT DENNE TAGITS UNDER SÅDAN BE-
HANDLING ATT ETT SAMTAL UR VÅR SYNPUNKT SKULLE BLI HELT NEGA-
TIVT. DETTA ÄR JU FÖRÅ ÖFVERASKANDE. INGENTING ANTYPDE DÖCK
MÖJLIGHETEN AV ATT ETT SAMTAL SKULLE KOMMA TILL STÅND.
NÄR DET GÄLLER DET KOMMANDE SVARET FRÅN KOSYGIN ÄR DET
VISSERLIGEN INTE SÄKERT ATT DET BLIR SÅ SKARPT FORMULERAT
SOM ZEMSKOV NU ANTYPER, MEN SÄNNOLIKT TILLRÄCKLIGT HÅRT

UTRIKESDEPARTEMENTET

Kopia till:

- 4 -

FOER ATT FOER AVSEVAERD TID STAENGA DOERREN FOER NYA FRAMSTAELL-
NINGAR I AERENDET MED MINDRE VI KAN LAEGGA FRAM HELT NYTT
MATERIAL.

Q U A R T O. DN:S KORRESPONDENT STAFFAN TESTE SAEGER SIG HOS
APN TVAA GAANGER HA BEGAERT ATT FAA DEL AV DET I 1957 AARS
BESKED AADEROPADE DOKUMENTET. FOERSTA GAANGEN FICK HAN
INCET SVAR, ANDRA GAANGEN FOERKLARADES ATT EN SAADAN FRAM-
STAELLNING MAASTE GOERAS GENOM OFFICIELLA KANALER.

SLUTLIGEN KAN NAEMNAS ATT VICTOR LOUIS FOER DEN SOM VILL
LYSSNA BERAETTAR ATT HAN HAALLER PAA-ATT SKRIVA NAAGOT OM
WALLEMBERG.)

RYDING

Arkivexemplar

Politiska avdelningen
Enhet I

1979-09-05

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1528		2	Eu I

Tore Lampinen
Atterbomsgatan 18

754 30 UPPSALA

./1

Med anledning av Eder skrivelse till regeringen den 9 augusti 1979 rörande Raoul Wallenberg får jag meddela att vi från svensk sida gjort två framställningar till Sovjetunionen under detta år. Dels den 3 januari, som framgår av bifogade pressmeddelande, dels den 22 augusti genom det brev som statsminister Ullsten tillställde den sovjetiske regeringschefen Kosygin.

Ni finner ytterligare informationer om regeringens agerande i Wallenberg-ärendet i de s.k. vitböcker utrikesdepartementet gav ut 1957 och 1965.

Sven Hirdman
Departementsråd

Ifylles av postexp

☐ Avsant med

☐ sv kurlr

☐ utl kurlr

☐ luftpost

☒ vanlig post

Avsändn datum

79-09-05

Sign

as

7 sept. 1979. ^{Sal 7/9}

1979-09-20 Pol I
depr Hirdman, GN
skr tit

Om det behövs mera upplysningar så
ring till mig efter d. 16 sept. Reser
till Wien på 9 dagar.

Hälsningar från

Laimon Nieder

0753/34004

Till fallet Raoul Wallenberg.

Pol

nk. 7/5 1.

INK. UTRIKES DEP.		
D.N:o 225/4940		
1978-09-21 07		
AVD. p	GA 2	MAH 1

TVå amerikanare - Paul Brauer och Gerald Amster i lägret 5110/1 ZH, berättade för mig att för något år sedan där hade funnits en svensk med namnet Gustavsson. Men att han skickats hem eller förflyttats på grund av den svenska regeringens agerande. Möjligen var mannen en woman - dom var ej säkra på det. De båda amerikanare hade tillbringat i lägret redan över 2 år, och deras halva straff-tid valkades då dom hoppades på nåd och frigivning. Jag har för närvarande brev-kontakt med Paul Brauer i lägret. Brevet går 4-5 veckor i vardera riktningar.

Efter deras frigivning borde man utfråga dem. Gerald Amster hade tillbringat flera månader i ^{Butyrki} ~~Butyrki~~ fängelsets sjukavdelning för nervbesvär, och det var under ~~tiden~~ åren 76 - 77. Han hade varit där vid ett års-skifte - antingen 75/76 eller 76/77, och häffat en del medfångar.

Jag var i ~~Butyrki~~ ^{Butyrki} fängelset 2 veckor vid månads-skiftet november, december 1978, i cell nr. 13, som är reserverad för utlännings*. Men, jag fick ^{även} vandra i korridorerna på väg till olika läkarmottagningar, även ute på gården där det fanns en byggnad ~~som~~ med tandläkarmottagning, ~~och~~ röntgen, läkare o.s.v. Överallt fanns det mycket folk, fångar, det pratades om allt möjligt. Rastgårdar fanns på taket

Där fanns också en ~~utlännings~~ för utlännings.

*

6 häppor upp

och dit fördes jag av en vakt. Där uppe mottog jag av en annan vakt, han frågade vem jag var och gjorde stora ögon när jag sade - "svensk, och politisk". Fick höra ^{att Butyrki} ~~Butyrki~~ fängelset var ~~allt~~ ett gammalt slott eller palats, som upptog ett helt ~~ställe~~ kvarter och rymde c:a 7000 fångar. Det är underställt inrikesministeriet - MVD.

Beträffande Jan Kaplans korta meddelanden om svensken som han träffat, så bör man ta hans vittnesmålen på fullt allvar. Ty överallt jag ankom, i fängelser, i fångvagnarna på tåget, i rastgårdar - försökte de ryska medfångarna ta kontakt med mig, tilltalade på tyska, engelska, och gav meddelanden. Alla var väldigt angelägna berätta om sig själv i förhoppning att jag skulle föra detta till utlandet ^{vid min frigivning}. Särskilt ^{var i våra} dom politiska fångarna. Därför ^{är} J. Kaplans vittnesmålen ~~allt~~ för mig fullt trovärdiga.

Svenska UD bör med bestämdhet begära samtal med Kaplan och ej låta avspisas av några ryska invändningar. Samtalet bör ske i närvaro av minst 2-3 svenska ambassadtjänstemän som alla behärskar ryska och tyska. Ty Kaplan talar även tyska. Rysarna kommer troligen begära att ~~alla~~ samtalet i så fall sker med hjälp av tolk - Kaplan får tala ryska och detta översätts till svenska. Svenska tjänstemännen bör själva kunna ~~få~~ fråga direkt på ryska eller tyska,

samt kolla om tolken översätter korrekt.

Men, ~~det~~ är ^Itänkbart att ryssarna finner en man som liknar Kaplan, läsar upp honom och förevisar för svenskarna. Och han förnekar all kännedom ^{om} ~~med~~ Wallenberg. Därför bör man ha kontakt med Kaplans fru, begära att hon är närvarande, eller ta några fotos av Kaplan vid utfrågningen, visa dem senare för hans hustru. Hon bör kunna bekräfta hans identitet.

Vid samtal med Kaplan bör man tilltala honom på tyska och se om han reagerar till det - avgöra om ^{han} ~~det~~ är en ~~falsk~~ ^{eller äkta} falsk Kaplan.

Jag upplevde t.ex. hur tolken i Riga översatte mina ord felaktigt, ~~slöt~~ slötade över en del. Samtidigt upplevde jag en fruktansvärd arrogans från höga ryska MVD officerarnas sida i fängelset Kalinin, Gorki, och på transporter, även i läget. Men, när orden kom om min frigivning så växlande arrogansen omedelbart till vänlighet.

Skulle Raoul Wallenberg fortfarande vara i livet, så är jag väldigt tveksam om ryssarna kommer att förgifta honom. Han skulle ju vara ett otvivelaktigt vittne och samtidigt skulle de ryska ledarna vara tvungna medge att dom ljögit hela tiden.

Men, skulle Bresnev falla bort inom den närmaste tiden så kommer säkert stora

förändringen att ske i Sovjet, ~~och~~ ^{och} lägren med politiske fångar tömmas på samma sätt som efter Stalins död. Då är det tänkbart att Wallenberg frigges och all skuld på hans långa kvarhållande läggs på Bresnjev, Chrusjtjov m. m.

J samtal med många människor i Baltikum under de senaste 10 åren, samt med fångarna i de olika fängelser, lägren, hörde jag alltid förbannelser över den nuvarande härskaren och förhoppningar att han fall vore våra förestående. Alla hoppades på en radikal förändring av Sovjetunionen och systemet, och det allra viktigaste - att gränserna skulle äntligen öppnas.

Laimons Niede

Tumba, i sept. 1979.

Några myligen frivilliga utlänningsar:

Walter Haefelin - schweiz.

Willy Schaffner - "

Michel Pascal - fransm.

Michael Wilson - engelsk.

Andy Burgess - "

Josef Gilberg - wästberl. , jude

Kvar i lägren:

Paul Brauer - amerik.

Gerald Amster - "

En finländare har frigivits i nov. 1978,
samt en svensk eller norrmann i år 1977.

Alla dessa talas bra ryska och bör
kunna erfara en hel del om livet i lägren.

Adress till Haefelins far:

Max Haefelin
Rorschacherstr. 80
9000 ST. GALLEN
SCHWEIZ.

UTRIKESDEPARTEMENTET

IB

Ärende:

Kopia till:

Hirdman

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

Tgm Norham 2/9
SB

P

Z

Eu

SVENSK WASHINGTON

1979-09-06

CABINET STOCKHOLM

FOER POL I ANG. SENATOR BIDEN OCH WALLENBERGAERENDET,

VID KONTAKT MED BIDENS KONTOR FRAMGAAR ATT DENNE TOG UPP AEREN-
DET MED ORDFOERANDEN I DEN DELEGATIONEN FRAAN HOEGSTA SOVJET
SOM TOG EMOT GRUPPEN (SHIDRAKOV?), VARVID SVAR UTLOVADES. HAER-
UTOEVER OEVERLAEMNADES ETT BREV TILL BRESJNEV, DAA MAN INTE
FICK TILLFAELLE FRAMFOERA SAKEN TILL DENNE PERSONLIGEN.

WACHTMEISTER

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till: Kabs Hirdman, pol 1	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) 4-8			
SVENSK WASHINGTON	1979-09-07	P	2	Eu 4

CABINET STOCKHOLM

PROFESSOR VON DARDELS BESOEK.

GUY VON DARDEL AVSLUTAR IDAG SITT DRYGT VECKOLAANGA UPPFOELJ-
NINGSBESOEK I WASHINGTON, SOM ERBJUDIT GODA KONTAKTMOEJLIGHETER
I ADMINISTRATIONEN OCH KONGRESSEN (SENATOR PELL HAR DOCK BEFUN-
NIT SIG UTOMLANDS). HAN AER FOERHAALLANDEVIS NOEJD MED VAD DAGARNA
HAER GIVIT, AEVEN OM DET KANSKE I SIG REPRESENTERAR EN BESVI-
KELSE ATT GAARDAGENS PRESSKONFERENS UTLYST AV SENATOR MOYNIHAN
I WALLENBERGKOMMITTEN FICK INSTAELLAS SOM RESULTAT AV BRIS-
TANDE INTRESSE FRAAN MASSMEDIAS SIDA. WALLENBERGAERENDET HAR JU
FOER AMERIKANSKT VIDKOMMANDE KNAFFT ROERT SIG SEDAN FRU LAGER-
GRENS BESOEK OCH PRESSKAAREN I WASHINGTON HAR SAEKERT ANAT SIG
TILL ATT NAAGON NY 'STORY' INTE FANNS MED I BILDEN. VON DAR-
DEL SAMMANTRAEFFAR DOCK IDAG MED DEN KAENDE POLITISKE KOLUM-
NISTEN JACK ANDERSON.

DET KAN NAEMNAS ATT VON DARDEL OCKSAA HAFT KONTAKT PAA REPRES-
TATIV NIVAA MED THE PRESIDENTS COMMISSION ON THE HOLOCOST, SOM
FOER NAAGON TID SEDAN VID BESOEK I KOEPENHAMN UTDELADE HEDERS-
BEVIS TILL BL A RAOUL WALLENBERG. I KOMMISSIONENS FOERSTA AARS-
RAPPORT, SOM INOM KORT KOMMER ATT FAERDIGSTAELLAS, SAEKS PRESI-
DENTEN KOMMA ATT SAERSKILT FAESTA UPPMAERKSAMHETEN VID OCH
APOSTROFERA RAOUL WALLENBERGS GAERNING.

WACHTMEISTER

1979-09-06

Kabinettsssekreteraren Leifland
UTRIKESDEPARTEMENTET

Ullst. m. s.
vidit

L. G.

SA

WS

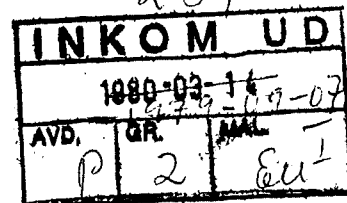
STRÄNGT FÖRTROLIGT

Wallenberg

Broder,

1. Vid lunch idag med min speciella kontakt förde denne Wallenberg på tal. Han var väl orienterad om såväl Ullstens brev till Kosygin som den senares reaktion och lät förstå att han nog hade ett finger - eller kanske mer - med i spelet. Vad han hade att säga var i korthet följande:

Brevet hade förorsakat avsevärd irritation - razdrazjenie - i ledningen. Oss emellan som goda vänner gällde det emellertid nu att se konstruktivt på det hela. Man hade på sovjetisk sida fäst sig vid att Ullsten talade om nya informationer som kommit till svenska regeringens kännedom. Vad slags informationer var detta? För den händelse det endast rörde sig om den i brevet åberopade Kaplan kunde det ju knappast betraktas som något nytt vittnesmål utan endast som en upprepning av vad som redan framförts till den sovjetiska sidan och av denna undersökts. Det skulle ur sovjetisk synpunkt vara mycket pinsamt om man nu spårade upp Kaplan och tog reda på vad denne hade att säga för att därefter av den svenska sidan kanske konfronteras med något helt nytt vittnesmål och tvingas börja om igen. Det skulle vara mycket bättre om man från början fick del av det svenska materialet och på grundval härav kunde avgöra om det fanns skäl att ta upp fallet på nytt.

Jag förklarade att jag inte visste vad man i Stockholm hade för nytt material utöver Kaplans vittnesmål. Nya vittnesutsagor dök ständigt upp, och jag utgick från att det i föreliggande fall gällde uppgifter, som styrkt Kaplans utsago. Detta gjorde det så mycket angelägnare för oss att få tillfälle att höra Kaplan direkt.

Sovjetunionen är ett stort land, genmålde min värd, och det är kanske inte så lätt att spåra upp Kaplan om han nu överhuvudtaget är i livet. Spaningsarbetet skulle underlättas betydligt om vi fick veta vad ni har för uppgifter att stödja er på. Jag trodde Kaplan var i fängelse på nytt, svarade jag, och redovisade pressuppgifterna härom. Det borde därför inte vara så svårt att ordna ett sammanträffande med honom.

Här sade sig min värd inte närmare känna till vad som hänt med Kaplan men att det naturligtvis skulle vara mycket nyttigt om denne fick träffa någon befullmäktigad svensk representant och, varför inte, någon företrädare för den svenska pressen. Han skulle själv gärna medverka till att ordna ett sådant möte, om nu Kaplan ännu levde och var möjlig att få tag i. Men naturligtvis skulle detta i hög grad underlättas om man i förväg kunde få veta vad det var för nytt material den svenska regeringen förfogade över. Eljest var det fara värt att den sovjetiska ledningen skulle reagera mycket negativt på den svenska framställningen.

Samtalet fortsatte ännu en stund i dessa banor. Jag begagnade tillfället att för de osynliga åhörarna redogöra för den svenska synen på fallet Wallenberg - något som man inte får tillfälle till i samtal med Zemskov - och noggrant förklara varför vi inte kan betrakta det som avslutat. Eftersom min interlokutör drog fram argumentet att de svenska aktionerna kring Wallenberg utnyttjades i antisovjetiska syften av vissa kretsar i USA, framhöll jag ånyo med eftertryck att den svenska regeringen agerade självständigt och inte begärde stöd från andra regeringar. Vi fann det positivt att den amerikanska regeringen och amerikansk opinion intresserade sig för Wallenberg, men Washington handlade helt på egen hand i ärendet.

Min interlokutör sade sig ha full förståelse för de svenska bevekelsegrunderna. Vi borde dock betänka att det sovjetiska svaret byggde på omsorgsfulla undersökningar och att den sovjetiska rege-

ringen tre gånger gått i god för dess riktighet. Det skulle krävas mycket starka skäl för att förmå ledningen att öppna dossiern Wallenberg på nytt. Var det därför så att svenska regeringen verkligen förfogade över nya vittnesmål var det mycket viktigt att dessa snarast delgavs de sovjetiska myndigheterna.

2. Som framgår av ovanstående referat uttryckte sig min lunchvärd i helt andra termer än Zemskov häromdagen. Om vi - hypotetiskt - skall våga betrakta den förstnämndes ord som återspeglande fackmyndighetens överväganden, förefaller det rimligt att tänka sig Zemskovs ord som uttryck för högsta ledningens irritation över att sovjetregeringens svar ifrågasättes. Den officiella inställningen att fallet en gång för alla är avslutat, och att några nya uppgifter inte kan dyka upp därför att Wallenberg avled 1947, kom inte till uttryck hos min interlokutör. Tvärtom medgav han implicit att det alltjämt kunde framkomma uppgifter av sådan art att nytt ljus kastades över fallet.

Detta synes mig kunna tolkas på två sätt. I varje fall som ett erkännande av att 1957 års besked inte är så kategoriskt som det numera officiellt hävdas, och att det således teoretiskt är möjligt att på grundval av nya uppgifter nå ökad klarhet om Wallenbergs öde. Eventuellt kan man också se det som ett tecken på att det finns ett element av sanning i Kaplans utsaga att det för KGB nu gäller att förvissa sig om att inga ytterligare vittnesmål kan sippra ut, därav iveren att snarast få reda på vad svenska regeringen vet.

Om Kaplans öde gavs i båda samtalen vissa vaga antydningar. Min lunchvärd spelade okunnighet om var Kaplan finns kan förefalla något olycksbådande med tanke på den flera gånger upprepade frasen "om han är i livet", men samtidigt sade han sig gärna vilja medverka till att ordna ett sammanträffande med Kaplan. Zemskov sade å sin sida ganska öppet att Kaplan inte längre stod för vad han sagt. Lunchsamtalet gav närmast intryck av en invit till byteshandel à la KGB: Tala om för oss vad ni vet, så skall vi nog ordna ett möte med Kaplan, som vid det laget kommer att precis veta vad han skall säga.

För att sammanfatta mina intryck av dessa båda samtal så har Ullstens brev uppenbarligen åstadkommit en viss oro, vilken måhända skall ses i samband med de amerikanska aktionerna. Den primära reaktionen är att ryta till så att vi avstår från vidare aktioner, men man har inte definitivt bestämt sig för hur man skall reagera beträffande Kaplan. En lockande möjlighet är att låta denne offentligt ta avstånd från sina tidigare utsagor, men för att våga göra detta måste man ha klarhet i vad svenskarna fått tag i för nya uppgifter, så att källorna kan elimineras.

Problemet hur vi på svensk sida skall förfara med vittnesmål från personer i Sovjetunionen är således lika svårt som någonsin. Jag behöver väl inte påminna om att vad som i det föregående sagts under punkt 2 endast är mina personliga spekulationer och slutsatser på grundval av samtalen. För den händelse något svar skall framföras till min kontakt är jag tacksam för instruktion.

Hjärtliga hälsningar
Jan Lundvik

Jan Lundvik

SVERIGES AMBASSAD

1979-09-05

TEL AVIV

Departementsrådet Hirdman

1979-09-17 Pol I, depr Hirdman, es
PM

UTRIKESDEPARTEMENTET

Pol

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Wallenberg
(4 bil)

167

INKOMM		
1979-09-07		
P	2	Fu I

Broder,

Sedan Du ringt kom jag överens med Kalinski om ett sammanträffande idag.

- alinski medförde det senaste brevet, daterat den 2 augusti 1979, från en Yan Zubok i Forest Hills, USA.
- ./1 Fotokopior bifogas av brevet (på grund av det långsmala formatet har varje sida fått kopieras på två
- ./2-3 blad), kuvertet (med Zuboks adress) och en renskrift av brevet på maskin som Kalinski gjort. Dessutom bilägger
- ./4 jag ett meddelande från Kalinski till Dig som han skrev under vårt samtal. Som framgår därav och av anteckning på bil. 2 är Kalinski ytterst angelägen om att Zuboks identitet och adress tills vidare ej röjs.

Håkan Wilkens

Håkan Wilkens

Håkan W.

8/2/79

Уважаемый господин Калинин!

Я читал Вашу статью в "Новом Русском слове" и другие Ваши статьи в американских газетах о шведе Валленберге, которого советские чекисты удерживали в 1945 г. и до сих пор не хотят отпустить. Я читал несколько заметок в американской печати в прошлом месяце, когда в Америке находилась сестра несчастного Валленберга.

Я еще в январе или феврале этого года хотел отозваться на Вашу статью, т.к. я кое-что знаю об этой трагической истории со слов моего близкого родственника, который освобожден в апреле 1970 г. из Владимирской тюрьмы. Этот мой родственник прожил 12 лет в лагерях и тюрьмах.

Последние 3 года он прожил во Владимирской тюрьме, в той самой тюрьме, где и был сидел и которую Вы описываете.

Но я не могу открыто отозваться, т.к. мой двоюродный брат до сих пор проживает в Литве. Это значит, что я пока не могу Вам сказать, а не имею права рисковать жизнью этого и так пострадавшего человека. Это произошло, когда ему было 19 лет в 1958 году, а освободили в 1970 г. Я еще тогда жил в Шауляй на Литве. Он мне по большому секрету рассказал, что во Владимирской тюрьме сидит швед Валленберг уже более 25 лет и не выпускают и по сей день, т.е. мой родственник сидел с ним несколько месяцев в 1968 году и он ему рассказал о себе. Когда мой родственник освобожден в

Я еще в анкете или дзевране этого года хотел
отозваться на Вашу статью, т.к. я кое-что знаю
об этой трагической истории со слов моего
близкого родственника, который освобожден в апреле
1970 г. из Владимирской тюрьмы. Этот мой родствен-
ник прожил 12 лет в лагерях и тюрьмах.

Последние 3 года он прожил во Владимирской тюрьме,
в той самой тюрьме, где и Вы сидели и которую
Вы описываете.

Но я не могу открыто отозваться, т.к. мой двоюродный
брат до сих пор проживает в Литве. Это значит
я пока не могу Вам сказать, а не имею права
рисковать жизнью этого и так пострадавшего
человека. Это произошло, когда ему было 19 лет в
1958 году, а освобожден в 1970 г. Я еще тогда
жил в Шауляй на Литве. Он мне по большому
секрету рассказал, что во Владимирской тюрьме
сидит швед Валленберг уже более 25 лет и не
выпускают и по-прежнему, т.е. мой родственник сидел
с ним несколько месяцев в 1968 году и он ему
рассказал о себе. Когда мой родственник освобожден в
апреле 1970 г. он все время искал случая, чтобы пойти в
Шведское посольство и сообщить о нем, но в России,

Вы знаете, это не просто, и очень рискованно это выполнить. Кроме того, надо знать, где находится шведское посольство, а это тоже невозможно. Однако, я с помощью одного работника московской гостиницы, от узнал адрес посольства Швеции в Москве и в 20-е числа декабря 1970 года он, рискуя жизнью пошел в посольство. Милиционером на улице Борисовской около посольства не оказалось, как например около американского посольства и всё у него прошло благополучно. А там дело так было: когда он прошёл в посольство, он попросился к послу, но ему сказали, что посла нет. С ним говорил человек, который хорошо знает русский язык его фамилия Лункстрем или Лункстрем. Мой родственник ему всё рассказал о Валентине и он его вывёл с посольства и повёз на машине до белорусского вокзала и там с ним расстался.

Борис Калинский, я не могу Вам сообщить фамилию моего родственника. Важнее то, что я Вам пишу, этого не следует публиковать, потому что кто-то легко может установить личность моего родственника. Я посоветовал одной редакции, где была одна из Ваших статей и мне заверили, что Вы опытный и жесткий человек и Вы не допустите, чтобы мой родственник ещё раз пострадал от кем-то. Я хотел Вам писать анонимно, но всё же решил, чтобы написать Вам мой адрес на всякий случай, но с убедительной просьбой никому не давать его, ибо моя фамилия раскроет легко и моего родственника надо только узнать передать им этот работник посольства Швеции Лункстрем своему начальству о том, что ему сообщил мой родственник. А если передать, то как все

прошло благополучно. А там дело так было: когда он
пришел в посольство, он попросился к послу, но ему
сказали, что после нет. С ним говорил человек, который
хорошо знает русский язык его фамилия Лункстрем
или Лункстрем. Мой родственник ему всё рассказал
о Валлежаре и он его вывел с посольства и повёз на маши-
не до Белорусского вокзала и там с ним расстался.

Борис Калитский, я не могу Вам сообщить фамилию
моего родственника. Важно то, что я Вам пишу, то мне
не следует публиковать, потому что это может легко
быть установлено личность моего родственника. Я посоветовался
с одной редакцией, где была одна из Ваших статей и мне
заверили, что Вы опытный и честный человек и Вы не
допустите, чтобы мой родственник ещё раз пострадал от
режиссёров. Я хотел Вам писать анонимно, но всё же
решил, чтобы написать Вам мой адрес на всякий
случай, но с убедительной просьбой никому не давать
его, ибо моя фамилия раскроет легко и моего родственника
надо только узкать передал мне этот работник посольства
Швейцарии Лункстрем своему начальству о том, что ему
сообщил мой родственник. А если передал, то как все
советы не хотят его освободить. Когда будете в Америке
я буду рад Вас видеть в моём доме. С уважением Ваш

Биографию, смотрел телевизор о Вас, и приунылся, нет
все дома плакать. Боюсь Вас и Вашей семье
наилучшего. / an *Illo*

Справка по конвертам
Aspec

Bil. 2.

Mr. & Mrs. Yan Zubok
105-20 66 Rd. Apt. 5-F
Forest Hills, NY 11375
U. S. A.

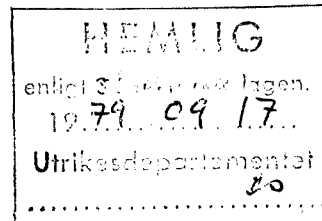

Abraham Kalinski
Keren Haysod str. 24/22
Nahariya
Israel.

PKU

ÖVERSÄTTNING av brev på ryska från
Jan Zubok, Forest Hills, USA, till
Abraham Kalinski, Israel, insänt med
hbr Wilkens-Hirdman 1979-09-05

1979-08-02

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Ärade herr Kalinski!

SA

Jag har läst Er artikel i "Novoje Russkoje Slovo" och Era övriga artiklar i amerikanska tidningar om svensken Wallenberg, som de sovjetiska tjekisterna tog 1945 och som de hittills inte velat släppa. Jag har läst några notiser i amerikansk press under den gångna månaden, då den olycklige Wallenbergs syster var i Amerika.

Jag ville redan i januari eller februari i år höra av mig med anledning av Er artikel, eftersom jag vet ett och annat om denna tragiska historia, efter vad jag hört av en nära släkting som släpptes ur Vladimirfängelset i april 1970. Denne släkting satt 12 år i fängelser och läger. De senaste tre åren satt han i Vladimirfängelset, i samma fängelse där även Ni satt och som Ni beskriver.

Men jag kan inte höra av mig öppet, eftersom min kusin fortfarande bor i Litauen. Hans namn kan jag inte nämna för Er. Jag har inte rätt att riskera denna mans liv, som ju lidit så mycket. Man satte in honom när han var 19 år och släppte honom 1970. Jag bodde då fortfarande i Siauliai i Litauen. Han sade till mig i största hemlighet, att svensken Wallenberg suttit i Vladimirfängelset sedan mer än 25 år och inte blir släppt och att han, dvs min släkting, satt några månader tillsammans med honom 1968 och han berättade för honom om sig själv. Efter att min släkting släpptes i april 1970 har han hela tiden sökt ett

tillfälle att nå svenska ambassaden för att berätta om honom, men i Ryssland är det, som Ni vet, inte lätt och det är mycket riskabelt att genomföra detta. Dessutom måste man veta var den svenska ambassaden finns och det är också omöjligt. Men med hjälp av en anställd vid ett hotell i Moskva fick han reda på adressen till svenska ambassaden i Moskva och under de sista 10 dagarna i december 1970 kom han, med risk för livet, in på ambassaden. Det syntes inga poliser på Borisglebgatan (det gamla namnet på Ul. Pisemskogo) vid ambassaden, som t.ex. vid den amerikanska ambassaden och allt gick lyckligt. Och där gick det till på följande sätt: då han gick in på ambassaden bad han få komma till ambassadören, men man sade att ambassadören inte var där. Han talade med en man, som kan ryska bra, hans namn var Lungström eller Lunström. Min släkting berättade allt om Wallenberg för honom och han beledsagade honom ut ur ambassaden och körde honom i bil till Belorusskij-stationen, där de skildes.

Herr Kalinskij, jag kan inte meddela Er namnet på min släkting. Inte heller det som jag skriver till Er får publiceras, därför att tjekisterna lätt kan fastställa min släktings identitet. Jag hörde mig för hos en redaktion där man publicerat en av Era artiklar och man försäkrade mig om att Ni är en erfaren och hederlig människa och att Ni inte tillåter att min släkting får lida ännu en gång pga tjekisterna. Jag ville skriva anonymt till Er men beslöt i alla fall att skriva ut min adress för Er för alla eventualiteter, men med en enträgen bön om att Ni inte lämnar ut den till någon, för man avslöjar lätt mitt efternamn och släktingens efternamn. Det är endast nödvändigt att veta om den här medarbetaren vid svenska ambassaden Lun ström meddelade sina överordnade det som min släkting berättat för honom. Om han gjorde det, varför vill då inte sovjetmyndigheterna släppa honom. Då ni kommer till Amerika blir jag glad om jag får se Er i mitt hem. Jag har läst Er biografi, sett Er på TV, jag måste erkänna, att vi grät allesammans hemma. Jag önskar Er och Er familj allt väl. Er Jan Zubok.

Avsändningsort

Pol I Dr Hirdman AM

Ärende

Re Wallenberg *h*

Datum

1979-09-07

Dnr

Avd

P2

Grupp

EU

Mål

X

Eu T a

(Pol) a

Adress

Svensk MOSKVA

Text

h h

Från Hirdman re Wallenberg

Wachtmeister har meddelat följande om Bidens besök:

Vid kontakt med Bidens kontor framgår att denne tog upp ärendet med ordföranden i den delegation från högsta Sovjet som tog emot gruppen (Shidrakov?), varvid svar utlovades. Härutöver överlämnades ett brev till Bresjnev, då man inte fick tillfälle framföra saken till denne personligen.

CABINET

Ärende Wallenberg	Datum 1979-09-07		Dnr
	Avd P	Grupp 2	Mål Eu I

Adress

Svensk
MOSKVA

Text

Dnr

Strängt förtroligt från Hirdman re Wallenberg.

Primo vidarebefordrat till Leifland i Havanna, som återkommit med följande kommentar:

Cit Detta var väl mer eller mindre att vänta. Jag är snarast förvånad över att Zemskov inte tidigare skjutit från höften efter vår framställning för nu fjorton dagar sedan. Ni får väl motse mer fyrvärkeri när Zemskov kommer till Stockholm. Slutcit.

Secundo Efter föredragning för utrikesministern i går vill jag redovisa följande synpunkter:

1. Vi noterar Zemskovs och Farafonovs utsagor. Sovjetiska Stockholmsambassaden har icke med ett ord berört ärendet. Vid enskild lunch för De Geer i tisdags sade Jakovlev i sitt tal att de ekonomiska och politiska relationerna mellan Sverige och Sovjetunionen är utmärkta.
2. Vi avvaktar det skriftliga sovjetiska svaret. Under mellantiden har vi ingen anledning att ge spridning åt Zemskovs "inofficiella och personliga mening" eller gå i polemik mot denna.
3. Ryssarna borde ha varit medvetna om det starka opinionstryck vi var utsatta för i Wallenberg-ärendet och som bottnade i ett starkt och ärligt engagemang hos många människor inom och utom Sverige. I denna situation var det angeläget för oss att få till stånd en noggrann prövning av de nya, låt vara vaga, vittnesuppgifter som framkommit under året. Det var anledningen till statsministerns hänvändelse till Kosygin. Denna formulerades i positiv anda med utgångspunkt från de goda och vänskapliga svensk-sovjetiska relationerna. Bekräftandet av inbjudan till Kosygin var således menad som en vänlig gest och ej som en provokation. Det är egendomligt att Zemskov kan ha uppfattat den på detta sätt. Ryssarna bör vidare ha kunnat inse att med det starka frågetryck som rådde på regeringen med anledning av de senaste vittnesuppgifterna, det var oundvikligt att vi skulle vara tvungna att på direkta frågor redovisa att vi gjort en ny framställning. På sovjetisk sida bör man dock vara nöjd med den publicitet som förekom. Den kan ej sägas ha varit diskrediterande för ryssarna.
4. Oavsett hur ryssarna reagerat i detta ärende denna gång bör det ligga i deras intresse att icke låta denna reaktion färga av sig på andra områden av de svensk-sovjetiska förbindelserna. Några nya framställningar till ryssarna i Wallenberg-ärendet är hur som helst icke aktuella den närmaste tiden.
5. Vi utgår från att Zemskovs besök kan genomföras som planerat i början av oktober.

Cabinet

Avaändningsort

Ärende

Wallenberg

Datum

1979-09-07

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

Adress

Svensk
HAVANNA

Text

Dnr Strängt förtroligt för Leifland från Hirdman re Wallenberg.
Jag har skickat följande synpunkter till Moskva:

.....

.....som planerat i början av oktober. Slutcit.

Cabinet

Arkivexemplar

Administrativa avdelningen
Ekonomienheten

1979-09-07	Dnr Nr 66	Avd P	Grupp 2	Mål EU I
------------	--------------	----------	------------	-------------

Blå: Hirdman, Pol 1

Ambassaden

TEL AVIV

FÖRTROLIGT

Översänder check

64 U 1979-09-04

(1 bil.)

Härmed översändes f v b en check på 748 DM utställd till
Abraham Kalinski.

G Bergman

AH

Ifylles av postexp

Avsändt med

☒

tv kurir

☐

utl kurir

☐

luftpost

☐

vanlig post

Avsändt datum

10/9/79

Sign

[Signature]

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Enhet I

orig. regat
PROMEMORIA

1979-09-04

P 2 Eu 1
P 2 Eu I

66 U 1979-09-10

Ex t

FÖRTROLIGT

Depr Waahler, ek.enh.

Deps Bergman, "

Kabs

Hirdman

Amb. i Tel Aviv nr

64

Raoul Wallenberg-ärendet: ersättning till A. Kalinski
(1 bil.)

./.

Wallenberg-vittnet Abraham Kalinski, bosatt i Haifa, Israel, besökte Stockholm från München, där han tillfälligt vistades, 19-23 maj i år för samtal med bl.a. mig. Med närslutna brev, insänt av ambassaden i Tel Aviv, har Kalinski begärt ersättning för biljettkostnaden München-Stockholm, t.o.r. 748 DM.

Jag får tillstyrka att den begärda ersättningen utbetalas till Kalinski. Denne har sedan december i fjol gjort oss stora tjänster och vid sidan av sitt eget vittnesmål förmedlat andra värdefulla uppgifter till oss. För detta torde han ha haft en hel del personliga utgifter i form av resor, korrespondens och telefonsamtal.

Ambassaden i Tel Aviv bör bemyndigas att utbetala beloppet till Kalinski. Jag vore tacksam för uppgift när sådant betalningsbemyndigande lämnats, så att jag kan underrätta herr Kalinski personligen.

Sven Hirdman

Bevärd berättelse DM 748:-
finskrives:

PA 1

EKONOMIENHETEN	
Beslut	Beviljat
Beslutande	Sven Hirdman
Redragande	
Närvarande	
Beslutsdatum	79/09/04

UTRIKESDEPARTEMENTET MP	Ärende:			
Kopia till: Hirdman <i>Kuls</i>	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) <i>GC SH</i>	<i>P</i>	<i>Z</i>	<i>Se</i>

SVENSK MOSKVA

1979-09-10

CABINET STOCKHOLM

FOER KABINETTSSEKRETERAREN RE WALLENBERG

I ANSLUTNING TILL TIDIGARE RAPPORTERING OM DEN SOVJETISKA REAKTIONEN PÅ DEN SENASTE SVENSKA FRAMSTÄLLNINGEN OM WALLENBERG MÅ NAEMNAS ATT VICTOR LOUIS I LUNCHSAMTAL MED LUNDAVIK I FREDAGS TOG UPP ÅERENDET. HURUVIDA DET VAR EGEN NYFIKENHET ELLER HAN AV SINA UPPDRAGSGIVARE BEORDRATS KÄNNA SIG FÖR LÅTER SIG INTE ÅVGOERAS.

LOUIS TALADE UTFOERLIGT, PÅ GRUNDVAL AV SINA EGNA LÄGER-ERFARENHETER FRÅN ÅREN KRING 1950, OM DEN S K LÄGER-FOLKLORE SOM UPPSTÅR TILL FOELJD AV ALLA RYKTEN SOM CIRKULERAR. EN ORSAK TILL RYKTESSPRIDNINGEN VAR BL Å FAANGARNAS BENAEGENHET ATT BÆTTRA PÅ OCH FOERSKOENA SITT EGET OCH ANDRAS FOERFLUTNA. DET INTRESSANTA MED LOUIS SYNPUNKTER ÅER ATT HANS UPPLÆGGNING SYFTADE TILL ATT VISA DEN ALLMÆNNA OTILLFOERLITLIGHETEN AV VITTNESMAAL FRÅN LÄGER- OCH FAENGELSEVÆRLDEN, INTE ATT PÅVISA ATT WALLENBERG ÅVLIDIT 1947. VIDARE FRAMHÆLL HAN ATT BOKFOERINGEN AV FAANGARNA I LÆGREN KUNDE VARA BRISTFÆLLIG, OCH ATT LÆGERARKIVEN DÆRFOER INTE ALLTID VAR PÅLITLIGA. I LJUBJANKA OCH DE ANDRA FAENGELSERNA FÅNNS DET DÆREMOT VÆLSKOETTA ARKIV, VARFOER MYNDIGHETERNAS UTSAGOR PÅ GRUNDVAL AV DESSA KUNDE ÅNSES SOM TROVÆRDIGA. DÅ LUNDAVIK REPLIKERADE ATT VI AV MID FÆTT HÆRA ATT BERIJA OCH HANS MEDBROTTSLINGAR PÅ SIN TID FOERSTOERT STORA DELAR AV FAENGELSERNAS ARKIVMATERIAL SÅG LOUIS MYCKET FOERVÆNAD UT.

PÅ DIREKT FRÆGA OM LOUIS HÆLL PÅ ATT SKRIVA NÆGOT OM WALLENBERG BLEV SVÆRET NEJ, MEN HAN SKULLE GÆRNA GÆRA DET

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)			

- 2 -

OM HAN FANN EN FOERLAEGGARE.

RYDING

14.50 ☞
10590V UDSTH S☞
10590V UDSTH S
31291 SVNSK NL

ORIGINAL TELETYPE
(XEROX COPY)

10 SEP 79 13 53

29: A 328
P 2 Em I

AA 86

SVENSK HAAG 1979-09-10

CABINET STHLM

328. FOER PRESS. RE NEDERLAENDSK PUBLICITET OM FALLET RAOU
WALLENBERG. VAART 298.

Pr

PUBLICITETEN KRING FALLET RAOUL WALLENBERG FORTSAETTER. SOM
FRAMGICK AV VAART 298 HAR UNDER SOMMAREN TRE DAGSTIDNINGEN AEGNAT
FRAAGAN BRED UPPMAERKSAMHET. NU SENAST HAR NYHETSVECKOMAGASINET
NIEUWENET GJORT EN HISTORISK REKAPITUALITION OCH BL A PEKAT PAA
AMBASSADOER ANGERS BOK SOM EN VIKTIG PUSSELBIT.

HASSLEV

SVENSK HAAG KL 14.50

RAETTELSE: RAD FYRA SKALL VARA NIEUWSNET ...

☞
10590V UDSTH S
31291 SVNSK NL

21, 10/9

SCHWEDISCHE BOTSCHAFT

Bonn, den 6. September 1979

An den
Suchdienst des Deutschen Roten Kreuzes
z.Hd. von Herrn Lenk
Friedrich-Ebert-Allee 71

5300 Bonn 1

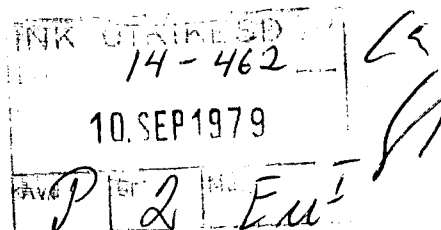
1979-09-06 Nr. 462

Överlämnas av ambassaden i Bonn
till departementsrådet Hirdman,
utrikesdepartementet.
Beskickningschefen genom

J. Wingstrand

John Wingstrand

Sehr geehrter Herr Lenk!

Ich wäre dankbar, wenn Sie mir damit behilflich sein könnten, die Anschrift des deutschen Staatsangehörigen, Herrn Horst-Theodor MULLE, geb. am 11. Juni 1917 in Essen und früher wohnhaft in Neuss/Rhein, Graf-Landberg-Str. 3 und in Bonn 2, Max-Planck-Str. 19, herauszufinden. Herr Mülle wurde von den sowjetischen Behörden am 7. Oktober 1950 in Wien verhaftet und am 17. Oktober 1956 in Berlin freigegeben. In der Zwischenzeit sass er im Vladimir-Gefängnis in Gefangenschaft. Es ist mir nicht bekannt, ob Mülle den ganzen oder bloss einen Teil seiner Gefangenschaft im Vladimir-Gefängnis verbracht hat.

Herr Mülle wurde aus dem Bad Godesberger Melderegister am 18. Juli 1967 mit dem Vermerk "unbekannt verzogen" gestrichen. In der letzten Ausgabe des Fernsprechbuchs für Bonn ist er noch unter der Anschrift Max-Planck-Str. 19, Ruf 33 26 36, zu finden. Bei Anrufen meldet sich jedoch niemand. Die Botschaft hat Herrn Mülle unter der genannten Adresse geschrieben, aber bisher keine Antwort erhalten. Wie vom Einwohnermeldeamt in Bad Godesberg zu erfahren war, wird nunmehr die Wohnung in der Max-Planck-Str. 19 nur von einer Frau Gertraud Mülle bewohnt.

Für eine baldige Antwort wäre ich sehr dankbar.
Hochachtungsvoll

J. Wingstrand

John Wingstrand
Gesandter

CONFIDENTIAL!

Ref: "WALLENBERG affair"

Paris, 31. August 1979.

1979-09-20 Pol I
depr Hirdman, GN
hbr Hirdman-Berner, Paris

The Minister for Foreign Affairs
of Sweden

STOCKHOLM

INT. STIKES	
D. 226/159	
1979-09-10	
AVD. P 2	El 4

Sir,

Please receive this short testimony on the "Wallenberg affair".

On 16. January 1945, in the noon hours, I have been for a short time (may be a half an hour) in the cave or on the ground floor of the corner building of Ullöi ut and the Place Kàlvin, in Budapest, building where the Swedish Mission in Budapest was located: I HAVE SEEN THERE WALLENBERG.

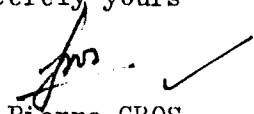
This district of Budapest was the place, between the 16. and 18. January of very heavy street fightings. The above mentioned corner building was on the Russian side of the battle, the opposite side of the Place Kalvin in German hand.

Im am willing to give, if necessary, a more detailed testimony on the situation of the above mentioned corner building and of the surrounding district on 16. January 1945.

My personal hypothesis on the Wallenberg affair is, that Wallenberg was not willingly, in order arrested, but, as many other Hungarians, raffled by hap-hasard, without any choice or identification by the first-line soldiers of the battle. Some of these raffled persons (as myself) have been freed after a few hours of work. Others, unlucky, have been sent for years to Siberia. Ultimately, for prestige reasons, the Russians don't wanted to admit, that by hap-hasard raffle of civilians a Swedish diplomat was sent to Siberia or elsewhere.

The Soviet Governement is very sensitive for prestige reasons. The words "arrested" "raffled" is unpleasant for him, but a "temporary requisition of civilian working forces during a battle" is admitted, I believe, even by the International Law.

Sincerely yours

Dr. Pierre GROS
9 villa Brune
F-75014 PARIS

Ärende

Datum

1979-09-10

Dnr

Avd

Grupp

Mål

Adress

Svensk
MOSKVA

Text

STRÄNGT FÖRTROLIGT och PERSONLIGT för Ryding/Lundvik
från Blix. Re Raoul Wallenberg.

Primo. Riksmarskalken Gunnar Lagergren hade bätt att
få träffa mig den 6 september. Hans ärende var följande.

Lagergren hade nyligen haft ett samtal med advokaten
Ragnar Gottfarb, som utsetts att försvara den för
spioneri misstänkte och häktade Stig Bergling.

Själv räknar Bergling, enligt vad han sagt sin advokat,
med att ådömas livstids fängelse. I den situation han
befinner sig skulle Bergling, hade han vidare meddelat
Gottfarb, önska att bli utväxlad mot en fånge i Sovjet-
unionen.

Gottfarb har naturligtvis med Raoul Wallenberg i tankar-
na fört vidare till Lagergren vad Bergling sagt. Jag
lämnade själv Lagergren ett helt oförbindligt svar under
vårt korta samtal.

Secundo. Innehållet av primo har föredragits för
så väl stats- som justitieministerna. De anser båda
att ingen väg får lämnas oprövad för att bringa klar-
het i Raoul Wallenbergs öde. Justitieministerns
preliminära bedömning är att det rent juridiskt skulle
vara möjligt för den svenska regeringen att utväxla
Bergling mot Wallenberg.

Tertio. Inom den mycket trånga krets i Stockholm, som
är informerad om vad Bergling sagt Gottfarb, har vi
svårt att se att något skulle kunna förloras på att
vi på ett lämpligt sätt här eller i Moskva lät sov-
jetiska vederbörande förstå att en utväxling vore
möjlig. Det finns dock naturligtvis flera skäl,
som kan anföras mot att ryssarna skulle vilja seriöst
diskutera operationen. Man kan sålunda fråga sig om
Berglings person i nuvarande läge alls är av intresse
för Sovjetunionen. Mot detta argument kan anföras att
ryssarna kan känna ett behov av att visa sina agen-
ter att dessa inte överges i en trängd situation.
Om vi skall låta sovjetiska vederbörande förstå att
en utväxling är möjlig, bör detta framföras mycket
snart, så att vi undviker den ytterligare sovjetiska
låsning ett negativt, officiellt svar på Ullstens brev
till Kosygin skulle innebära.

Härmed är vi i vårt resonemang framme vid den grund-
läggande frågan om till vilket pris de sovjetiska le-
darna anser sig kunna ta den ansiktsförlust det innebär

att efter trettiofyra år presentera Raoul Wallenberg.
Väger inte Bergling lätt i detta sammanhang?

Jag skulle sätta värde på att inom de närmaste dagarna
få del av Era synpunkter på ovanstående.

Jag föreställer mig att om vi ger oss in på operationen,
det skulle vara mindre besvärligt att i Moskva finna
en rätt kanal för att föra vidare vårt budskap. Tacksam
Era snara kommentarer även härvidlag.

Cabinet

Ärende

Re: Wallenberg

Datum

1979-09-12

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

Adress

Gilbert Joseph
Le Petit Bien
453 20 COURTENAY
Frankrike

ex t Stjernberg
Hirdman
Birath

Text

Accusant réception votre lettre M. Leifland 27 août
je suggère rendez-vous Ministère 19 sept. 11.00.

Soyez le bienvenu.

Ingemar Stjernberg
Cabinet de M. Leifland

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:		
Kopia till: Hirdman, pol 1	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) 5c 84		P 2 Ent

SVENSK MOSKVA

1979-09-12

CABINET STOCKHOLM

FOER KABINETTSSEKRETERAREN RE WALLENBERG

VID AVSKEDSLUNCH I GAAR MED MIN SPECIELLE SOVJETISKE KONTAKT - EN GAMMAL AERRIG OCH TRAENAD KGB:ARE - TALADE VI AEN EN GAANG OM DETTA AERENDE SOM ENLIGT MIN SAGESMAN ALLTJAEMT 'FOERGIFTAR' VAARA RELATIONER. VEDERBOERANDE UPPREPADE I STORT SETT VAD HAN TIDIGARE SAGT MED EN DEL NYA INSLAG. HANS UTTALANDEN KAN SAMMANFATTAS PAA FOELJANDE SAETT:

1. INGA FRAMSTAELLNINGAR FRAAN PRESIDENTER ELLER PREVIAER-MINISTRAR KAN AASTADKOMMA ATT EN ASKHOEG AATERUPPSTAAR. DET TRAGISKA FAKTUM AER ATT WALLENBERG AER DOED OCH KREMERAD. NAER JAG DAA PRESSAR HONOM PAA EXAKTA UPPGIFTER OM N A E R WALLENBERG DOETT - UTGAAENDE FRAAN ATT UPPGIFTEN OM 1947 ICKE AER SANN - SVARAR VEDERBOERANDE UNDVIKANDE OCH SAEGER ATT MISSTAG OCH KLANTIG HANDLAEGGNING MAHAENDA KAN TILLVITAS DEN SOVJETISKA SIDAN MEN FAKTUM KVARSTAAR: WALLENBERG AER DOED. DET AER, SAEGER HAN, ETT FOER OSS DVS RYSSARNA BESVAERANDE FAKTUM ATT DET EJ HELLER FINNS YTTERLIGARE DOKUMENT, FOERMODLIGEN BEROENDE PAA ATT ARKIV FOERSTOERTS.

2. NAER DET GAELLER KAPLAN SADE VEDERBOERANDE ATT DENNE AER BEREDD ATT UTTALA ATT DE HONOM, DVS KAPLAN, TILLVITADE UPPGIFTERNA OM WALLENBERG BEROR PAA ETT MISSFOERSTAAND. PAA MIN FRAAGA VAR KAPLAN NU FINNS SVARADES ATT HAN AER I FAENGELSE STRAFFAD FOER VALUTABROTT. TILL SKILLNAD FRAAN LUNDVIKS KONTAKT SADE MIN SAGESMAN INGENTING OM ATT KAPLAN SKULLE VARA DOED ELLER SVAAR ATT FINNA.

3. JAG SADE ATT VI BLIVIT FOERVAANADE OEVER HAEFTIGHETEN I

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)			

- 2 -

ZEMSKOVS REAKTION. JO, MEN ZEMSKOV HADE INSTRUKTION ATT UTTALA SIG SOM HAN GJORT. INNEBAER DETTA, FRAAGADE JAG, ATT KOSYGIN INTE KOMMER ATT HOERA AV SIG. NEJ, BLEV SVARET. JAG TILLAET MIG DAA SAEGA ATT JAG HOPPADES ATT KOSYGINS SVAR ICKE SKULLE AVFATTAS I ZEMSKOVISK ANDA. DETTA KUNDE ENDAST BLI KONTRA-PRODUKTIVT OCH YTTERLIGARE INFLAMMERA DISKUSSIONEN, SOM MAADDE BAEST AV EN - AEVEN PAA SOVJETISK SIDA - LUGN OCH SAKLIG TON. MIN SAGESMAN SADE SIG SKOLA VERKA HAERFOER.

4. DET FOEREFALLER SAALEDES INTE OTAENKBART ATT ETT SAMTAL MED KAPLAN KAN KOMMA TILL STAAND. AEVEN OM RESULTATET TORDE VARA GIVET PAA FOERHAND, KAN DET FINNAS SKAEL ATT NAAGOT FUNDERA PAA VILKA FRAAGOR SOM BOER STAELLAS TILL HONOM.

RYDING

Pol 1, dr Hirdman, IB

Ärende

Wallenberg

Datum

1979-09-14

Dnr

Avd

Grupp

Mål

P 2 En I

Adress

Svensk

MOSKVA

Text

Personligt och strängt förtroligt för Ryding/Lundvik
Wallenberg från Hirdman.

Primo. Leifland återkommer inte förrän tisdagen 18 september. I hans frånvaro har jag en del personliga synpunkter på Edra senaste meddelanden. Vi återkommer mer definitiva synpunkter efter Leifs återkomst.

Secundo. An utrikesministerns fråga idag om utväxling mot Bergling. Principiellt tror jag det är omöjligt för ryssarna att, som Ryding skriver, låta en askhög återuppstå. Det är väl dock möjligt att ryssarna skulle vara beredda att ge oss något i utbyte mot Bergling. Risken är dock att de söker snuva oss på vinsten. Ur svensk militär synpunkt kan det dessutom tydligen vara riskabelt att göra sig av med Bergling. Om man ändå skall pröva detta uppslag, bör det väl ske på så sätt att Ni frågar ett av Edra källarspöken skämtsamt och som ett personligt uppslag om man på sovjetisk sida skulle vara intresserad av en byteshandel Wallenberg/Bergling, för att se hur vederbörande reagerar.

Tertio. An Lundviks brev till Leifland 6 september. De kompletterande uppgifter vi har till Kaplans vittnesmål är främst studenten Protassovs utsaga (som Ni fått del av) om KGB-överstens uttalande om svensken som 1978 i över 30 år suttit i sovjetiskt fängelse. Därutöver har vi andra, betydligt lösare uppgifter om en "skandinav" som 1975 skulle ha överförts från Butyrka till Irkutsk. Slutligen har det i dagarna inkommit ett nytt vittnesmål från USA om en ryss som 1968 skulle ha suttit i samma cell som Wallenberg i Vladimir.

Jag har svårt att se hur vi på nuvarande stadium kan lämna ut några av dessa uppgifter till ryssarna. Innan vi gör detta i någon form måste vi under alla förhållanden

Ärende	Datum		Dnr
	Avd	Grupp	Mål

Adress

Text

höra Kaplan.

Quarto. An Rydings telegram 12 september. Vi har börjat fundera på frågor till Kaplan, om en vittneskonfrontation kommer till stånd. Frågorna bör väl vara enkla och raka: är det riktigt som fru Kaplan uppgav i ett telefonsamtal med dottern att herr Kaplan 1975 träffat en svensk i Buityrka som suttit inne 30 år. Kan han bekräfta uppgifterna i fru Kaplans brev till dottern i juli? Om svaret blir nej, har han på annat sätt hört talas om Wallenberg eller någon svensk som varit fängslad lika länge? Vi bör, tycker jag, begära att fru Kaplan är med vid konfrontationen och därvid förete henne brevet.

Cabinet

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:						
Kopia till: Hirdman	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) G-87			<table border="1"> <tr> <td data-bbox="1189 257 1300 414">P</td> <td data-bbox="1300 257 1412 414">2</td> <td data-bbox="1412 257 1524 414">Euf</td> </tr> </table>	P	2	Euf
P	2	Euf					

SVENSK MOSKVA

1979-09-14

CABINET STOCKHOLM

FOER HIRDMAN.

RE WALLENBERG.

PRIMO. PÅ AMERIKANSKA AMBASSADEN HAER KONSTATERAS ATT DET FORTFARANDE RAADER OKLARHET BETRÄFFANDE BIDENS BREV TILL BREZJNEV. ETT FOERSEGLAT BREV FRAAN BIDEN HAR VIDAREBEFORDRATS EFTER DENNES BESÖK. AMBASSADEN FICK PÅ BEGAERAN DEL AV INNEHAALLET, VILKET VISADE SIG GÄLLA S K REFUSENIKS OCH INTE WALLENBERG. AMBASSADENS INTRYCK ÄR ATT DÅ BIDEN PÅ FRAAGA FRAAN TT:S KORRESPONDENT FOERE AVRESAN FRAAN MOSKVA TALADE OM ETT BREV I WALLENBERG-ÄRENDET, HAN DÄRMEDE AVSÄG ETT BREV HAN ÄMNADE SKRIVA. OM DETTA BREV VIDAREBEFORDRATS PÅ ANNAT SÄTT ELLER ÄNNU INTE SKRIVITS VET INTE AMBASSADEN.

SECUNDO. MIN SÄGESMAN BERÄTTADE OCKSÅ, VILKET VAR NYTT I VARJE FALL FOER MIG, ATT STATE I SOMRAS FRAAN EN UTMÖTANDE PERSON FÅTT HÖRA ATT EN AV DE FEM DÅ UTVAEXLADE DISSIDENTERNA SKULLE HA TRÄFFAT WALLENBERG UNDER SIN FÄNGELSETID. ÅTSKILLIG MÖDA LÄGES NED PÅ ATT VERIFIERA DENNA UPPGIFT, SOM VISADE SIG HELT GRUNDLOES.

LUNDVIK

SVERIGES AMBASSAD

BONN

1979-09-07

HP 30

Kabinettssekreteraren Leifland

Utrikesdepartementet

380

INKOPL		
1979-09-13		
P	2	Em

7

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Wallenberg-ärendet

hbr. Leifland-Backlund 1978-10-17

hbr. Wingstrand-Leifland 1979-07-31

Broder,

En medarbetare i Auswärtiges Amts referat för Nordamerika och Norden meddelade mig den 5 september, att man fått ett skriftligt svar från berörda underrättelseorganisation och att denna ånyo bekräftat att man saknade uppgifter om de två fånglägren i Irkutsk respektive på Wrangelön samt om Raoul Wallenberg själv. Med beklagande nödgas jag därför konstatera att vi icke synes kunna komma längre med den aktuella ledtråden.

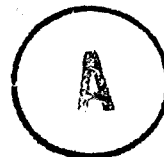
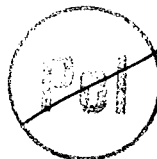
Hjärtligaste hälsningar
Din kusine
John Wingstrand

John Wingstrand

CHM

1979-09-14

P 2 Eu^I

Uppgift om svensk i ryskt krigsfängeläger

M
Kjell Haggren, telefon 238380, hade vid en kontakt med kansli-
sekreterare Bergfelt på konsulära enheten omnämnt ett sammanträffande
med en ungrare som på sin tid träffat en svensk i ett ryskt krigs-
fängeläger. Uppgifterna hänförde sig synbarligen till första världs-
kriget. För att verkligen kontrollera att det inte kunde vara fråga
om någon uppgift om Raoul Wallenberg ringde jag idag upp Haggren.

Han berättade följande. Han hade på hösten 76 under ett besök i
Ungern träffat en 92-årig ungrare, Imre Jeges, Gvadanji Ut 25,
Debreczen. Denne hade talat om att han 1917 (eller möjligen 1919)
i ett krigsfängeläger i Irkutsk träffat en legations- eller konsulats-
anställd svensk, som befunnit sig i miserabla omständigheter. Han hade
bett Jeges att när han blev fri meddela någon svensk om hans svåra
belägenhet. Jeges hade inte återkommit till Ungern förrän någon gång
på 1920-talet och han hade sedan dess inte träffat någon svensk förrän
nu, 1976, och därför inte förut kunnat framföra det nu mer än 50 år
gamla budskapet.

Jag gjorde reflexionen att det föreföll något mystiskt att dröja så
länge med ett för vederbörande så angeläget meddelande. Kunde det inte
vara så att vi här hade att göra med en gammal man som stimulerats av
senare underrättelser om Raoul Wallenberg?

Haggren försäkrade att detta också hade varit hans första reaktion.
Men Jeges hade varit utomordentligt vital. Han hade inte erinrat sig
namnet på svensken. Vid direkt fråga hade han dock sagt att namnet
inte varit Wallenberg.

Haggren hade försökt forska en smula men inte kunnat finna någon
uppgift om någon försvunnen svensk diplomatisk eller konsulär tjänste-
man. Möjligen kunde det tänkas att det varit fråga om någon Röda
Kors-anställd.

Jag instämde i att det veterligen inte försvunnit någon svensk diplomat
eller konsul som kunde förknippas med Jeges' uppgift. Kunde en för-
växling mellan Sverige och Schweiz föreligga? Haggren menade detta
vara inte omöjligt. Hur som helst enades vi om att Jeges' uppgift inte
kunde ha någon åsyftning på Raoul Wallenberg.

Haggren upplyste vidare om att han höll på med TV-program om Budapest
1944-45, varav ett program redan var färdigt. Kunde han möjligen få
se på papper om den svenska hjälpverksamheten? Jag svarade att detta
knappast vore möjligt för närvarande men att utsikt funnes till att

regeringen inom kort beslöt sig för att alldeles häva sekretessen om
dessa handlingar. Haggren vore välkommen att återkomma efter några
månader.

Wilhelm Carlgren

Wilhelm Carlgren

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:
Kopia till: Utr.min. Hirdman	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

--	--	--

Svensk Moskva

1979-09-17

Cabinet Stockholm

Personligt och strängt

förtroligt för utrikesministern och Hirdman. Re
Wallenberg.

P R I M O. Måhända överdriver Bergling sitt värde i ryska ögon, men det finns ju åtskilliga belägg för att ryssarna är beredda att gå ganska långt för att skydda sina agenter. För en utväxling talar förutom "personalvårdssynpunkt" värdet av att få helt färsk information om det svenska utredningsarbetet.

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:				
Kopla till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopla)	<table border="1"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>			

- 2 -

Q U A R T O. Om en propå skall framföras förefaller Moskva vara rätt plats. Kanalerne är rakare, och vad vi säger här kan vid behov lättare avfärdas som Öst-prat. Sedan Ryding lämnat återstår endast min KGB-kontakt, som för övrigt uttalat sig om Wallenberg på ett sätt som gör det ganska lätt att anknyta med en bytespropå. Jag skulle kunna säga att jag visserligen inte fått några nya informationer från Stockholm, men att jag funderat på vad han sagt vid vår senaste lunch. Eftersom han inte hävdade att Wallenberg bestämt var död och vidare sagt att endast mycket starka skäl kunde förmå ledningen att öppna dossieren på nytt, hade jag helt personligt kommit på idén att kanske kunde problemet lösas genom en bytesaffär osv.

Q U I N T O. Jag delar helt uppfattningen att en eventuell sådan propå bör framföras snarast innan det officiella svaret kommer. I detta läge är det kanske olämpligt att jag företar en resa till Mongoliet jag på Rydings uppdrag planerat för tiden 22-30 september. Om så är fallet vore jag tacksam för omgående instruktion att uppskjuta resan, så att jag i tid kan varsko mongoliska vederbörande härom.

Lundvik

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Enhet I
Depr Hirdman, es

PROMEMORIA

1979-09-17

P2 Rel-

Ex t

kabs Leifland
depr Hirdman
amb i Moskva
amb i Tel Aviv

STRÄNGT FÖRTROLIG

Wallenberg-ärendet
(3 bil.)

Som framgår av bif. hbr Wilkens-Hirdman 1979-09-05 har Kalinski överlämnat en kopia av ett brev från en i USA bosatt litau, som uppger att en släkting till honom suttat tillsammans med Raoul Wallenberg i Vladimir 1968.

En översättning till svenska av brevet närslutes jämte kopia av den ryska texten.

Göran Lundström, som omnämns i brevet, uppger med bestämdhet att han inte tagit emot någon sådan person på ambassaden 1970. Enligt Lundström torde det röra sig om ett utslag av (fängelse)-mytomani, där vederbörande kan ha fått kännedom om Lundströms namn t.ex. genom Solzjenytsens självbiografi.

En annan tänkbar förklaring kan vara att mannen i fråga besökt ambassaden och trott sig ha talat med Lundström men i själva verket mött någon annan rysktalande tjänsteman, t.ex. en vaktman.

Sven Hirdman

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Enhet I

PROMEMORIA

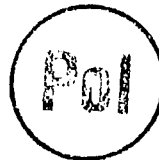
1979-09-17

P2 Eu I

Ex t

Kab.sekr.
Hirdman
Amb. i Moskva
Amb. i Tel Aviv

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Exp 17/9 81

Wallenberg-ärendet
(3 bil.)

./.

Bifogat återfinns en renskriven översättning till svenska av fru Kaplans brev den 14 juni till dottern Anna Bilder om herr Kaplans påstådda sammanträffande med Raoul Wallenberg 1975.

Sven Hirdman

Pol I dr Hirdman AM

Ärende

4h

Datum

1979-09-17

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

Adress

Svensk Moskva

Pol a

Text

Strängt förtroligt för Lundvik från Hirdman
Re Wallenberg.

Utrikesministern anser att Du bör uppskjuta Din
resa till Mongoliet 1 à 2 veckor men helst tills dess
De Geer kommit i november. Vi återkommer med instruk-
tioner under veckan.

CABINET

UTRIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

Kopia till:

Atgärd: (se regler på blankettkopla)

Hirdman, pol 1

Gr

P

2

Eiet

SVENSK MOSKVA

1979-09-18

CABINET STOCKHOLM

B R A A D S K A N D E FOER HIRDMAN.

MIN KONTAKT BEGAERDE IGAAR KVAELL ATT FAA TRAEFFA MIG PAA
TORS DAG KL 17 - EN OVANLIG TIDPUNKT. INFOER SAMTALET TACKSAM
FAA DEFINITIVA INSTRUKTIONER.

LUNDVIK

Avsändningsort

Pol I, depr Hirdman, es

Datum

1979-09-18

Dry

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eel

Ärende

Adress

Svensk Moskva

Text

Lundvik från Hirdman re Wallenberg

P.t. följer nedan fullständig översättning av fru Kaplans
brev till dottern Anna Bilder 14 juni 1979;

Kära Anja, (se bil.) hälsa.

Cabinet

Dep Ubk 3220. 1968 3. 5000 ex

Fru Kaplans brev till dottern Anna Bilder
14 juni 1979

Kära Anja, Lenja, Marmotjka, Daniotjka

Jag skriver detta brev och är inte säker på att det kommer i era händer eller att samma sak inte händer med det som med pappas olycksaliga brev. P.g.a. det där brevet har han åter suttit inne i nästan $1\frac{1}{2}$ år. Men vi har inget att förlora här efter det som hände med far. Jag har aldrig önskat och inte heller kunnat skriva, särskilt inte med tanke på ditt havandeskap och sedan, efter nedkomsten. Dessutom så kan ni inte hjälpa pappa. Jag har förlorat allt hopp sedan dom kallade mig till Lubjanka. Till sist fick jag reda på att alla olyckor inträffat med anledning av det där brevet angående den där schweizaren eller svensken Wallberg (Valberg) som han hade träffat på fängelsesjukhuset, då pappa hade lunginflammation och hjärtattack. Pappa skrev om denne Wallberg ett långt brev och bar det länge på sig och letade efter tillfälle att sända det till dig genom någon utländsk turist. Han gick varje lördag till synagogan där det brukar finnas turister. Men där fick han inte napp på lång tid. Han gick hem varje gång uttröttad och berättade att alla var rädda att ta med sig brev över gränsen. En gång kom pappa hem glad och sa till mig att han till slut lyckats överlämna brevet till en ung utländsk turist, som lovade att skicka det från Wien eller Tyskland (jag kommer inte ihåg det så precis) till dig i Israel. Efter några dagar, det var på fredag kväll den 3 februari, gjorde de en noggrann husundersökning hemma och tog med sig pappa och nu har det gått nästan $1\frac{1}{2}$ år som han försmäktat på Lubjanka eller på Lefortovo. Nu har jag förlorat allt hopp om att någonsin se er. Då dom kallade mig till Lubjanka i maj så skrek en ilsken överste till mig: Här har sovjetmakten behandlat honom humant och frisläppt

honom p.g.a. sjukdom och så har denne otacksamme man hittat på att syssla med att olagligt sända brev med hjälp av utlänningar till Israel, brev som är antisovjetiska och innehåller spioneri. Och er dotter, skrek han, hon har satt igång med antisovjetisk propaganda i Israel. Sedan han lugnat sig sa han: Om er dotter någonsin vill se honom så får hon slut upp med sin intensiva aktivitet mot sitt fosterland. Det var hans ord. Om pappa sa han, att han är frisk men att hans öde är beroende av hur hans dotter i Israel uppför sig dvs. att du inte bråkar där. Men jag vet inte om det är bättre att tåga, ett råd som många ger, eller tvärtom, att amerikanska senatorer där eller andra viktiga personer engagerar sig för far. För man har ju släppt många efter påståttningar från amerikanska senatorer eller presidenten själv. Och några säger, att endast stora rubriker i pressen och högljutt tal i radion hjälper. Jag förstår mig inte på sånt här. Här är vi precis som blinda valpar. För er är allt lättare att se. Men jag är rädd att vi aldrig får se er och att jag aldrig får se din lilla Daniela. Men varför behövde pappa blanda sig i denna sak. Han har ju aldrig sysslat med politik och gillade det inte, var t.o.m. rädd för att lyssna på politiska anekdoter. Hittills har jag inte förstått vad som hänt med det här brevet som pappa överlämnade till den där unge utlänningen. Hittade dom brevet hos honom eller var han underställd Lubjanka. Jag vet inte hur det blir i fortsättningen. Men jag hoppas inte längre på något om man p.g.a. ett brev om en olycklig fånge arresterar en människa och håller kvar honom sedan 1½ år, sjuk som han är. Vad kan man då vänta sig för gott av detta? Jag vet att jag gör er ledsen med mitt brev. Men under lång tid har jag inte velat skriva till er och berätta hela sanningen. Men nu har jag beslutat att för att kunna hjälpa honom måste ni ju känna till hela sanningen. Skriv hur den lilla, hur Marinka osv. osv. mår och vidare några rader om barnen, om deras hälsa.

UTRIKESDEPARTEMENTET

Kabs Leifland, IB

PROMEMORIA ✓

1979-09-19

P2 Eer

Ex t: Utrikesministern

Orig t: Hirdman

J K Hirdman
1980-04-28

~~HEM LIG
enligt 3 § Utrikeslagen.
1979-09-19
Utrikesdepartementet~~

STRÄNGT FÖRTROLIGT

GA
SA

Utväxling Wallenberg-Bergling?

Efter återkomst från utlandsresa har jag informerats om tankarna att för ryssarna antyda svensk beredvillighet att utväxla R. Wallenberg och S. Bergling. Min reaktion till denna tanke är starkt negativ. Jag har informerat utrikes- och justitieministrarna om mina reservationer.

1. Om ryssarna får något verkligt attraktivt i utbyte, kan det väl tänkas att de skulle vara beredda att låta Wallenberg återvända till Sverige (för det fall att han är i livet) eller att göra en allvarlig ansträngning att skaffa fram och till oss överlämna ytterligare upplysningar om honom. Men priset skulle säkert vara högt. Vi får inte glömma att det grundläggande sovjetiska beskedet lämnades av Gromyko år 1957 och att Gromyko sedan i 22 år hänvisat till detta besked. Hans prestige kräver att ryssarna håller fast vid detta svar - såvida vi inte kan antingen presentera ovedersägliga belegg för att det inte stämmer (motsvarande skedde 1955) eller erbjuda något verkligt lockande i utbyte.

Vad skulle ryssarna få i utbyte i detta fall? Ingenting av intresse för dem. En förbrukad spion av utländsk nationalitet, som inte har något mer att ge sina tidigare uppdragsgivare. Hans närvaro i Sovjet kan t.o.m. bli besvärande för ryssarna.

Är det troligt att Moskva på allvar skulle överväga att,

i utbyte mot en för dem ointressant tidigare agent, acceptera en allvarlig ansiktsförlust för speciellt Gromyko? Mitt svar är tveklöst nej. Jag tror att om vi förmedlar tanken på utväxling till ryssarna, kommer de att finna vårt agerande förbryllande och oprofessionellt. De kan omöjligen finna tanken seriös.

2. Uppslaget till denna utväxling kommer från Bergling själv (i och för sig ett exempel på den överskattning av ens egen betydelse som inte är ovanlig hos agenter och spioner, jfr Wennerström). Men är det rimligt att den svenska regeringen tar fasta på en förflugen tanke hos en person som befinner sig i svårt personligt trångmål, som av allt att döma har att motse ett långvarigt fängelsestraff? Är det rimligt att den svenska regeringen skall föra ett slags förhandlingar mellan å ena sidan en svensk medborgare i en besvärlig personlig situation och å andra sidan representanter för en diktaturregim, förhandlingar som kan leda till att denne svenske medborgare för all framtid berövas sin rörelsefrihet och kanske förvägras återvända till Sverige om han så skulle önska? Att initiativet är Berglings är sant, men kan inte befria regeringen från sitt ansvar för vad som kan bli svåröverskådliga konsekvenser för en svensk medborgare.

Leif Leifland

Pol I, depr Hirdman, GN

Ärende

Datum 1979-09-20

Dnr

Avd

Grupp

Mål

P25

Adress

Svensk

MOSKVA

Strängt förtroligt för Lundvik re Wallenberg.

MYCKET BRÅDSKANDE

Ärendet fördröjdet för
Stats- och justitieministerna
samt ÖB ge. Ljung och
ausser P. S. W. m. m. k. äve
ing. S. och Andersson bös
Bohman och Karlén

Primo. Vid samtalet på torsdag bör Du resonera enligt följande (allt under förutsättning att Din samtalspartner inte för in samtalet på helt oväntade spår):

1. Såsom upprepade gånger förklarats från svensk sida prövar vi noggrant alla uppgifter om Raoul Wallenberg i syfte att nå fullständig klarhet om hans öde. Vi utgår från att motsvarande undersökningar sker på sovjetisk sida, om nya uppgifter framkommer om Wallenberg i Sovjetunionen. När vi fått fram intressanta upplysningar, som vi bedömer kunna vara av värde för efterforskningsarbetet i Sovjetunionen, har vi gjort förnyade framställningar till ryssarna. Detta skedde i januari och augusti på grundval av nya vittnesuppgifter.

2. Det nya i statsministerns brev till Kosygin den 22 augusti var att vi förfogade över ett brev från fru Kaplan till hennes dotter i Israel vari redogörs för herr Kaplans sammanträffande med en svensk i Butyrka. Enligt vår uppfattning har dessa uppgifter stort intresse och vi har därför anhållit att herr Kaplan skall höras på nytt. Vi är angeläga att på samma sätt som vid Nanna Swartz' möte med Mjasnikov 1965 närvara vid detta sammanträffande för att utröna om det kan vara Wallenberg som Kaplan träffat. I samma syfte föreslår vi att fru Kaplan är närvarande vid samtalet. Om det underlättar det sovjetiska efterforskningsarbetet skall vi gärna i förväg överlämna en kopia av fru Kaplans brev. (Fotokopia översänds med torsdagens kurir.)

3. De andra nya uppgifter som åberopas i statsministerns brev avser dels en utsaga av en person, som borde veta vad han talar om, att han i maj 1978 i Moskva kände till en svensk som suttit fängslad i mer än trettio år; dels en uppgift att Wallenberg under några månader 1968 skulle ha setts i Vladimirfängelset. Uppgiftslämnarna har icke gett oss tillstånd att avslöja deras identitet, varför vi icke kan ge mera detaljer.

Ärende	Datum		Dnr
	Avd	Grupp	Mål

Adress

Text

forts.

4. Som man säkert förstår på sovjetisk sida engagerar Wallenbergs öde djupt svensk opinion och den svenska regeringen. Allt som kan göras från sovjetisk sida för att bringa klarhet i hans öde skulle väcka stor tillfredsställelse i Sverige och bidra till att stärka våra relationer.

5. Vid det förra sammanträffandet sade Lundviks sagesman att Sovjetunionen är ett stort land och att det inte är så lätt att spåra personer. Man kanske icke heller kan utesluta att en personväxling beträffande Wallenberg ägt rum eller att han under årens lopp blivit sjuk och av den anledningen inte kunnat spåras. Därefter bör Du fortsätta ungefär enligt följande:

- Jag har själv funderat mycket över Wallenbergs öde. Om han fortfarande skulle vara i livet är jag övertygad om att man från svensk sida skulle göra allt för att han fick komma tillbaka. Jag har förstått att det i Sverige finns en person som gärna skulle vilja komma till Sovjetunionen i utbyte mot att Wallenberg, om han är i livet, får komma tillbaka till Sverige. Det gäller den för spionage häktade svenske medborgaren Bergling. Jag håller det inte för uteslutet att den svenska regeringen skulle vara beredd att göra vad den kan för att göra det möjligt för Bergling att komma till Sovjet om det skulle öppna en möjlighet för Wallenberg att återvända. Det är bara en personlig ingivelse jag fick, men hur ser Du på det?

Secundo.

Om vi skall gå vidare på detta spår, får avgöras när vi kunnat bedöma den sovjetiska responsen, som naturligtvis kan komma i efterhand och i flera led. För Din information bör Du dock veta att om tanken överhuvudtaget går att realisera, vi endast är intresserade av ett verkligt personutbyte med Wallenberg, ej att byta Bergling mot en samling sovjetiska dokument. Det kan givetvis ej heller

Ärende

Datum

Dnr

Avd

Grupp

Mål

Adress

Text

forts.

bli fråga om någon tvångsvis utväxling av Bergling utan man fick tänka sig att han benådades och av fri vilja reste till Sovjet.

Tertio. Om Din samtalspartner säger/antyder att vi kan få närvara vid en konfrontation med Kaplan (ref. Rydings meddelande 12 september) bör Du omedelbart ta fasta på detta. Som framgår ovan är vi angelägna att fru Kaplan skall deltaga vid samtalet med Jan Kaplan.

Quarto. Frågorna till Kaplan ger sig själva, jfr Hirdmans telegram 14 september. Eftersom Ditt samtal äger rum redan på torsdag har vi separat telat en fullständig översättning av fru Kaplans brev till dottern Bilder i Israel. Då brevet har publicerats i pressen kan det åberopas vid samtalet. Fru Bilder har inför oss gått i godo för att det är moderns handstil och också gett oss tillstånd att utnyttja det efter vårt gottfinnande.

Cabinet

Arkivexemplar

Dnr	Avd	Grupp	Mål
132	P2	Eu ^I	

1979-09-20

Enhet I

Ministern Berner

PARIS

U. r.

FÖRTROLIGT

Wallenberg-ärendet
(1 bil.)

Broder,

./.

Vi vore tacksamma om Du ville ta kontakt med den
Dr. Gros som sänt bifogade brev och höra vad han
har att berätta om Wallenberg.

Sven Hirdman

Ifylles av postexp

Avsänt med

☒ av kurt

☐ utl kurt

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avsändn datum

Sign

Arkivexemplar

Politiska avdelningen
Enhet I

ex t:
kabinettssekr.
rättschefen

Hirdman *avg. 20. 8. 77/77*
amb. Moskva (nr/95) ✓

1979-09-20

Der	Avd	Grupp	Mål
5816	P	2	Eu ^I

✓
Laimons Niedre
Hålvägen 22, VI

147 00 TUMBA

(Pol)

P2 Eu^I
(Pol)

Bäste herr Niedre,

Tack för Edert brev den 7 september. Enligt önskemål
översänder jag härmed en renskrift av Er promemoria.
Vi skall försöka följa upp de kontakter Ni föreslår.

Med vänlig hälsning

Sven Hirdman

Ifylles av postexp

Avsändt med

☒ sv kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☒ vanlig post

Avsändt datum

77-07-20

Sign

9

UTRIKESDEPARTEMENTET MP	Ärendé:			
Kopia till: <i>Skosni</i> <i>Wihlman</i> <i>Karl Larsson</i>	Atgärd: (se regler på blankettkopia) <i>GC JB</i>			
		P	2	En

Svensk Moskva

1979-09-21-

Cabinet Stockholm

Dnr 205 Brådskande och strängt
förtroligt. Endast för kabinettssekre-
teraren.

Re Wallenberg.

Det budskap min kontakt hade att förmedla igår var följande:

Ledningen hade nu fattat sitt beslut beträffande svaret på den svenska framställningen. Det av sådan art att det skulle klippa av all fortsatt dialog i ärendet. Själv hade han agerat för att ett möte mellan Kaplan och svenska representanter skulle komma till stånd men denna tanke tycktes inte ha vunnit gehör. Brevet var ju adresserat till Kosygin, och det denne som fällt avgörandet. Svaret skulle om några dagar framföras via Jakolev.

S e c u n d o På min fråga om detta var det helt slutgiltiga svaret replikerades ja, med mindre helt nya omständigheter tillkom. Jag beslöt att, även om det tydligen var i allra sista stund, agera enligt instruktionen och förklarade att jag tagit fasta på hans ord vid föregående tillfälle om att vi borde försöka handla konstruktivt. Här anförde jag punkterna ett och två enligt instruktionen. Min kontakt svarade att såvitt han förstod hade Kaplan underkastats noggranna nya förhör, som till fullo visat grundlösheten av hans tidigare utsagor. Min interlokutör skulle dock försöka ännu en gång att få till stånd en konfrontation, men måhända skulle det snarare bli med representanter för svensk press än med officiella representanter med tanke på vikten av att vad Kaplan hade att säga fick så vid spridning som möjligt. Jag underströk betydelsen av att en representant för ambassaden fick tillfälle till samtal med både herr och fru Kaplan och erbjöd kopia av den senares brev. Erbjudandet antogs med viss iver. Jag redogjorde vidare för punkt tre i instruktionen. Uppgiften från 1978 såg ut att väcka

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:		
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)		

- 2 -

intresse, uppgiften från 1968 avfärdades såsom redan känd. Jag svarade att för oss var den i varje fall ny. På fråga om inte dessa informationer sammanhängde med Kaplans utsaga sade jag att det var självständiga vittnesmål, som bestyrkte vad Kaplan uppgivit. Kommer uppgifterna från Israel har vi svårt att tillmäta dem något värde, blev svaret, men eljest måhända.

TERTIO. Jag fortsatta med att säga att jag personligen sysslat en hel del med fallet Wallenberg. Inte minst hade jag funderat mycket på vad han sagt vid vårt senaste sammanträffande. Förvisso var Sovjetunionen ett stort land, där fångar kunde försvinna, de kunde bli sjuka, de kunde förväxlas med andra. Kanske var det så att vi endast kunde komma vidare genom ett helt nytt grepp på ärendet. Det var min övertygelse att vi på svensk sida var beredda att göra allt som stod i vår makt för att utverka Wallenbergs frigivande. Såvitt jag förstod hade vi för närvarande i Sverige en person som mycket gärna skulle bege sig till Sovjet i utbyte mot att Wallenberg fick återvända hem. Vederbörande satt häktad för spionage för sovjetisk räkning, och rättegången skulle inom kort inledas. Jag höll det personligen inte alls för osannolikt att svenska regeringen skulle vara beredd att släppa honom, om vi till gengäld fick tillbaka Wallenberg. Min kontakt svarade att detta kunde kanske vara något att tänka på om nu Wallenberg var i livet, men han befarade att beslutet redan var fattat. Därefter bytte han samtalsämne.

Q u a r t o Mot slutet av samtalet återknöt jag till mitt löfte att överlämna en kopia av fru Kaplans brev och påminde om att jag trodde att svenska regeringen var beredd att gå mycket långt för att utverka Wallenbergs frigivning. Svaret, som klart visade att vederbörande fattat galoppen, blev att utväxling naturligtvis var ett utmärkt sätt att lösa besvärliga pöblem, förutsatt att personerna i fråga fanns i livet. Han kunde bara inte förstå varför man skulle ha behållit Wallenberg i Sovjet. På sovjetisk sida hade man goda erfarenheter av uppgörelserna med

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:		
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)		

- 3 -

amerikanarna i dessa frågor, såväl direkt som via advokaten Vogel i Berlin. Faktiskt erinrade han sig ha hört något om den i Sverige häktade personen. Samtalet gled här över på fallen Abel, Lonsdale, Philby, m fl och vi återkom inte till Wallenberg. Till sist lovade jag kontakta honom nästa vecka för att överlämna kopian av fru Kaplans brev.

Q u i n t o Vad som sades under primo styrker det tidigare intrycket att den hårda linjen representeras av Kosygin själv. Zemskov har väl också ett intresse av att dörren stängs hårt i god tid före hans besök i Stockholm. Som nämnts var jag tveksam om det i detta läge överhuvud taget var någon mening med att framföra vårt anbud. Rimligen borde det dock av ryssarna uppfattas som ett nytt element av sådant intresse att det i alla fall föranleder en ny föredragning för Kosygin. Vårt erbjudande att ställa en brevkopia till förfogande bör också ha en viss fördröjande effekt. Ett första tillfälle att avläsa reaktionen ges då jag nästa vecka överlämnar kopian. Vad Kaplan beträffar tyder min kontakts ord på att ledningen inte ens vill visa tillmötesgåendet att vi får träffa honom. KGB förefaller flexiblare, och en kompromiss blir kanske att man arrangerar ett framträdande inför pressen. I så fall kan kanske publiciteten bli ett visst skydd för makarna Kaplan.

Lundvik

Ärendets sort

Pol I, depr Hirdman, es

P 2 Eu I

Ärende

3

Datum

1979-09-24

Avd

JPP

Grupp

1

Mål

Er

Orig. se

P

2

Eu I

Adress

Svensk Moskva

Text

ex t

Lundvik från Hirdman

Leifland

Ambassadör Jakovlev bad i slutet av förra veckan att få träffa statsministern denna vecka. Sammanträffandet äger rum fredagen 28 september kl. 11.30. Att döma av Ditt ovan-citerade torde hans ärende vara att överlämna svaret från Kosygin, eller vad tror Du? Det är i och för sig ovanligt att han icke ber att få komma till statsministern samma dag som han får instruktion från Moskva. En annan, mindre sannolik hypotes är att han vill ha en kommentar till valutgången och en försäkran om goda förbindelser med Sovjet. I så fall borde han dock ha väntat till nya regeringens bildande.

Cabinet

Lee

UTRIKESDEPARTEMENTET
CBJ

Ärende:

Kopia till:

KABS

HIRDMAN

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

ny. Bullers, SB, 26/9

8/15
2UP
P

2UP

1

Sr

2

En

SVENSK MOSKVA

1979-09-25

CABINET STOCKHOLM

FOER HIRDMAN.

GG

57

JAG DELAR DIN UPPFATTNING ATT DET TORDE ROERA SIG OM KOSYGINS SVAR. TYDLIGEN HAR MAN VIA MIN KONTAKT VELAT VARSKO OSS DESSFOERINNAN, MAHAENDA I HOPP OM LOCKA FRAM YTTERLIGARE INFORMATIONER FRAAN OSS INNAN DOERREN STAENGES. VAD JAG HADE ATT SAEGA BOER I SAA FALL HA VAECKT ETT VISST INTRESSE. JAG LUNCHAR MED MIN KONTAKT I MORGON, NAERMAST FOER ATT OEVERLAEMNA BREVKOPIAN, OCH FAAR DAA SE OM NAAGON REAKTION LAATER SIG AVLAESAS.

LUNDAVIK

SVENSK MOSKVA

+++++

Till fallet Raoul Wallenberg

Två amerikanare - Paul Brauer och Gerald Amster i lägret 5110/1 ZH, berättade för mig att för något år sedan där hade funnits en svensk med namnet Gustavsson. Men att han skickats hem eller förflyttats på grund av den svenska regeringens agerande. Möjligen var mannen en norrman - dom var ej säkra på det. De båda amerikanarna hade tillbringat i lägret redan över 2 år, och deras halva strafftid nalkades då de hoppades på nåd och frigivning. Jag har för närvarande brevkontakt med Paul Brauer i lägret. Breven går 4 - 5 veckor i vardera riktningar.

Efter deras frigivning borde man utfråga dem. Gerald Amster hade tillbringat flera månader i Butyrki fängelsets sjukavdelning för nervbesvär, och det var under året 76 - 77. Han hade varit där vid ett årsskifte - antingen 75/76 eller 76/77, och träffat en del medfångar.

Jag var i Butyrkifängelset 2 veckor vid månadsskiftet november-december 1978, i cell nr 13, som är reserverad för utlänningar. Där fanns också en annan cell, nr 64, även den för utlänningar. Men, jag fick även vandra i korridorerna på väg till olika läkarmottagningar, även ute på gården där det fanns en byggnad med tandläkarmottagning, röntgen, läkare, o s v. Överallt fanns det mycket folk, fångar, det pratades om allt möjligt. Rastgårdar fanns på taket och dit, 6 trappor upp, fördes jag av en vakt.

Där uppe mottogs jag av en annan vakt, han frågade vem jag var och gjorde stora ögon när jag sade -"svensk, och politisk". Fick höra att Butyrki-fängelset var ett gammalt slott palats, som upptog ett helt kvarter och rymde c:a 7.000 fångar. Det är underställt inrikesministeriet - MVD.

Beträffande Jan Kaplans korta meddelanden om svensken som han träffat, så bör man ta hans vittnesmål på fullt allvar. Ty överallt jag ankom, i fängelser, i fångvagnarna på tåget, i rastgårdar - försökte de ryska medfångarna ta kontakt med mig, tilltalade på tyska, engelska, och gav meddelanden. Alla var väldigt angelägna berätta om sig själv i förhoppning att jag skulle föra detta till utlandet vid min frigivning. Särskilt de politiska fångarna var ivriga. Därför är J. Kaplans vittnesmål för mig fullt trovärdiga.

Svenska UD bör med bestämdhet begära samtal med Kaplan och ej låta avspisas av några ryska invändningar. Samtalen bör ske i närvaro av minst 2 - 3 svenska ambassadtjänstemän som alla behärskar ryska och tyska. Ty Kaplan talar även tyska. Ryssarna kommer troligen begära att samtalen i så fall sker med hjälp av tolk - Kaplan får tala ryska och detta översättes till svenska. Svenska tjänstemännen bör själva kunna fråga direkt på ryska eller tyska, samt kolla om tolken översätter korrekt.

Men, tänkbart är att ryssarna finner en man som liknar Kaplan, läxar upp honom och förevisar för svenskarna. Och han förnekar all kännedom om Wallenberg. Därför bör man ha kontakt med Kaplans fru, begära att hon är närvarande, eller ta några fotos av Kaplan vid utfrågningen, visa dem senare för hans hustru. Hon bör kunna bekräfta hans identitet.

Vid samtal med Kaplan bör man tilltala honom på tyska och se om han reagerar till det - avgöra om han är en falsk eller äkta Kaplan.

Jag upplevde t ex hur tolken i Riga översatte mina ord felaktigt, slätade över en del. Samtidigt upplevde jag en fruktansvärd arrogans från höga ryska MVD officerares sida i fängelset Kalinin, Gorki, och på transporter, även i lägret. Men, när ordern kom om min frigivning så växlade arrogansen omedelbart till vänlighet.

Skulle Raoul Wallenberg fortfarande vara i livet, så är jag väldigt tveksam om ryssarna kommer att frige honom. Han skulle ju vara ett ohyggligt vittne och samtidigt skulle de ryska ledarna vara tvungna medge att de ljugit hela tiden. Men, skulle Breschnew falla bort inom den närmaste tiden så kommer säkert stora förändringar att ske i Sovjet, och lägren med politiska fångar tömmas på samma sätt som efter Stalins död. Då är det tänkbart att Wallenberg frigges och all skuld på hans långa kvarhållande läggs på Breschnew, Chruschtjov, mm.

I samtal med många människor i Baltikum under de senaste 10 åren, samt med fångarna i de olika fängelser, lägret, hörde jag alltid förbannelser över den nuvarande härskaren och förhoppningar att hans fall vore nära förestående. Alla hoppades på en radikal förändring av sovjetsamhället och systemet, och det allra viktigaste - att gränserna skulle äntligen öppnas.

Laimons Niedre

Tumba i september 1979

Några nyligen frigivna utlänningar

Walter Haefelin,	Schweiz
Willy Schaffner,	"
Michel Pascal,	Frankrike
Michael Wilson,	England
Andy Burgess,	"
Josef Gilberg,	Västberlin, jude

Kvar i lägret:

Paul Brauer,	Amerika
Gerald Amster	"

En finländare har frigivits i november 1978
samt en svensk eller norrman i år 1977

Alla dessa talar bra ryska och bör kunna erfarit en hel
del om livet i lägren.

Adress till Haefelins far:

Max Haefelin
Rorschacherstr. 80
9000 St Gallen
SCHWEIZ

My life or hell in

Daily Mail 2 dec 1978

Return

a labour camp

By DAVID NORRIS

A YOUNG Briton revealed yesterday that he slashed his arm in a desperate attempt to get out of solitary confinement in the freezing isolation block of a Russian labour camp.

To make the cut, 26-year-old Michael Wilson used jagged glass from a cell window.

'I was so weak and desperate that it seemed there was nothing else to do,' he said.

Michael was released ten days ago after serving two and a half years in the bleak camp in remote swampland, 300 miles from Moscow.

He had been convicted of smuggling more than 11lb of marijuana through Moscow airport, while on his way from Bangkok to Yugoslavia. He was sentenced to three years in the camp, where he claimed, vodka-drinking guards 'treated us like scum'.

Protests about lack of medical treatment and living conditions brought screamed abuse from drunken guards—members of the Russian MVD police—and spells in the concrete 'isolator unit'.

Machine guns

Last night, at his parents' home in Taunton, Somerset, he relived the nightmare.

The labour camp housed 1,500 prisoners, convicted of offences ranging from drug-smuggling to murder. Many, he claimed, were dangerous psychiatric cases.

'It was just like the pictures you see of a German concentration camp. There were machine gun turrets at each corner. Barbed wire and wooden fences enclosed a series of drab, wooden barracks blocks, where we slept 35 to 40 to a room.

On the other side of a fence was a

Wilson and mother yesterday

Briton tells of ordeal 2,5 in Russia

factory, where we worked eight hours a day, making glass panels.

We would get up at 6 a.m., when an MVD officer switched on the lights. Then there was a roll call. In winter we had to stand outside in the freezing cold in our black prison uniforms. In summer we were plagued with mosquitoes.

Breakfast was a bowl of porridge and a piece of black bread. Lunch was one piece of bread and a bowl of soup or porridge, and dinner was just porridge and bread.

'One outside lavatory had to be shared by 300 of us. We had to walk there through mud.'

Sometimes there were political lectures, delivered in Russian to a largely uncomprehending audience of Korean, Chinese and Western prisoners.

Three months after his arrival at the camp in 1976, he was called to Moscow to see the British Consul. A Russian officer was present when he outlined complaints about life in the camp.

When he got back to Mordovia the harassment increased. After complaining about unguarded and dangerous machinery in the factory he was given five days in the 'isolator'—a grim concrete block which was always 'freezing cold, even in summer.' His diet there was bread and water one day—and soup the next.

Terrorised

Later, after further complaints, Michael was thrown into the 'isolator' again—this time for 15 days.

In his despair, he went on hunger strike, refusing food for nine days, and eventually being forced fed with a stomach tube.

It was then, weak with hunger and hopelessness, that he broke glass in the cell window and slashed his left arm.

Armed guards took him by train to a hospital 25 miles away. 'I can't describe the horror of this place. All the doctors were prisoners themselves. It was filthy. There were rats running about, wards were overcrowded and I heard patients screaming in pain.

'The place was terrorised by Russian prisoners who stole food and belongings.

Back in the camp the harassment went on. Guards would refuse him mail and the right to buy cigarettes, claiming he had not made his bed properly, or he was late for roll call.

Four other Britons, Donald Parkins, Andy Burgess, Larry Donoghue and Les Kennel—all convicted of smuggling marijuana, are still in the camp, he claims.

Michael, who says he was carrying the marijuana for his own use only, has no definite plans for the future.

L'Ambassade de Suède présente ses compliments au Ministère des Affaires Etrangères et a l'honneur de Lui demander, à la requête de sa famille, de faire faire des recherches pour retrouver Raoul Wallenberg, sujet suédois, arrêté à Budapest à la fin de la seconde guerre mondiale, puis emprisonné en Union Soviétique.

2, D'après de récents témoignages recueillis dans cette affaire, Wallenberg aurait été vu par un compagnon d'infortune, Lucien Armand Gouazé, citoyen français, détenu pendant les années 50 à la prison Vladimir. Gouazé aurait été arrêté en Hongrie en 1948 et relâché en 1958. Il était alors capitaine et appartenait au 2e Bureau. Gouazé aurait résidé ^{en 1960} jusqu'à récemment à Paris 15e, 2, avenue de la Porte Brancion.

L'Ambassade souhaiterait ainsi que Monsieur Gouazé soit recherché, dans le but de recevoir son témoignage, qui pourrait jeter des lumières sur le sort de M. Wallenberg.

L'Ambassade de Suède exprime ses remerciements anticipés au Ministère des Affaires Etrangères pour la suite qu'Il voudra bien donner à la présente requête et saisit cette occasion pour Lui renouveler les assurances de sa haute considération.

Paris, le ~~14 septembre~~ 1979

Ministère des Affaires Etrangères
Direction des Français à l'étranger
P a r i s

A l'attention de Monsieur Merleaud

1979-09-17

HP 1

Departementsrådet Hirdman

Utrikesdepartementet

Nedelas Kalinchi
 vic Wilkens Tel Aviv
 24/10 om Gouazé
 G. H. H. H.
 24/10

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Raoul Wallenberg-ärendet
 (1 bil) ✓

(Pak)

334

INKOM UD		
1979-09-21		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	En I

Broder,

Våra egna efterforskningar med hjälp av telefonkatalogen för Paris och vid besök på den gamla adressen, 2, avenue de la Porte Brancion, har inte lett till någonting. Portvakten, som var relativt ny i huset, hade inte hört talas om Lucien Armand Gouazé. En skomakare i samma hus, som hyrt lokal där länge, kände inte heller till honom. Han nämnde en Guez, en juvelerare, som bott där men som dog för ett par år sedan.

./.

På franska utrikesministeriet har vi fått uppgiften att en efterforskning av Gouazé måste gå via inrikesministeriet. För att detta skall göra några ansträngningar krävs emellertid en anmälan från den försvunnes familj, i detta fall Raoul Wallenbergs. Vår översättare har skrivit ut ett koncept till en note, som bifogas. Eftersom det behövs lite fylligare uppgifter har hon broderat något. Texten bör givetvis kontrolleras och eventuellt kompletteras hemma.

Härliga hälsningar!

Den tillgavne,

Rolf H. Lindholm

Rolf H. Lindholm

MB

P2 EU I

79-09-24 / 44
LW

SS

STRÄNGT FÖRTROLIG

Samtal med advokaten Ragnar Gottfarb

På instruktion av utrikesministern har jag den 24 september per telefon meddelat advokaten Ragnar Gottfarb (för närvarande inlagd på Danderyds Sjukhus) att i ett eventuellt personutväxlingsärende Sverige-Sovjetunionen från svensk sida en oförbindlig propå nyligen gjorts via en särskild kanal i Moskva. I den omedelbara sovjetiska reaktionen fanns ingenting som antydde att ett positivt svar vore att vänta.

Jag betonade för Gottfarb att den lämnade informationen måste behandlas som strängt förtrolig. Gottfarb förklarade sig införstådd härmed.

LQ ✓

Lars-Åke Nilsson

JK utvald Ar
ex 1980-04-28 / W

UTRIKESDEPARTEMENTET XCBJ	Ärende:				
Kopla till: KABS HIRDMAN	Atgärd: (se regler på blankettkopior) <i>27. Mars Gunders, SB,</i> <i>26/5 SM</i>	<table border="1"> <tr> <td>P</td> <td>2</td> <td>See</td> </tr> </table>	P	2	See
P	2	See			

SVENSK MOSKVA

1979-09-26

CABINET STOCKHOLM

SA

FOER HIRDMAN RE WALLECNBERG.

DAGENS LUNCHSAMTAL TILLFOERDE INTE BILDEN NAAGRA NYA ELEMNT. MIN KONTAKT BEKRAEFTADE ATT JAKOVLEV INSTRUERATS OEVERLAEMNA ETT KAERVT SVAR I AERENDET, UTTRYCKANDE SOVJETISKA LEDNINGENS RAZDAZJENIE. HUVUDTANKEN SKULLE VARA ATT ANTINGEN TROR NI PAA SOVJETISKA REGERINGEN ELLER PAA BROTTSLINGAR. I DET SENARE FALLET SKALL NI INTE VAENDA ER TILL OSS. HAN ANTYDDE VIDARE ATT KOSYGIN VARIT TROETT OCH IRRITERAD EFTER HEMKOMSTEN FRAAN ETIOPIEN OCH SYDJEMEN FOER EN VECKA SEDAN. DETTA KAN INNEBAERA ATT VAART FOERSLAG ICKE FUNNITS VAERT BEAKTANDE. SJAELV FOERDE JAG DET INTE PAA TAL AANYO UTAN INSKRAENKTE MIG TILL ATT OEVERLAEMNA DEN UTLOVADE BREVKOPIAN. OM KAPLAN SADES ATT VEDERBOERANDES ANSTRAENGNINGAR ATT ORDNA MOETE VARIT RESULTATLOESA.

LUNDVIK

SVENSK MOSKVA

+++++

EMBASSY OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

Stockholm, Sweden

SECRET

September 26, 1979

QCYA
Mr. Sven Hirdman
Director, First Division
Political Department
Ministry of Foreign Affairs
Stockholm

Dear Sven:

When we recently talked about the utility of interviewing former Soviet defectors now living in the United States in order to obtain insights as to the possible handling by the Soviets of Raoul Wallenberg, you expressed interest in the possibility of an interview's being conducted with former UN Under Secretary General Shevchenko.

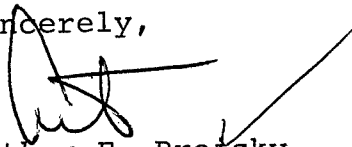
I passed this suggestion to Washington, where it has been given consideration by our authorities. They have responded now that they do not believe access to Shevchenko to be feasible.

They also inform me that, regretfully, the interviewing of a good number of Soviet defectors concerning Wallenberg has thus far produced no additional information about him.

I wish I could have reported to you more positively.

With best regards.

Sincerely,

Arthur E. Breisky
Counselor of Embassy
for Political Affairs

21. 27/9

INK. UTRIKES DEP.		
D.N:o 230/227		
1979-10-30		
AVD.	GR.	MAL
p	2	out

pol

Kabs Leifland, IB

Ärendet sovjetiske ambassadörens samtal med Statsministern W	Datum 1979-09-28 Org. be. Avd. <u>AP</u> Grupp <u>1</u>	Dnr Mål <u>EU I</u>
Adress Svensk MOSKVA Lundvik från Leifland	Ex t: Utrikesministern Statsminister Polchefen Ch Pol I	

Text
 Svensk WASHINGTON
 Wachtmeister från Leifland Jag har idag tillställt Lundvik
 följande telegram.
 Svensk TEL AVIV
 Örn från Leifland. Jag har idag tillställt Lundvik följande tel.

Re besök av Jakovlev hos Statsministern.

Primo. Jakovlev besökte alltså idag kl. 11.30 Statsministern. Samtalet varade en dryg halvtimme. Närvarande var dessutom Rymko, som fungerade som tolk, och jag själv.

Secundo. Jakovlev började med att be Rymko läsa upp valda delar av Gromykos anförande i FN:s generalförsamling. Han bad därefter Statsministern om dennes kommentarer.

Statsministern svarade att det var nödvändigt med goda relationer mellan Sovjetunionen och Förenta Staterna. Sådana utgjorde förutsättningen för den politiska stabilitet som vi alla eftersträvar. På sistone hade ett meningsutbyte ägt rum om sovjetisk militära enheter i Cuba. Statsministern hade noga följt de olika turerna i denna diskussion och ville uttrycka en förhoppning om att ett för båda parter acceptabelt arrangemang skulle uppnås. Vad som faktiskt förekommit, saknade den svenska regeringen möjlighet att bedöma, men det var ett faktum att oklarheten nu blivit en källa till konflikt.

Statsministern fortsatte med att säga att båda supermakterna har ett ansvar för att effektiva nedrustningsåtgärder nu kommer till stånd. Svenska regeringen hade kritiserat båda sidor för bristande initiativförmåga och bristen på konkreta resultat. Han sade sig ha uppfattat Gromykos uttalande såsom ett sovjetiskt åtagande att gå vidare i nedrustningsförhandlingarna. Han sade sig särskilt vilja fästa uppmärksamheten vid angelägenheten av att ett avtal om fullständigt provstopp snarast ingås. Statsministern hade svårt att finna de argument och invändningar som framförts mot CTB såsom rimliga eller övertygande. Alla delade

Ärende

Datum

Dnr

Avd

Grupp

Mål

Adress

Text

uppfattningen att ett avtal var politiskt nödvändigt, tekniskt syntes ett avtal inte erbjuda svårigheter. Ett avtal skulle i hög grad stärka stormakternas prestige. Statsministern underströk att han framfört samma synpunkter vid samtal med både president Carter och vicepresident Mondale. Han skulle vara tacksam om hans argumentering, även om den inte var ny, kunde vidarebefordras till den sovjetiska regeringen.

När det gällde Gromykos uttalande och det sovjetiska resolutionsförslaget om hegemonism, underströk Statsministern varje stats rätt till suveränitet. Ingen annan stat fick dominera ett annat lands inrikes- och utrikespolitik. En sak var att alla stater var beroende av varandra - detta bl.a. på grund av handelsutbytet, och frihandeln var något som den svenska regeringen ansåg nyttig och angelägen - en helt annan sak var att det inte kunde accepteras att någon stat tvingade på ett beroendeförhållande på en annan stat. Vidare var det så, fortsatte Statsministern, att den dominerande roll som supermakterna spelade på det militära området i praktiken innebar ett slags militär hegemoni. Denna kunde bringas att upphöra i takt med olika nedrustningsåtgärder. Man fick dock vara realistisk: idag dominerades stora delar av världen av de båda supermakterna.

Tertio. Jakovlev bad därefter att få nämna "den sovjetiska sidans svar" på Statsministerns skrivelse till Kosygin den 22 augusti. Texten lästes upp av Rymko, men vi fick inget papper. Svaret har följande lydelse:

Cit På denintresserade av. Slutcit.

Statsministern konstaterade att svaret inte innehöll någonting utöver vad som tidigare sagts av den sovjetiska regeringen. Han beklagade att Moskva inte velat vidta några åtgärder för att kontrollera de uppgifter som vi framlagt. Det skulle ha

Ärende

Datum

Dnr

Avd

Grupp

Mål

Adress

Text

varit av värde just för att stärka förtroendet och relationerna mellan våra regeringar och folk. Statsministern ville nu studera det sovjetiska svaret ytterligare innan han närmare kommenterade detsamma.

Statsministern underströk att han inte hade för avsikt att publicera svaret i dess helhet, men eftersom pressen fått kännedom om hans brev till Kosygin, ansåg han det nödvändigt att underätta det svenska folket om att svar nu hade kommit. Endast huvuddragen i det sovjetiska svaret skulle dock offentliggöras.

Till sist sade Statsministern att även om fallet Raoul Wallenberg var en källa till irritation för våra förbindelser, fick det inte störa de allmänt goda relationerna. Det var just för att markera denna sin inställning som han i skrivelsen till Kosygin erinrat om sin inbjudan till denne att komma till Sverige.

Cabinet

*P^I
Presb*

*Presvakter inf
och sänd DNR 233
Till Ottawa*

1979-10-01 Pol I
depr Hirdman, GN
tel 234 tit

ORIGINAL TELEGRAM
PROCESSED
2-28-79 20 1 PM

62:A 253
P 2 En F

*(Pr)
(Pr)*

SVENSK OTTAWA 1979-09-28

ALG

CABINET
STOCKHOLM

253. FOER POL I OCH PRESS. RE WALLENBERG.

HAR FRAAN ANNAN KAELLA ERFARIT STATSMINISTERN GJORT UTTALANDE
MED ANLEDNING MOSKVAS SVAR VAAR SENASTE FRAMSTAELLAN I WALLENBERG-
AERENDET. AV NAAGON ANLEDNING HAR DENNA MYNDIGHET INTE ERHAALLIT
CIRKULAERTELEGRAM MED INNEHAALLET I ULLSTENS STATEMENT. OM INGA
SAERSKILDA HINDER FOERELIGGER VORE JAG TACKSAM SAADAN DELGIVNING.

ANGER+

SVENSK OTTAWA
10590V UDSTH S
SVENSK OTT

KL 15.25

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Enhet I
Dr Hirdman I

P 111 2
1979-09-28 ✓ P.2 Rev I

Handwritten notes:
Kosygin
Lm
gn

WALLENBERG-ÄRENDET

Handwritten signature: G. H.

Meddelande till T T

Sovjetunionens ambassadör Jakovlev har idag till statsminister Ullsten överlämnat det sovjetiska svaret på statsministerns brev den 22 augusti till premiärminister Kosygin rörande Raoul Wallenberg. I svaret upprepas den sovjetiska uppfattningen att Wallenberg avled 1947 och att inget mer finns att tillägga om hans öde.

Avgående telegram

EXP	Dn:	Avt Grupp Mål
<i>287</i> <i>W-197</i> <i>Ch</i>		D 2 En I

PR

CABINET STOCKHOLM 1979-09-28

O M E D E L B A R T

XTT 19167 *6012*
 XDAGENS NYHETER 10450 2283
 XSVENSKA DAGBLADET 17400 6003
 XAFTONBLADET 10065 2284
 XEXPRESSEN 17480 2285
 XA-PRESSEN 19645 2286
 XFOERENADE LANDSORTSTIDNINGAR 19191 2287
 XSVENSKA NYHETSBYRAAN 19136 ~~2288~~ 6004
 XARBETET 32182 2289
 XGOETEBORGSPOSTEN 2227 2290
 XSR RAPPORTREDAKTIONEN 17636 6005
 XSR AKTUELLTREDAKTIONEN 17233 6006
 XSR EKOREDAKTIONEN 17357 6007
 XSR UTLANDSPROGRAMMEN 11738 6008
 XP 19195 6009
 XUPI 19130 6010
 XREUTERS 10525 6011
 XAFP 19850 2291
 XDPA 19167 ATT: DPA 2292

FRAAN PRESSBYRAAN. RE RAOUL WALLENBERG

DET SOVJETISKA SVARET PAA STATSMINISTER ULLSTENS BREV I RAOUL
WALLENBERGAERENDET.

SOVJETUNIONENS AMBASSADOER JAKOVLEV HAR IDAG TILL STATSMINISTER
ULLSTEN OEVERLAEMNAT DET SOVJETISKA SVARET PAA STATSMINISTERNES
BREV DEN 22 AUGUSTI TILL PREMIAERMINISTER KOSYGIN ROERANDE
RAOUL WALLENBERG. I SVARET UPPREPAS DEN SOVJETISKA UPPFATT-
NINGEN ATT WALLENBERG AVLED 1947 OCH ATT INGET MER FINNS ATT
TILLAEGGA OM HANS OEDE.

CABINET

CABINET STOCKHOLM KL 15.50

PIERRE/SJ

CABINET

CABINET STOCKHOLM 1979-09-28

OM EDELBART

EXP	28	19	2	En I
-----	----	----	---	------

PR

TTT 19167 6013
DAGENS NYHETER 10450 2293
ZSVENSKA DAGBLADET 17400 6014
AFTONBLADET 10065 2294
EXPRESSEN 17480 2295
PRESSEN 19645 2296
FOERENADE LANDSORTSTIDNINGAR 19191 2297
SVENSKA NYHETSBYRAAN 19136 6015
ARBETET 32182 2298
GOETEBORGSPOSTEN 2227 2299
SR RAPPORTREDAKTIONEN 17636 6016
SR AKTUELLTREDAKTIONEN 17233 6017
SR EKOREDAKTIONEN 17357 6018
SR UTLANDSPROGRAMMEN 11738 6019
P 19195 6020
UPI 19130 6021
REUTERS 10525 6022
AFP 19850 6023
DPA 19167 ATT: DPA 2301

FRANN PRESSBYRAAN. RE RAOUL WALLENBERG

UTTALANDE AV STATSMINISTERN MED ANLEDNING AV DET SOVJETISKA SVARET
OM RAOUL WALLENBERG

DET AER BEKLAGLIGT ATT DE SOVJETISKA MYNDIGHETERNA INTE VELAT
FOERETA DE YTTERLIGARE UNDERSOEKNINGAR VI BEGAERT FOER ATT SKAPA
KLARHET OM RAOUL WALLENBERGS OEDE. FRAAN SOVJETISK SIDA HAENVISAS
ENBART TILL DET GAMLA BESKEDET FRAAN 1957 OM ATT WALLENBERG SKULLE
HA AVLIDIT 1947.

JAG AER FOER MIN DEL OEVERTYGAD OM ATT HELA SANNINGEN AENNU INTE
FOERELIGGER OM RAOUL WALLENBERGS FOERSVINNANDE. FRAAN SVENSK SIDA
KOMMER VI ATT FORTSAETTA VAARA ANSTRAENGNINGAR ATT NAA FULLSTAEN-
DIG KLARHET OM HANS OEDE. I DETTA SYFTE KOMMER VI ATT LIKSOM HIT-
TILLS NOGGRANT PROEVA ALLA NYA UPPGIFTER SOM KOMMER TILL VAAR
KAENNEDOM OCH VIDTA DE MAATT OCH STEG SOM VI FINNER LAEMPLIGA.

WALLENBERG-AERENDET UTGOER EN OÅ EEE OLOEST FRAAGA I DE SVENSK-
SOVJETISKA FOERBINDELSERNA. JAG VILL DOCK UNDERSTRYKA ATT VI I
OEVRIGT UPPFATTAR DESSA FOERBINDELSER SOM GODA OCH NORMALA.

PRESS- OCH INFORMATIONSENHETEN/UD
E PIERRE /AMN

CABINET
CABINET STOCKHOLM KL. 17.20

Pol I Hirdman AM

Ärendes

Wallenberg-ärendet

Datum

1979-09-28

Över

Avd

P

Grupp

2

MAI

Eu I

POL

Adress

Text

BRÅDSKANDE

Från Pol I re Wallenberg-ärendet

Ex t
Utr.min.
Kab.sek.
Polch.
Hirdman
Pressbyrå

PRIMO Vi har idag fredag 28 september utsänt
följande meddelande till TT:
Sovjetunionens ambassadör.....(se bif kopia)
.....om hans öde.

SECUNDO Statsminister Ullsten har samtidigt
gjort följande uttalande:

Det är beklagligt.....(se bif kopia).....
.....goda och normala.

CABINET

1979-09-28

Handwritten notes:
Kontrollera
med T. Hirdman
1979-09-28

WALLENBERG-ÄRENDET

PRIMO

Meddelande till T T

Sovjetunionens ambassadör Jakovlev har idag till statsminister Ullsten överlämnat det sovjetiska svaret på statsministerns brev den 22 augusti till premiärminister Kosygin rörande Raoul Wallenberg. I svaret upprepas den sovjetiska uppfattningen att Wallenberg avled 1947 och att inget mer finns att tillägga om hans öde.

1979-09-28

SECUNDO

Raoul Wallenberg-ärendetUttalande av statsministern

Det är beklagligt att de sovjetiska myndigheterna inte velat företade ytterligare undersökningar vi begärt för att skapa klarhet om Raoul Wallenbergs öde. Från sovjetisk sida hänvisas enbart till det gamla beskedet från 1957 om att Wallenberg skulle ha avlidit 1947.

Jag är för min del övertygad om att hela sanningen ännu inte föreligger om Raoul Wallenbergs försvinnande. Från svensk sida kommer vi att fortsätta våra ansträngningar att nå fullständig klarhet om hans öde. I detta syfte kommer vi att liksom hittills noggrant pröva alla nya uppgifter som kommer till vår kännedom och vidta de mått och steg som vi finner lämpliga.

Wallenberg-ärendet utgör en olöst fråga i de svensk-sovjetiska förbindelserna. Jag vill dock understryka att vi i övrigt uppfattar dessa förbindelser som goda och normala.

Avgående telegram

28/9	Dni	Avd Grupp Mål	
21.50		P	2 En I

PR

CABINET STOCKHOLM 1979-09-28

SVENSK OTTAWA

✓ 233. FRAAN PRESSBYRAANS VAKTHAVANDE. EDERT 253. NEDAN FOELJER
DET BEGAERDA TELEGRAMMET.

BRAADSKANDE

FRAAN POL I RE WALLENBERG-AERENDET.

PRIMO.

VI HAR IDAG FREDAG 28 SEPTEMBER UTSAENT FOELJANDE MEDDELANDE TILL
TT:

SOVJETUNIONENS AMBASSADOER JAKOVLEV HAR IDAG TILL STATSMINISTER
ULLSTEN OEVERLAEMNAT DET SOVJETISKA SVARET PAA STATSMINISTERNS BREV
DEN 22 AUGUSTI TILL PREMIAERMINISTER KOSYGIN ROERANDE RAOUL
WALLENBERG. I SVARET UPPREPAS DEN SOVJETISKA UPPFATTNINGEN ATT
WALLENBERG AVLED 1947 OCH ATT INGET MER FINNS ATT TILLAEGGA OM HANS
OEDE.

SECUNDO STATSMINISTER ULLSTEN HAR SAMTIDIGT GJORT FOELJANDE UTTALANDE

DET AER BEKLAGLIGT ATT DE SOVJETISKA MYNDIGHETERNA INTE VELAT
FOERETA DE YTTERLIGARE UNDERSOEKNINGAR VI BEGAERT FOER ATT SKAPA
KLARHET OM RAOUL WALLENBERGS OEDE. FRAAN SOVJETISK SIDA HAENVISAS
ENBART TILL DET GAMLA BESKEDET FRAAN 1957 OM ATT WALLENBERG
SKULLE HA AVLIDIT 1947.

JAG AER FOER MIN DEL OEVERTYGAD OM ATT HELA SANNINGEN AENNU INTE
FOERELIGGER OM RAOUL WALLENBERGS FOERSVINNANDE. FRAAN SVENSK SIDA
KOMMER VI ATT FORTSAETTA FAARA ANSTRAENGNINGAR ATT NAA FULLSTAEN-
DIG KLARHET OM HANS OEDE. I DETTA SYFTE KOMMER VI ATT LIKSOM
HITTILLS NOGGRANT PROEVA ALLA NYA UPPGIFTER SOM KOMMER TILL VAAR
KAENNEDOM OCH VIDTA DE MAATT OCH STEG SOM VI FINNER LAEMPLIGA.

WALLENBERG-AERENDET UTGOER EN OLOEST FRAAGA I DE SVENSK-SOVJETISKA
FOERBINDELSENA. JAG VILL DOCK UNDERSTRYKA ATT VI I OEVRIKT
UPPFATTAR DESSA FOERBINDELSER SON GODA OCH NORMALA.

CABINET

28/9 21.20
L